

Naročnina mesečna
25 Din, za inosem-
stvo 40 Din — za
doljša izdaja co-
loletne 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Kmetovalci!
Na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do
9. septembra bo poleg drugega tudi velika
razstava kmetijskih strojev in orodij. Ogleda
si jo Polovinskih vozov in železnici. Vstop-
nice bodo žrebane za praktična darila.

JUENEC

4 upravnici: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inosem-
stvo; Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Obletnica blejskega sporazuma

Knez-namestnik Pavle, tvorec blejskega sporazuma.

Sporazum, ki so ga Hrvati danes pred enim letom sklenili z belgrajsko vlado, se je rodil, ko so se na evropskem obzorju zažigali prvi bliski vojnega viharja. Ko slavimo njegovo obletnico, so temelji dosedanjega političnega in gospodarskega reda našega sveta že močno omajani in skozi grmenje topov se slišijo koraki nove dobe, ki bo uresničila drug, upamo da boljši svet. Tudi sporazum od 25. avgusta 1939 je delo, ki je bilo ustvarjeno v slutnji časa, ki pride, da bi bila naša država pripravljena nanj in da bi iz njegovih pretrsov izšla nepoškodovana in okrepljena. Bil je to dej resnične državniške modrosti in pomeni do zdaj najvažnejši politični dogodek v razvoju jugoslovanske države.

Treba je bilo celih eno in dvajset let, da se je osrednje vodstvo države odločilo za tako temeljno izpremembo našega notranjega državnega ustroja. Uresničenje ureditve države, ki bi bila zgrajena na resnični enakopravnosti njenih po narodi narodnokulturno in gospodarsko raznoličnih delov, je zahtevala dolge in hude borbe ter velikih žrtev. Misel naravne vzajemnosti Jugoslovancev, ki je predpostavljala medsebojno spoštovanje pravic enakovrednih sorodnih narodov, se je v prid neke strankarske skupine tolmačila kot neobhodnost centralističnega sistema, brez katerega da med Srbi, Hrvati in Slovenci ne more biti edinstva. To krivo gledanje, ki dela narodi silo, je imelo za nujno posledico samovoljno vladanje režimov v središču, ki so tako imenovano vidovdanske demokracije pretvarjali v videz in so bili končno primorani uvesti pravo diktaturo, da bi uresničili s silo to, kar more uresničiti samó svobodno sodelovanje državljanov v državopolitični skupnosti, ki vsakemu sestavnemu delu pusti in da, kar je njegovega, in mu dovoljuje svoboden razmah njegovih osebnih ustvarjalnih zmognosti. Ker taka nasilna vladavina ni smela žaliti in skušala zatreti narodnega čustvovanja, kulture in navedi Hrvatov in Slovencev, ampak je tudi gospodarsko pogubljala državo, v kateri je bil velik del samo predmet vladanja in izkoriščanja, se je centralizem, ki so ga zagovarjali z idejnimi razlogi, zasvoščil tudi kot sredstvo gospodarskega podjarmljenja. In ker čisto naravno ni mogoče gospodarsko izkoriščati enega dela države, ne da bi se to škodljivo izdejavstvovalo tudi na drugem, je centralizem doživel polom, dasi je imel oporo v globoko zakoreninjenem predsodku, da mora biti države konec, če vsi ne mislijo in čutijo ter govorijo in pišejo pa verujejo in se obnašajo enako, kakor avtomati. Končno si je le utrl pot zlasti v dušo preprostega, prirodno zdravo mislečega in poštenega jugoslovanskega človeka, ki nima nobene koristi od strankarske politike, da edinstvo v skupni državi ne more biti plod nasilja in da naše prirodne skupnosti ni treba šele vtepati ljudem v dušo s palico, ampak da se more in mora okrepiti le s čim večjo svobodno hoteno vzajemnostjo enakopravnih bratov ene družine, ki jih vse vede po enakih pravicah in dolžnostih. Preden sta se sporazumela voditelj hrvatskega naroda in predsednik vlade kot prvi predstavnik srbskega dela države, sta hrvatski in srbski kmet na dnu duše bila že eno.

Prelom v Turnu-Severinu

Romunija je izjavila, da ne more madžarskih predlogov sprejeti kot osnovo za nadaljnja pogajanja

Bukarešta, 24. avgusta. AA. DNB. Romunsko-madžarska pogajanja so se danes dopoldne ob 10.30 nadaljevala v Turnu-Severinu. Šel madžarske delegacije Hory je prišel sredi iz Budimpešte in je takoj po prihodu razpravljaj s svojim namestnikom generalom Nadabijem. Izvemo, da vsebuje madžarski odgovor, katerega je Hory prinesel s seboj, nekatere izpremembe. Madžarska vlada bo zahtevala od romunske vlade naj predlaga popolnoma stvarne predloge.

Turn-Severin, 24. avg. t. Transcont. Romunsko-madžarski razgovori so bili danes nenadno prekinjeni brez vsakega uspeha. Madžarska delegacija je zapustila mesto že ob 2 popoldne. Romunska delegacija je namreč sporočila madžarski, da madžarskih predlogov ne more sprejeti kot osnovo za nadaljnje razgovore.

Kronski svet je določil meje romunske popustljivosti v pogajanjih z Madžari in Bolgari

Bukarešta, 24. avgusta. AA. Stefani. Uradni komunikacije po zasedanju kronskega sveta se glasijo:

Predsednik ministrskega sveta je prikazal zunanje politični razvoj pred in po obisku pri nemškem in italijanskem zunanjem ministru, ki ju je bil obiskal. Zunanji minister je naslikal razgovore in osnove razpravljanja z bolgarskimi in madžarskimi delegatami.

Delegat romunske vlade v razgovorih z madžarsko vlado je orisal potek razgovorov v Turnu-Severinu in omenil točko, do katere je prišlo.

Delegat v romunsko-bolgarskih razgovorih je orisal razvoj teh razgovorov v Craiovi.

Kronski svet je po teh poročilih odobril vladino politiko in ugotovil, v koliko ta politika soglasja s sedanjimi okolnostmi in narodnimi interesi.

Seji so prisostvovali predsednik vlade, zunanji minister in petnajst kraljevih svetnikov. Kronskemu svetu je predsedoval kralj.

Bukarešta, 24. avgusta. t. (Transcont.) Časopisje ne poroča ničesar o vsebini sklepov, ki so bili sprejeti na kronskem svetu. Značilno pa je, da se kronskega sveta niso udeležili vsi člani vlade. Iz diplomatskih krogov je mogoče zvedeti samo toliko, da Romunija pod nobenim pogojem ne more sprejeti madžarskih zahtev v obliki in v obsegu, kot jih je predložil madžarski zastopnik pri pogajanjih v Turnu-Severinu. Za Romunijo je važno, da se najprej določi, kako se bo izvedlo preseljevanje narodnih manjšin, kajti šele potem, ko bo poznano mnenje ljudskih slojev, bo mogoče urediti tudi obmejna vprašanja in odstopiti Madžarom ozemlje, o katerem bo znano, da je po narodnosti zares madžarsko.

V Romuniji še niso obupali, da pogajanja ne bodo uspela, kajti pri vladi so prepričani, da niti Nemčija, niti Italija nimata interesa oslabiliti Romunijo v toliki meri, kakor želi Madžarska, kajti obe velesile osišeča Rim-Berlin sta na tem zainteresirani, da obstoji na črnemorski obali močna prijateljska država.

Vojaški ukrepi na Madžarskem

Budimpešta, 24. avg. t. (Transcont.). Po madžarski prestolici so se večeraj širile novice, da je Madžarska sprito neugodnega razvoja madžarsko-romunskih pogajanj v Turnu-Severinu odredila nekaj ukrepov, ki imajo vojaški značaj. Tako je bilo objav-

ljeno, da se ukinja avtobusni promet po velikem številu cest vzhodne Madžarske. Tudi avtotaksiji so dobili poziv, da se stavijo na razpolago oblastem. Podobni ukrepi so bili zapovedani ob priliki sovjetske zasedbe Besarabije in severne Bukovine in je javnost takrat mislila, da bo Madžarska uveljavila svoje zahteve napram Romuniji. Toda pozneje so bili spet preklicani. Ponočitev teh ukrepov pomeni, da je napetost med Romunijo in Madžarsko spet narasla in da hoče madžarska vlada z ukrepi vojaškega značaja dati posebno močno zaslombo svojemu zastopniku pri pogajanjih z Romunijo. O kakšnem premikanju čet ni slišati, toda o takšnih stvareh se v javnosti itak ne govori. Prevladuje pa vtis, da hoče madžarska vlada nekoliko porožljati z orožjem, da bi pospešila pogajanja z Rumuni, ki so takorekoč zastala.

Vsebinska spomenice, ki jo je večeraj vzel seboj madžarski zastopnik pri pogajanjih z Romunijo minister Hory ni znana. Tudi poročila o novi meji, ki da jo Madžarska vlada predlaga, niso prišla iz službenih virov in niso zane-

sljiva. Na merodajnih mestih so izpovedali samo toliko, da je madžarska vlada topot svoje zahteve natančno določila in menda postavila tudi neke daljše ali krajše roke za odgovor, češ, da si hoče biti na jasnem, če ima Romunija zares namen priti do kakšnega sporazuma in do kakšne meje je voljna iti. V spomenici madžarska vlada tudi podčrtava svoje stališče, da hoče doseči najprej novo razmejitev ozemlja in še le potem načeti pogovore o preseljevanju ljudstva, med tem ko hoče Romunija najprej urediti vprašanje preselitve narodnih manjšin in še le potem načeti tudi vprašanje morebitnega odstopa nekaterih obmejnih okrajev.

V Budimpešti smatrajo, da je položaj zelo resen. Nemški in italijanski poslanik sta sproti obveščena o razvoju pogajanj.

Romunija ne mobilizira

Bukarešta, 24. avgusta. AA. DNB. Poročilo »Associated Pressa«, ki je dejala, da so bili poklicani romunski rezervisti na vaje, tukaj zanikajo.

Pomorske bitke pri Kreti?

Grški odnošaji z Anglijo so zaostriili grško-italijansko napetost Italijanski tisk še nadalje svari Grčijo

Atene, 24. avgusta. t. Transcont. Napetost med Italijo in Grčijo, ki je v začetku tedna popustila, za kar ima nemajhno zaslugu Nemčija, ki je pomirjevalno posredovala, je proti koncu tedna spet narasla. Naraslanje so najavile novice, prva, češ, da namerava Anglija zasesti nekaj oporišč na grških otokih, na primer na Kreti in na Krfu, in druga, da je Italija poslala grški vladi ultimativno zahtevo z zelo kratkim rokom, naj se javno odpove angleškemu jamstvu.

Obe novice sta bili sicer tako od grške, kakor italijanske in angleške strani zanikani, vendar pa je italijanski službeni tisk zanikanju dodal svarilo, da Italija ne bi mogla trpeti, ako bi angleški vpliv v Grčiji trajal še dalje in zavzemal kakšne določene oblike. V tem primeru bi morala Italija nastopiti v samoobrambi.

Nepotrjena poročila o spopadu med italijanskim in angleškim brodomjem pri Kreti

Atene, 24. avgusta. t. Transcont. Tukaj se vzdržujejo novice, da napetost med Italijo in Grčijo ni popustila. Napetost je narasla v zvezi z grško-angleškimi odnošaji, kakor tudi v zvezi s poročili, ki jih je baje dobila italijanska vlada, da namerava Anglija zasesti oporišča na grškem otoku Kreti. Obe brodovji, angleško in italijansko se po poročilih, ki krožijo po grški prestolici, nahajata v bližini otoka Kreta. Neke poročila, ki so prišla po neslužbeni poti v roke grški vladi, je baje že prišlo do streljanja med obojnimi brodovji. Toda vse podrobnosti manjkajo.

Z veliko pozornostjo so v Atenah brali poročila italijanske tiska, ki pravi, da obstojajo čisto določene albanske zahteve napram Grčiji. Semkaj de spada predvsem vprašanje severne pokrajine Čamure, ki da je po narodnosti albansko. Vprašanje pa, če in kdaj bo Albanija začela uveljavljati svoje

ozemeljske zahteve napram Grčiji, je odvisno od tega, če se bo Grčija znala izmotati iz angleškega vpliva. Takšno pisanje je zelo pregledno in za vsakogar razumljivo.

Grška vlada je vpoklicala spet 4 letnike strokovnjakov v tehničnih strokah, ki bodo ostali na vojaških vajah štiri tedne. V vladnih krogih zanikajo, da bi ta vpoklic imel značaj mobilizacije.

Angleški poslanik je obiskal predsednika vlade Metaksasa in mu sporočil, da Anglija vztraja pri jamstvu, ki jih je dala Grčiji in da bo svoje obveznosti v polni pogodbeni meri izpolnila, če bi postalo potrebno.

Rim, 24. avgusta. AA. DNB. O napadu italijanskih letal na angleški konvoj v vzhodnem delu Sredozemskega morja 22. avgusta se izve, da je do tega spopada prišlo 10 milj vzhodno od Kreta. Italijanskim bombnikom se je posrečilo navzlic hudemu streljanju dveh rušilcev, ki sta spremljala konvoj, izvesti napad in zadeti oba rušilca z bombami izrednega kalibra. Poškodovanih je bilo več trgovskih ladij s konvojem.

Minister Pantič v Düsseldorfu

Düsseldorf, 24. avg. AA. DNB. Jugoslovanski minister za ljudsko telesno vzgojo Dušan Pantič, ki se zdaj mudi v Nemčiji, je obiskal Düsseldorf, kjer je bil poprej v službi kot jugoslovanski generalni konzul.

Demobilizacija v Franciji

Clermont-Ferrand, 24. avgusta. AA. Havas. Demobilizacija v Franciji se izvaja z nezmanjšano brzino in v popolnem redu. Oblasti skrbijo za to, da demobilizirani vojaki potujejo na svoje domove kar najbolj udobno. Demobilizacija se izvaja po vnaprej narisanem načrtu in se upošteva pri tem razne socialne in osebne potrebe demobiliziranih. Predvsem so sedaj oblekli okoli 20.000 bivših vojakov in se sedaj v delavnicah dela 300.000 parov čevljev tako, da bodo lahko oskrbeli 150.000 demobiliziranih.

mokratičnega gledanja na državo in naše miselnosti — zadeva našega srca.

Ko danes praznujemo obletnico tega sporazuma, bosta zastopnika našega naroda na svečanostih v Zagrebu, naš narodni voditelj dr. Anton Korošec in njegov sodelavec v vladi, dr. Miha Krek, dala izraza skupnosti, ki je vselej bila in bo med slovenskim in hrvatskim narodom in je privedla do praga in čez prag resnično vzajemnega prijateljstva in sodelovanja vseh treh jugoslovanskih rodov v eni, močni in napredka željni državi. Obenem pa pomeni ta skupnost tudi trdno voljo in temeljno zahtevo slovenskega naroda, da tudi on dobi v državi vse, kar mu gre, tako da bomo vsi zvezani na istih načelih in po istih pravicah ter dolžnostih prav v tako usodnem in resnem trenutku evropske zgodovine, kakor je današnji, ko je vodstvo države na najtežji preizkušnji, da je vsem enako pravično in da mu je obča korist edino in najvišje merilo. Tako bomo mogli srečno izjadrti iz velikega vrtinca, čigar valovi nas danes neso, in se kot trdna država, ki jo nosi složno in zavedno ljudstvo, uveljaviti v novi Evropi kot važna opora miru in pravičnega reda.

življenja, kakor tudi zaradi skupne miselnosti, ki nam veli, da smo Slovenci in Hrvati v svojih interesih bistveno drug na drugega navezani. Naši parlamentarni zastopniki, naše ljudstvo in naš tisk so bili zagovorniki enakopravnosti hrvatskega naroda v isti meri, kakor so branili svoj lastni slovenski narod in so zahtevali reformo države v smislu demokratičnega sodelovanja vseh njenih delov, ki so v pogledu svoje narodne prirode in omike ter gmotnih interesov v okviru države avtonomni. Ta borba vzporedno z jeklenim odporom Hrvatov in njihovih voditeljev v hrvatski kmetski stranki je ustvarila v letih diktature tudi skupnost v skupnem trpljenju in žrtvah in je pripravila svojo zmago v odločivnem smislu takrat, ko je dr. Korošcu uspelo, da se je zapečatila usoda centralizma za vedno od strani najvišjega mesta in da so se na njegovih razvalinah odprla državi in njenim narodom vrata v boljšo bodočnost in novi red. In pri vsem se Slovenci nismo dali voditi od kakšnega oportunitizma oziroma od preudarka, da zahtevajo sporazuma s Hrvati posebne razmere čase, ampak nam je borba s Hrvati bila zadeva narodnega političnega načela, de-

Borba Hrvatov za pravično ureditev države je bila ena z borbo slovenskega naroda za enakopravnost, ki se je začela s to državo samo in nikoli ni prenehala; hrvatski narod jo je vodil izven parlamenta, Slovenci smo jo tako v ljudstvu, kakor na tleh postavodajnih zbornic. Naš narodni voditelj je imel preosnovno naše države iz centralistične v zavezno pred očmi kot poglavitni cilj svojega državnškega dela tudi takrat, kadar je zastopal Slovence kot sotrudnik v vladah, v katerih je sodeloval zaradi možnosti, da se ideal enakopravnosti Slovencev in Hrvatov v državi kolikor mogoče približa svojemu uresničenju. Tako smo bili brez vseh idejnih prihrankov zavezniki hrvatskemu narodu tako v opoziciji, kakor takrat, kadar smo mogli doprinejati svoj delež k temu, da se tudi merodajna mesta, ki določajo smer državni politiki, prešinejo zavesti, da so dolžna upravljati državo v prid in blagor vseh jugoslovanskih narodov in vseh njenih delov ter slojev. V idejni in politični pripravi sporazuma od 25. avgusta lanskega leta ima slovenski narod po svojih zastopnikih odličen delež kot prijatelj Hrvatov od prvih dni svojega zaveznega narodnega

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

V preteklem tednu je živahnost na bojiščih rasla dalje, na političnem polju pa je bilo več odločilnejših dogodkov, ki bodo imeli svoj vpliv na nadaljnji razvoj položaja.

Pregled po bojiščih

Na nemško-angleškem bojišču se je obseg nemških letalskih napadov na Anglijo nekoliko zmanjšal. Napadi pa so bili kljub temu vsakodnevni, le, da se jih ni udeleževalo toliko letal kakor napadov v prejšnjem tednu. Cilj teh napadov so bila spet pristanišča, letališča in železniška križišča. Angleško letalstvo je nadaljevalo svoje vsakodnevne polete nad Nemčijo in nad od Nemčije zasedene dežele. Hujši pa so bili v preteklem tednu napadi nemške oborožene sile na razne skupine trgovskih ladij, ki plovejo pod zaščito vojnih ladij (konvoje). Tudi nemške vojne ladje, predvsem motorni čolni, so se teh bojev udeleževale. V četrtke popoldne pa je prvič poseglo v napade na Anglijo tudi že topništvo, ki so ga Nemci postavili ob francoski obali, ki leži nasproti angleški obali. Nemški topovi so obstreljevali utrde angleškega Doverja in trgovske ladje, ki plovejo po Rokavskem zalivu.

V zvezi z nemško-angleškimi boji je treba omeniti tudi izjavo predsednika angleške vlade, ki jo je dal zadnji torek o položaju na bojiščih. Menil je, da je Anglija sedaj že dovolj močna, dovolj oborožena tudi, da ne bo samo vzdržala napada, ampak, da bo mogla tudi preiti k protinapadu. Dodal pa je, da je Anglija v polni meri zaveda, da jo čakajo še strašne preizkušnje. Nemški tisk temu govoru ni posvetil mnogo pozornosti in je le podčrtal, da Nemčija to izjavo vzame na znanje ter da bo bodočnost pokazala, kdo je imel prav.

Na italijansko-angleškem bojišču je bilo delovanje v zraku in na morju manj razvito, toda na suhem so bili veliki dogodki. Italijansko letalstvo je ves teden napadalo angleške postojanke v Sredozemskem morju, angleško letalstvo pa se je bolj udeleževalo okrog Abesinije. Na morju je prišlo enkrat do spopada med angleškimi ladjami in skupino italijanskih bombnikov. V angleški Somaliji pa so Italijani svojo ofenzivo končali z zmago ter to angleško kolonijo, ki meri skoraj dve tretjini Jugoslavije, zasedli. Angleži, ki so imeli v Somaliji, kakor poročajo Italijani, 20.000 vojakov, so se morali umakniti iz dežele in svojo vojsko rešiti na ladje ter jo odpeljati. Italija je sedaj prišla prav ob vhod v Rdeče morje. Takoj po zmagi je objavila splošno blokado vseh angleških obal v zahodnem Sredozemskem morju, v Rdečem morju in ob vsej vzhodni obali Afrike, v Rimu pa govorijo, da bo Italija začela z vojaškimi operacijami večjega obsega na drugem bojišču. Vojaški strokovnjaki mislijo, da bo sedaj napad veljal angleškemu Sudanu, ki naj bi ga Italija napadla iz Abesinije in iz Libije hkrati, ter na angleške postojanke v Egiptu, to so vojno pristanišče v Aleksandriji in Sueski prekop.

Politični pregled

Na zunanje-političnem polju so se dogodki preteklega tedna vrtili predvsem okrog južno-vzhodne Evrope, okrog Dalmacije vzhoda in okrog Amerike. Na jugovzhodu Evrope je več razboletih točk. Najhujša je Romunija, ki se je v preteklih dneh istočasno pogajala z Bolgarijo in

Madžarsko za prijateljsko ureditev sporov. Toda prijateljska ureditev teh nesoglasij zahteva od Romunije, da odstopi Bolgarom Dobrudžo, Madžarom pa po madžarskih zahtevah večji del Transilvanije. Medtem ko je prišlo pri Bolgarih že do načelnega sporazuma in bodo dobili vso južno Dobrudžo nazaj, je pri Madžarih nastopilo mrtvilo. Madžarske zahteve so tako visoke, da jih Romunija ne more sprejeti. Madžari pravijo, da so romunski ponudbe tako nizke, da se jim ne splača o tem govoriti. Listi namigujejo, da bo najbrž Nemčija kot razsodnik posredovala Grško-italijanska napetost je popustila. Toda nesoglasja še niso odstranjena. Sodeč po pisanju italijanskih listov se bo morala Grčija odreči angleškemu vplivu, ker bo sicer Italija primorana, da stori nekatere korake, ki o njih misli, da so potrebni, da se zavaruje pred angleškim napadom z grških oporišč. Tudi v Turčiji je zavladala nervoznost, ko se je razširila novica, da je Sovjetska Rusija predložila turški vladi zahtevo, naj ji dovoli svoboden prehod skozi Dardanele v miru in v vojni, in sicer za vojne in trgovske ladje. Toda proti koncu tedna se je razburjenje poglobilo, toda zagonetnost sovjetske politike v območju Črnega morja ostaja še vedno zavila v meglo. Nemška diplomacija zelo živahno deluje v Turčiji, ki se še vedno zvesto drži Anglije in je v grško-italijanskem sporu tudi javno podprla grško stališče.

Na Daljnem vzhodu je Japonska razširila svoje zahteve. Do sedaj je govorila samo o Kitajski in o novem redu v Vzhodni Aziji, sedaj pa govori že o »južnih morjih«. Japonska morda sluti, da bi lahko kaj dobila od angleške dediščine, ako bi bila Anglija premagana. Zaenkrat se je v preteklih dneh japonski pritisk strnil okrog francoske Indokine, ki jo hoče Japonska dobiti pod nadzorstvo, s tem pa tudi ključ do nadaljnjih osvajanj v »južnih morjih«, na prostoru med azijsko celino in Avstralijo.

Le stališče Amerike je takšno, da nekoliko zavira razvoj v Evropi, mnogo pa ovira razvoj na Daljnem vzhodu in v Tihem morju. Med Ameriko in Kanado je bil dosežen sporazum o medsebojni pomoči. Med Ameriko in Anglijo sporazum o nekih pomorskih in letalskih oporiščih, ki jih Anglija Ameriki odstopi v Tihem morju in v Mehikanskem zalivu proti — drugim uslugam. Iz tega bi se dalo sklepati, da Amerika z nemirom gleda okrog sebe in se počasi pripravlja, da bo stopila v vojno, da brani svojo lastno varnost predvsem na Tihem morju.

Notranji pregled

V preteklem tednu so bili na Bledu zadnji ministrski posveti glede uredbe, ki jih bo vlada objavila na slovesni seji v Zagrebu ob priliki proslave enoletnice srbsko-hrvatskega sporazuma. O vsebini teh uredb je vse časopisje po državi pridno ugibalo in v splošnih potezih navajalo nekatere točke, ki naj bi jih reforme obsegale. Na splošno pa ni bilo doslej mogoče dobiti prave slike o osnovah načrtnega gospodarskega reda, ki ga bo vlada uvedla. Sicer pa so radovednosti kmalu zadoščeno. Ves naš tisk je enoglasno poudarjal, da morajo biti reforme takšne narave, da bodo zares spravile v red vprašane naše prehrane, da bodo nudile vsem možnost zaposlitve in da bodo s strogo roko preprečile vsako špekulacijo z ljudskim trpljenjem. Z drugimi besedami je javno mnenje enodušno poudarjalo, da morajo imeti reforme socialni značaj.

Veliko valovanje je po jugoslovanskem tisku povzročilo tudi odkritje, da so sedeli prav v vodstvu Sokola kraljevine Jugoslavije vplivni masonski bratje. Odkritja so prišla ne morda iz kakšnih sokolstvu sovražnih vrst, ampak od belgrajske sokolske župe same, ki je v svojem glasilu »Okolo Sokolov« z bleščajočim lučjem posvetilo v temna ozadja, kjer so vlekli vrvice masoni. Belgrajski listi, med njimi »Vreme«, ki so podlagi teh razodetij, ki so jugoslovansko javnost, posebno pa se vrste dobromislilcev in rodoljubnih Sokolov, osupnila, postavili zahtevo po popolnem razčiščenju, češ da ne gre, da bi masoni, ki so breznarodna, mednarodna, kapitalističnim koristim služila, izrazito protislovanska in protikršćanska bratovščina, usmerjali sokolstvo, ki so mu njegovi ustanovitelji dali za cilj nacionalno in pravstveno vzgojo mladine. Pred leti so katoliški škofje v znanem pastirskem pismu že opozarjali na nezdružbo pojave v sokolstvu. Takrat so bili zaradi tega preganjani. Danes prihajajo iz vrst Sokolov samih — in to iz prestolnice sokolske župe — obtožbe, mimo katerih ne bo mogoče v interesu naše mladine in naše države. Masonstvo mora ven iz vseh ustanov, ki imajo kakršen koli vpliv na vzgojo mladine. V jugoslovanskem tisku so glasovi proti tako naravn-

ni zahtevi silno redki. Izjemo v tej harmoniji pa dela glasilo slovenske »napredne stranic« in glasilo starokatoličanov.

Zelo hudo pojav smo opazili v preteklem tednu spet v naši industriji, ki zaradi razmer, ki so nastopile z evropsko vojno, ko ne prihajajo več v državo zadostne količine surovin, postavlja vedno več delovnega ljudstva na cesto. Posebno tekstilna industrija je na tleh in bo treba zelo hitrih ukrepov, da se nastopajoča kriza zajezi, da ne pride na tisoče ljudi ob kruh, ali pa da se poskrbi drugače zaposlitev delavstva. Zastopstva delavskih ustanov in delavska glasila so v preteklem tednu zelo glasno poudarjala to potrebo.

Med največjimi prireditvami v preteklem tednu je treba imenovati vsesko-obnovitveni letaj katoliških razumnikov v Kranju, ki je dobro uspel in bo rodil dobre uspehe, kar je pričala stalna udeležba okrog 400 udeležencev. Nadalje veliko romanje bojevnikov k Devici Mariji na Brezjah, ki je bilo sijajna vsakoletna manifestacija tega patriotičnega združenja pri Kraljevi Slovenec. Pri tej priložnosti je bil blagoslovljen tudi novi lepi kolodvor na Otočah, kar bodo z veseljem pozdravili vsi tisoči romarjev, ki tako radi zahajajo k Zaščitnici našega naroda.

Ponesrečeno letalo najdeno

Letalo je treščilo v skalnato steno Velebita
Vsi potniki in oba pilota mrtvi

Zagreb, 24. avgusta.

b. Po dolgem iskanju je po jugoslovanskem tisku povzročilo tudi odkritje, da so sedeli prav v vodstvu Sokola kraljevine Jugoslavije vplivni masonski bratje. Odkritja so prišla ne morda iz kakšnih sokolstvu sovražnih vrst, ampak od belgrajske sokolske župe same, ki je v svojem glasilu »Okolo Sokolov« z bleščajočim lučjem posvetilo v temna ozadja, kjer so vlekli vrvice masoni. Belgrajski listi, med njimi »Vreme«, ki so podlagi teh razodetij, ki so jugoslovansko javnost, posebno pa se vrste dobromislilcev in rodoljubnih Sokolov, osupnila, postavili zahtevo po popolnem razčiščenju, češ da ne gre, da bi masoni, ki so breznarodna, mednarodna, kapitalističnim koristim služila, izrazito protislovanska in protikršćanska bratovščina, usmerjali sokolstvo, ki so mu njegovi ustanovitelji dali za cilj nacionalno in pravstveno vzgojo mladine. Pred leti so katoliški škofje v znanem pastirskem pismu že opozarjali na nezdružbo pojave v sokolstvu. Takrat so bili zaradi tega preganjani. Danes prihajajo iz vrst Sokolov samih — in to iz prestolnice sokolske župe — obtožbe, mimo katerih ne bo mogoče v interesu naše mladine in naše države. Masonstvo mora ven iz vseh ustanov, ki imajo kakršen koli vpliv na vzgojo mladine. V jugoslovanskem tisku so glasovi proti tako naravn-

bita, dokazuje eden izmed motorjev, ki je ležal nad 100 m od trupa letala. V letalu so bili zagrebški advokat dr. Miroslav Vranić s svojo soprogo Nado, rojeno Perić, dr. Walthausen, švicarski književnik, s svojo soprogo, tajnik francoskega poslanstva v Beogradu Maurice Peyregnt, star 37 let, ki je potoval v Dalmacijo in Bosno, da pregleda konzulata v Splitu in Sarajevu. Dalje so se ponesrečili: Albert Hertman, Mr. Ph. Dragotin Weinberger, sin zagrebškega trgovca barv, ga. inž. Mira Rechnitzer, članica trdnice »Meba a. d.«, in Otoničar Vita, stara 22 let, absolventka Drž. trg. akademije v Ljubljani. Njena mati živi v Ljubljani, ima pa še enega brata, medtem ko je oče pred daljšim časom umrl. Tudi pilot Striževski in pa radio-telegrafist Dušan Petrović sta mrtva.

Nesreča potniškega letala, ki je zahtevala toliko človeških žrtve, je po vsej Jugoslaviji povzročila veliko žalost. Zanimivo je omeniti, da so se katastrofe v našem civilnem letalstvu ponavljale približno vsaka štiri leta. Prva letalska katastrofa je bila leta 1932 v Ljubljani. Tedaj je vodil letalo Jarošenko, ki je takoj po vzletu opazil napako v motorju ter se hotel vrniti spet na letališče, toda letalo je bilo prenikrozno ter je zadelo v drevo in se razbilo, pod ruševino letala pa so obležali vsi potniki mrtvi. Tudi druga letalska katastrofa, do katere je prišlo leta 1936, je bila v okolici Ljubljane. Letalo je tedaj vodil Rus Nikitin, ki je bil znan kot zelo izkušen pilot. Štiri leta pozneje pa je tragično zaključil svojo kariero najboljši pilot našega civilnega letalstva Striževski, ki je bil pred 10 leti v službi francoskega letalstva.

Novica o katastrofi potniškega letala se je naglo razširila po vsej Jugoslaviji, prva poročila o najdbi pa so prispela v Zagreb, Split in Beograd. Tudi belgrajsko orožniško poveljstvo je takoj izdalo povelje svojim postojam, da se prepričajo o najdbi ponesrečenega letala. Na kraj nesreče je odšla tudi komisija letalskega poveljstva in Aeroputa. Vse komisije so se danes sestale na kraju, kjer je letalo treščilo v skalovje planine Velebit. (Slika predstavlja pilota ponesrečenega letala Striževskega.)

Proslave obletnice sporazuma v Zagrebu

Zagreb, 24. avg. b. Ob obletnici sporazuma med Hrvatini in Srbima posveča ves hrvatski tisk obširne članke pomenu tega sporazuma ter prinaša tudi slike Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in podpredsednika vlade dr. Vladka Mačka. Listi objavljajo podrobnosti o pogajanjih in sporazumu pred letom dni, ko so ministri prisegli.

Nekateri ministri so že prišli danes v Zagreb, med njimi tudi dr. Budisavljević in dr. Andres. Podpredsednik vlade dr. Maček bo prispel v Zagreb jutri zjutraj iz Kupina z avtomobilom, predsednik vlade Dragiša Cvetković pa pride jutri zjutraj iz Beograda z letalom. Ostali ministri pa bodo prišli še nočjo ali pa jutri zjutraj. Na zagrebški sestanku pa so poleg ministrov povabljeni tudi strokovnjaki, ki niso v vladi, tako prof. dr. III. prof. Tasić in sedanji ban drinske banovine Stanoje Mihailović.

Ker je jutri tudi proslava kmečke kulture, se bodo člani vlade udeležili tudi te kmečke manifestacije. Uradni sestanek vlade bo v ponedeljek ob 10 popoldne v banskim prostorih, pri kateri priliki bo vlada izdala tudi nekatere uredbe in izjave, s katerimi bodo uvedli nekatere reforme v državni in gospodarski reorganizaciji.

V ponedeljek popoldne pa bo neuradni sestanek v Božjakovini, zgodovinskem kraju, kjer je bil sklenjen sporazum med Hrvatini in Srbima.

Iz srednješkolske službe

Belgrad, 24. avgusta. m. Z ukazi in odloki prosvetnega ministrstva so premeščeni ali dodeljeni naslednji profesorji in supletiti: Krašner Ivan v Celje, Kukić Pavla iz III. real. na žensko real. v Ljubljani; Kunc Milena iz klas. na II. real. gimn. v Maribor; Lesković Viktor iz Trebnjega v Novo mesto; Mehle Ivan iz Ljubljane v Kočevje; Mihelić Stana iz Ljubljane na klas. v Maribor; Milahar Marija na mešansko šolo v Škofjo Loko; Mizerić Edvard iz Novega mesta na žensko real. gimn. v Ljubljani; Oman Anton iz Ljubljane na real. gimn. v Ptuj; Perpar Gabrijel iz Ljubljane na klas. v Maribor; Peterne Franc iz Plevlje v Celje; Petrić Metka iz ženske real. gimn. na mešansko šolo v Konjici; Pestotnik Sonja iz Ptuja na žensko real. gimn. v Ljubljani; Piščanec Elza iz Kranja na žensko real. gimn. v Ljubljani; Pleterški Nada iz Kotorja na dekl. mešansko šolo v Celju; Podgoršek Ljudmila iz Ptuja v Kranj; Podgoršek Vida iz III. real. v Ljubljani na mešansko šolo v Kranj; Potočnik Alojzij iz mešanske šole v Kranju na klas. v Ljubljani; Povšić Vlado iz Svitanja v Kočevje; Pugalj Mirko iz klas. v Ljubljani na II. real. v Maribor; Pušnik Josip iz samoupravne na real. gimn. v Murški Soboti; Rome Franc iz II. mešanske na žensko real. gimn. v Ljubljani; Stabić Viljem

iz mešanske šole v Mežici na real. gimn. v Kočevje; Tomaž Blaž z mešanske šole v Zalcu na II. real. v Mariboru.

Šah v Celju

Celje, 24. avgusta.

Snoči so igrali 13. kolo. V tem kolu je bilo najvažnejše srečanje med Bernerjem in Šubarićem. Berner je ostal v vodstvu. Milnar-Marek: remis; Zuk-Jerman, Zuk je izgubil. Drašić je premagal Saviča, Mišura proti Popoviću zmagal. Šorli je proti Medanu zmagal, Šmigovec se je proti Pavloviću udal. Šiška je proti Gottliebu dosegel remis. Grašer je dobil brez igre proti Majstoroviću.

Danes popoldne so igrali 14. kolo. Po borbi v večeršnjem kolu je prišel danes spočitek, dan lažjih »spopadov« na 64 poljih. Gottlieb proti Pavloviću je igral zamenjalno varianto francoske igre ter sta po 23. potezi dala remis, igra je trajala 9 minut. Partija Medan-Popović je bila prekinjena. Jerman-Šubarić remis. Mišura-Zuk remis v 29. potezi. Šiška je premagal Saviča. Grašer je proti Šorliju igro izgubil. Marek je dobil točko proti Majstoroviću brez igre. Šmigovec bo danes proti Milnarju prvič v turnirju verjetno končal z remis. Berner bo proti Drašiću verjetno zmagal.

Jutri igrajo 15. kolo turnirja ob 9 popoldne do 1 popoldne. V ponedeljek pa igrajo 16. kolo turnirja v Rogški Slatini.

Naznanilo! Trgovno s starimi predmeti in filatelističnih znamk, posredovalnica za stanovanja in meblenske sobe odpre v CELJU, GOSPOSKA UL. 26 (nasproti barvarne Taček).
Ria Josak, Celje.

Pogajanja z Bolgari zaključena

Craiova, 24. avgusta. m. Danes so se vodili zaključni razgovori med bolgarsko in romunsko delegacijo. Po snočnji seji kronskega sveta v Bukarešti se je šest romunske delegacije Creceanu vrnil v Craiovo, kjer se je takoj sestel s šefom bolgarske delegacije. Izgleda, da je že definitivno dosežen sporazum glede odstopitve južnega dela Dobrudže Bolgariji in glede preseljevanja narodov. Odprto je samo vprašanje, kdaj bo južna Dobrudža prešla v bolgarske roke. Bolgarija želi, da se zgodi to čimprej, Romunija pa želi, da se to izvrši šele po treh mesecih. Končnoveljavno bo sporazum sprejet na plenarni seji, za katero še ni določen datum. V ponedeljek bo bolgarska delegacija priredila kosilo v čast romunske delegacije. Zanimivo je to, da je bolgarska delegacija pristala na to, da okoličina dvorca kraljice Marije v Balčiku ostane last kraljevine Romunije.

Italijansko vojno poročilo

o zmagi v angleški Somaliji

Nekje v Italiji, 24. avgusta. AA. (Stefani.) Poročilo št. 77 glavnega generalnega štaba italijanske oborožene sile se glasi:

V noči med 23. in 24. avgustom so bila hudo bombardirana letališča v Severni Afriki in v Sidi Paraniju. Dalje so bile bombardirane sovražne čete v pasu Marsa Matruch ter pomorsko oporišče v Aleksandriji. Povsod se je moglo ugotoviti, da so bili doseženi pomembni rezultati in povzročeni veliki požari. Vsa naša letala so se vrnila domov. V zalivu Bomba je oddelek angleških metalcev torpedov izvršil napad 23. avgusta na eno od naših podmornic, ki je zapustila pristanišče in jo zadel z enim torpedom. Večina posadke je bila rešena. Podmornico pa bo mogoče potegniti iz morja. Eno sovražno letalo je bilo zbito.

V Vzhodni Afriki so naše letalske sile izvedle učinkovito nočno bombardiranje letališča pri Chartumu in povzročila ogromne požare ter močno poškodovala hangarje. Vsa naša letala so se vrnila domov. Sovražna letala so letela nad Masauo, Berbero in Debelom, vendar pa pri tej priliki ni bilo nobenih žrtve niti gmočne škode.

Nekje v Italiji, 24. avgusta. AA. (Stefani.) Poročilo št. 78 o operacijah v Somaliji:

Zavzetje angleške Somalije je bilo določeno po italijanskih strateških načrtih. Naloga mladega fašističnega imperija iz njegove kolonialne vojske, ki je sestavljena iz vojakov vseh narodov, ki se bore v italijanskih vrstah skupaj z enotami italijanske narodne vojske, černih sraj in italijanskih letalskih sil je bila v tem, da zavzame ta važni del britanskega imperija. Posebna strateška važnost Somalije je v tem, da omogoča nadzorstvo nad prometnimi zvezami nad Rdečim morjem in Indijskim oceanom, t. j. med Indijo in Adenom, kakor tudi med sistemi Perima in Bab el Mandeba. V Somaliji je bil stalen kamelski korpus kakor tudi policijski zbor, ki je med vojno ojačen s četami iz Rodezije in Indije, kakor tudi z domačinskimi oddelki. Italijanski operativni načrt je predvideval uporabo 7 kolonialnih brigad, ki so bile sestavljene iz več batalijonov in baterij, ki so bile ojačene z nacionalnimi enotami pehote, z batalijoni črnih sraj, z enotami strojnih, blindiranih avtomobilov, hitrih in srednjih tankov, s poljsko in protiletalsko artilerijo, in dalje z oddelki policije iz italijanske Afrike ter s skupinami domačinskih čet. Te sile so pod poveljstvom armadnega generala Guglielma Nassija delovale v treh skupinah. Načrt za delovanje je obstojal v tem, da se pomakneta naprej skupini z leve in desne, da bi se pričrtili na sovražnikovih krilih, nato pa bi nastopila sredina proti sovražnikovim glavnini, da bi bil potem sovražnik obkrožen. Konec julija so sile, ki so bile namenjene za te operacije, prihajale deloma iz krajev, ki so bili oddaljeni več kakor tisoč kilometrov, in sicer po cestah, na katerih je bil promet otežkočen zaradi deževne dobe. Te čete so prispale na izhodne postojanke 3. avgusta ponoči. Tedaj so vse kolone prestopile meje. Prva faza operacij je trajala od 3.—6. avgusta. Pred četami je šlo letalstvo, ki je opravljalo ogledniško službo in držalo zvezo med kolonami, obenem pa je bombardiralo pristanišči Zeilo in Ber-

bero, kjer so ladje izkrcavale britanska ojačenja. Leva skupina je 3. avgusta zavzela kraje Dabat, Mada in Zileh. Zeila je padla 5. avgusta, nakar so se čete obrnile proti kraju Doko. Osrednja skupina je med 3. in 5. avgustom zavzela Rergeizo in prisilila sovražnika na umik tudi z drugih postojank. Prva faza se je končala 6. avgusta zvečer. Sovražnik se je umaknil proti hribom in prelazom, ki branijo pot k Berberi. Poskus sovražnega letalstva, da bi onemogočil napredovanje, so italijanska letala preprečila.

Od 7.—10. avgusta se je razvijala druga faza operacij. Italijanske predstraže so prišle v stik s sovražnikom, ki se je umaknil za obrambno črto. Napad je bil izvršen 11. avgusta popoldne. Letalske sile so pri tem sodelovale in bombardirale utrde ter s strojnimi napadala sovražna letališča. Bitka se je z vso ostrino nadaljevala 12., 13. in 14. avgusta s skupnim nastopom pehote in topništva. 15. avgusta je po temeljitem topniškem ognju in bombardiranju iz zraka divizija 26. aprila na desnem krilu izvedla napad in zavzela zadnje postojanke pri Faruku. Samo v eni utrdbi je bilo ujetih 13 sovražnih častnikov, najdenih pa je bilo več sto mrtvih vojakov, istočasno je naše levo krilo obklopile desno krilo sovražnika, ki se je umakalo in puščalo številne žrtve na bojnem polju. Po četrtdnevni borbi je bil sovražni obrambni sistem popolnoma zavzet.

Tretja faza operacij je bila od 16.—19. avgusta. Italijanske čete so napredovale, pred njimi pa je letelo letalstvo. Kolona, sestavljena iz prostovoljcev in črnih sraj, je odšla iz Zeila in prispela do Vilharia na cesti do Berbere. Izredna skupina je imela nalogo prekorati zadnjo obrambno črto, ki jo je pripravil Angleži pri Faruku in ki je bila sestavljena iz utrdb. Angleške čete pa so se umaknile. 18. avgusta je bila ta zapreka odstranjena na ta način, da je bil izvršen čelni napad, istočasno pa so krila začela sovražnika napadati. Sovražni bataljoni so se trudili, da bi se osvobodili pritiska naših čet in se osvobodili proti Berberi. Tedaj je general Nassi poslal motorizirane kolone, ki naj bi izkoristile dosežene uspehe, medtem ko so Angleži na begu zažgali del Berbere. Angleži so se vkrcali na zadnjo ladjo, ki je bila v pristanišču in katero je bombardiralo naše letalstvo. 19. avgusta so italijanske čete vkrakale v Berbero. Med operacijami je bilo zaplenjenih več sto avtomobilov, voz, velike količine avtomatskega orožja, tanki, velike količine živil, vojnega materiala, kakor tudi veliko število ujetnikov iz vrst rdečnih čet kakor tudi samske čete. Zaradi oddličnosti šefov in čet je bila angleška Somalija zavzeta v 17 dneh. Potrebno je poleg letalcev poudariti tudi vedenje letalskih čet, zlasti pa topništva, posadk tankov, črnih sraj, motoriziranih, kolonialnih policistov in sanitetev. Pri operacijah so sodelovali vsi narodi v italijanskem imperiju. Na koncu pravi poročilo, da predstavlja zavzetje Somalije demanti vse angleške propagande, ki je trdila, da je vojna ustvarila v Abesiniji neznosno položaj za Italijo. S to zmagi je obenem doseženo združjenje narodov Somalije pod italijansko zaščito, katere je ljudstvo teh krajev težko pričakovalo.

„Neporušljivo prijateljstvo med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo“

Stalin dolži Anglijo, Francijo in Poljsko, da so krive vojne — Anglija in Francija sta odklonili nemške in sovjetske predloge za mir — »Za klanje sta odgovorna London in Pariz« — Sovjeti podpirajo Nemčijo z živili, Nemčija dobavlja Sovjetom orožje — »Prijateljstvo z Nemčijo je temelj sovjetske zunanje politike«

Moskva, 23. avg. AA. Tass: »Izvestija« objavlja uvodnik pod naslovom »Dan velikega zgodovinskega pomena«, v katerem pravi:

Danes je obletnica nemško-sovjetskega nenapadnega pakta, ki je bil podpisan v Moskvi dne 23. avgusta 1939. S podpisom tega pakta je bil narejen konec sovražnosti, ki so jih hujskači povzročali in jih vnašali v odnose med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Se na 18. kongresu komunistične stranke je Stalin opozoril na vojne hujskače, ki se v lastno korist trudijo, da bi porinili sovjetsko državo v spopad z drugimi državami. Ko je razglasil te nakane, ki jih je pokazal angleško-francoski in ameriški tisk v zvezi z »načrti« Nemčije, da bi rada zagospodarila nad sovjetsko Ukrajino, je Stalin rekel: »Zdi se, da je ta sumljivi krik imel namen povzročiti jezo Sovjetske Rusije proti Nemčiji, s tem zastrupiti ozračje in povzročiti spopad z Nemčijo brez slehernega utemeljenega razloga. Mi smo za mir, je rekel Stalin in za ureditev poslovnih odnosov z vsemi državami. Zaradi tega se bomo držali svojega stališča vse do tlej, dokler bodo tudi druge države zastopale podobno stališče do Sovjetske Rusije in dokler se te države ne bodo trudile, da bi oškodovale interese naše države.«

Drže se teh načel, je Sovjetska Rusija pristala na nemški predlog, da bi začela s pogajanjimi za sklenitev nenapadnega pakta. V svojem poročilu na četrti zasedanju vrhovnega sovjeta je Molotov rekel: »Zgodovina je pokazala, da so viražnosti in vojne med našo državo in Nemčijo niso bile koristne, temveč škodljive za obe državi. Rusija in Nemčija sta državi, ki sta največ trpeli zaradi svetovne vojne. Zaradi tega koristi narodov Sovjetske Rusije in Nemčije ne leže v sovražnem razpoloženju enega naroda do drugega.« Pakt od 23. avgusta 1939 je bil resničen preobrat ne samo v zgodovini sovjetsko-nemških odnosov, temveč prav tako tudi v zgodovini Evrope. Ta pogodba je eden najpomembnejših dokumentov v zgodovini zunanjih odnosov v zadnjih nekaj desetletjih let. S tem, da sta podpisali ta pakt, sta obe državi upoštevali različnost svojih režimov, ki nista pomenila nepremostljive zapreke za ureditev prijateljskih odnosov in dobrega sosedstva med obema

državama. Ni treba pozabiti, da je sovjetsko-nemška pogodba podpisana v ozračju, ki je napovedovalo burjo tik pred sedanjo vojno, ko so bile naloge, ki so si jih zastavili angleški in francoski imperialisti, že čisto očitne. Prav tako se ne sme pozabiti, da sta Anglija in Francija v času težkih in dolgih mesecev, ki so potekali pred sklenitvijo sovjetsko-nemškega pakta, stalno poskušali vpreči Sovjetsko Rusijo v svoj voz, da bi jo tako uporabili v doseg svojih imperialističnih ciljev. Poskušali sta povzročiti oboje spopad med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Sklenitev sovjetsko-nemškega nenapadnega pakta je takemu izzivalnemu početju naredila konec. Ta pakt je naredil konec sovražnim odnosom med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Ze to dejstvo je dovolj zgovorno, da bo sovjetsko-nemški pakt tudi naprej ostal kot dejstvo miru, ki je prvorazrednega pomena. Dve največji državi v Evropi sta odstranili iz svojih odnosov vojne metode za reševanje sporov, pa naj bodo ti spori kakršni koli. Zdi se, da bi podpis nemško-sovjetskega pakta moral imeti svaričen učinek za vojne hujskače. Na žalost pa to ni bilo tako, temveč je vojna v Evropi izbruhnila. Izpodbujana od Londona in Pariza in upajoč na učinkovito pomoč svojih zaveznikov, je totalitarna poljska politika silila v vojno in tako se je kakor je bilo pričakovati Poljska zgrudila pod prvimi udarci. Versajska Poljska je bila likvidirana. Ob drugem obisku nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Moskvi 28. septembra lani je bil podpisan nov sporazum med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, in sicer sporazum za prijateljstvo in sporazum za ureditev meja, ki je v znatni meri izpopolnil pakt od dne 23. avgusta. Novi sovjetsko-nemški sporazum je podal soliden temelj za trajen mir v vzhodni Evropi, istočasno pa bi lahko postal izhodna točka za likvidacijo vojne na drugem delu celine. Znano je, da se je Nemčija tedaj obrnila na Veliko Britanijo in Francijo s predlogom, da bi vojno likvidirali. To nemško pobudo je Sovjetska Rusija podpirala. Stališče Velike Britanije in Francije do tega predloga je splošno znano. V svoji izjavi uredniku lista »Pravda« je Stalin rekel: »Voditelji Velike Britanije in Francije so surovo odklonili nemške mirovne ponudbe in poskuse, ki jih je storila Sovjetska Rusija, da bi se vojna čimprej končala.«

Ze samo to dokazuje, da nosita odgovornost za nadaljevanje klanja v celoti London in Pariz. Istočasno se je ponovno potrdilo, da streme novi nemško-sovjetski odnosi za ohranitev miru ne samo med obema pogodbenicama, temveč prav tako tudi za upoštevanje miru med drugimi državami. Reči je tudi treba, da je bil štiri dni pred podpisom političnega pakta podpisan tudi trgovinski in kreditni sporazum v Berlinu, t. j. 19. avgusta 1939. Ce je nedvomno, da je sovjetsko-nemško sodelovanje na področju zunanje politike v celoti odgovarjalo koristim obeh držav, potem je prav tako izven dvoma, da je srečen razvoj gospodarskih odnosov med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo v celoti odgovarja istim interesom. Prav tako kakor se je celo vrsto političnih dokumentov velikega pomena, tako se je tudi kreditni in trgovinski sporazum od 19. avgusta pozneje razvijal v taki obliki, da je 11. februarja letos prišlo do gospodarskega sporazuma med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Da bi mogli v vsem obsegu oceniti ta sporazum, bo dovolj, če opozorimo, da določa ta sporazum že v svojih prvih letih veljavnosti razvoj trgovinske izmenjave med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo v obsegu, ki ga po svetovni vojni obe državi nista

nikdar dosegli. Zaradi tega sporazuma dobiva Nemčija surovine, ki so ji posebno potrebne v vsej tej dobi blokade, katero je Anglija začela najprej proti sami Nemčiji, sedaj pa še proti vsej Evropi. Nemčija pošilja po svoji strani Sovjetski Rusiji industrijske izdelke, upoštevajoč tudi orožje, kar je dosti značilno sprčo sedanje napetosti v mednarodnem položaju. Treba je pristaviti, da je gospodarski sporazum med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo povzročil silno jezo pri organizatorjih vojne. Toda po njihovi logiki je čisto naravno, da pri svoji politiki, ki stremi za tem, da bi potegnili v vojno čim več držav in narodov, nasprotujejo vsakemu dejanju, ki se ne strinja s temi načrti, temveč hoče pospešiti mir med vsemi državami. Preteklo leto je v celoti pokazalo zgodovinski pomen akta od 23. avgusta 1939. Sovjetsko-nemški sporazum je ne samo častno prebrodil vse težave, ki so se pojavile zaradi sedanjega burnega časa, temveč je tudi pokazal svojo veliko solidnost navzlic vsemu sistemu, kar sovražniki Nemčije in Sovjetske Rusije še sedaj ustvarjajo, samo da bi zasejali spor in nezaupanje med obema državama. To potrjuje besede Molotova, ki jih je izgovoril na sedmem zasedanju vrhovnega sovjeta, in na njih opozoril na solidnost prijateljskih in dobrih sosednih odnosov med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Molotov je rekel, da so ti odnosi bistveno koristni za Sovjetsko Rusijo kakor za Nemčijo.

Ker sta to resnico že davno razumeli Sovjetska Rusija in Nemčija, jo je treba še enkrat ponoviti za gospodo, ki ne morejo ali nočejo razumeti propada svojih načrtov, ki so obsojeni na popoln neuspeh. Ko ugotavljamo bilanco za preteklo leto, lahko z gotovostjo ugotovimo, da je izkustvo v celoti potrdilo, da je bil sovjetsko-nemški pakt v skladu s temeljnimi državnimi interesi Sovjetske Rusije in Nemčije. Potem je pomemben prav tako gospodarski sporazum med obema državama, ki je samo utrdil mir na vzhodu in je s tem zagotovil vzhodu pomembno udeležbo v reševanju gospodarskih nalog, ki so se pojavile. Kar se tiče sovjetskih koristi od prijateljskih in sosedskih odnosov z Nemčijo, je treba reči, da je to pomagalo Sovjetski Rusiji, da je izpolnila državne naloge na svojih zapadnih mejah, ter ji je omogočilo izvesti temeljne linije, ki vodijo njeno zunanjo politiko:

Neutrlnost v sedanji vojni in budno varovanje miru. Pred letom dni so narodi Sovjetske Rusije z največjim zadovoljstvom sprejeli vest o sklenitvi sovjetsko-nemškega pakta, ki po vrh vsega svedoči o pravilnem razumevanju, ki ga ima Nemčija za ogromno vlogo Sovjetske Rusije v mednarodnem življenju. Tako danes, kakor so lani, pozdravljajo narodi Sovjetske Rusije ta zgodovinski pakt, ki je mnogo pripomogel k ohranitvi miru na vsem evropskem vzhodu.

Članek »Izvestij« nismo prinesli samo zato, ker je sam na sebi važen z ozirom na sedanji mednarodni položaj, ampak tudi zaradi tega, ker nekateri pri nas agitirajo za Sovjetsko Rusijo, s trditvami, da bodo »Sovjeti Nemčijo napadli«, da bodo »Sovjeti Slovence odrešili«, da »Jože Stalin drži skrivaj z Anglijo in Francijo«, da bo »rdeča armada vkorakala v Berlin in v Rim«, da je »Jože vsvoslanstvo rodoljub« in da Sovjeti le varajo Nemčijo in drugače govore, kakor mislijo.

Ze večkrat smo na podlagi dejstev in zanesljivih informacij dokazovali, da so to ali zavestne laži ali pa izrodek domišljije brez vsake podlage, ali pa namenoma navedena krinka, da bi se pod naslovom vsvoslanstva vtihtapil komunizem.

Toda »Izvestija« bere 200 milijonov državljanov Rusije. Teh pač Stalin ne bo varal. Saj ustvarjajo »Izvestija« kakor tudi navedene besede Stalina in govori Molotova politično jasno mnenje Sovjetske Rusije. Sicer pa odgovarjajo te besede in ta izvajanja dejanski miselnosti ruskega človeka. Politika rdeče Moskve je prav tako na strani Nemčije, kakor je bila politika carskega Petrograda. Da se je Nikolaj II. pridružil »Velikemu sporazumu«, je ruska javnost zelo zamerila carju in njegovemu krogu, češ da je s tem zakrivil okrnitev Rusije.

Pamet je torej boljša kot žamet, posebno v državni politiki.

50 različnih modelov dvokoles

SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE PRI

IGN.VOK LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Novi hudi nemški letalski napadi na južno Anglijo

Nemška poročila

Vojno poročilo

Belin, 24. avg. AA. DNB: Danes dopoldne je večja skupina nemških letal bombardirala vojaške objekte v kentski grofiji. Nemška letala so preletela na najožjem mestu Kanal v več valovih. Bombniki so bili v spremstvu enot lovskih in bojnih letal. Na raznih mestih nad Anglijo je prišlo do hudih letalskih spopadov. Angleško protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo. Računajo, da je bilo v vsakem valu najmanj po 20 letal. Pri tem je imel vsak oddelek bombnikov za spremstvo eno ali dve eskadrili lovskih ali bojnih letal. Ni še znano, katere objekte so nemška letala pri tem svojem napadu zadel.

Berlin, 24. avg. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemške podmorniške sile so potopile skupno 100.000 ton sovražnih ladij. Neka podmornica je potopila neko britansko obojeno ladjo s 5242 tonami, neko ladjo s 5100 tonami ter pomožno obojeno ladjo s 4000 tonami, katere ime ni znano. Neka tretja nemška podmornica je potopila sovražno trgovsko ladjo z 11.000 tonami.

Nemška letala so izvedla 23. avgusta in v noči med 23. in 24. avgustom razne napade na Anglijo in so bombardirala doke, letališča, tovarne vojnega materiala, razne industrije in vojaška taborišča. Letala so metala bombe na neko muničijsko tovarno pri Banburyju, kjer je prišlo do eksplozij in požarov. Pri nočnem bombardiranju so bile razbite pristanišče naprave pri Bristolu, Weymouthu, Devonportu in Jarmouthu. Bombe so bile vržene tudi na letališče pri Cambridgeu, kjer je prišlo do eksplozij in požara.

Preteklo noč so sovražna letala metala bombe nad zapadno Nemčijo, vendar pa brez vsake večje škode. Včeraj so bila zbita tri sovražna letala od naših lovcov, protiletalsko topništvo pa jih je zbitlo štiri. Dve naši letali se nista vrnila.

Nemško poveljstvo na obali Rokavskega prelivja je poslalo sledeče sporočilo:

Zjutraj so napadli nemški bombniki letališče v jugovzhodni Angliji. Bombe so zadele hangarje in zgradbe na letališčih. Hudi letalski spopadi nad Kanalom. Zbitih več letal. Na raznih krajih nosi morskimi tok letala. Sanitarna služba rešuje posadke.

Dodaj je bilo zbitih 12 angleških letal. Nemške letalske sile niso imele izgub.

Hitler odšel v glavni stan

Rim, 24. avg. b. »Popolo di Roma« objavlja v današnji številki senzacionalno poročilo, da je nemški državni Hitler včeraj popoldne v spremstvu maršala von Braunschecha in generala von Keitla odpotoval v glavni štab na zahodnem bojišču. Njegovo potovanje na zahodno bojišče spravljajo rimski krogi v zvezo z velikimi pokreti nemške vojske, o katerih se ne dajejo nobene podrobnosti.

Angleška poročila

London, 24. avgusta. t. Reuter. Letalsko ministrvo poroča, da je priletelo 8 sovražnih bombnikov nad London. Letali so v veliki višini. Naši lovci so se z njimi spopadli. Druga skupina je priletela 7.000 m visoko nad London in je prišlo do bojev z našimi letali. Dve nemški letali sta bili sestreljeni.

Nemški napad na letališče v Manstonu (na otoku Thanet) je povzročil veliko škodo na različnih zgradbah. Tudi v Ramsgate je bilo več zgradb poškodovanih. Razvili so se erdijski boji med našimi in nasprotnimi letali.

Do 6 ure popoldne smo skupno sestrelili 13 nasprotnih letal.

London, 24. avgusta. t. LEF: V Londonu so se popoldne razširila poročila, da je priletelo nad južno Anglijo spet veliko število nemških bombnikov vrste »Dornier«, ki jih spremljajo lovci »Messerschmitt«. Angleška letalska obramba je poslala v boj proti njim nekaj skupin »Spittfire«, a še ni poročil o izidu boja. V Londonu traja alarmno stanje že vse popoldne in se Londončani nahajajo v zakloniščih. Na londonskih kolodvorih poročajo, da so železničarji opazili nemška letala, da jih je bilo veliko, in da so jih videli v strmoglavem napadu na neke kraje na južnovzhodni obali. Vlado pa vozijo še normalno in promet ni nikjer oviran. Podrobnosti o zračnih bojih pa še manjkajo.

London, 24. avgusta. AA. Reuter: Letalsko ministrvo in ministrvo za notranjo varnost sporočata: Ponoči je bilo nekaj sovražnih poletov nad Anglijo. Bombe so padale na nekatere kraje južnovzhodnega in južozahodnega Middlanda in Walesa. Povzročena je bila manjša škoda.

Topniško streljanje čez Rokav

London, 24. avgusta. AA. Reuter: Zjutraj se je nadaljevalo topniško streljanje nad Kanalom, ki je spremljalo letalske spopade nad angleško obalo. Okrog 10 je neka nemška granata padla blizu Doverja, kamor so v petek zvečer padli drugi topovski streli. Takoj nato so britanski daljnometni topovi začeli streljati na sovražne baterije, ki so na francoski obali, in tako se je nadaljeval dvobojski strelski prebivalstvo, naj se skrije, nekaj minut kasneje pa so že eksplodirale nove sovražne granate. Ko je eksplodirala neka velika granata, je padla v morje velika bomba, katero je vrglo sovražno letalo na bregu. Tedaj so topovi nehali streljati z obeh strani Kanala, britansko protiletalsko topništvo pa je stopilo v akcijo proti nemškim lovskim letalom ki so letala nad obalo v veliki višini. Nato so vzletela tudi angleška lovčka letala in v zraku se je razvila huda borba. Čez nekaj minut je Spitfire preluknjal s strojno eno Messerschmitt 109, ki je padel v morje tik zraven obale.

Mirovna posredovanja

Curih, 24. avg. b. V zvezi z vrnitvijo Rooseveltovega odposlanca v Vatikanu Mirona Taylorja poroča rimski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«, da je papež Pij XII. 22. t. m. sprejel Taylorja v avdienco. Po mnenju dobro poučenih krogov je ta konferenca imela namen, da Taylor informira predsednika Združenih držav Roosevelta o papeževih nazorih. Sv. oče namreč smatra, da je sedaj prišel čas, da se poskuša doseči mirna rešitev evropskega spora. Trdijo, da je papež že prejel odgovor od Roosevelta, ki je načelno ugoden. Roosevelt hoče tudi zvedeti, pod katerimi pogoji bi bila Anglija pripravljena častno položiti orožje. Roosevelt bi dalje hotel zvedeti prav tako za načrt osiženih držav za obnovo Evrope, enako pa, kakšno vlogo bi osištne sile dale Angliji za primer, da bi položila orožje.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

PRIVATNA DVORAZREDNA TRGOVSKA ŠOLA

ZBORNICE ZA TRGOVINO OBRT IN INDUSTRIJO LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 27 (TRGOVSKI DOM)

SOLA IMA PRAVICO JAVNOSTI

SPREJEMA DIJAKE Z MALO MATURO ali ZAVRSNIM IZPITOM

VPIŠOVANJE VSAK DAN OD 10—12 ZACETEK POUKA 10. SEPTEMBRA TELEFON 33-40

Amerika bo vzela v najem številna angleška oporišča

Vprašanje prodaje ali posojila rušilcev pa še ni rešeno

Švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« objavlja o najnovejših obrambnih sporazumih med Združenimi državami Severne Amerike in Kanado naslednja obvestila iz Washingtona:

V zvezi s pogajanjimi med ameriško in angleško vlado zakupa nekaterih angleških otokov, na katerih bi Amerika zgradila svoja pomorska in letalska oporišča, menijo tukaj, da bodo Združene države najprej vzele v najem angleški otok Trinidad, ki ga bodo potem utrdila za obrambo Panamskega prekopa. Ameriška vlada je prepričana, da bo mogoče doseči sporazum o vzajemni uporabi tega oporišča. Pogajanja se bodo po tukajšnjih obvestilih raztegnila na nadaljnja področja, kjer želi Amerika dobiti v najem oporišča, in sicer na Novo škotsko, Novo Fundlandijo, polotok Labrador, pristanišče Vancouver na tihomorski obali Kanade, ter morda celo na Bahamska otočja, ki ležijo pred atlantsko obalo Amerike. Imena tihomorskih otokov, ki bi jih Amerika vzela v zakup, se niso znana. Govori pa se o raznih otokih, ki jih je Anglija dobila po zadnji svetovni vojni in ki spadajo sedaj pod Avstralijo. Poslanec Maas, ki pripada pomorskemu odboru parlamenta, je zahteval, da naj bi Amerika v najeminski pogodbi dobila tudi pravico do lastne politične uprave na v najem vzetih ozemljih. Zamilsel, da naj Amerika vzame v najem več oporišč tako na atlantski kakor na tihomorski strani ameriške države, pozdravljajo v vseh krogih ameriškega kongresa in predlog ne bo nikjer zadel na kakšno oviro.

Pač pa glede odstopa 50 ali še več zastarelih ameriških rušilcev Angliji ne vlada ista enodušnost. Ponekod je v parlamentu še oster odpor proti temu. Nekateri poslanci namreč trdijo, da bi to pomenilo vojno dejanje. Drugi pa spet navajajo, da bodo Združene države Severne Amerike morda že v kratkem času same potrebovale imenovane rušilce in sicer za lastno obrambo. Tretji spet trdijo, da je prodaja ameriških vojnihih ladij kakšnih vojskujoči se stranki protustavno in bi Nemčija v primeru zmage lahko zahtevala od Amerike odškodnino za vsa škoda, ki jo je utrpela od ameriških rušilcev.

Končno obravnavajo v vladnih krogih tudi možnost, da bi Združene države na primer Kanadi — ne Angliji — samo posodile nekaj rušilcev, s čemer bi mogla Kanada sama varovati svojo obalo in bi angleške vojne ladje, ki sedaj to službo opravljajo, lahko postale proste in odplule na druga področja. Vsekakor pa so to vpra-

šanja, tako menijo v parlamentarnih političnih krogih, ki se bodo reševala šele po predsedniških volitvah, ki se začnejo že v novembru.

18 raznih oporišč

New York, 24. avgusta. AA. DNB: »New York Times« poroča iz Washingtona, da proučuje Roosevelt vprašanje o odstopitve 18 raznih oporišč na angleških ozemljih v Ameriki. List beleži brez komentarja mnenje nekaterih krogov v Washingtonu, po katerem bi Anglija rada likvidirala svoje dolgovne v Združenih državah na ta način, da bi za vsako oporišče dobivala letno po 2 milijona dolarjev odškodnine. List piše, da prevladuje v angleških krogih v Washingtonu mnenje, da bi Anglija zelo rada likvidirala svoje dolgovne na ta način, da bi istočasno mogla zahtevati nove kredite.

Prodaja 50 rušilcev Angliji

Ameriško mornariško ministrvo je objavilo sporočilo, da je 50 rušilcev pripravljenih, da če v razdobju enega tedna odplujejo v Anglijo, če bi kongres ugodil prošnji angleške vlade.

Panama, 24. avgusta. AA. Reuter: Nenaden odhod štirih ameriških rušilcev starejšega tipa, ki so odpuli iz Panamskega prekopa v smeri vzhodne ameriške obale, krajevno opazovali tolmačijo kot znak, da se Združene države hitro pripravljajo glede prodaje 50 ameriških rušilcev Angliji. Imenovani štirje rušilci so pripluli v cono Panamskega prekopa konec julija z namenom, da bi spremljali trgovske ladje skozi miska polja, ki so v prekopu. Njihova posadka je bila prečiščana, da bo na tem mestu ostala nedoločena čas in je povelje za odhod vzbudilo največje iznenadenje.

Japonski poslanik pri Sumner Wellesu

Washington, 24. avgusta. t. Domei: Japonski veleposlanik v Združenih državah Kensuke Horinuchi je danes obiskal državnega podtajnika Sumnera Wellesa in imel z njim 40 - trajajoč razgovor. Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je danes pri sprejemu časnikarjev ta obisk razložil tako, da »obstoja med Ameriko in Japonijo še nekatera vprašanja, ki še niso rešena, na primer ameriška prepoved za izvoz letalskega bencina in da je japonska vlada sedaj storila prve korake, da se nesoglasja odstranijo«.

Gospodarstvo

Ing. Matija Absec:

Belokranjsko kmetijstvo

Marsikje prevladuje napačno mnenje, da je Belokranjska samo vinodorna deželica. Toda ne glede na široke in dolge predele, kjer vinska trta sploh ne uspeva, je tudi kmetovalec v vinorodnih legah Belokranjske navezan na samo na pridelovanje grozdja oziroma vina, temveč tudi na pridelovanje v ostalih kmetijskih panogah, predvsem v poljedelstvu in živinoreji. Belokranjsko kmetijstvo torej ni čisto vinogradniško, saj so cele faze, kjer vinogradov sploh nimajo, temveč je tudi belokranjsko kmetijstvo splošno in to celo v izrecno vinorodnih legah metliških, semiških, rodenskih in dobljiških. Tukaj je kmetovalec tudi vinogradnik in mu vino predstavlja dober, morda celo večinski del njegovih dohodkov. V kolikor bi se moglo govoriti o samo vinogradniških posestvih, so to samo navidezna, kar pripadajo kmetovalcem iz drugih okrajev — Kočevarji n. pr. imajo precej vinogradov v dobljiških, rodenskih, deloma celo v semiških gorah — tuintam pa tudi nekmetovalcem kakor obrtnikom oziroma pripadnikom raznih mešanih stanov, ali pa številnim osebnostim, katerih problem pa težko da spada v okvir kmetijsko-pospeševalne politike, temveč prej v področje socialne.

Ko smo si v tem na jasnem, moramo tudi na belokranjsko kmetijstvo gledati s splošnega stališča, kjer vse kmetijske panoge, ena več, druga manj, imajo veliko vlogo v prehrani in direktnih dohodkih belokranjskega kmečkega prebivalstva.

Živinoreja je kljub temeljni važnosti za belokranjskega kmetovalca, žalibog, še vedno prezanemljena gospodarska panoga. Njen dvig leži prvenstveno v vprašanju prehrane oziroma krme. Izboljšanje travnikov in košenje s čiščenjem in gnojenjem, več pridelovanja njivske krme: kranjske detelje, lucerne, zelene koruze in grašične zmesi, za prašiče pa krompirja in zlasti pese, to so predpogoji za številni in kakovostni dvig živinoreje. Če sedaj so znani mnogi primeri, kjer na istem posestvu redijo več in boljše goveda, kar je pri hiši urejeno gnojišče in gnojnična jama, kar pušča svoje blagodejne sledove na polju in travniku ter seveda tudi v hlevu. Znano so mi tudi hiše, kjer so še pred 30 leti vzredili komaj po enega ali dva prašiča srednje kakovosti, danes pa jih na istem gruntu vzredijo po štiri do sedem prvostanske kakovosti. Kako to? Neprimerno večje pridelovanje pese in krompirja na boljše pogojenih njivah! Odgovor je v ključu še za premožnejše druge! Zaradi skoraj vsakoletnih suš je res pridelal sena za zimo bolj pičel, toda silažne jame za spravljane jesenske zelene: raznih cim, koruze, otravica, detelje itd., bi temu bistveno odpomogle. Treba bi jih bilo ravno v Beli krajini propagirati in zelo podpirati. — V nekaterih obkoljskih predelih od Starega trga proti Adlešičem je važno tudi ovčarstvo, ki zaradi posebnih pomenov zaradi domače obrti: volnenih izdelkov v odotnih krajih. Za čim finije izdelke pa je treba fine volne in bi bilo v tej smeri tudi ovčarje podpirati in pospeševati.

Poljedelstvo bi se nujno dvignilo že z izboljšanjem govedo- in prašičerje, seveda ob istovrstnem razumnem gospodarjenju z gnojem. Pšenica, ječmen, koruza, krompir, korenje in pesa so glavni pridelki, prevajajo za prehrano prebivalstva in živine. Toda zemlja je povsem težka in suši podvržena. Zaradi tega bi bilo za okopavine nujno potrebno jesensko in zimsko oranje, da se zemlja sprhča in nabere ter ohrani vlago.

Živinorejsko selekcijsko društvo Sv. Lenart v Slov. goricah

Sv. Lenart v Slov. goricah, 23. avg.

Dne 1. januarja 1938. l. je po zaslugi naših pridnih in za gospodarski napredek vnetih Slovencev gojskih posestnikov začelo z delom živinorejsko selekcijsko društvo pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Začetno delo ni bilo najlažje. Težje terenske prilike, raztresenost posestev, neutemeljen in nerazumljiv odpor proti selekcijskemu delu od strani nekaterih neuvidevnih oseb, je začetno delo oviralo, vendar so vsi člani, ki so takoj ob ustanovitvi društva pristopili, vztrajali, dobro se zavedajo, da je mogoče le s stalno plemensko odbiro in zboljšanjem ostalih — zlasti krmnih pogojev, popraviti in dvigniti stanje živine na ono stopnjo, kot jo imajo drugod, kjer so pogoji še slabši.

Danes društvo že lepo deluje. Odrbranih in v rodovnik je vpisano 40 plemenskih krav iz okoliš Sv. Lenarta v Slov. gor., Sv. Trojice v Slov. gor., Sv. Ane v Slov. gor., Velke in Sv. Ruperta v Slov. gor. Vee krave, vpisane v rodovnik, so pod stalno molzno kontrolo, s katero je dokazano, da imajo tudi pri nas posestniki odlične mlekarice, saj je lanske leto dosežena najvišja mlečnost nad 3470 litrov mleka, kar je za naše razmere zelo veliko, posebno če se upošteva lanskoletno splošno pomanjkanje krme.

Pri vzreji mlade živine so doseženi zaskrat le manjši uspehi, kar pač lahko razume vsak, kdor ima opravka z živino. Večina članov si je letošnji pomlad uredila večje ali manjše umetne travnike in deteljišča, da bi na ta način pridelali čim več temeljne krme. Tudi produkcija oviskih krmnih sadežev je nekoliko povečana, kar daje upanje, da bodo tudi v tem pogledu v doglednem času doseženi pozitivni rezultati.

Da se tudi javno oceni uspeh 2 in pol letnega delovanja društva in da se odstranijo dotedanje hibe in pomanjklivosti, bo po nalogu kraljeve banke uprave v Ljubljani v ponedeljek, dne 2. septembra t. l. predpovedno prvo rodovniško preizkušanje. Z ozirom na razsežnost društvenega okoliša, se premovane vrši v kraju Zice, občina Sv. Ana v Slov. gor., pri gostilni J. Krajnc p. d. Kranera. Razstavni prostor je tik ob banovinski cesti Sv. Lenart v Slov. gor. — Sv. Ana v Slov. gor. — Zg. Cmurek, od Sv. Lenarta v Slov. gor. oddaljen 6 km.

Ob priliki preizkušanja, ki se vrši pod pokroviteljstvom aglne in poštvalnega sodelavca g. J. Spindlerja, bodo članom društva razdeljene primerne epovinske diplome in denarne nagrade.

Z ozirom na važnost premovanja in selekcijskega dela v obče, se vsi živinorejci — zlasti iz okoliških občin — vabijo, si razstavo ogledajo in pristopijo k društvu ter začnejo z delom za dvig živinoreje v Slov. goricah.

Denar

Curih. Pariz 9.95 (bankovč 7.30), London 17.67 (bankovč 10.75), New York 439 (bankovč 452), Milan 22.15, Madrid 40, Berlin 175.40 (reg. marke 51.50, trg. marke 25.25), Buenos-Aires 99.25.

Zaradi hitrejši degeneracije je potreba večkrat skrbeti za dober semenski krompir, selekcionirano koruzno seme in zajamčeno prvostavno pesno seme. Njive je treba razplevati s stalnim in temeljitim uničevanjem plevela! Morda bi bil že tudi čas misliti resno na komasacijo zemljišč, ker je ravno v Beli krajini zemlja prerazporečena, kar ima brez dvoma slabe posledice za njeno obdelovanje. — Včasih sta dobro uspevali predvini rastlini lan in konoplja, saj smo starejši v svojih mladih letih še vsi hodili v belih hodnih bregešah in srajcah. Razmere, ki se porajajo, bodo verjetno kmalu silile na zopetno gojenje teh rastlin, da bo zopet brnel kolovrat pri hiši za srajce in bregeše, za rjuhe in prte ...

Vinogradništvo je seveda prvenstveno važnost za gori imenovane vinorodne lege. Po večini se je popolnoma izživila in bo treba obnovitve ali regeneracije. Pri tem sinovi ne bodo smeli zagrešiti nezakriviljenih napak očetov! Premisliti bo treba dobro, posvetovati se s strokovnjaki in obnavljati vinograde s pravimi trtinskimi sortami! Če imajo dobro zemljo in lego, deni tam še prave, dobre sorte, da boš z božjo pomočjo prideloval odlični pridelek, ki ga boš lahko in dobro prodal. Na vsak način bo treba, posebno po rdečih zemljah, črni sort mnogo več, ker belokranjska črnina je obrabljena. Pa rane portugalske, da je pred dober groš pri hiši! O obdelovanju v vinogradih ne bom govoril, saj je znano, da če bi naš vinogradnik vsaj toliko premišljenega truda vložil v njivo kakor v trtje, bi bilo tudi dovolj žganec in zelja in ocvirkov pri hiši in dela v kleti, zidani? Tu pa kakor da je zaprano. Po toliki muki in nevarnostih v cellem letu marsikomu v kadi ali sodu toča potolče! Zaradi tega in zaradi enotnega tipiziranja vin se bo le treba sprijazniti z mislijo združnega pridelovanja grozdja. Po uspešni metliški bo treba še semiške in črno-meljske vinarske zadržati!

Sadjarstvo? Je in ni. Imaš lego, zemljo in podnebje, ali nimaš drevja. Človeka je strah, ko naši vrtni niso več vrtni, marveč samo še travniki in pašniki. Pa jugoslovanska Vipava naš včasih špotajo. Da toda brez češenj, brez marelic, brez ranih breskev, brez debelega kostanja, brez rane zelenjave, skratka brez vsega — vipavskega, razen malo podobnega podnebja. Pa bi skoraj lahko bili Vipava, samo treba bi bilo po vipavsko delati in pridelovati rano sadje in sočevje, pa ne eden ali dva na par drevesih, to poberje magnetične sile lačnih oči, marveč cele vasi in predeli z ugodnimi legami bi morali začeti. Pri dojem negovanju uspehi gotovo ne bi izostali. Kmet in osebenjak bi iz razumnega sadjarstva lahko prejemala lepe groše ...

In gozd? Je belokranjskemu kmetu železna rezerva. Vsaj moral bi biti, ker ga nima toliko, da bi lahko imel iz njega redne letne dohodke. Pa je, žal, prenekateri popolnoma izsekan in zija gol in prazen, kakor da več nihče ne bo rabil gozda. Pogozdovanje se še vedno vse preveč smatra za tlako, čeprav samemu sebi oziroma svojemu rodu. Lepih brez in vitkih topolov, rastočih iz reše in stelje, pa je res kar preveč, stelnikov namreč, ki jih bo hočeš, nočeš že zaradi prenaseljenosti treba kultivirati! Stotine hektarjev skoraj neproduktivne zemlje bo nujno potrebno dati poljedelstvu kljub odporu, češ da potem ne bo nastila. Kaj pa če bo več žita in slame? Najbolji nastilj da vendar slama, krmo pa bo treba pridelati na travniku in njivi!

Zvišanje prodajne cene bencinske mešanice. Z dnem 23. avgusta so cene bencinske mešanice povišane za 0.20 din po litru, tako da znašajo 7.15, 7.40, oziroma 7.50 din za liter.

Razširjenje kontrole na Hrvaškem. Dne 23. avgusta je bil objavljen odlok bana banovine Hrvatske, s katerim se kontrola cen v banovini Hrvatski razširja še na naslednje predmete, oziroma skupine predmetov: 1. vse vrste tkanin, volnenih, polvolnenih, bombažnih in polsilenih za moško in žensko obleko; 2. vse vrste gotovih oblik (konfekcija); 3. vse vrste izdelanega moškega in ženskega perila ter material za izdelavo perila razen perila in materiala za perilo, ki sestoji iz naravnih čiste svile; 4. vse vrste pletenice, volnene in bombažne blaga (puloverji, jemperji, nogavice, rokavice, berlinski robeli); 5. vse vrste moških klubov domače proizvodnje; 6. vse vrste obutve in pribora za izdelavo obutve; 7. vse krojaški pribor za izdelavo moške in ženske obleke; 8. vse plateno blago domačega izvora; 9. vse vrste ovojne papirja, kartona in papirnih vrečic. — V kolikor je cena predmetov višja od ene, ki je obstoja dne 29. marca 1940, se mora za to povišanje zahtevati dovoljenje od pristojnega oblastnega nadzornišva za cene v roku 14 dni od objave tega odloka. V kolikor se ne dobi dovoljenje v danem roku, se imajo cene znižati na višino, ki je obstojala dne 29. marca 1940. Obvezno prijavljanje zalog po čl. 4. in 5. naredbe o obveznem prijavljanju zalag začne s 1. septembrom 1940. — Urad za nadzorstvo cen in pristojna oblastna nadzornišva cen bodo takoj začela izvrševati ta odlok.

Razstava letičnih modelov. Leteče modele, ki bodo razstavljeni na jesenskem velesjemu v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra, so izdelali člani-modelarji ljubljanskega Aero-kluba. Največja zanimivost bodo nedvomno modeli, izdelani iz posebnega materiala in ameriške ter angleške konstrukcije. Izdelali so jih naši najboljši modelarji, ki so na tekmah dosegli že večkrat večje uspehe. Razstavljen bo tudi model, ki je pred kratkim dosegel državni rekord s časom 17 minut 21 sekund. Prav tako bomo videli tudi motorne modele zanimivih konstrukcij. Skupno bo razstavljenih okoli 30 letičnih modelov. Modelarstvo, ki se posebno v zadnjem času v polnem obsegu razvija tudi v Sloveniji, bo gotovo imelo velike zasluge za bodoči razvoj letalstva med Slovenci. Znano je, da je večina letalskih konstruktorjev in pilotov izšla prav iz vrst modelarjev, kar posebno velja za Ameriko. Modelarstvo je torej za napredek našega letalstva zelo važno, ker pritegne mladino v letalske vrste in ji da zato primerno vzgojo. Razstava bo zaradi tega zelo zanimiva, bogata in poučna. Mimo razstavljenih modelov bomo videli številne slike in fotografije iz življenja in delovanja modelarjev iz vsega sveta.

Povišanje števila vajencev v elektroinstalaterski stroki. Na predlog Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen odredil, da se zviša v elektroinstalaterski stroki število vajencev za po 1 nadaljnega vajenca. To velja torej za one obrtnike, ki delajo ali sami ali s 1 pomočnikom, da torej morejo imeti po dva vajenca.

ŠPORT

Prvi dan lahkoatletskih tekem ZFO

Ljubljana, 24. avgusta.

Skrajno neugodno vreme, ko je lilo tedaj, ko bi se imelo pričeti letošnje tekmovanje ZFO, bi skoraj onemogočilo današnje tekmovanje. Toda vodstvo se je odločilo, da se mora tekmovanje na vsak način izvršiti in tako so šli prvi tekači za tek na 100 m na start. Dež je še ves čas lil, ko so fantje že dolgo tekmovali, tako da je bilo igrišče in skakalnice deloma pod vodo. Toda naši fantje se niso strašili in so šli veselih obrazov v borbo.

Deževno vreme je danes nekatere tekmovalce odvrglo, tako da je bilo na startu nekoliko manj fantov kakor jih je bilo pripravljenih. Danes je tekmovalo 85 tekmovalcev. Tudi rezultati so bili slabši kakor bi bili sicer, saj je bil teren zelo mehak in tekalnice na večih krajih pod vodo. Uspehi, ki so jih dosegli fantje v teh razmerah, so več kakor zadovoljivi. Volja naših fantov je nezlomljiva in zato lahko tudi v bodoče pričakujemo od njih tudi na lahkoatletskem polju še velike uspehe. Danes so bili na startu tudi naši priznani atleti kakor Klinar, Košir, Skušek, Lončarič in drugi, jutri pa pridejo zraven še drugi med njimi, tudi odlični kopijaš Mavzer. Pri jutrišnjih tekmovanjih bo dosežen višek, kar smo imeli priliko opaziti pri današnjih tekmah. Danes so bili doseženi naslednji rezultati:

100 m (mladci): 1. Babič Fr. (Maribor) 11.8 sek., 2. Bratovž H. (Ljubljana) 12.9 sek., 3. Vajdar E. (Domžale) 12.8 sek.

100 m finale (mladci): 1. Lovrenčič R. (Maribor) 12.0 sek., 2. Kuk A. (Konjice) 12.1 sek., 3. Mravlje Fr. (Brezovica) 12.2 sek.

Tek na 10.000 m: 1. Krepfel N. (Rače-Maribor) 36:22.2 min., 2. Knez R. (Trbovlje) 37:08.0 min.

Tek na 1500 m (člani)

1. Košir Znao (Ljubljana) 4:14.0 min.
2. Proj Ivan (Šmartno) 4:32.2 min.
3. Jerman Franc (Ljubljana Sv. Peter) 4:34 min.

Tek na 1000 m (mladci)

1. Zele R. (Ljubljana — Zg. Sika) 3:00.0 min.

Današnji nogomet v Ljubljani:

Mars : Uskok (Zagreb)

Na igrišču Ljubljane ob pol 17 predtekma Mars II. : Grafika.

Bratstvo (Jesenice) : Jadran

Na igrišču v Kolesiji ob 16

Rekordna zmaga Ilirije

Ilirija je v predinočnejem ligaskem plavalnem dvoboju z rekordnim številom točk premagala splitskega Jadrana, saj ga je odpravila z rezultatom 73:36. Gledalci so slutili ostre borbe tega srečanja, zato se je nabrala zopet polna hiša športa željnega občinstva.

Med točkami omenjenega srečanja je bila najinteresnejša ženska štafeta, pri kateri je izgledalo, da bodo zmagala Jadranašice. Toda Keržanova je kot tretja plavalka toliko zmanjšala naskok naprotne štafete, da se je imela Finčeva boriti samo z Bearovo, katero je tudi premagala.

V naslednjem priručniku so ostale rezultate (prve štiri točke so v včerajšnjem »Slovenec«).

100 m prosto — moški: 1. Pelhan (I.) 1:02.4, 2. Petronič (J.) 1:06.5, 3. Skarpa (I.) 1:06.6, 4. Tresič-Pavičič (J.) 1:08.2.

100 m hrbtno — ženske: 1. Fine Draguša (I.) 1:34.4, 2. Bradač (I.) 1:41.7, 3. Frančeski (J.) 1:54.6, 4. Stipanovič Vesna (J.) 1:59.5.

Točke: Ilirija 45, Jadran 21.

200 m prsno — moški: 1. Cerer (I.) 3:07.4, 2. Herzog (I.) 3:08.8, 3. Paškeš (J.) 3:20.3, 4. Nonweiler (J.) 3:20.6.

Točke: Ilirija 53, Jadran 24.

4 × 100 m prosto — ženske: 1. Ilirija (Bradač, Martin, Keržan, Fine D.) 5:34.2, 2. Jadran (Sidar, Radica, Pejčovič, Beara) 5:35.6.

Točke: Ilirija 63, Jadran 30.

4 × 200 m prosto — moški: 1. Ilirija (Pestevšek, Cerer, Mihalek, Pelhan) 10:06, 2. Jadran (Belotti, Tresič-Pavičič, Katunarič, Puljo) 11:44.8.

Točke: Ilirija 73, Jadran 36.

Waterpolo: Ilirija:Jadran 2:3 (1:3). Ilirija je nastopila v postavi: Linhart, Ziza, Skopin, dr. Wilfan, Dragič, Kveder, Skarpa. Jadran pa je imel tele moše: Mihovilovič, Giovanelli, Bakasun, Petronič, Pavičič, Brainović, Matošič.

Tekmovanje samo je bilo tudi topot zelo napeto ter je doseglo svoj višek v ženski štafeti v finišu med Finčovo in Bearovo. Rezultati so bili z ozirom na izredno hladno vreme zelo dobri. Organizacija je tudi pri tem tekmovanju brezhibno funkcionirala. Med tekmovanjem so skakalci izvedli nekaj lepih in nekaj šaljivih skokov, kar je razpoloženje gledalcev le še bolj dvignilo. Ob tej priliki jim je izročil predsednik SPZ g. dr. Skaberne pokal za mariborsko prvenstvo.

Ligaška plavalna tabela:

Ilirija	7	4	3	440	62.85
Viktoria	4	4	0	245	61.25
Jug	7	6	1	426	60.85
Jadran	7	0	7	319	45.57
ZPK	7	2	5	313	44.71

Tekme juniorjev Ilirije:

100 m prosto juniorji Ilirije: 1. Močan 5:43.6, 2. Rudnič 5:47.6, 3. Banda 5:54.2, 4. Andolšek 6:51.8.

50 m prosto juniorke Ilirije: 1. Zaletič 41.4, 2. Friedrich 43.3

3 50 m mešano juniorji Ilirije: 1. kombinacija: Grašek, Rabič, Vuga 1:47.2; 2. kombinacija: Novak, Tori Smrkolič 1:50.

50 m prsno subjuniorki Ilirija: 1. Prešeren 45.7, 2. Povše 48.2, 3. Degleria 49.2, 4. Deržaj 59.0.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

2SK Hermes, nogometna sekcija. Skličenjem sestankom vseh nogometašev v ponedeljek, dne 26. t. m. ob 20 v lovski sobi gostilne Stepič. Prečitajte tozadnje objavo na oglasni deski na igrišču!

SK Svoboda. Prvo moštvo gostuje v Kranju in se mora zbrati na kolodvoru ob 13. uri. Odhod vlaka ob 13.28, prihod v Ljubljano ob 19.25. Opremo je dvigniti od 9 do 16 v garderobi. Vsi in točno.

ZSK Hermes, lahkoatletska sekcija. Zaradi internega klubskega mitinga morajo biti na

2. Jovan Izidor (Št. Vid) 3:02.4 min.

3. Piki (Petrovče) 3:04.9 min.

200 m predteki (člani)

Prvi predtek: 1. Lipan J. (Mengeš) 25.7 sek.

2. Kuk A. (Konjice) 26.2 sek.

3. Mravlje Fr. (Brezovica) 26.2.

Drugi predtek: 1. Gole D. (Ljubljana-Kodeljevo) 25.9 sek.

2. Klinar Fr. (Koroška Bela) 26.6 sek.

3. Skušek M. (Lj. — Sv. Jakob) 26. 8 sek.

200 m (mladci)

1. Bratož H. (Ljub. mesto) 25.2 sek.

2. Oblak L. (Tržič) 26.7 sek.

3. Vajdan E. (Mengeš) 26.8 sek.

Krogla (člani)

1. Klinar J. (Kor. Bela) 11.74 m.

2. Jeglič F. (Ljubljana) 11.70 m.

3. Klinar F. (Kor. Bela) 11.27 m.

Krogla (mladci)

1. Miceli L. (Jesenice) 12.45 m.

2. Kavčič F. (Kropa) 12.23 m.

3. Šišarič J. (Maribor III.) 11.89 m.

Skok v višino (člani)

1. Mihelič A. (Mengeš) 1.55 m.

2. Skebi C. (N. mesto) 1.55 m.

3. Kraner M. (D. M. v Polju) 1.55 m.

Skok v višino (mladci)

1. Babič Iv. (Maribor III.) 1.65 m.

2. Furman (Št. Vid — zavod) 1.50 m.

3. Miceli L. (Jesenice) 1.50 m.

Danes dopoldne ob 9 in ob 3 popoldne se tekmovanje nadaljuje. Danes tekmujejo poleg lahkoatletov še tekaševski v dvigavanju uteži in rokoborbi ter igralci v igri odbojke se bodo tudi pomerili med seboj. Današnji dan bo zelo zanimiv in zato vabimo občinstvo, da si ogleda zanimive in napete borbe naših fantov.

našem stadionu v nedeljo ob pol 9 naslednji atleti: Bernot, Perovič, Gomezel Miro in Valentin, Starmar Adolf in Janec, Brezigar, Razbornik I. in II., Senčar, Božič, Marušič, Sočan, Jurko, Skoporec, Zorja Lud., Dovečar, Srakar, Klančnik, Mlinar, Kabaj, Zajc, Nedog, Ilnikar, Taučer, Dekleva ter ostali atleti in trener gosp. prof. Zorja Friderik. Obenem prosim za pomoč ostale člane kluba. — Načelnik.

S. T. K. Moste. Igralci, določeni za tekmo na Raketu, morajo biti najpozneje ob 13.15 na glavnem kolodvoru. Potujemo ob vsakem vremenu. Šefran sigurno.

Sportni klub »Ljubeljc« v Trzinu priredi dne 1. septembra t. l. svoj tradicionalni športni dan, katerega pokroviteljstvo je prevzel trziški župan g. Majeriš Janec, s sledečim sporedom:

Ob 11 zlatni tek na 4 krat 100 metrov za prehodni pokal;

ob 14 nogometni brzoturnir na športnem igrišču, pri katerem sodelujejo SK »Ljubeljc«, SK »Kranj«, SK »Slovan« in SK »Savič« za prehodni pokal, katerega je podarila mestna občina Trzin.

Cenjeno občinstvo se vladno vabi na obilen obisk in s tem pomaga agilni športni mladini k napredku.

V Ilustrovanih športnih novostih so izšli v zadnjem času članki, tičejo se SK Ljubljane. Upravni odbor podpisanega kluba ugotavlja sledeče: Članki so bili napisani od članov SK Ljubljane brez znanja klubovega vodstva, ki se z njimi ne strinja in obžaluje, da so našli svoj zaključek v osebnih izpadih. Mišljenja smo, da SK Ljubljane ne bo rešilo pisarjenje in dobri nasveti, ki jih je vedno obilo, pač pa poštvalno delo odbora in članstva. Vodstvo kluba prepoveduje aktivnemu članstvu časopisne polemike in bo vsak tak prestop kaznovalo po klubovih pravilih.

Finci stalno mečejo kopje nad 70 m — Evropski lahkoatletski na lovu za rekordi

Svetovni rekordi so v nevarnosti! Včeraj smo poročali o uspešnem naskoku svetovnega rekorda v teku na 8.000 metrov, katerega sta zrušila Šveda Kaelarne in Haegg, a sedaj je pričakovati naskoka na svetovni rekord v teku na 1.500 m, katerega brani od berlinske olimpiade leta 1936 Novozelandski Lovelock s časom 3:47.8 Kaelarn in Hiegg sta pred kratkim pretekla omenjeno progo v Göteborgu v času 3:48.8. Dalje poročajo iz Amerike, da namerava ameriški prvak v teku na 1.500 m naskočiti svetovni rekord na 1.500 m, obenem pa hoče oblegati še svetovni rekord v teku na eno miljo.

V Helsinkiju je prišlo do dvoboja med severnimi tekači čez zapreke: Storskruub (Finska) in Haakon (Švedska), ki sta se topot spoprijela na neobičajni progi na 200 m. Zmagal je nepriznani Fince s časom 24.6 ki je bil za eno desetinko sekunde pred

„Slovenski dom“ bodo začeli graditi

Osrednji prosvetni dom v Ljubljani bo petnadstropna palača - Stavbišče ob Kolodvorski in Tavčarjevi ulici že pripravljajo - Lep načrt

V letošnjem poletju je bil z uspehom zaključen natečaj za idejne osnutke osrednjega prosvetnega poslopja »Slovenskega doma« v Ljubljani. Razsodišče je tedaj odločilo, da se naj za dom izdelajo novi načrti in sicer na podlagi odkupljenih načrtov inž. arh. Marjana Tepine in inž. arh. Kovačeviča iz Zagreba in v zvezi z načrtom, ki sta ga izdelala Tomaž Štrubelj in inž. arh. Gaspari Oton. Banska uprava, ki bo imela v domu tudi vzorno banovinsko klet in točilnico, v kateri se bodo prodajala samo pristna vina iz banovinskih posestev, ki so v zadnjih letih zaslovela po vsej Sloveniji zaradi izredno umnega kletarstva, je sklenila, da se oddolži za gostoljubnost na ta način, da oskrbi podrobne načrte za »Slovenski dom«.

Izdelava dokončnih načrtov je bila poverjena banovinskemu projektantu inž. arh. Gaspari Otonu in inž. arh. Tomažu Štrublju, ki sta se velike in lepe naloge lotila z veliko vnemo. Podžigalo jim je veselje do dela še dejstvo, da je razsodišče zmanjšalo gradbeni program po nasvetu večine udeležencev natečaja zato, da ne bi bila vsa velika parcela popolnoma zazidana. Zaradi tega naj bi se potrebni prostori za tečajnike zmanjšali od 100 udeležencev na 50. Prav tako je bil opuščen del pisarne in izpuščene so bile pisarne za odvete in lokali za trgovine. Vpoštevaje vse te novosti, je nastal res svojstven načrt, ki ima jasno in pregledno zameš.

Dva velika bloka

Glede na različne naloge, katerim bo moral služiti »Slovenski dom«, sta projektanta odločila »ritičje« in prvo nadstropje skoraj izključno le radijski oddajni postaji. Drugo in tretje nadstropje je pripadalo organizacijam, četrto in peto pa tečajnikom. Vsa stavba, ki bo stala z enim traktom ob Kolodvorski ulici, z drugim pa ob Tavčarjevi ulici, bo razdeljena v dva bloka. Glavni blok bo stal ob Tavčarjevi ulici in bo petnadstropen. Dolg bo 56 metrov, širok 12 in pol metrov, visok pa do venca 23 metrov. Ta petnadstropni blok bo segal tudi v vsej svoji širini do Tavčarjeve ulice. Na ostanku etavbišča ob Tavčarjevi ulici pa bo stal trinadstropen blok, ki pa ne bo imel pritličja. Ta blok bo stal namreč na stebrih, tako da se bo prva etaža začela šele v prvem nadstropju. Blok ob Tavčarjevi ulici bo dolg 20 metrov, širok 12 in pol metrov, visok pa do venca 16 in pol metrov. Oba bloka bosta imela ravne strehe in bosta oklepala še veliko dvorišče, široko 21 metrov in dolgo 43 metrov. Skoraj dve tretjini tega dvorišča bo na severni strani zazidanih deloma do višine radijske postaje. Ostali del dvorišča bo z nezazidanim delom pod blokom v Tavčarjevi ulici tvoril veliko odprto dvorišče, ki bo vidno in dostopno iz Tavčarjeve ulice. Tako, v celi širini bloka v Tavčarjevi ulici odprto dvorišče, je bilo izbrano zato, da bi odpadlo sicer vedno temno in neurejeno dvorišče. Čez to dvorišče bo dohod v veliki radijski studio, na njem pa bo postavljen tudi Krekov spomenik, viden iz ulice. Na eni izmed streh pa bo postavljen še planinarij.

Vestibul in radijski prostori

Prav zanimiva je bila tudi podrobna rešitev razdelitve prostorov. Prvo in drugo nadstropje služi v bloku v Kolodvorski ulici, izvenšaj predavalne dvorane, radio-oddajni postaji. V pritličju samem pa je pod predavalnico v prvem nadstropju velik vestibul. Zanimivo je nadalje, da je trakt ob Kolodvorski ulici, ki sega v Tavčarjevo ulico, v pritličju odmaknjen za 6 metrov od hodnika. Tako nastane pred glavnim vhodom pokrit prostor. Vrata, ki gledajo na Tavčarjevo ulico, vodijo v 22 metrov dolgo in 12 metrov širok vestibul, ki bo imel v obeh stehah, od katerih gleda ena na dvorišče, druga pa na Kolodvorsko ulico, od tal do vrha sama okna. Zato bo tudi iz Kolodvorske ulice videti skozi zastekleni vestibul na dvorišče. Veliki vestibul ima v svojem severnem delu dvojne ločene reprezentativne stopnice, ki vodijo v prvo nadstropje. Na

skici prvega nadstropja vidimo eno ramo teh stopnic, in sicer ob steni, ki se dotika vogala dvorišča in oddajnih prostorov na dvorišču. Od prvega nadstropja naprej vodijo dvorane stopnice, ki jih vidimo ob steni, ki gleda na Kolodvorsko ulico vseskozi do petega nadstropja. V pritličju je dalje med obema stopniščema vhod v prostore radijske oddajne postaje, ki ima v bloku ob Kolodvorski ulici tri čakalnice za posamezne študije, pisarno napovedovalca in dva mala študija, enega za napovedi, drugega za predavanja. Prav tako so tukaj vsi potrebni postranski prostori za vratarja in stražnika, stranišča, interne stopnice, ki vodijo v klet in prvo nadstropje, shramba za plošče in izolirni prehod v studije na dvorišču. Glavni studiji so na dvorišču. Zazidana ploskev dvorišča je na skici prvega nadstropja zaznamovana z mrežasto risbo, ki označuje terase na strehi studijev. Tik ob bloku sta 10 metrov dolgi in 7 metrov široki dramski studio in 8 m dolgi in 6 metrov široki mali studio. Med njima je ojačevalnica in režiser skozi steklene stene neoviran predel režiserjeve sobe, tako da ima ojačevalec in režiser skozi steklene stene neoviran pregled v oba mala študija, pa tudi v veliki studio, ki je postavljen v severozahodnem vogalu stavbišča. Veliki studio je dolg skoraj 20 metrov, širok 12 in pol metra in visok 8 metrov. Imel bo čez 100 sedežev za občinstvo, ki bo prihajalo čez dvorišče mimo garderob in pritliklin v dvorano. Oder za orkester bo zavzemal polovico dvorane in bo stopničast, tako da bo na njem prostora za veliki orkester in za največji pevski zbor hkrati. Ta veliki studio bo segal do višine drugega nadstropja in bo imel v višini prvega nadstropja galerijo za občinstvo, ki bo gledalo godbenike sicer skozi stekleno steno, poslušalo pa bo že oddajo, dočim bodo poslušalci v parterju poslušali direktno izvajanje. V prvem nadstropju bo ob stopnišču v bloku ob Kolodvorski ulici velika veža, ki je na skici zaznamovana s kvadratno mrežo. Ob reprezentativnih stopnicah, ki vodijo v prvo nadstropje, je z belim kvadratom zaznamovano tudi dvigalo, ki bo vozilo od kleti do petega nadstropja. Severno od veže so prostori uprave radijske oddajne postaje, ki bo imela skupno 10 sob. Južno od veže pa je javna predavalnica, dolga 21 metrov, široka 12 metrov. V tej bo 240 sedežev in mnogo prostora za stojšča. Prav ob veži pa se bo naslanjala na zadnjo steno dvorane projekcijska kabina. V veži severno od stopnišča so tudi stranišča, ki so ločena tako za obiskovalce predavanj kakor tudi za upravo radia.

Trakt ob Tavčarjevi ulici

Stranski blok ob Tavčarjevi ulici ima seveda prve prostore šele v prvem nadstropju. Dohod v ta blok je napravljen s stopniščem, ki je med obema blokoma z dohodom iz Tavčarjeve ulice. To stopnišče je prav zanimivo bo namreč odprto proti Tavčarjevi ulici, zastekleno pa proti dvorišču, tako da ne bo prepriha. Sicer pa bo stopnišče zračno, tako da bo s ceste videti vsakogar, ki bo šel po stopnicah. To stopnišče vodi na severno stran bloka na zasteklen hodnik, od koder je dohod v čitalnico in knjižnico Prosvetne zveze. Takoj ob stopnišču je čitalnica, knjižnica pa se na skici dobro spozna po omarah za knjige. Isto stopnišče vodi še naprej v drugo in tretje nadstropje, kjer so stanovanja za upravitelja, hišnika in kurjača. Vsega skupaj je v drugem in tretjem nadstropju eno trisobno, eno dvosobno in dve samostojni stanovanji, od katerih ima eno dve sobi, drugo pa eno sobo. Vsa stanovanja imajo seveda kopalnice in druge pritlikline. Nad tretjim nadstropjem je ravna streha, ki bo služila za teraso.

30 pisarn

Drugo in tretje nadstropje glavnega bloka ob Kolodvorski ulici je določeno le prosvetnim organizacijam. Vsega skupaj bo v obeh nadstropjih 30 pisarn. V drugem nadstropju bo v severni polovici imela

svoje prostore Prosvetna zveza sama. V južni polovici drugega nadstropja bo imela pisarne Slovenska dijaška zveza in ZFO. V tretjem nadstropju bosta imeli v severni polovici prostore Slov. kršč. ženska zveza in vodstvo Dekliških krožkov. V južni polovici pa bosta domovala Pevska zveza, ki bo imela še lepo pevsko dvorano in Slomškova družba.

Prostori za tečajnike

Četrto in peto nadstropje bo pa pravzaprav sodobno urejen internat. V četrtem nadstropju bodo dnevni prostori tečajnikov, v petem pa samo spal-

valnikov. Južno od stopnišča bo velika telovadnica, dolga 22 metrov in široka 12 metrov. Ob njej bo slačilnica z garderobnimi omarami, od koder bo direktni prehod do prh. Pred telovadnico bo še majhna sobica za telovadnega učitelja. V petem nadstropju bo na jugu segala telovadnica iz 4. nadstropja do strehe petega nadstropja. Šla bo torej skozi dve etaži. Telovadnica bo imela tudi to ugodnost, da bo iz nje naravnost dostopna terasa nad stranskim blokom v Tavčarjevi ulici, tako da bo v lepem vremenu tudi ta streha na razpolago telovadcem. Severna polovica petega nadstropja pa bo imela ob dvoriščni strani hodnik, na Kolodvorsko ulico pa pet spalnic s skupno 52 posteljami. Dohod iz hodnika v vsako spalnico vodi skozi predprostor. Za vsako spalnico bo v tem predprostoru postavljena posebna prha, poseben nožni umivalnik in dva umivalnika, omare za obleke pa bodo že vzdane v steni hodnika. V spalnica bodo poleg postelj le nočne omare. Nad stranskimi prostori telovadnice bo v petem nadstropju še gimnastična soba, ki bo ob nastopih

Ko pridete iz vode, ne pustite, da bi Vas sonce posušilo! Vsaka kaplja vode deluje kot žerjavica. Zato si najprej dobro posušite kožo, nato pa jo namažite s KREMO-NIVEA ali z OLJEM-NIVEA! Šele tedaj je zmanjšana nevarnost sončnih opeklin in koža Vam bo hitro in lepo porjavela.

Ne podcenjujte sonca!

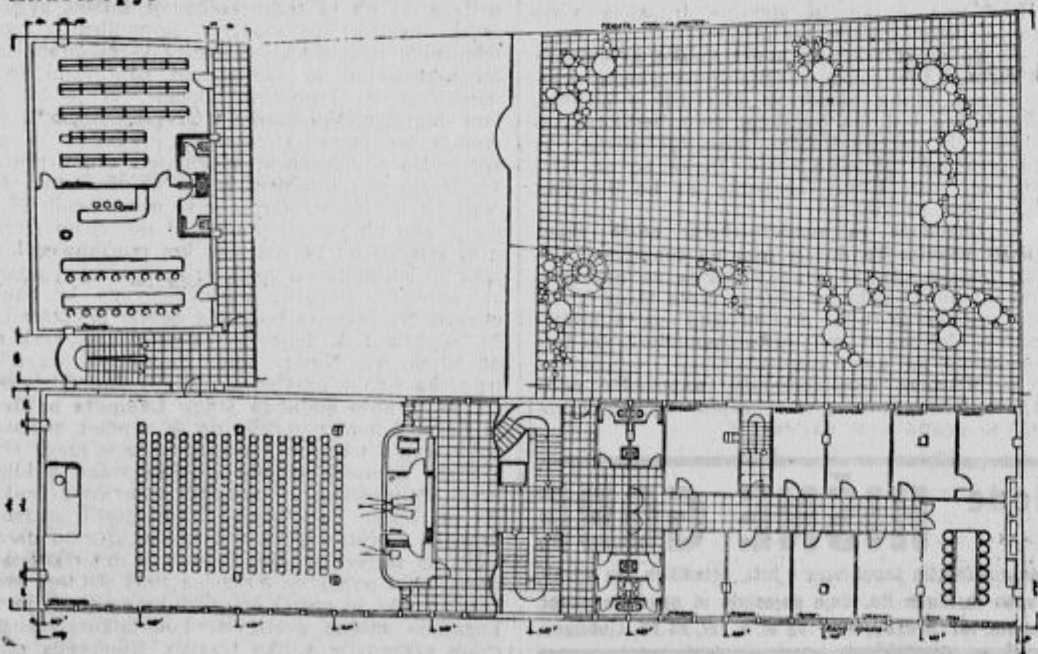

nice (glej skice). V četrtem nadstropju bo v severni polovici prav na skrajnem severnem delu trakta šolska dvorana, ki bo imela tudi altar, tako da bo lahko služila za kapelo. Med poukom bo altar seveda zagrnjen z zaveso. Poleg te šolske dvorane bo velika, skoraj kvadratna dnevna soba, kjer bodo ob mizah, ki so na skici narisane, lahko tečajniki prebili svobodni čas. Med stopniščem in dnevno sobo so z okni na Kolodvorsko ulico dve manjši stavbi. V eni bo ambulanta s šestimi posteljami, v drugi pa soba za nadzornika tečajnikov. Tu bodo tudi pritlikline, dalje šest tušev in potrebno število umi-

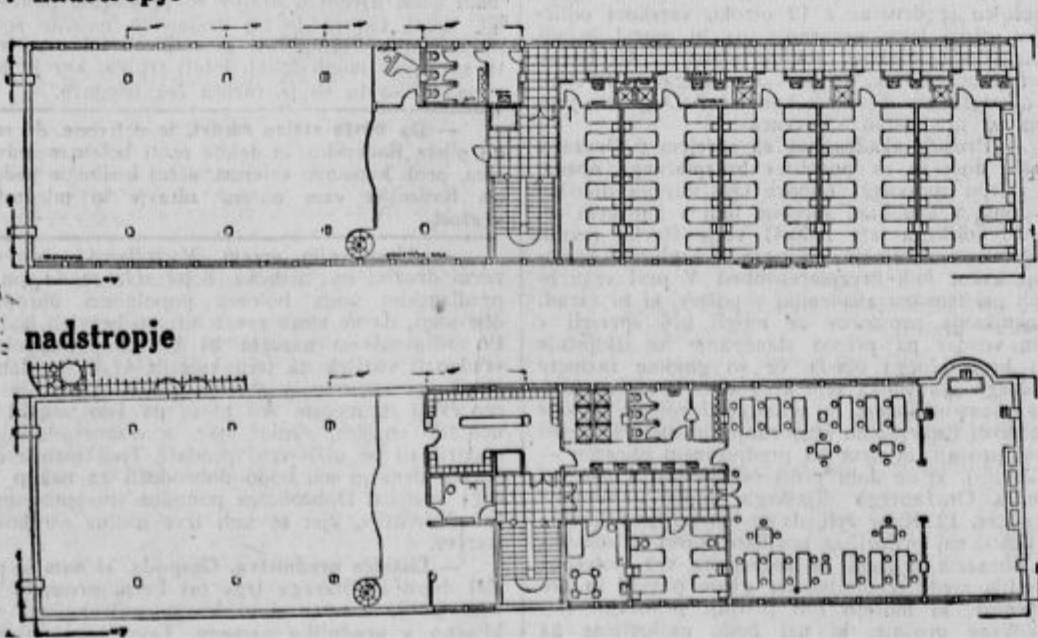
služila občinstvu kot galerija. Ob njej bo še soba za klavir. In treba posebej poudarjati, da potrebnih stranišč ne manjka.

Ves trakt ob Kolodvorski ulici bo podkleten, dočim trakt ob Tavčarjevi ulici ne bo. Deloma bo od podkleteni tudi studiji na dvorišču. Zgradba sama bo zgrajena v skeletnem sistemu in bo glede na posebno konstrukcijo imela tudi prav lepo in zanimivo fasado. Cel načrt za stavbo je izredno tehtno premišljen in bo palača lep okras Ljubljani, hkrati pa tudi dokaz naših graditeljskih sposobnosti.

I. nadstropje

V. nadstropje

Huda povodenj v Dravski dolini

Makole, 23. avgusta.

Silni nalivi 20. in 22. avgusta so povzročili v naši dolini strahovito povodenj. Dolina Dravinje je od Poljčan do Majšperga eno samo jezero. Najhuje se je razlila voda okoli vasi Pečke, kjer se izliva v Dravinjo potok Ložnica. Po njej so se privale v četrtek zvečer silne množine vode s Pohorja in sosednjega gričevja. Njive in travniki so pod vodo, otava je uničena, ajda vsa povajljana. Voda stoji tako visoko, da se le vrhovi koruze vidijo iz nje.

S to povodnijo je zelo prizadeta zadruga za regulacijo Ložnice, ki je lani in letos regulirala Ložnico v Pečkah. Se ne utrjen nasip se je sesedel, deloma zrušil in voda je zemljo razsipala po travnikih. Odnoslo je tudi veliko stavbnega materiala, ki ga ni bilo mogoče rešiti, ker je voda naglo pritekala. Zadruga trpi ogromno škodo.

V Pečkah se gradi nov most preko Ložnice. Prav ta povodenj je pokazala, da je zamišljen in projektiran prenizko, saj je segala voda do opazne betonke plošče. K sreči nasip do mosta še ni dovršen in se je voda razlila čez nasip in cesto po polju in travnikih, sicer bi bila odnesla tudi ogrodje novega mostu. Strugo bo treba po-

globiti vsaj en meter, če ne bo most ob vsaki povodnji ogrožen. V zvezi z gradnjo mosta bo treba pač pospešiti regulacijo potoka, vsaj 200 m nad mostom bo treba regulirati čimprej, sicer bo voda odnesla novo zgrajeni del ceste in se bo še huje kot prej razlivala po naših njivah.

Kmet je letos v naši dolini toliko trpel kot malokje drugod. Strneno žito je deževje uničilo, kar je ostalo, je vzela rja. Upali smo, da bo koruza boljša, zdaj pa je uničena še ta. Grozi nam lakota, še hujsa kot nam jo prerokujejo Američani.

90 letni jubilej g. Marije Čelofiga

Pri svoji hčerki gospej Urški Ledinek, gostilničarki v Studenčih pri Mariboru preživlja jesen svojega življenja gospa Marija Čelofiga, roj. Harp, iz Sp. gorice pri Pragerskem, ki je pred dnevi obhajala 90letnico svojega življenja. V Sp. gorici se je tudi prmožila na Matjaževu posestvo. Svojemu možu je v srečnem zakonu rodila 13 otrok, od katerih jih danes

živí še sedem, ki so vsi lepo preskrbljeni. 90letnico svojega življenja je obhajala v zdravju. Bere še brez naočnikov, le spomin jo že malo zapuša. Se vedno je vesela narave ter si še sedaj v visokih letih rada kako slovensko zapoje. Matjaževi materi želimo, da bi dočkala še mnogo veselih let!

— Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se kažejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-B, 15.485, 25. V. 35.

Droline novice

Koledar

Nedelja, 25. avgusta: 15. pobinkošna nedelja. Ludovik, kralj. Patricija, devica.
Ponedeljek, 26. avgusta: Cefirin, papež; Bernard Ohiški, spoznavalec. Zadnji kraje ob 4.33. Herschel napoveduje dež.
Torek, 27. avgusta: Jožef Kal., spoznavalec; Antuza, devica.

Novi grobovi

† Graščak Feliks Stare

Prava gorenjska korina. Do zadnjega svežega duha, brez posebne dolge bolezni je umrl v petek zjutraj na svojem gradu na Ruperčevu nad Smihelom pri Novem mestu. Rojen je bil dne 17. januarja 1850 v Mengšu kot sin graščaka Mihe Stareta. Imel je več bratov, ki so se odlikovali v raznih stanovih. V mladosti je dovršil Mahorovo šolo. Prepotoval je Francijo, Nemčijo, Belgijo, Turčijo in Rusijo. Po mnogih nabranih izkušnjah se je vrnil domov ter prevzel po svojem očetu posestvo na Kolovcu pri Kamniku. V letu 1895 je ustanovil v Preserju pri Mengšu veliko lesno industrijo. Dolgo let je bil član odbora Narodne banke in upravnih svetnikov Kmetijske posojilnice v Ljubljani. Bil je nad vse podjeten in marljiv gospodar. Bil pa je tudi dober svetovalec v vseh gospodarskih, zlasti pa gozdarskih in lesnih zadevah. Njegovi odlični lastnosti, velika rodoljubnost in živa vera, sta ga do smrti krasili. Zato naj mu ostane blag spomin! Njegovo truplo je bilo na Ruperčevu blagoslovljeno, nato pa odpeljano na graščino Kolovec, od koder bo danes preneseno v družinsko grobnico na Rove. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Dolskem pri Rajhenburgu je v petek popoldne umrla gospa Pavla Solina, soproga posestnika in trgovca. Njena nagla smrt je vzbudila globoko obžalovanje ne samo v širokem krogu sorodnikov, temveč tudi pri vsem prebivalstvu, saj je bila gospa Pavla močno priljubljena pri vsem prebivalstvu. Po rodu je bila iz stare štajerske rodovine Ravljenovih, sestra našega stanovskega tovariša. S svojim možem Franjom je skrbno vodila obsežno posestvo s trgovino in gostilno v Dolskem blizu znanega senovskega rudniškega revirja. Zapustila je sina edina Franca. Ko sledi mnogo prerano v grob svoji prednici na posestvu, pred leti umrli sestrini gospe Mašje, po objavi pomeni, da je ta gospa Pavla imela številni znanici in prijatelji, ki iskreno delijo žalost z njenimi dragimi svojci. Pogreb blage pokojnice bo danes izpred hiše žalosti v Dolskem 24 na farno pokopališče pri Sv. Petru v Rajhenburgu. Blag ji spomin! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

OBISKOVALCI »ZAL«

Vence, šopke itd., vedno sveže
Cvetličarica Simenc Pavel, nasl.,
Sv. Križ, poleg Zal — tel. 49-59.

Osebnosti

— Poročil se je v župnijski cerkvi na Viču gospod Albin Šega, uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, s gđ. Magdo Povše, uradnico istega zavoda. Iskreno čestitamo in želimo obilo božjega blagoslovla.

— Poroča, Danes se poročijo v cerkvi sv. Družine g. Janko Moder in gđ. Ottilija Pavlovčič. Poročil ju bo ravnatelj Marijanišča g. dr. Jože Pogačnik. Iskreno čestitamo!

— Premestitev na meščanski šolah. Belgrad, 24. avgusta. Premesteni so naslednji meščanski šolski učitelji: Rotovnik Karel iz Gornje Radgone v Kamnik; Suhadolnik Vida iz Zagorja v St. Vid nad Ljubljano; Topolovec Milena iz Gornje Radgone v Ribnik; Jenko Zdenka iz Ljutomer v Slovenske Konjice; dr. Brumen Vincenc iz Slovenjanske gradca na I. mešano meščansko šolo v Ljubljani; Jaklič Helena iz Mežice v Domžale; Lumbar Bogomir iz Jesenic na I. deško meščansko šolo v Mariboru; Vilian Luiza iz Rakeke v Slovensko Bistrico; Horvat Antonija iz Ljubljane v Slovensko Bistrico; Sedlbauer Vida iz Ptuj v Domžale; Golar Emanuel iz Ptuj v Ljutomer; Filipič Matija iz Ljutomer v Ptuj; Zemlja Gabrijel iz Jesenic v Trzin; Volk Rudolf iz Rakeke na I. mešano meščansko šolo v Ljubljani; Bahovec Ana iz Senovega v Domžale; Razlag Bronislava iz deške v Celju na deklško meščansko šolo v Celju; Vrščaj Zinka iz Sinja v Zalec; Humar-Lechleitner Erna iz Nikšića v Škofjo Loko, Gregorič Danica iz Ljubljane v Mežico; Petrič Metka iz Ljubljane v Slovenske Konjice; Pleterški-Debevec Nada iz Kotora na deklško meščansko šolo v Celju; Podgornik Vida iz Ljubljane v Kranj; Martinc Milica iz Valjeva na II. deklško meščansko šolo v Mariboru in Martinc Franc iz Valjeva na II. deško meščansko šolo v Mariboru.

— Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska c. 15. (Telefon 43-82.) Glede vpisa in sprejema novih učencev in učenk za šol. leto 1940/41 ravnateljstvo objavlja: V Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se sprejemajo učenci(ke), ki so dovršili štiri razrede meščanske šole ali gimnazije z malo maturo. Za te učence(ke) veljajo vse ugodnosti, ki izvirajo iz priznane pravice javnosti. Učenci z nižjo predizobrazbo se sprejemajo v Posebni enoletni trgovski tečaj. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. Interesentom so na razpolago novi ilustrirani prospekti in šolske izjave. Prijave se sprejemajo že med počitnicami pismeno ali osebno ob običajnih uradnih urah. Redno vpisovanje se pa prične dne 1. septembra in traja do pričetka šole vsak dan dopoldne in popoldne. Zavod pripravlja učence(ke) za raznovrstno pisarniško službo. Lastno moderno šolsko poslopje, specialne učilnice za pisarniške in knjigovodske vaje, za kinopredavanja, največja strojarnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji. Pišite po prospekt! Točen naslov: Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15.

— Limbarska gora pri Moravčah. Pri sv. Valentinu na Limbarski gori bo običajni vsakoletni cerkveni romarski shod in »žegnanje« tudi letos na angelško nedeljo. Letos pade ta nedelja na 1. septembra. Sredel cerkvenih slovesnosti je naslednji: Na predvečer v soboto 31. avgusta bodo večernice

ob 6 zvečer, v nedeljo sv. maša ob 6 in ob 10, obakrat bo tudi cerkveni govor. Oba dneva bodo spovedniki na razpolago. Limbarska gora je znana kot ena najlepših razglednih točk, dostop je lahek in mogoče od katere koli strani, zveza z avtobusi ugodna, bodisi na progi Ljubljana-Celje, postajališče Krašnja ali Spodnje Loke, ter na progi Ljubljana-Moravče. Romarji in turisti vljudo vabljeni.

Trgovski učni zavod v Ljubljani

Kongresni trg 2.

Vpisovanje v

ENOLETNI TRGOVSKI TEČAJ

s pravico javnosti

se vrši dnevno od 8. do 12. in 15. do 18³⁰ ure. Redni vpis prične 1. septembra in bo trajal do pričetka šolskega leta dne 15. septembra. V tečaj se sprejemajo učenci, ki so dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo z izvršnim oziroma nižjetečajnim izpitom. Isti imajo pravico do rodbinskih doklad in dijaških vozniških ugodnosti na železnici. Izpričevalo o zaključnem izpitu služi kot dokaz redno dovršene vsaj trije dobe in dveh let pomožniške prakse. Šolska sv. maša bo dne 15. septembra, redni pouk prične 16. septembra. Vsa ostala pojasnila in podrobne prospekte daje vodstvo tečaja.

RAVNATELJSTVO.

— Slovenska dijaška zveza se bo udeležila slovesnega odprtja spomenika kralju Aleksandru I., ki bo 6. septembra t. l. v Ljubljani. Zato poziva vse člane in članice, ki imajo članske kroge, da se slavnosti zagotovo udeležijo — kolikor tega še niso storili — z dopisnico takoj prijavijo svojo udeležbo v pisarni SDZ v Ljubljani (Miklošičeva c. 5). Vsem, ki se prijavijo, bo Zveza poslala podrobna obvestila. — Bog, narod, država! — Zvezni odbor.

ZÜNDAPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI O.ŽUZEK
MOTOCIKLI LJUBLJANA
VSAK MODEL DOBITE TAKOJ.

— Prebivalstvu Dravske in Mislinjske doline! Ta teden se je klatal in se še klata po Dravski in Mislinjski dolini mož — ima brke pod nosom — in vsiljuje kmečkemu ljudstvu brošure z adventističnim vsebino po 2 din komad. Vse so tiskane v Ljudski tiskarni v Mariboru, predstavnik tiskarne je Viktor Eržen v Mariboru. Glavne brošure so: Vrnitev našega Gospoda; Vladarstvo in mir. Odločitev: bogastvo ali pogin, kaj si boš izbral? Kje so mrtvi? — Svarimo kmečko ljudstvo pred temi brošurami, ker vsebujejo krive, adventistične nauke. Svarimo pa tudi pred možem, ki jih vsiljuje, ker troši povsod po hišah sovraštvo proti Cerkvi in duhovnikom, češ: Čemu so duhovniki? Duhovniki so krivi vse vojske. Sv. pismo, ki ga duhovniki berejo — ni pravo sv. pismo. In tako dalje. Pokažite možu vrata!

— Dr. Krekova gospodinska šola (enoletna), Ljubljana VII, vpisuje učence od 15. septembra dalje do začetka šole 1. oktobra. Vpišejo se lahko osebno ali po pošti s tem, da izpolnijo tiskano prijavo, ki jo na željo s prospektom vred dobijo v zavodu. Učiteljska gospodinska šola letos nima I. letnika.

Proti požaru

patentirano, preizkušeno sredstvo za les, lepenko, pločevino, debelo platno (proti vžigalnim bombam) izdeluje:

ANTIGNIT dr. z o. z. v Guštanju

— Nov prosvetni dom v Zireh. Dne 1. septembra ob treh popoldne bo v Zireh otvoritev novega prosvetnega doma. Ob tej priliki bo akademija poljanskega prosvetnega okrožja z bogatim sporedom. Vsi prijatelji prosvete vljudo vabljeni.

— Ant. Rud. Legatov Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, Maribor. Vpisovanje dnevno, šolski spored zastoji, lastni dijaški internat. — Maribor, Vrazova ulica 4.

— Vpisovanje na drž. II. realni gimnaziji v Ljubljani se bo vršilo a) za domače učence in učence II. do VIII. razreda 2. septembra, in sicer za V.—VIII. razred dopoldne ob 8, za ostale razrede (II. do IV.) popoldne ob 15 dalje. — b) V I. razred (dečki in deklice v realni oddelki, samo deklice v klasični oddelki) 3. septembra ob 8 dalje. — c) 4. septembra ob 8 dalje ponavljalci (ke) domačega zavoda, d) 5. sept. pa učenci in učence s tujih zavodov. Učenci in učence II. do VIII. razreda naj prinesejo s seboj zadnje letno izpričevalo in davčno potrdilo (tubočni list ali kaj podobnega ne velja), prvotni (ke) rojstni in krstni list, potrdilo o opravljenem sprejemnem izpitu, izpričevalo (izkaz) zadnjega razreda ljudske šole ter davčno potrdilo. Otroci invalidov naj predložijo namesto davčnega potrdila overjen prepis izkaza o invalidnosti po uredbi iz leta 1938, odnosno inval. zakona iz leta 1929. Poleg šolnine je plačati 20 din za zdravstveni 10 din za dija. knjižnico in 10 din za učila; teh pristojbin (40 din) ne more biti nihče oproščen, tudi otroci invalidov ne. — V klasični oddelki (I. in II.) se sprejemajo v Ljubljani deklice samo na tem zavodu (ne na klasični gimnaziji).

— Filmi v naravnih barvah vzbujajo vedno posebno zanimanje gledalcev. Narava, ki je pri predavanju črno-belih filmov dostikrat mrtva in brez pravega izraza, se pokaže v vsej svoji lepoti. Govorci, travniki, voda in planine dobe svojo naravno barvo, ljudje postanejo živi in niso le brezizrazne siluete. Brezplačno predvajanje barvnega filma o Sloveniji bo vsak dan ob 17.30 v turističnem paviljonu Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru na Ljubljanskem velesejku, ki bo od 31. avgusta do 9. septembra. Obsejvalce velesejma vabimo, da si na vsak način ogledajo tudi ta zanimivi oddelki.

— Starinske predmete, pohištvo, porcelan, kipe, stekleniko, lustre, nakit itd. stalno kupuje trgovina Dorotheum ing. Rovšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 12, vis-a-vis hotela Union.

— Drž. učiteljske v Ljubljani. 1. Sprejemni izpiti za I. letnik bodo v dneh od 28. avgusta do 2. septembra. Vsi učenci in učence naj se v dneh 28., 29., 30. in 31. avgusta zberejo točno ob pol 8 v veži učiteljske, Resljeva cesta 10, v naslednjem redu: Dne 28. avgusta vsi meščanskošolski učenci in meščanskošolske učence od šk. A do G; dne 29. avgusta meščanskošolske učence od šk. H do S; dne 30. avgusta ostale meščanskošolske učence, vsi gimnazijci in gimnazijke od šk. A do F; dne 31. avgusta ostale gimnazijke. Vsako jutro na omenjene štiri dni bodo učenci in učence dobili za izpite potrebna navodila, ki se jih morajo strogo držati. Razpored izpitov bo tudi na vpogled na zavodovi oglasni deski. Po tem redu naj prihajajo zunanji učenci in učence tudi v Ljubljano. Učenci in učence iz gimnazij nimajo n. pr. dne 28. in 29. avgusta še nobenih izpitov. — 2. Popravni izpiti bodo dne 2. septembra ob 8 dalje. — 3. Vpisovanje v letnike učiteljske bo dne 5. septembra od 9 do 11. Vpisati se morajo ta dan tudi vsi učenci in učence, ki bodo sprejeti v I. letnik, ker s tem, da so sprejeti, še niso vpisani. Pri vpisu je treba plačati: 20 din za zdravstveni fond, 20 din za dijaško knjižnico in učila ter 6 din za dijaško knjižico in prijave. Za odmero, oziroma oprostitve šolnine mora vsak učenec predložiti novo davčno potrdilo. Druga navodila so v izveštvju. — 4. Dne 5. septembra se morajo v svojih razredih zgledati tudi vsi vadniški učenci in učence, tudi oni, ki so bili v juniju sprejeti v I. razred. Če katerega učenca(ke) ne bo, bo črtan iz seznama in na njegovo mesto bo poklican drug reflektant. — 5. Dne 5. septembra se bo zavod udeležil odprtja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Razpored bo objavljen na dan vpisovanja. — 6. Otvoritevna služba božja bo dne 9. septembra ob 8 v cerkvi Srca Jezusovega. Učenci in učence se zberejo ob pol 8 v svojih razredih, na dano znamenje odhod v cerkev. Po službi božji v razredih razglasitev urnikov in drugo. Ravnateljstvo opozarja starše onih učencev in učenk, ki se bodo vozili — vožnja ne sme trajati nad eno uro —, da preskrbijo tem učencem(kam) primerno zavežišče, kar bodo morali učenci(ke) javiti svojim razrednikom.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

— Na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani (Vegova ulica) bo vpisovanje učencev v I. razred v ravnateljski pisarni 2. in 3. septembra od 8 do 12 in od 15 do 18. Lanski učenci se bodo vpisovali v 2. do 8. razred v lanskih učilnicah dne 2. septembra od 8 do 12. Vpisovanje učencev z drugih zavodov bo 4. septembra od 8 do 12 v ravnateljski pisarni. Pri vpisu mora plačati vsak učenec v gotovini 40 din (zdravstveni fond 20 din, za knjižico 10 in za zbirko učil 10 din) in šolnino, ako starši plačujejo nad 800 din letnega davka. K vpisu mora prinesiti vsak učenec izpolnjeno prijavo (formular pri šol. službi), kolkovano s 50 din, davčno potrdilo o velikosti letnega davka staršev in lansko letno izpričevalo (za I. razred izpričevalo s potrdilom o sprejemnem izpitu). Učenci z drugih zavodov in nastopni prvotniki prinesejo tudi rojstni in krstni list. Otroci invalidov so oproščeni šolnine in kolka na prijavo, ako prinesejo sodni sklep o priznanju invalidnosti. — Ravnateljstvo.

Obišite RAB - biser Jadrana!

Najlepši in najbolj romantični otok v Jadranskem morju. Na gozdovih, obalah in izletnih točkah najbogatelji. Blago podnebje in bujna vegetacija. — Kopanje brezplačno. Vse vrste športa na vodi. Hoteli s popolnim komfortom. Godba, ples in večerne prireditve vsakodnevno. Popolni pension že od 65 din dalje. Informacije daje: Tisk. št. 1000 Rab.

— Na meščanski šoli v Mekinjah je vpisovanje za novo šolsko leto 1940/41 dne 1., 2. in 3. septembra od 9 do 12 in od 14 do 18. Začetna sveta maša je dne 10. septembra ob 8, nato začetek pouka.

— Povsem reorganizirano je delovanje Dopisne trgovske šole v Ljubljani, ki se nahaja sedaj v novih prostorih na Kongresnem trgu 16-II. Mnogo predavanj je obnovljenih, mnogo pa žisto na novo izdelanih; poleg tega so pa mnogostne izkušnje vodstvu pomagale, da je odpravilo vse dosedanje nedostatke dopisnega pouka. Zato vas lahko ta šola nauči potom dopisovanja doma zanesljivo tuje jezike in številne trgovske vede hitro in poceni. Pišite po prospekt!

— Po dolgi vsti let zopet velike avtomobilske dirke, Ljubljanska sekcija Slovenskega avtomobilskega kluba namerava prirediti v nedeljo, 8. septembra t. l. na Sorškem polju velike avtomobilske in motociklistične hitrostne dirke, ki bodo posebnost za naše kraje. Dirka bo na novi betonirani cesti Kranj—Medvode ter bo dirkalna proga dolga 10 km.

— Licitacija za modernizacijo ceste skozi Trzin ni uspela. Te dni je bila na tehničnem oddelku banske uprave prva licitacija za modernizacijo kilometra dolgega odseka ceste skozi Trzin. Modernizacija je bila proračunana na 1.364.000 dinarjev. Ker se ni javil noben ponudnik, bo treba licitacijo na novo razpisati.

— Mikavne »Septembarske napovedi« pošilja brezplačno uprava »Po božjem svetlu«, Ljubljana. Sporočite svoj naslov!

Glede HIŠNE GOBE

in najrazličnejših škodljivcev v hiši, skladiščih, na njivah, na vseh rastlinah itd. daje pojasnila in navodila poob. agronom, inž. Prezelj, Wolfova ul. 3, tel. 34-73, Ljubljana.

— Kdo bi bil tako dober? Revnemu dijaku višješolcu iz družine z 12 otroki, vseskozi odličnjaku, grozi letos nevarnost, da bi moral zaradi pomanjkanja sredstev študije opustiti. Ali bi se našel dober človek, ki bi mu pomagal vzdrževati se v katoliškem dijaškem konviktu? Odgovor prosimo na uredništvo »Slovenca«.

— Prošnje akademikov za sprejem v Oraznov dijaški dom in za podelitev brezplačnega obeda. Po sklepu upravnega odbora Oraznovega dijaškega doma v Ljubljani sprejme tudi v zimskem semestru šolskega leta 1940-41 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno stanovanje kakor tudi brezplačen obed. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje tudi brezplačnega obeda, če so gnotne razmere določene akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicinski in nezakonski rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in obed) se prosi v eni prošnji, in sicer na predpisnem obrazcu — (tiskovini), ki se dobi proti odškodnini 1 din pri hišniku Oraznovega dijaškega doma v Wolfovi ulici št. 12. Kdor želi, da se mu pošlje tiskovina po pošti, naj priloži za pošiljko potrebne znamke. Na obrazcih prošnje so natisnjena vsa potrebna navodila glede izpolnitve ter glede potrdil in dokumentov, ki morejo biti prošnji priloženi. Nekolkovane prošnje, ki naj bodo naslovljene na

Tudi v vaši hiši — Indanthren!

Kjerkoli so v hiši pestri zastori, prevleke, vzglavniki, odeje in preproge v živih barvah, tam vlada občutek prijetne toplote. In če je vse še barvano z Indanthren-barvami, potem ni razočaranja niti skrbi, da bi bila o izbledelo, ker so Indanthren-barve jamstvo za trajno lepoto. Tkanine, ki so barvane z Indanthren-barvami, so neprekosljivo stalne v pranju, na svetlobi in po vsakem vremenu.

»Upravni odbor Oraznovega dija. doma v Ljubljani« (univerza), se bodo sprejemale do vključno 3. oktobra t. l. Opozarja se, da se bodo uvaževale samo prošnje, napisane na predpisanih obrazcih, ki bodo pravilno in točno po navodilih izpolnjene ter potrjene in opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti. Nezadostno frankiranih ali nefrankiranih poštinih pošilk, dopisov, ki bodo vsebovali ali prošnje, ali samo dokumente, uprava ODD ne bode sprejemala.

— Drž. meščanska šola v Kamniku. Vpisovanje v I. in II. razred bo 2. in 3. septembra od 8. do 12. in od 14. do 16. ure. Za vpis v I. razred je potrebno: s 5 din kolkovana Prijava, ki se dobi v šoli za 50 par, rojstni list, potrdilo davčnega urada (posestnik, obrtnik) oziroma potrdilo izplačilne blagajne (javni uslužbenec) ali pa potrdilo delodajalca (delavci, privatni uslužbenec) o višini neposrednih davkov brez doklad, in izpričevalo o dovršeni ljudski šoli. Za vpis v II. razred je potrebno isto kot za vpis v I. razred, le namesto izpričevala o dovršeni ljudski šoli je predložiti izpričevalo iz I. razreda meščanske šole. Pri vpisu plača vsak: šolnino po odmeri davkov, 20 din za zdravstveni fond, 10 din za dijaško knjižico. Popravni izpiti bodo 4. septembra. Podrobnosti se zvedo na zavodu.

— Po britju Vas ne bo skelela kroža, ako uporabljate Gregoričev »Borosan«. Zahvaljate brezplačen vzorec in drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica.

— Privatna dvorazredna trgovska šola v Murski Soboti je prva in edina strokovna šola v Prekmurju, ki uživa z odlobo ministrstva trgovine in industrije od 14. avgusta 1939 pravice javnega učnega zavoda. Gojenci te šole imajo iste pravice in kvalifikacije kakor gojenci državnih dvorazrednih trgovskih šol, to se pravi, da imajo absolventi naše šole pravico prestopiti v 3. razred trgovske akademije, če so za službo v vojski pravice do dijaškega roka, torej postanejo rezervni podčastniki in častniki. Ker je šola privatna, ni vezana na določen šolski okoliš. V šolo se sprejmejo gojenci od koder koli. Tudi se ne plača šolska taksa, pač pa samo letna šolnina, ki je za vse gojence enaka. Za oskrbo so tu internati in tudi zasebniki imajo stanovanja po zmernih cenah. Otroci drž. uradnikov dobijo draginske doklade. Tisti, ki se vozijo z železnico, dobijo režijske popuste. Z ozirom na to, da bo letos za prvi letnik odprta paralela, bi nujno priporočali vsem staršem, ki hočejo oddati svojo dečo v trgovsko šolo, da vložijo pravočasno prijavo, ki jih ni treba kolkovati, do 30. avgusta. Šolski prostori so moderni, opremljeni z vsemi tehničnimi pripomočki, urejeni z vsemi predpisanimi higienskimi in sanitarnimi napravami in so nameščeni v »Trgovskem domu«, ki je bil šele lani dograjen. Vpisovanje v prvi letnik bo 1. septembra ter morajo zainteresirani predložiti za vpis spravevalo o položnem nižjem tečajnem izpitu ali spravevalo o zaključnem izpitu na meščanski šoli. Najvišja dovoljena starost je še nedovršeni 17 let. Če je kdo ob vstopu prekoračil dovoljeno starost, a ni starejši od 19, oziroma kot ponavljalec I. letnika 20 let, mora ob vpisu prinesiti s seboj prošnjo za spregled starosti, naslovljeno na kr. bansko upravo. Natančnejša pojasnila dobijo zainteresirani od 24. avgusta t. l. dalje pri ravnateljstvu, vsak dan od 10 do 12. Naslov šole: Zasebna dvorazredna trgovska šola s pravico javnosti v Murski Soboti.

— Truplo sodnega sluga Lampeta najdeno. Iz Logatca nam poročajo, da so v petek popoldne našli truplo tragično ponesrečenega sodnega sluga Tomaža Lampeta nekoliko poškodovano v bližini brega Poljanščice pri posestniku Juriju v Brekovicah pri Zireh. Po končanih formalnostih so truplo prepeljali proti večeru v Logatec, kjer so ga položili na mrtvaški oder. Pogreb je bil določen za večer ob 4 popoldne. Tragična smrt sodnega sluga Lampeta, ki je postal žrtev hudega naliva, je vse Logačane močno pretresla. Pokojnikova družina sploh zaznamuje veliko tragiko. Njegovega očeta, tesarja je podrla izpodsekana smreka v gozdu. Tudi eden njegovih bratov se je smrtno ponesrečil. Raini Lampe je bil vreden in marljiv sodni namestnik. Poljanščica je v Zireh silno narasla in zato niso mogli takoj dobiti trupa, ker je bila voda velika in se je razlila čez bregove.

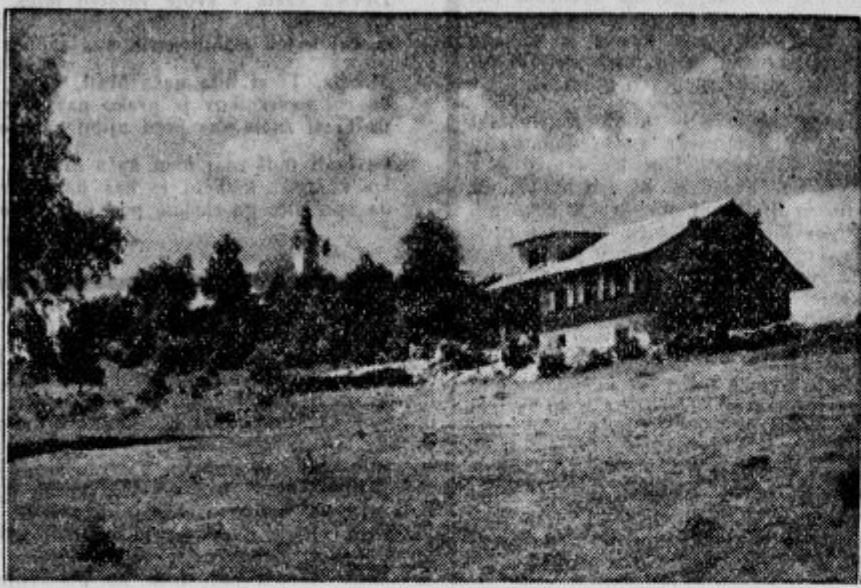
— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radenska, ki deluje proti boleznem ledvic, srca, proti kamnom, ekleroz, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Usmiljenim srcem. V 6 članski delavski, revni družini imajo dečka, 8 let starega, ki mu je predlanskim hudo bolezen popolnoma ohromila obe nogi, da ne more rezev niti po berglah hoditi. Po zdravniškem nasvetu bi bil zanj neizrečene vrednosti voziček na treh kolesih, ki bi ga lahko gonil, ker sta nogi v členkih gibčni. Deček je sicer čvrst in močan. Ali bi se ga kdo usmili in mu tak voziček, četudi star, a dobro ohranjen, podaril ali po nižji ceni prodal? Tudi manjši darovi v denarju mu bodo dobrodošli za nakup takega vozička. Dobrohotne ponudbe sprejema uprava »Slovenca«, kjer se tudi izve naslov otrokovih staršev.

— Listnica uredništva. Gospoda, ki nam je poslal dopis iz Starega trga pri Ložu, prosimo, da nam pošlje svoj naslov, ki ga potrebujemo izključno v uredniške namene. Tajnost zadržamo!

LJUBLJANA

Spokorno romanje h Kraljici miru na Kurešček

V nedeljo, 1. septembra, nameravajo ljubljanske in okolice župnije romati na Kurešček k Mariji, Kraljici miru. Dvojen namen ima to romanje:

1. Da se Kraljici miru zahvalimo za dosedanje uslišanje gorečih prošelj vseh vernikov školije, ki so tako stanovito prosili Njo, da nam ohrani mir. Uslišala nas je. Ze eno leto divja vojna po Evropi, nam pa je bilo prizanešeno. Iskrena zahvala Materi božji!

2. Da se še znanprej priporočamo Kraljici miru, da bo po Njeni priprošnji našemu narodu in naši državi ohranjen mir, red in svoboda. To so veliki in dragoceni darovi božji. Zato hočemo z vso gorečnostjo prositi Marijo, da nas usliši in obvaruje vsega hudega. Z velikim zaupanjem bomo prosili. Da bo naša molitev bolj govo uslišana, ji pridružimo še pokoro. Romanje bodi zraz in dokaz spokornega duha; zaradi tega ne bo nedeljski izlet, marveč resno in spokorno romanje v molitvi in zatajevanju.

Vabim vse vernike ljubljanskih in okoliških župnij, da se tega romanja v molitvi in spokornosti obilno udeležijo.

V Ljubljani, 25. avgusta 1940.

† Gregorij Rožman, škof.

Procesije

Pobožnost na Kureščku bo romanje v polnem pomenu besede. Udeleženci pojdejo v znamenito cerkev Kraljice miru v procesijah — in je želja, da pojdejo v procesijah vsi! Le-te se bodo vrstile na Kurešček druga za drugo pod vodstvom dušnih pastirjev: od robarske strani, turjaške, želimjske itd.

Glavna procesija, ki jo vodi sam prevz. gospod škof dr. Gregorij Rožman, se bo zvrstila na Golem. Udeležijo se je ljubljanci in romarji iz bližnje ljubljanske okolice, Izanci, Tomišljani in Goljani. Procesija pojde med molitvijo in petjem z Gorenjega Golega proti Kureščku, tako da dosepe pred cerkev malo pred 10. Udeleženci drugih procesij jo bodo pričakali na hribčku pred cerkvijo.

Pobožnosti na Kureščku

se prično že ob 9. Takrat bo v cerkvi prva sveta maša in pridiga. Drugo sv. mašo ob 10 daruje v cerkvi pred oltarjem Kraljice miru prevz. gospod škof; istočasno bo sv. maša tudi v kapeli za glavnim oltarjem, tako da ji bodo lahko prisostvovali vsi oni verniki, ki bodo morali ostati na prostem.

Po sv. maši bo imel prevz. g. škof s stopnišča pred stranskimi vrati nagovor na zbrane vernike. Po govoru se prenese Najsvetejše v kapelico za glavnim oltarjem, kjer bodo najprej pete

Uršulinske šole v Ljubljani

Na uršulinski realni gimnaziji bo vpisovanje 2. in 3. septembra od 8 do 12. Učenke 1. razreda, ki so na tukajšnji gimnaziji napravile sprejemni izpit, naj se javijo tedaj v ravnateljevo pisarno in prinese s seboj dokumente. Učenke, ki posečajo ostale razrede, naj prinese s seboj zadnje letno izpisevalno in se vse vpišejo 2. septembra od 8 do 12 pri svojih razrednicah v lanskem razredu. Gojenkam, ki bodo stanovali v uršulinskem zavodu in posečale uršulinsko gimnazijo, se ni treba osebno zglasiti pri vpisovanju. Zadošča ustna ali pisarna prijava, da ostanejo še nadalje v penzionatu.

Za vpis v tukajšnjo gimnazijo ni treba davčnega potrdila. Plačuje se le zavodsko šolnina. Pri vpisu plača vsaka učenka tudi 50 dinarski kolek za prijavo, 20 din za zdravstveni fond in 30 din za knjižnico in učila. Predpisani so cerkveni koliki. Kolikovine (cerkvenega kolika za 50 din) na prijavi so oproščene učenke, katerih starši plačajo manj kot 60 din neposrednega davka in otroci invalidov. Ob vpisu morajo predložiti tozadevne listine.

Na uršulinski meščanski šoli bo vpisovanje 2. in 3. septembra od 8 do 12. V 1. razred se sprejemajo učenke, ki so dovršile 4 razred ljudske šole ali kak razred višje narodne ali srednje šole. Vsaka učenka naj prinese k vpisovanju zadnje šolske izpisevalno (izkaz o šolskem napredku). Davčnega potrdila ni treba.

Na uršulinski učiteljski šoli bo vpisovanje 5. septembra od 9 do 12.

Na uršulinski ljudski šoli se vrši naknadno vpisovanje v ponedeljek, dne 2. septembra od 8 do 12. V torek, dne 3. septembra je šolska sv. maša, v sredo, dne 4. septembra se prične redni pouk.

Učiteljska šola, vadnica in meščanska šola imajo odprtivočno sv. mašo 10. septembra, realna gimnazija pa 12. septembra. Gojenke, ki stanujejo v zavodu, morajo biti že prejšnji dan v samostanu.

1. K slavnostnemu odkritju plošče pisatelju Janku Kerniku, ki bo danes ob 10 dopoldne na Brdu pri Lukovici, bo vozil iz Ljubljane poseben avtobus, ki bo tudi med potjo sprejemal potnike. Vozil bo po redni progi. Iz Ljubljane odpelje iz Tavčarjeve ulice ob 8. Iz Lukovice pa odhaja v Ljubljano ob 13.15 in ob 18.45.

1. Perva poroka v kapeli sv. Vincencija v Zeleni jami. Preteklo nedeljo sta se v kapeli Mladinskega zavetišča v Zeleni jami poročila gđ. Ivanka Kobil in g. France Breskvar. Poročil ju je g. misijonar Contala. Novoporočencema, ki sta bila oba vneta prosvetna delavca, želimo na novi življenski poti obilo sreče in božjega blagoslova.

litanijske in molitve za mir, zatem pa blagoslov z Najsvetejšim. Predvidoma bo po končani pobožnosti še ena sv. maša.

Pri vseh sv. mašah bo ljudsko petje; žeteli je, da pojo vsi navzoči. Pripominjamo, da se pobožnosti na Kureščku vrše ob vsakem vremenu.

Ljubljanci

in romarji iz bližnje ljubljanske okolice, ki se želijo udeležiti glavne procesije, naj pridejo do 9 na Golo. Priporoča se jim pot čez Ig, ki je sicer nekoliko daljša, a zelo položna, tako da jo zmorejo tudi starejše osebe. Lahko pa se peljejo prav tako do Zelimlja, odkoder je pot na Golo (in na Kurešček) znatno krajša, a napornejša.

Romarji, ki ne nameravajo peturne poti iz Ljubljane na Kurešček napraviti peš, se lahko pripeljejo do Iga z lastnimi vozili, ki jih bodo mogli pustiti na koncu vasi, kjer se odcepi cesta proti Golemu in dalje proti Kureščku. Nadalje se lahko do Školjice poslužijo dolejškega vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.25; kot najugodnejše sredstvo za prevoz pa se jim priporočajo avtobusi, ki jih je vodstvo romanja najelo v velikem številu.

Avtobusi

bodo vozili izpred Mestnega doma (Krekov trg) nepretrgoma ob 5, pol 6, 6 in pol 7 na Ig, ob 7 in pol 8 pa na izrecno željo mnogih romarjev v Zelimlje.

Ob povratku bodo vozili avtobusi z Iga ob pol 6, pol 7 in pol 8, iz Zelimlja pa ob 5, pol 7 in ob 8.

Da se prepreči prevelik naval na avtobuse je morebitno prerivanje, se bodo vozni listki že od ponedeljka dalje do sobote vključno prodajali v naslednjih trgovinah: Sfiligoj (Franciščanska ulica), Ničman (Kopitarjeva ulica) in Soukal (Pred škofijo). V avtobus bo smel vstopiti le tisti, ki si bo pravočasno oimislil vozni listek v kateri od omenjenih trgovin — in le v tisti avtobus, na katerega se bo glasil vozni listek. V vozilih samih pa se vozni listki ne bodo prodajali.

Romarje naprošamo, naj si vozne listke oimislijo že prej dne prihodnjega tedna, da lahko vodstvo po potrebi nabavi še novih vozil. Je pa tudi v interesu romarjev samih, da pohitijo z nakupom, ker si na ta način lahko poljubno izberejo najprikladnejši čas odhoda iz Ljubljane, kakor kraj in čas povratka. Povrh utegne razpoložljivih mest zmanjkati.

Četudi se romanje vrši ob vsakem vremenu, je vendar vodstvo pripravljeno, da v primeru hudega naliva v nedeljo zjutraj vrne romarjem denar za neuporabljene vozne listke.

1. Izlet v Stično in na Muljavo priredi v nedeljo, 1. septembra »Prosvetno društvo sv. Jakob - Ljubljana. Izlet bo vodil umetnostni zgodovinar msgr. Steska Viktor. Prijavnice je vložiti v prodajalni pekarije Petrič, Florjanska ulica 29. — Vabljeni!

1. Trnovčani v letošnjem poletju niso priredili svojega tradicionalne kresovanja ter so god svoje farnega patrona Janeza Krstnika praznovali skromno in tiho. S tem pa ni rečeno, da naši vrli Trnovčani ne delajo. Sedaj so se odločili, da priredijo v nedeljo, 8. septembra ob 3 pop. javno telovadbo, pri kateri bodo nastopili vsi oddelki Fantovskega odseka in Dekliškega krožka s sodelovanjem Prosvetnega društva, ki bo priredilo prosto zabavo. Čisti dobiček te prireditve je namenjen za novi trnovski prosvetni dom. Ze danes vabimo vse Ljubljance, da pohite v nedeljo, dne 8. septembra v Trnovo.

1. Mestni poštinski koloniji iz Mokronoga in iz Škofjane se vrnele v Ljubljano v sredo 28. I. m. ob 20.21. Starše otrok vabimo, da jih pričakujejo na glavnem kolodvoru.

1. Ljubljanski grad bo v času jesenskega velesaja ob 31. avgusta do 9. septembra vsak večer slavnostno osvetljen.

1. Liechtenhov zavod, Ljubljana, Ambrožev trg, št. 8. Vpisovanje učenk na našo meščansko šolo bo 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. ure in popoldne od treh do šestih. Prinešiti je treba izpopolnjeno prijavo s cerkvenim kolekom, krstni list in zadnje šolske izpisevalno. Uvodna služba božja bo v ponedeljek, 9. septembra, ob 9. uri. V torek, 10. septembra se začne redni pouk.

1. Trafike prodajajo legitimacije za obisk ljubljanskega velesaja po 25 din. Priporočamo občinstvu, da si legitimacije nabavi v predprodaji.

Zobozdravnik specialist

dr. Egon Bassin

Gledališka ul. 4. Telefon 28-98

zopet redno ordinira

Dr. Volovšek Vladimir

ne ordinira do 15. septembra

Zobozdravnik dr. Savo Pirc

zopet redno ordinira

Nebotičnik. Telefon 33-93

Izvirna češka komedija

Na cvetju poslano

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri
Blagajna odprta od 11. do 12. in od 14. ure dalje

Zapleteni dogodki se sudejo okoli brezposelnega doktorja, hčerke bogate trgovke z zelenjavo in nesolidnega bankirja. - V gl. vlogah nastopajo Lada Baarova, M. Taubertova, Jiri Plachy, Karel Slegl itd.

Kino Union, tel. 22-21

1. Sestanek vrtnarjev in lastnikov vrtov. V ponedeljek, dne 26. t. m. ob 20 bo sestanek članov in prijateljev vrtnarske ideje v gostilni pri Mraku na Rimski cesti. Sestanek bo zelo važen z ozirom na predstoječo vrtnarsko razstavo v času od 31. avgusta do 9. septembra t. l. v paviljonu »N. ljubljanskega velesaja. Vsakdo, ki ima povrtnino in cvetje in bi se rad razstave udeležil, naj pride na ta sestanek. Pokažimo česa smo zmoini in vzpodbujajmo še druge k vzgoji povrtnine in cvetja. — Vrtnarski odsek podružnice SVD, Ljubljana.

1. Dr. Ivan Periš ne ordinira do 8. septembra. 1. Na drž. I. deški meščanski šoli v Ljubljani-Prule bodo popravni izpiti dne 29. avgusta; pričetek ob 8. uri. Prošnje za ta izpit morajo biti vložene pri ravnateljstvu najpozneje do 28. avgusta. Vpisovanje za prih. šolsko leto bo v dneh 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. ure. Pri vpisu mora vsak učenec brez izjeme predložiti zadnje šolske izpisevalno, rojstni list in davčno potrdilo za odmero šolnine, ki mu je na drugi strani napisali izjavo, da imenovani nima nikakega drugega davku podvrženega premoženja. Podrobnjša navodila glej v izveštvju in na oglasni deski v šolski veži.

1. II. državna mešana meščanska šola v Ljubljani (Zgornja Šiška). Popravni izpiti bodo dne 30. in 31. avgusta. Vsi prizadeti učenci se morajo javiti dne 30. avgusta ob 8 zjutraj v šoli. — Vpis bo dne 1., 2. in 3. septembra od 8 do 12 dopoldne v sobi poleg vhoda. Vsak učenec mora prinesiti s seboj zadnje izpisevalno, potrdilo o plačanem davku in za vpis v I. razred tudi rojstni list. Brez potrdila o plačanem davku se ni mogoče vpisati in naj si ga vsakdo pravočasno preskrbi! Ostale podrobnosti so razvidne na oglasni deski.

34. Zagrebški sejem

Veliki in obli mednarodni sejem vzorcev.

od 31. VIII. do 9. IX. 1940

Na železnih brezplačen povratek, na jadranskih parnikih višji razred za ceno nižjega, na letalih 10% popusta od 26. VIII. do 14. IX.

1. Na III. drž. mešani meščanski šoli v Ljubljani (Moste) bodo vsi popravni izpiti dne 30. avgusta ob 8. K izpitu bodo pripuščeni le oni učenci, ki bodo do 29. avgusta oddali prošnje, kolkovane s kolekom za 10 din in za vsak predmet posebej

Industrijalci - trgovci - obrtniki!

V nedeljo 1. septembra bo izšla velesajmska številka „SLOVENCA“

v zelo povečani nakladi!

Poslužite se reklame z oglasi v tej številki!

Poslajte nam oglase pravočasno, da jih bomo lahko objavili v lepi izvedbi! Tudi na dan začetka velesaja, to je v soboto, 31. avgusta, bo »Slovenec« izšel v povečani nakladi. Naročite oglase tudi za to številko »Slovenca«! Uspeh ne bo izostal!

Ljubljana, 25. avgusta

Radio Ljubljana

Nedelja, 25. avgusta. 8. Jutranji pozdrav — 8.15 Citraški duel. (g. E. Mezgilis, gđ. St. Peklar) — 9. Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga) — 10. Za kraši čas (plošče) — 10.15 Samospevi ge. Mare Petrič, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 11. Prenos promenalnega koncerta vojaške godbe iz Zvezde — 12. Naši pevci (plošče) — 12.30 Objave — 13. Napovedi — 13.02 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 17. Kmet. ura: Zaščita kmetke posesti in zadružništvo (g. dr. Jože Basaj) — 17.30 Veseli godci, vmes balalajke in mandoline (plošče) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Pomen karikature v našem nacionalnem življenju (Niko Pirmat) Ljubljana — 19.40 Objave — 20. Mojstri violne (plošče) — 20.30 Pevski in orkestralni koncert. Sodelujejo: g. Anton Orel, prof. M. Lipovšek (spremljava) in Radijski orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki za pleš (plošče). Konec ob 23.

Ponedeljek, 26. avgusta. 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Charlie Kunz igra šlagerje (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Dramski element v naših narodnih pesmih (dr. Vinko Vitezica) Belgrad — 19.40 Objave — Ljubljanski — 20.10 Židje v minulih stoletjih (g. prof. Leo Pettauer) — 20. O šahovskem turnirju v Celju poročila g. Mirko Kragelj — 20.30 Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. Sodelujejo: g. Sancin Belizar, član ljublj. opere in Radijski orkester. Dirig. D. M. Štanc — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Prenos restavracijskega vrta »Zvezda«. Konec ob 23.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova c. 7; v ponedeljek: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 72.

Poizvedovanja

Aktevko, rjavo, v kateri je bilo 250 din gotovine, železniška legitimacija, 2 drugi izkaznici in 2 ključka, sem izgubila v torek zjutraj ob pol 5 po Smarčinski in po Masarykovi cesti do kolodvora. Pošten najditelj lahko denar obdrži in še dobi nagrado, če ostalo vrne upravi ali na naslov, ki je na legitimaciji.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 1/3, 1/2, 6. in 1/2 9. uri dva vefilma

Ultimat

Borba herojskega srbskega naroda za svobodo.

Ešnapurski tiger I. del

Fritz von Dangen - La Jana - Theo Lingen Vefilm iz mistične Indije!

Gorje pri Bledu

Katoliško bralno društvo v Gorjah priredi danes popoldne ob pol 4 v Gorjanskem domu tombolo s prav lepimi in vrednimi dobitki kakor: sobna oprava, moško kolo, umivalna garnitura, ovca, sladkor, olje, petrolej, moka in še 200 drugih lepih dobitkov. — Vso bližnjo in daljino okolico vabimo, pridite danes v lepe Gorje kjer vas čaka sreča in prijetno razvedrilo ob dobri postrežbi.

MARIBOR

Mariboru grozi pomanjkanje moke in kruha

Maribor, 24. avgusta. V kaosu na našem žitnem trgu, na katerega je naše časopisje že dolgo opozarjalo merodajne faktorje, smo prišli sedaj že tako daleč, da bo v nekaterih krajih, zlasti v mestih in industrijskih središčih zmanjkalo moke in kruha. V takem položaju se nahaja tudi Maribor s svojo okolico.

V zvezi s tem kočljivim položajem so mariborski peki že obiskali uradne faktorje mariborske mestne uprave, danes predpoldne pa se je posebno deputacija mariborskega prebivalstva oglasila pri mariborskem županu in ga opozorila na kočljiv položaj, ki je nastal za prehrano mestnega prebivalstva.

Mariborska mestna občina je napram takim razmeram brez vsake moči, ker nima dovolj avtoritete, da bi mogla pri odločujočih centralnih uradih izposlovati kake odločitve, ki bi čez ne odpravile, pa vsaj omilile sedanje pomanjkanje krušne moke, ki je iz dneva v dan večje. Je pa treba v tem oziru naglo nekaj res učinkovitega ukretnosti, ker bi pač bilo proti vsem socialnim načelom in proti vsem principom pametnega vladanja, da bi mesto in okolica s takim številom uradništva, namješčenstva in delavstva, kakor je Maribor ostalo brez kruha.

Zlasti je poklicana banovina, da v tem oziru izvrši nujno vse posredovalne ukrepe, da bo mariborsko prebivalstvo preskrbljeno s potrebnim kruhom. Delati je pa treba hitro, ker mora odpomoč priti v nekaj dneh.

Pomoč oblasti je toliko bolj potrebna, ker si v tem oziru zasebniki, odnosno trgovci in peki ne morejo prav nič pomagati, ker pri svojih največjih prizadevanjih ne morejo dobiti potrebnega blaga.

V zvezi s tem pomanjkanjem moke, bi radi oblast opozorili še na nekaj, o čemur se je sicer tudi že pisalo. Namreč, da kar nečesto utihni glasovi o velikih zalozah, ki pa ostajajo skrite in čakajo na »boljše cene«. To seveda ne velja za krušno moko, marveč za druge predmete, ki jih je v Mariboru tudi že zmanjkalo. Pa še nato bi radi opozorili, da se najdejo v okolici trgovci, ki prekoračujejo od oblasti maksimirane cene. Tako se zgodi, da koruzo prodajajo po 3 din in še več, čeprav je maksimalna cena določena na 1,80 din. Oblast bo z drakoničnimi kaznimi morala svojim ukrepom zagotoviti spoštovanje!

KOVACEV ENOLETNI TRGOVSKI TEČAJ
Maribor, Tyrševa cesta 14 (pravica javnosti). Začetek 9. IX. Večerni trg. tečaj, začetek 1. X. Tečajni nemščine, strojepisja itd. Pospekti gratis.

m Srebrna poroka. Danes obhaja v krogu svojih dragih srebno poroko upokojeni letniški paznik, marljiv član pevskega društva »Maribor« in dolgoletni naročnik »Slovenca« gospod Franc Novak s svojo ženo Pavlo, roj. Plankl. Gospod Novak je rodom iz Smarja pri Jelšah, goveda Pavla pa iz Konjice. V srečnem zakonu se jima je rodilo šest otrok: Pavla je učiteljica v Prekmurju, Franc je akademik, Martin izven krojač, Stanislava namješčenka Tiskarne sv. Cirila, Ivan gimnazijec in Šteka dijakinja meščanske šole. Slavljenca se iz srca želimo, da bi se še dolgo let veselila svojih prihodnjih otrok.

m Zopet popoldanska poštna dostava. Poštno ravnanje v Ljubljani je določilo, da se v Mariboru s 26. avgusta zopet uvede popoldanska poštna dostava, ki je bila nekaj dni uklenjena.

m Izobraževalno društvo v Košakih priredi v nedeljo, dne 1. sept. 1940 avtobus izlet na Ptujsko goro. Odhod ob šestih zjutraj izpred frančiškanske cerkve, povratek ob sedmih zvečer. Prijave sprejemajo vsi društveni odborniki in frančiškanski vratar do torka, 27. avgusta. Vabljeni!

m Poziv mariborskih trgovcev s živil. Mariborsko mestno poglavarstvo poziva vse trgovce s živil, da pri prodaji življenjskih potrebščin upoštevajo vse odjemalce, da se ne bi dogajalo, da bi velike množice raznih predmetov dobivale tisti, ki imajo za to dovolj sredstev, manj premožni pa bi ostali brez nujnih živil. O prodaji se naj vodi pravična evidenca.

m Pri Sv. Marjeti nize Ptuj so pokopali na njegovem domu policijskega stražnika Črešnika, ki je 10 let služboval v Mariboru. V službi si je nakopal letiko, za katero je v 37. letu starosti umrl. Pogreba so se udeležili njegovi tovariši iz Maribora. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil domači župnik in nadstržnik g. Gračner iz Maribora.

m Avtobusni promet na otok se od ponedeljka naprej vrši le ob lepem vremenu in po potrebi tako, da ob deževnem vremenu odpadejo dosedanje redno vožnje od devetih, 13 in 18.

m Odis davčnih zasotankov. Odbor za pretres prošnje za odpis koncem leta 1937 oziroma 1939 ugotovljenih davčnih zasotankov v smislu uredbe od 22. decembra 1939 M. s. 1939 štev. 1667 bo zasadal pri davčni upravi za mesto Maribor dne 7. sept. ob osmih v sobi št. 1. Interesenti se na to opozarjajo.

Enoletni trgovski tečaj »Hermes«, Maribor, Zrinjskega trg 1 sprejema ustne in pismene prijave dnevno. Prospekti zastoj! Soliden strokovni pouk! Pravica javnosti!

m Zaščitno cepljenje otrok proti davici, etarih od 12 let, etalno bivajočih v Mariboru, se bo vršilo ponovno od 26. do 31. avgusta 1940. Cepljenje se bo vršilo v telovadnici dekliške meščanske šole, Slomškovega trg 17, dnevno od osmih do desetih in popoldne od 15 do 17, izvezmi sobote, 31. avg., ko se vrši cepljenje predpoldne. K temu cepljenju morajo priti vsi otroci, ki so bili prvič cepljeni v času od 5. do 10. avgusta in vsi otroci, ki se prvega cepljenja zaradi bolezni ali odtotnosti niso mogli udeležiti. Dvakratno cepljenje je obvezno, ker samo enkratno cepljenje ne zaščiti pred obolenjem za davico.

m Zanimive rokoborbe v Mariboru. V soboto, dne 31. avgusta se bodo v Mariboru vršile medmestne tekme v rokoborbi med Mariborom in Zagrebom. V mariborski reprezentanci bodo nastopili večkratni državni prvaki in člani državne reprezentance na raznih mednarodnih tekmah. Tudi zagrebška reprezent. bo imela nekaj takih tekmovalcev.

m Požar v Račah je pri posestniku Antonu Marčiču proti večeru izbruhnil požar. Goreti je najprej začelo na slamnati strehi gospodarskega poslopja, nato pa se je požar razširil tudi na stanovanjsko hišo, ki stoji pod isto slamnato streho. Plameni so uničili obe poslopji ter ima posestnik 15.000 din škodo. Zavarovan je bil le za 12.000 din. Ob času požara je pihal močan veter, ki je iskre zanesel tudi na sosednje gospodarsko poslopje posestnika Ivana Lenarta. Požar je to poslopje kmalu požgal, stanovanjsko hišo pa se je posrečilo rešiti.

Ob izbruhu požara pri posestniku Marčiču je bila doma le 26-letna Marija Marčič, ki je pa duševno nekoliko zaostala. Iz njenih izpovedi je težko ugotoviti, kje in kako je požar izbruhnil.

m Kurjeva tata zasačil v kurniku. Inkasant pri mestnih podjetjih, Alojz Uranjek, ki stanuje na Pristanu 6, je prijavil službojočemu stražniku, da se je v njegov kurnik, v katerem ima več kokoši, pritihtopil neznan mož. Bržkone si je v vrečo, ki jo je imel pri sebi, hotel skriti kokoši in jih odnesti. Ko ga je zasačil v kurniku, je vrata brž zaklenil in odšel po stražnika, ki je kurjeva tata aretirat in oddal v zapore. Tat je izjavil, da je 31-letni Ivan Ribič iz Bohove. Pravi pa, da je hotel v kurniku prenočiti in da ni imel namen krasti. To pa ne bo držalo, ker je Uranjek opazil, da je že večkrat oprezoval okoli kurnika in menda pričakoval ugodne prilike, da bi mogel kaj pernatega odnesti.

m Po členih 3 in 100. Danes je bil od malega senata obsojen na 1 leto in 2 meseca robije ter na 3 leta izgube častnih pravic 40-letni posestnik Alojz Lesjak iz Bukovcev. Pregršil se je proti členu zakona o zaščiti države in § 8 100 k. z. V zapor ga je spravil predolg jezik. Kazen je moral takoj nastopiti, čeprav je prošil za odlog kazni.

m Svojo ženo je do smrti pretepel. Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča je stal včeraj 47-letni delavec Pavel Drevenšek iz Velike Varnice v Halozah, ker je 22. maja letos svojo ženo tako pretepel, da je reva naslednjega dne na dobljenih poškodbah umrla. Obtoženec se je zagovarjal, da se žena tega dne ni pravočasno vrnila z dela in da jo je zato šel iskat in jo našel vinjeno

c God sv. Danijela, preroka in patrona župnijske cerkve v Celju in celjskega mesta, praznujemo v sredo, 28. avgusta.

c V Celju so se poročili: Jaklič Jožef, žel. uradnik, in Lukežič Darinka, zasebnica v Celju; Krajnc Jožef, rokavičar, in Vrbantčič Frida, šivilja v Celju; Korosec Vereno, učitelj, in Rožaj Ana, zasebnica v Trbovljah; Najdenič Alojzij, zidar, in Cvan Franciška, kuharica v Dolu pri Hrastniku; Ganc Anton, mizar na Bregu, in Jager Kristina, zlatarka na Lopati. Želimo obilo srečel

c Denar! Hranilnica dravske banovine, podružnica Celje, nasproti pošte, izvršuje vse denarne posle najkulantneje, obrestovanje ugodno, izplačevanje takoj. Pojasnila na razpolago.

c Planinsko slavlje na Ojstrici. Savinjska podružnica SPD bo v nedeljo, dne 1. septembra, v primeru slabega vremena pa v nedeljo, dne 8. septembra, na slovesen način otvorila visokoalpinsko ot, ki jo je z velikimi žrtvami zgradila s Klemenče jame nad Logarsko dolino preko Skrbine na vrh Ojstrice (2349 m). Ob pol 11 dopoldne bo na vrhu Ojstrice prvič služba božja in blagoslovitev nove poti, nato sestanek zbranih planincev v Kocbekovem domu na Korošici. Udeleženci proslave se bodo zbrali v soboto zvečer v Aleksandrovmem domu v Logarski dolini, oziroma prispejo k proslavi iz drugih smeri.

c Dijaki konvikt v Celju. Dijaki celjske gimnazije, predvsem prvo in drugošolci, ter učenci meščanske šole se sprejemajo pod ugodnimi pogoji na vso oskrbo v konviktu sv. Cirila in Metoda. Pridite in ogledite si zavod.

c Zrebanje Legije koroških borcev bo nepreklicno 8. septembra. Ogledite si razstavljene dobitke v izložbi veletrgovine R. Stermeckl. Glavni dobitke avto Opel. Pohitite z nakupom sreč in podprite organizacijo, ki to v polni meri zasluži. — Razpečevalce sreč prosimo, da nam čimprej podajo obračun, oziroma vrnejo neprodane srečke.

c Po vreče naj pridejo vsi, ki so dobavili svoj hmelj v lastnih vrečah Hmeljarski zadrugi v Zalcu, in to čimprej, najpozneje pa do 25. t. m., ker se pozneje vreče ne bodo več izdajale.

c Legitimacije za obrabce hmelja se dbe v pisarni Hmeljarske zadruge v Celju, Vodnikova ulica 2, posamezni hmeljarji pa jih dbe v zadrugi nem skladišču v Zalcu in pri zadrugi podružnicah.

c Naknadno vpisovanje otrok za I. razred na drž. I. deski in drž. dekliški ljudski šoli v Celju bo v ponedeljek, 2. septembra od 8—12 v šolski pisarni. K vpisovanju naj pripeljejo starši vse otroke, ki dopolnijo letos 7. leto in ki meseca junija še niso bili vpisani v šolo. Za vstop v šolo smejo biti vpisani tudi otroci, ki do dneva vpisovanja dopolnijo 6. leto. Pred vpisom v šolo bo v Zdravstvenem domu zdravniški pregled otrok. K šolskemu vpisovanju naj pridejo tudi učenci in učenke, ki so se med počitnicami preselili v I. celjski okoliš. Vpisovanje novincev in novink za otroški vrtec I. deske šole bo isti dan od 8—12 v sobi otroškega vrtca. Dne 3. septembra bo ob

„Vrtec“ v 70. letu

Kot tretja knjiga so izšle v Pečjakovi prireditvi »Japonske pravljice«. Mladina jih bo ponovno jemala v roke, saj je v njih toliko pristne orientalske lepote, fantazije in modrosti, kot jih ne premorejo pravljice drugih narodov.

Ce proučimo pri nas že skoro vsako desetletno več ali manj pomembnega društva ali lista, tudi ne bo odveč, če se spomnimo našega najstarejšega mladinskega lista »Vrtca«, katerega 70. letnik leži pred nami. Saj je list v tej dolgi dobi dal mladini mnogo izbranih biservov mladinske literature in vzgojil polno odličnih književnikov, ki so postali pozneje stebri naše književnosti, ter so nekateri izmed teh že v »Vrtcu« priobčevali dela trajne vrednosti.

Priznani in nepriznanski ocenjevalci sodijo, da se je »Vrtec« v zadnjih letih v mnogih ozirih izpopolnil, da se lahko meri z najboljšimi mladinskimi listi pri nas in še kje. Tudi glede obsega je v zadnjem letu največji list pri nas, kar je sprito nizke cene in podražitve tiska vsega upoštevanja vredno.

Listu je priključena »Vrteva knjižnica«, kjer izidejo letno 3 mladinske knjige. Med letošnjimi so izšle »Veselo uganke« M. Jezernikove, ki so po izrečenih sodbah med najboljšimi uganikami za županičjem in Stritarjem. Mnogo pozornosti je vzbudila povest J. Plestenjaka »Bajtarzaka kri«, ki je realistična zgodba dečka, ki se iz skromnih razmer in po hudih bojih prebije skozi šole in doseže svoj cilj. Knjigo je sprejela mladina s pravim veseljem in zanimanjem. To je za delo najbolje priporočilo. Povest je bila nagrada s častno nagrado, ki jo je razpisala Slomškova družba.

V 70. letniku »Vrtca« srečavamo poleg starih sotrudnikov, ki so si v naši književnosti pridobili že odlično mesto, tudi mnogo novih imen. Med pesniki omenimo Ksaverja Meška, ki je prispeval

v nekem grabnu. Po poti domov, pravi, da je ni pretepal, le doma jo je s palico nekajkrat udaril. Trdil je, da je razne poškodbe dobila pri padcih. Večkrat je po močevih izpovedih zaradi vinjenosti padla. Priče so nasprotno trdile, da je žena, ko je šla z dela, bila trezna. Tudi to so izpovedale, da je Drevenšek svojo ženo večkrat pretepel. Nesporo je preiskava v nasprotju z Drevenškovimi izpovedmi ugotovila, da je svojo ženo tega dne pretepel s kolom in jo suval z nogami. Zlomil ji je nekaj reber in ji zadal poškodbe po vsem telesu. Ko so ga orožniki naslednjega dne aretirali, jim je baje rekel, naj ga samo še za toliko časa odvežejo, da bo ubil oba svoja otroke in samega sebe. Ker se vse pozvane priče niso odzvale vabilu, je sodni senat moral razpravo odložiti.

m Iz šaljivega ruvanja — uboj. Mariborski sodniki so včeraj imeli opravka z 48-letnim Francem Kolarjem iz Gabernika. Dne. 23. junija je v neki gostilni v Sp. Polskavi v družbi Franca Trglavčnika, Jožela Peka in njegovega sina pil. Ko so se razšli, je bil Kolar vinjen. Na cesti pred gostilno sta se Trglavčnik in Kolar v šali pričela ruvati. Oba sta večkrat padla po tleh. Pri zadnjem padcu je po kratki tišini Jožef Pek ujel Kolarjeve besede: »Tu imaš zdaj, frdamani Brč«. S tem imenom so po domače klicali Trglavčnika. Kolar je po tem dogodku odšel še v naslednjo gostilno in tam povedal, da je »danes Brču dal«, vendar nikdo tem besedam ni pripisoval važnosti. Kmalu za tem pa sta Pek in njegov sin na pešpoti blizu ceste na cesti opazila nekaj temnega. Stopila sta bliže in spoznala že mrtvega Trglavčnika. Sedaj sta spoznala, da je Kolar med ruvanjem segel po nožu in z njim Trglavčnika zabodel v vrat ter mu prerezal žilo odvodnico. Kolar je bil obsojen zaradi prekoračenja silobrana na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora.

Celjske novice

8 v župnijski cerkvi otvoritvena služba božja, pouk se začne v sredo, dne 4. septembra.

c Današnji šport. Danes ob 5 popoldne bo na igrišču SK Jugoslavije v Kersnikovi ulici nogometna tekma med Mariborsko Slavijo in SK Jugoslavijo. Predtekma bo med SK Celjem II. in Jugoslavijo II.

c Tajinstven obisk. V petek je obiskal Celje šef neke stranke z dvema svojima prijateljskima iz Belgrada in Valjeva. Mutil se je tudi v nekem hotelu, kjer so ga pred leti tako »slavnostno« sprejeli, zlasti množica pred celjskim kolodvorom. O tem tajinstvenem obisku se je že včeraj govorilo v Celju in mnogi menijo, da je g. šef pretekle stranke proslavil zanimiv dan, ki se je pred leti dogodil v Celju.

Kamniki

Krepko nosi osem križev. V petek je obhajal svoj osesdeseti rojstni in godovni dan cerkvenik in čevljarji mojster g. Filip Stefula. Jubilar je prišel Kamničan in je vsa leta preživel v Kamniku. Kljub osmim križem je zdrav ko riba, krepko zravan in vedno na meje. Redkokdaj ga vidite brez dolge pipe, ki ga zvesto spremlja skozi življenje že pol veka. Oženil se je dvakrat. Ze 34 let opravlja službo cerkvenika pri farni cerkvi na Šutni in skrbi za lepoto hiše božje. Ob visokem jubileju mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Št. Vid nad Ljubljano

Ponovno povijanje plače. Mizareka trdita Erman & Arhar v Št. Vidu nad Ljubljano, ki prednjači med ondoinimi mizariji, je v letošnjem letu te dni že drugič ugodila upravičenim željam svojih delavcev in jim ponovno povisala mezde za 10%. S tem poviskom so prišli strokovno usposobljeni začetniki na 4 din na uro, starejši na 7 din plače na uro. Delavci trditke Erman & Arhar so za to plemenito gesto podjetju hvaležni.

Sv. Jakob ob Savi

Da se urede že več let trajajoče slabe šolske razmere v naši fari, sta se občinski in krajevni šolski odbor odločila zidati novo šolsko poslopje, ki bo stalo med vasema Pšata in Dragomelj. Prva javna pismena ponudbena licitacija za to novo šolo bo 30. avgusta 1940 ob 11 dopoldne v Dragomlju. Razpisana so zidarska, težarska, krovka in kleparska dela in strelovd. Natatnica pojasnila in ponudbeni pripomočki se dbe med uradnimi urami v prostorih ljudske šole v Sv. Jakobu ob Savi. Posek, apno, zidna opeka in nekaj lesa je na stavbišču že pripravljena in jih podjetniki odkupi po dnevnih cenah. Vabijo se podjetniki, ki se za razpisana dela zanimajo, da se licitacije udeležijo.

Ptuj

Danes na Hajdino. V nedeljo, 25. avgusta 1940 prireditelj študentje ob 3 popoldne (po večernicah) v Društvenem domu na Hajdini pri Ptujju Joka Zigonovo dramo v treh dejanjih »Kadar se utrga oblak«. Vabljeni vsi prijatelji ptujске mladine!

5 globoko občutenih pesmi. Dalje Grišo Koritnika z lepo zvonečimi verzmi ter jasno in razorno izraženimi mislimi, kar je mladini mnogo bolj všeč kot kako mistično ugančkarstvo, ali mladini tuja solzavost. Prav tako je prispeval znani pesnik Mirko Kunčič nekaj veselih kot jih zna on. Svjetoslavove pesmi povedo marsikaj, ob čemer se bo tudi mladina zamislila. Lepe misli je vžil v verzih tudi Jan. Plestenjak. Poleg teh srečamo še več znanih in novih imen kot: Ahatič, Bevk, Bidovec, Brentič, Drekonja, M. Ilizabeta, Ločnikar, Mausser, Strniša itd.

Glavno povest je napisal za ta letnik znani in priznani mladinski pisatelj Slapšak Julij. Njegova »Zgodba o pastirju Pavlu« je vzbudila takoj v prvi številki veliko pozornost. Pol realistična in pol pravljica snov se neprisiljeno zlivata druga v drugo. Pisma otrok kažejo, kako je ta povest ugaljala. Pisatelj ima lep dar pripovedovanja in živahno fantazijo, kar se prav prilega otroškemu zanimanju. V povesti so nevsiljivo povezane važne vzgojne misli: ljubezen otroka do matere, njegova nesebičnost, kazni za greh in končno očiščenje po voljnem trpljenju.

Skozi vse leto je priobčeval list pod poglavjem »Dobra volja je najboljša« Franja Čička humoristične črtice o Durekovem Jurčku, ki so jih tudi odrasli brali z največjim zanimanjem. Te zgodbe so deloma že satirične črtice in je v njih mnogo zdravega jedra. Pravi zgodbitelj bo znal ta zrna izluščiti in jih tolmačiti mladini: tudi z druge strani, ne samo s smešne, kakršne so na videz. Čičkov način kramljanja je zelo prijeten. Tako je pod krinko humoreske znal učiti samo še Milčinski. Krista Hafner je prispevala za najmlajše zanimivo zgodbo »Palček Peter«. Njegove čudovite dogodivščine so spremljali otroci s pravim zanimanjem. Zgodba je tudi vsestransko vzgojna in lepo izzven v ljubezni do ljubega doma. Med našimi pisatelji so prav redki, ki bi znali pisati za najmlajše tako kot zna Krista Hafner.

Gorski Materi božji

(Ob priliki današnjega romanja in mirovne procesije na Ptujsko goro.)

O sonce dravskih polj in haloških gor, kako si v sij se mavrični pretilo, Mariji z Gore krono poljubilo, smehljaj zvalilo z Njenih materinskih lic.

Pod plašč Svoj varni trume vernih si množic Devica vzela v svoje varstvo milo. O, sprejmi nas Slovence v Svoje krilo, o, čuj v teh težkih časih naš zaupni klic:

Marija, Ti si bila naša Mati, ko roj nevernikov je preko nas vihral — in Ti si znala nas pred njimi varovati...

O, bodi tudi zdaj nam naša Mati, ko v stiski k Tebi je naš narod pribežal, da sprejmeš ga skrbno pod plašč Svoj zlatil!

Alojzij Remec.

Škofja Loka

Obisk. Tovarno klobukov »Sešir« je v petek popoldne obiskala v spremstvu nekaterih odličnih oseb gospa sokroga zunanjega ministra dr. Cincar Markoviča in si nakupila nekaj izdelkov.

»Šimkovi«, komedija v treh dejanjih bomo videli drevi ob 8. uri v Društvenem domu, kamor ste vsi iskreno vabljeni, saj je igra odlična in vloge v rokah najboljših igralcev in igralk — študentk.

Kino Društveni dom bo predvajal danes popoldne ob 4 in jutri ob pol 9 zvečer izredno napet film »Sovražnik države št. 1«.

Litija

Na drž. meščanski šoli v Litiji bodo popravni in dopolnilni izpiti 31. avgusta. Vsi prijavljeni (ke) naj se zbere v šoli ob 8. uri. Vpisovanje v I. razred bo 2. septembra od 9. do 12. in od 13. do 17. ure, v višje tri razrede pa 3. in 4. septembra, vsakokrat od 8. do 12. ure. Poleg pristojbin, ki so navedene v »Letnem poročilu«, je po najnovejšem ministrskem odloku plačati pri vpisu še 10 din za učila. Prijave se dbe pri hišnici. Vse ostale podrobnosti so razvidne z oglasa v šolski veži.

Sv. Peter pri Mariboru

Roditeljski sestanek, ki ga prireja upraviteljstvo drž. deske ljudske šole, bo danes po končani jutranji vs. maši v običajnih prostorih.

Harmoniji, odlični izdelek znane slov. trditke Jenko Franc iz Št. Vida nad Ljubljano, je nabavil naš uvidveni kraj. Šolski odbor na predlog upraviteljstva tuk. deske šole.

Ponesrečen jezdec. Te dni je pri običajnem izprehodu padel neki jezdca s konja, ter pri tem obležal nezvestost. Prvo pomoč so mu nudili domači orožniki, naker je še vedno onesveščena jezdca sprejel nek osebni avto in ga prepeljal v bolnišnico.

Društvene vesti. Prosvetno društvo pripravlja za Mali smaren igro: Smrtni ples. Gasilska četa bo imela prihodnjo nedeljo ob 8. redni mesečni sestank.

Nedeljskega »Slovenca« prodamo okrog 40—50 izvodov. Mnogi si ga pa kupijo tudi v Mariboru, kamor hodijo ob nedeljah po opravkih.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

Strasna povodenj nas je doletela zadnji četrtki in petek. Bilo je videti kot morje, ko so vse tri Poljskave prestopile svoje bregove. Škoda je velikanska, saj je voda odnesla vsa pokošena otava ter v naselju »Sarajevo« celo vdrila v stanovanja. Potniški avtobus je zaradi povodnji prišel s triurno zamudo.

Vašani vasi Apače poromajo danes teden — na angelsko nedeljo — v zaobljubljeni procesiji k Sv. Trojici v Slov. goricah. S to božjo potjo se letos končajo procesije iz naše fаре.

Po dolgi bolezni je umrl v Apačah 52 letni Boštjan Zemljarič, najemnik na nekdanjem Intiharjevem posestvu. Prisilil se je semkaj od Sv. Marka pri Ptujju.

»Pri nas pa ajda cveti...« S to vrstico iz pesmi najlepše označimo najlepšo »novico« preteklega tedna na našem Dravskem polju. Vsa okolica je polna ajdovega cvetja in tisočeričebel, ki so jih pripeljali k nam na pašo. Pridite in pogledite!

Trbovlje

Podpise za »prijatelje Sovjetljev« so seveda nabirali tudi v Trbovljah. Podpise so zbirali kar na prazne pole brez vsakih nadpisov. Potem so rekli, da so se te pole s podpisli egubile, ker mnoge so kar drugi podpisali in bi bilo za zbiralca nerodno, če bi se ugotovilo, da ni toliko »prijateljev sovjetov« v Trbovljah, kakor večkrat razglajajo!

Poleg navedenih so Bevk z več črticami zastopani tudi naši drugi pisatelji kot Drekonja, Jenko Metod, Kunstelj, Langerholz, Lebar, Mausser, Milkovič, Rožencvet, Strniša, Vovk Joža, Winkler itd.

Ta imena pričajo, da je kakovost sestavkov izbrana.

Mnogo pozornosti posveča ta letnik »Vrtca« pouku. Pod tem poglavjem so pomembni sestavki iz gospodarstva, ki jih je napisal največ Leop. Paljk. O športu in zanimivosti raznih krajev je pripovedoval Kveder Pavle, najmlajše pa je zabavala s svojimi risbami in tem primernimi teksti Končič Ahatič. Igralec Skrbnišek pa opisuje v zanimivih črticah, kako je kot otrok prirejal s sovrstniki prve igrice na domačem odru. Isti tudi nazorno obravnava, kako je treba pravilno prednašati pesmi. To bo prišlo zelo prav tudi učiteljem pri delu v šoli in na odrih.

Poleg naštetega je v letniku še marsikaj, kar bo prišlo mladini zelo prav, bodisi z vzgojnega ali gospodarskega stališa.

Ta letnik je tudi izredno bogato ilustriran. Naslovne risbe in poglavja je izvršil Milko Bambič prav kudsno in za mladino privlačno. Med ilustratorji najdemo imena Ahatič, obeh Gasparijev, Godca, Podrekarja, Sedeja, Smrekarja, Sajeveca, Uršiča i. dr. To so imena, ki jamčijo za kakovost dela.

Ob tem pregledu moramo le reči, da vsebuje letošnji »Vrtec« toliko lepega in koristnega, da je le škoda, če ne pride list v vsako hišo, kjer so otroci. S pridom ga bodo prebrali tudi nižješolci, ker je tudi po jezikovni strani vzoren.

Staršem in vzgojiteljem skupno priporočamo, da ga naročajo otrokom. Pri skupnem naročilu stane letno s tremi knjižicami 25 din, ali po 2 din 50 p mesečno. Posamezni naročniki plačajo zaradi poštnih stroškov 30 din. Naroča se pri upravi »Vrtca«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica (Ničman)

Pastirče, mlado in milo,
Kaj si se tako zamudrilo?
Jel' stado nestalo,
Jel' ti je srce klonilo?
Meni je stado nestalo,
Meni je srce klonilo.
Ja uzmem frulu pa sviram,
Da svojo dragu dozivam.
Ona se javlja iz loga,
Da ona ljubi drugoga.

Narodna (Pela na Preloki 10. t. m. ga. Ana Novak, zapisal prof. R. Mušič).

med samimi vinogradi in zidanicami. Tam se v rožah in zelenju skriva postaja Semič, najlepša na progi Ljubljana-Karlovac. Pozdravljajo te breskve, vasice sredi sadnih vrtov in kamnite goličave, medtem ko hiti vlak proti Črnomlju. Pred postajo Sela pri Otavcu se med vasjo Rožanec nahaja znamenit Mitrov tempelj, ki leto za letom zbuja večjo pozornost.

Vlak zavije proti vzhodu, zdrvi po visokem viaduktu in se ustavi v Črnomlju, v središču Bele Krajine. Od tu peljejo ceste v Kočevje (44 km), na Vinico, rojstni kraj Otona Zupančiča (18 km), v Metliko (16 km) itd. Železniška proga se obrne proti severovzhodu, pelje med samimi stelniki, preide na polja in se približa Kolpi. Vlak se usta-

Na skrajnem severozahodu se nad kočevskimi gorami dviga Mirna gora (1048 m), najlepša izletniška točka v Beli Krajini. Tam je planinska koča in stara cerkev sv. Frančiška, kamor se vijejo procesije Belokranjcev, kadar prosijo dežja in dobre letine. Z Mirne gore vidiš daleč na vzhodu srebrno nit Kolpe, na jugu pa mogočni, skrivnostni Klek, iz vraževerstva znano zbirališče čarovnic.

Središče Bele Krajine, katera ima okoli 27 tisoč prebivalcev, je Črnomelj. Tu je sedež okrajnega glavarstva in drugih uradov, tu je zdravstveni dom in nova meščanska šola, kjer se številna belokranjska mladina pripravlja za življenje. Iz Črnomlja gradijo novo železniško progo, ki

Kaj jaz bi v misli verne najine
podal ti vreden znak, da ti v očeh
radost se zaiskri? ... Lej te čarape!
Odkod so? Veš? Iz Bele krajine.
Kdo jih je pletel? Vlahinjska Latka,
ko gnala je oslička z žitom v mlin;
Ob Kulpi sem jo srečal, spremil, in —
ne veš, kako so nje očesca sladka!

Oton Zupančič

Bela Krajina se imenuje skrajni jugovzhodni del slovenskega narodnega ozemlja. Ta deželica je nekakšen svet zase. Od ostale Dolenjske jo na severu ločijo Gorjanci, na zahodu se dviga visoko in gozdno kočevsko pogorje, ki se na jugu polagoma v loku spusti v ravnino. Na vzhodu je ravninski svet: tam se vije široka, prozorno čista reka Kolpa, ki je že od davnih časov meja med Slovenci in Hrvati. Bela Krajina ima ime po beli platneni obleki, ki jo po nekaterih krajih ob Kolpi ljudje še danes nosijo.

Zanimivo je, da domači ljudje imenujejo prseljence z onstran Gorjancev »Kranjce«, same sebe pa nazivajo Slovence ali Belokranjce.

Bela Krajina je rodovitna v vzhodnem in jugovzhodnem delu. Tam so velika ravna polja, pravijo celo, da tam ni kamna, ki bi mogel z njim brano obtežiti... Srednji ravninski pas zavzemajo stelniki, ki so belokranjska značilnost. Stelniki so ilovnat svet, porasel z reso, steljjo, brezami, redkimi bori in smrekami ter samotnimi hrasti. V zadnjem času so dogaja, da lastnik del stelnika poseže in pože korenine, dobro preorje in pognoji in pride tako do nove njive. Dobra polja so deloma tudi v zahodnem pasu. Vendar je tu že mnogo kamenja in vrtač, ki pričajo o kraškem značaju zemlje. Svet se prične dvigati na treh straneh. Tista kamnita pobočja pa so ugodna tla za vinsko trto.

V Beli Krajini imamo nekatere znane gorice: metliške, semiške, rodinske, stražanske itd. V obče belokranjsko vino ni nobena specialiteta, ker je vinogradništvo kakor tudi živinoreja večini prebivalstva le del ostalega kmetovanja. Ponokod, zlasti v metliški okolici, pa si ljudje mnogo prizadevajo, da bi izboljšali pridelek svojih vinogradov. Dosegli so že mnogo uspehov in priznanj. Tako se danes belokranjsko vino ne popije le po zidanicah in domačih gostilnah, temveč se izvažata tudi v druge kraje Slovenije. Vedeti je treba, da predstavlja vinogradništvo marsikje edini vidnejši družinski dohodek.

Zahodni gorski del Bele Krajine pokrivajo veliki kostanjevi, bukov in smrekovi gozdovi. Pred leti je tam cvetela lesna industrija, zdaj pa ne slišiš več nihanja žag, zvenčanja sekir, piskanja gozdne železnice. Gozdovi mogočno kipijo proti nebu, šumijo v vetrovih in pojo Stvarniku hvalnice za svojo lepoto.

Ko ljubljanski vlak pridrvi iz predora, se ti odpre čudovit razgled na ravnino globoko na vzhodni strani. Železniška proga teče po pobočju

Belo-

kranjica

vi v Metliki, častitljivem, zgodovinsko važnem, patriarhalnem mestecu. Malo dalje drži preko Kolpe železniški most — in že smo na Hrvaškem.

Znamenita belokranjska božja pot so Tri fare pri Metliki. Tam se vsako leto dve nedelji v avgustu zbere toliko Slovencev in Hrvatov, da nastane pravo mravljišče. Slišiš pojočo hrvaško govorico, lepo narečje Belokranjcev, ljubljansčino, romarske pesmi in molitve, proseče glasove beračev in beračice, vsiljive glasove raznovrstnih prodajalcev, živčav otrok. Krog tebe je gneča, pririvanje, iskanje zgubljenih svojcev, prah in vonj po pečeni bravini, nad vso to množico pa žgoče poletno sonce. Če hočeš videti belokranjsko ljudstvo, potem pojdi na slikovito trifarsko žegnanje!

Priljubljen romarski kraj je tudi Želzelj pri Vinici. Z vrha hriba imaš krasen razgled na vse strani, zlasti na Vinico, ki majhna in ljubka leži tik svetle Kolpe in te prepričuje, da v polni meri zasluži naziv »belokranjske Benetke«.

Bo vezala Slovenijo z Vrbovskim in s Sušakom — z morjem. Črnomelj bo tako postal še važnejše prometno in gospodarsko središče.

V cerkvenopravnem oziru je Bela Krajina združena v semiški dekaniji. Zdej je dekan hkrati črnomaljski župnik, dočim ima Metlika prošta. Vseh župnij je 13, izmed njih pripadajo 4 križarskemu redu. Na jugovzhodnem pobočju Gorjancev so tudi unijati s središčem v Sveti Nedelji, a med Črnomljem in Vinico je pravoslavna cerkvena občina Bojanci. To so potomci Uskokov, ki so pribežali pred Turki. Belokranjsko ljudstvo je ohranilo živo vero prednikov, ki so na svoji zemlji zgradili toliko prikupnih cerkvic.

Izvezemši kasnejše doseljence in cigane Hurdoviče z jugovzhoda, Uskoke, Kočevarje na zahodnem robu so Belokranjci zavedni Slovenci. O tem priča njihovo živahno društveno in občeprsetno življenje, visoko število časopisov in časnikov ter živi kulturni stiki s preko 100 km od-

daljeno Ljubljano, medtem ko so gospodarski stiki in kupčijske zveze krepki tudi v bližnjim hrvaškem Karlovcem.

Bela Krajina je dala slovenskemu narodu pomembnih mož v raznih področjih življenja. Tudi sedaj študira mnogo mladine, katere večina je organizirana v slovenskem katoliškem dijaškem društvu »Pluže Belokranjski dijak se mora navedno boriti z velikimi gmotnimi težavami, vendar njegov idealizem nikdar ne kloni pred ovirami.

Uboga in slabo rodovitna je ta deželica, razen tega je suša tako rekoč redna šiba. Električna in vodovod sta davni želji Belokranjcev. Industrije je malo, a ta je lesna. Pri Črnomlju je majhen premogovni rudnik Kanižarica. Dokler je bil svet odprt, so Belokranjci v velikem številu odhajali v tujino, zdaj pa so prisiljeni ostati doma in si poiskati kakršnega koli zaslužka.

Vinko Beličič

Matija Malešič: Črnomelj

Ko v Rim, toliko cest, potov in stez me peje v Črnomelj.

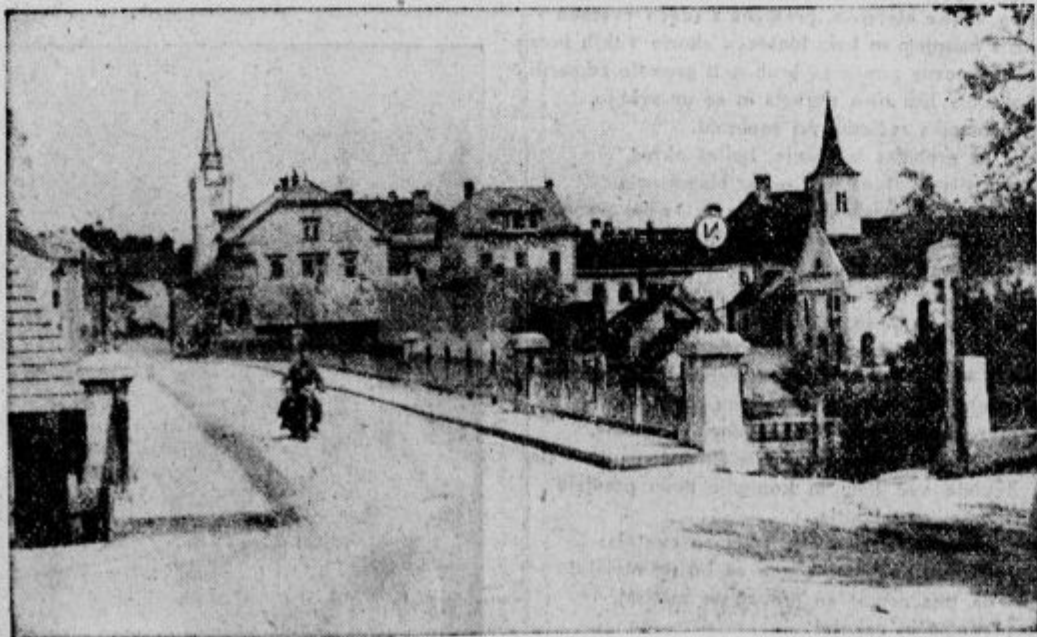
Tam v Črnomlju, po tistih tesnih ulicah, med slamnatimi strehami in zidanimi hišami, po vrtovih in dvoriščih, po tnaléh in plotovih, se raduje moja mladost. Vsa čista je, vsa bela je, živa je in razposajena je, pa brez greha je. Tam moli vsak dan moja mati zame, ki sem po svetu. Moli, da bi bil dober in čist, kakor sem bil tedaj, ko me je pokropila z blagoslovljeno vodo, me pokrižala in pospremila k sprejemnemu izpitu v gimnazijo. Moli, da bi nikdar nikomur ničesar zlega ne napravil, da bi bil dober z vsemi ljudmi in vsi ljudje z mano. Moli, da bi mislil vsak dan na življenje na onem svetu. Kdor misli nanj in se pripravlja nanj, se ga ne boji, tako pravi moja mati, pri kateri je dobro biti.

Kadar grem domov, pa kadar romajo misli domov — vsak dan romajo — premišljam, kako in kaj bom odgovoril materi na njena vprašanja... Ali je čudno, če zastaja korak? In če vršijo po glavi misli vsakojake?

Steze in pota in ceste do moje bele mladosti, nemiren in tesno mi je pri srcu, kadar se vračam v Črnomelj!

Ceste in pota in steze, ki peljete v Črnomelj, rad vas imam kljub tesnobi in nemiru. Saj me vodite tja, kjer moli zame moja mati.

Pokojni pisatelj Matija Malešič je obljubil svoj prispevek za to Belokranjsko prilogo »Slovenca«. Toda med tem je odšel tja, na kar je mislil vsak dan: v življenje na onem svetu. Te vrstice iz njegove narodopisne črtice »Črnomelj« (Dom in svet 1928) naj mu bodo kot Belokranjcu tukaj v spomin!

Črnomelj

Metlika

(Večino slik za to prilogo je fotografiral prof. R. Mušič.)

DR. JURO ADLESIC, župan stolnega mesta Ljubljane:

Beseda rojakom

Prelepa je naša Bela Krajina, a revna mati, ki ne more dati kruha vsem otrokom ter zato mora svoje sinove pošiljati v tuje kraje za zaslužkom, tudi daleč čez morje.

Vedno tožimo o revščini naše Bele Krajine, le redko pa premišljamo, kako bi ji res pomagali. Morda celo samim sebi prikrivamo, da smo tudi sami krivi, če je naša mati Bela Krajina revna, ter se premalo zavzemamo za njen napredek in ne potrudimo za kruhom in zaslužkom, ki bi nam ga tudi naša Bela Krajina mogla dati na vseh krajih in koncih — dosti za vse.

Nemirna kri junaških dedov, ki jih je gnala po svetu v boje in za dogodivščinami, se v naših žilah še ni pomirila. Belokranjski junaki se danes sicer ne bore več za tuja z orožjem, zato jim pa globoko pod zemljo in med jeklenimi stroji v tujini pokajo mišice za tuje bogastvo.

V starih časih so naši predniki res samo za silo obdelali zemljo v strahu pred navalom sovražnika. Sedaj pa močna Jugoslavija varuje meje in varna so naša polja, vinogradi in domačije pred pustošenjem — mi se pa ne zganemo, da bi mater domovino spet odeli v pisani plašč dolgih njiv, zelenih travnikov in rodovitnih sadovnjakov. Zadovoljni smo, če nam na staroverski način obdelana zemlja rodi vsaj za domačo potrebo, pri tem pa premišljamo, kje so pota in kam bi šli, da bi si s krvavimi žulji zaslužili skorjete trdega kruha.

Samo pogledimo po Beli Krajini in spoznati bomo morali, da je naša rodna deželica odeta v raztrgano haljo — tudi po krivdi svojih sinov.

Belokranjski rojaki, če bi delali doma tako, kakor morajo delati pri tujem gospodarstvu, bi v nekaj letih spremenili belokranjsko domovino tako, da bi bila odeta z bogatim in toplim plaščem. Vsi bi se spet ogreli zanj in ne bežali več od nje, temveč jo od dne do dne vedno bolj ljubili s hvaležnostjo za svoje blagostanje.

Bela Krajina ima dovolj plodne zemlje še neobdelane. Ni treba pripovedovati, kakšni so današnji časi, ko je živč glavno bogastvo in najučinkovitejše orodje. Obdelajmo Belo Krajino do zadnjega koščka zemlje!

Tuji se spogledujejo, ko se vozijo skozi naše vase, ker celo po naših mestih morajo obračati oči od gnojnih mlak in visokih kupov gnoja. Pravilno urejena gnojlišča so podlaga vsega kmetijstva in najbolj očitna izpričevala za gospodarje. Zemlja bo rodila samo pognojeno in rada nam bo dala bogate plodove, če jo bomo blagoslovili z gnojem.

Preorili neštete stelnjike in jih zasej s koruzo, pa bo dosti slame za stello in dosti žrna za ljudi in živino. Ze letos jeseni vse preorili, spomladi pa prho zemljo poravnaj in posej tudi s pšenico ali zasađi s krompirjem in drugimi okopavinami! Cemu bi hodili v tujino po trdo zasluženem skorjo kruha, če nam tujina rada pošlje denar za naše pridelke.

Zalosten je pogled na naše slivnjake in sadovnjake. Tudi drevju moramo steti, da nam bo obilo rodilo. Po Beli Krajini je veliko češpelj in zato veliko preveč žganja. Nimamo pa še skoraj prav nič dobrih, zgodnjih in poznih češpelj in sliv finjših sort za mizo in vkuhanje. Slovenija ima zelo razvit tujski promet, vendar pa moramo uvažati zgodnje sadje, ki bi ga Bela Krajina lahko pridelala celo za izvoz v druge dežele. Prav tako je z žlahtnimi hruskami, saj hruska lažje prenaša belokranjsko sušo — povsod imamo pa tega sadja še mnogo premalo, da je zelo drago in gre takoj v denar.

Skoraj vse lešnike, kar jih naša država potrebuje, moramo uvažati iz drugih držav. Za lešnike ima Bela Krajina odlično zemljo in lego, zato jih moramo vpeljati in se naučiti, kako jim stregemo. Tudi kršno istrsko tepe suša, vendar pa tam ni vinograda brez lešnikovih dreves ter istr-

ski kmetje — vinogradniki tudi iz Slovenije dobe vsako leto prav velike vsote za debele, žlahtne lešnike.

Ze pred 14 leti in nekaj let pozneje je po vsej Sloveniji hvaljeni in zaslužni nadzornik g. Josip Strekelj tudi po Beli Krajini cepil na tisoče kostanjev z maronijem. Ta žlahtni kostanj nam pa seveda ne bo rodil v gozdni gošči, ker mora imeti dosti sonca in je za to treba hosto razredčiti. Po Beli Krajini imamo pa tudi dosti dreves z debelim domačim kostanjem. S takih dreves naredimo cepičev in kmalu bo belokranjski kostanj zaslovel po državi ter donasal našemu kmetu lepe dohodke.

Tudi belokranjski vrtovi so kaj ubožni in zanemarjeni. Gospodinje naj bi se bolj potrudile s povrtnino in zelenjavo, da bi je bilo dovolj za dom in za prodajo. Ne poznamo še raznih sort zelenjave, zato naj se pa gospodinje puste poučiti, saj je zelenjava poleg sadja in mleka najbolj zdrava hrana. Smešno je, da topla Bela Krajina nima zelenjave niti za svoje potrebe ter jo meščani morajo kupovati v Ljubljani in v Karlovcu.

Trgovci in gospodinje so v skrbeh, kaj bo z oljem. Nasadimo jim največ buč golice in imeli bomo obilo zdravega in okusnega ter najbolj izdatnega bučnega olja, ki nam prinese velike dobičke. Zaradi olja pa nasadimo tudi dosti sončnice in drugih oljarij, saj so oljna semena v današnjih časih — suh denar.

Vode imamo v Beli Krajini premalo, zato imamo pa vina preveč. Preženimo smarnico kot strup iz vinogradov in držimo se izbora tri ter zasadiamo tudi namizne sorte grozdja, saj je grozdje najplemenitejše in najbolj zdrav sadje.

Sedaj pa pričakujete, da bomo za Belo Krajino zahtevali najraznovrstnejše kmetijske šole. Ne, Bela Krajina ne potrebuje gospodskih kmetov. Za strokovnjake skrbita država in banovina in na Grnu pri Novem mestu imamo dosti blizu vzorne kmetijske šole.

Bela Krajina mora dobiti na svoje meščanske in ljudske šole take učitelje in učiteljice, ki čutijo s kmetjskim ljudstvom, ki spoštujejo njegovo delo, predvsem pa take, ki imajo veselje do kmetijstva. Naše učiteljstvo meščanskih in ljudskih šol naj spet ustvari učilnice vseh strok kmetijstva. Vzreja naj našo mladino v ljubezni do rodne zemlje ter jo nauči cepiti in vzgajati drevje, obdelovati vrtove, zlatati domove s cvetjem. Šola naj dekleta vrača k preslici in statvam, uči naj jih prekrasnih naših ročnih del, da belokranjsko ljudstvo ne bo razmetavalo denar za tujo svilo in lišp. Bela Krajina mora biti spet vsa bela, spet zadovoljna in vesela ter ponosna na svojo z vedrini barvami pozivilno belino!

Ti, belokranjski kmet, si pa prizadevaj z vsemi silami, da boš sam svoj gospodar na svoji vzorni kmetiji. Ne odlašaj zahtevati od oblasti vzorne kmetije, kjer boš lahko vse sam opazoval in videl, kaj so se drugi naučili po kmetijskih šolah. Lepi in veliki pridelki vzornih kmetij te naj pouče, da je tvoje sedanje gospodarstvo zastarelo. Uspehi vzornih kmetij te bodo vspodbujali k posnemanju in v kratkem boš krepko stopal po novih, sodobnih potih k napredku in blagostanju.

Ni treba, da bi banovina morda v vsaki občini ustanovila vzorno kmetijo. Ta občina naj sama napravi vzoren vinograd, ona spet vzorno poseje pšenice. Ta gospodar naj zasadi vzoren sadovnjak, oni postavijo vzoren hlev ali svinjak. Na tem kraju vasi poskusimo s vzorno njivo krompirja, na onem koncu sela pa z vzornim travnikom. Ta gospodinja naj se ponaša z najboljšo suho hišo, njena sosedica z najraznovrstnejšo zelenjavo v vrtu in vaške devojke z najlepšim cvetjem — vsi otroci pa s knjigo in z veseljem do kmetijskega dela.

Pričakujete tudi, kako bomo priporočali ustanavljanje zadrug. Res ni mogoče uspešnega gospodarstva brez zadrug. Toda najprej je treba poštenost in znanje. Marsikje ustanavljajo zadruge, ker bi rad vsakdo imel pri zadrugi dobro službo. Najprej je treba dela in pouka, nato je treba za pridoke poiskati odjemalce, nazadnje pa pride na vrsto šole zadruga, podprta s delom in poštenim sodelovanjem vseh članov.

Ko bo na višku naša živinoreja, poljedelstvo, sadjarstvo, vinarstvo in zelenjadarstvo, tedaj se bo po Beli Krajini samo ob sebi izpolnilo in pomnožilo tudi obrtništvo, trgovina in gostinstvo, ki je podlaga tako donosnemu tujskemu prometu.

Seveda si pa mora Bela Krajina predvsem prizadevati za preskrbo z vodo, za dobra pota in lepe ceste ter za železnico. Nepristano morajo Belokranjci opozarjati urade in oblastva na svoje potrebe. Gotovo jim bo ustreženo, če bo Bela Krajina z resno voljo in s trdim delom najprej sama dokazala, da je prebivalstvo zelo in dovržno za zahtevane naprave, da jih bo znalo s pridom izkoristiti in da bo zanje izdani denar plodonosno naložen v korist vse Slovenije.

Rešitev Bele Krajine je samopomoč. Razgibajmo se in strnimo se okrog majke — zemlje s trdno voljo in prepričanjem, da jo lahko sami oigramo z dragocenim in toplim plaščem blagostanja in sreče!

Izseljensko vprašanje Bele Krajine

Bela Krajina je silno revna deželica. Posledica tega je bila, da ni mogla nuditi svojim sinovom in hčeram vsakdanjega koščka kruha. Zato so se morali Belokranjci kljub temu, da tako strastno ljubijo svojo domačo belokranjsko zemljo, izseljevati v izredno velikem številu. Najboljše človeške sile so morale iti v trebuchom za kruhom in po pravici poje naš viniški rojak — pesnik Župančič: »Tujina se diči z delom njihovih rok.« Zanimivo je, da tudi Župančičeva »Dumca«, ki jo moremo šteti med največje slovenske pesniške ustvaritve, obravnava prav ta centralni problem Bele Krajine. Poglejmo si torej naše izseljenstvo od blizu in videli bomo, da je to v resnici problem, ki bi moral zanimati ne samo Belokranjce, ampak ves naš narod.

Bela Krajina ima daleč najvišji procent izseljencev. Da bomo videli, kake dimenzije zavzema izseljenstvo, hočem navesti nekaj števk za zadnja desetletja. Uradna statistika izseljencev iz Slovenije in s tem tudi iz Bele

Krajine se je začela voditi leta 1896. Statistike glede izseljencev niso popolne in so znatno prenizke, tako, da znaša razlika med uradnimi statistikami in dejanskim stanjem 25—30 odstotkov. Ker se meje Bele Krajine s kratkim presledkom v najnovejši dobi skoraj ujemajo z mejami okrajnega gavarstva Črnomelj, bomo navedli številke za okraj Črnomelj, ker so to obenem številke za Belo Krajino.

Mem posameznimi slovenskimi okraji ima največje število izseljencev kočevski okraj, za njim novomeški, potem ljubljanska okolica itd. Če pa vzamemo navedene številke v razmerju s številom prebivalstva posameznih okrajev, kar je edino pravilno, se pa navedeni red spreminja in pride daleč na prvo mesto okraj Črnomelj (Bela Krajina).

Nekaj statistike.

I. Splošni pregled izseljencev iz Bele Krajine od leta 1896—1911.

Leto	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	Skupaj od 1896 do 1911
Število izseljencev iz Bele Kraj.	231	156	297	561	396	619	535	453	239	602	491	489	154	356	205	199	5.974

Iz gornje razporeditve vidimo, da je doseglo število izseljencev višek leta 1901 in skoraj prav toliko leta 1905. Skupaj se je torej izselilo iz Bele Krajine v letih 1896—1911 skoraj 6000 ljudi po uradni statistiki. Če dodamo k temu še manko, ki ga navadno uradna statistika ima in katerega sodimo od 25 do 30 odstotkov, potem imamo v tej dobi izseljencev skoraj 8000 ali četrtno takratnega prebivalstva Bele Krajine.

Sedaj si pa oglejmo še število izseljencev po podatkih iz najnovejše dobe.

Leta 1931 je izseljenjski referent kraljevske banske uprave sestavil s pomočjo občinskih uprav statistiko, ki naj bi izkazala število vseh tistih, ki so se za stalno izselili v zadnjih 50. letih. Ta statistika nam izkazuje za Belo Krajino 8.475 izseljencev, kar pa ni točno, ker je resnična številka skoraj gotovo mnogo višja. Pa že ta nam dokazuje, da je tudi v naši dobi več kot četrtnina prebivalstva Bele Krajine v tujini. Če vzamemo še v poštev, da se mnogo izseljencev v svoji novi domovini poroči in osnuje svojo družino, potem se to število še poveča. Sedaj bom navedel število izseljencev iz Bele Krajine po posameznih občinah, kakor so takrat obstajale.

Število izseljencev iz Bele Krajine iz leta 1931.

Okraj Črnomelj: Adlesiči 379, Butoraj 95, Čepelje 195, Črnomelj 122, Dobličje 209, Dol 87, Dragatuš 547, Griblje 115, Kot 92, Loka 132, Petrova vas 195, Planina 209, Dol. Podgora 139, Dadence 188, Semič 286, Sinji vrh 646, Stari trg 504, Talčji vrh 367, Tanča gora 332, Tribučje 182, Vinica 852, Vinji vrh 40. Skupaj 5911.

Okraj Metlika: Božakovo 155, Črnejševce 488, Drašiči 116, Lovčica 193, Radovica 186, Gradec 90, Radatovič 490, Metlika 324, Podzemelj 278, Suhor 244. Skupaj 2564.

Okraj Črnomelj 5911

Okraj Metlika 2564

Skupaj Bela Krajina 8475

DR. JURE KOCE, bivši poslanec za črnomeljski okraj:

Železniška zveza Slovenije z morjem

Preteklega leta dne 21. majnika je pok. železniški minister dr. Spaho zasadi v Črnomlju prvo lopato in svečano otvoril gradnjo železniške zveze Slovenije z morjem. Progo so istočasno začeli graditi na obeh koncih, t. j. v Črnomlju in na Vrbovskem, kar je bil tudi za najnevarnejše Tomaže zgovoren dokaz, da se je po 20 letih vendar enkrat prešlo od besed, načrtov in trasiranj na pravo delo, to je na samo gradnjo. Danes se proga gradi na vseh sektorjih, torej dejansko v vsej svoji dol-

žini. In samo dejstvo, da so že izvrtali preko 1000 metrov rova v tunelu Lovnik pri Vrbovskem, ki bo dolg 2257 m, gotovo dokazuje, da gre delo resno od rok. Ako se ne bo izpolnila naša želja, in ob svečani otvoritvi gradnje tudi dana napoved, da se bo proga leta 1941 izročila prometu, potem moramo vkljub temu resnici na ljubo ugotoviti, da v današnjih razmerah, ako upoštevamo vse okolnosti, o katerih tu ne moremo podrobno razpravljati, gradnja lepo napreduje. Za to se je treba brez dvoma zahvaliti g. žel. ministru Beščicu in g. generalnemu direktorju drž. žel. Jojčcu, ki sta pred kratkim obiskala progo, in vsekakor tudi gradbenemu odboru v Črnomlju. O pomenu te železniške zveze je bilo že dovolj pisane. Naj tu omenim samo dve karakteristiki te proge. Je to železniška zveza Slovenije z morjem, ker pritegne na najprikladnejši način Slovenijo, odnosno vsakogar vsaj tri četrtine Slovenije k morju. Istočasno pa predstavlja ta proga arterijo, ki bo tranzitni promet preko Slovenije vodila po naši domači zemlji na naše domače morje. Otvoritev proge bo praznik Slovenije in gornjega Jadrana, praznik ljubljane, Maribora in Sušaka, našega naravnega pristanišča. Od merodajnih faktorjev vemo, da bodo storili vse, da bomo v poletju 1942 v deželici grozdja in sonca, v Beli Krajini, praznovali ta praznik. Bog daj tako!

Beli Krajini

Bela Krajina, dežela sonca, šumečih gozdov

in zlatih višinskih gor, lepa za oko in ercu priključljiva zaradi svoje priprostosti:

kdo te ne bi ljubil?

Kdo te ne bi ljubil kljub tvoji siromašnosti,

ki je sama nisi krivala!

Namesto nakita so za doto ti dali veliko kraškega

kamnja, ki si ga okoli svojih ram si ovila;

v oblaki pisanega predpasnika si

dobila široke stelnjike, pretkane z rdečo cvetočo

reso, z zelenjem in belo bleščečo skorjo vitkih brez,

— a črne orne zemlje za kruh so ti premalo odmerili.

Zato tvoja lica niso okrogla in se ne svetijo,

ker ti manjka začimbe pri prehrani.

Sedaj se prebujaj iz spanja, tiplješ okrog,

odpiraj oči in iščeš pot — do blagostanja.

Vodnikov dobromišlečih se ti je veliko ponudilo,

ki so ti že mnogo nasvetov lepih dali,

toda dejanske pomoči si prejela vendar še malo.

Kotlina tvoja je velika, a kaplja vanjo je premalo.

Predaleč v stran so te odrinili,

da ne oko, še manj pa roka potrebnih jih more došeti.

Ko rod bo nov, Bela Krajina, valjubil tvoj obraz,

ko iztrebil bo kras — tvoj reven okras —

ko pregnal bo plesalke ničvredne: brez bele,

ko za začimbo mu olja bodo dale buče, doma dozorele,

ko dekleta več lanu in konoplje bodo posejale

in na prejo epet hodile,

ko v sadovnjaku samo ena vrsta bo cvetela:

tedaj čez Kolpo lepše sence se bo pritejalo!

Toda na tujo pomoč se preveč ne zanašaj,

ker predolgo bi čakal!

Pomagaj si sama, in Bog ti bo pomagal!

Pavlin Bitnar,

dekan, član banov. sveta.

Tkalke iz Adlesič.

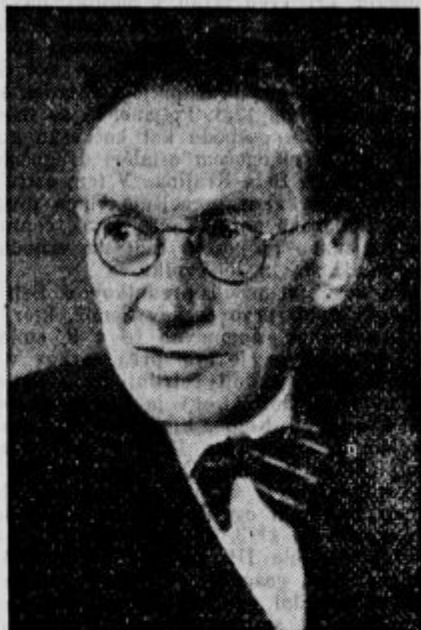

Adlesič

Oton Župančič:

Krosna

Ko sem bil po dolgih letih zopet v Vinici, me je povabil Feliks Mentan, naj pogledam v njegovo hišo. Vstopim in vzkliknem: »Kaj — statve imate?«

»Krosna,« mi je rahlo popravil, »saj jih imajo do malega v vsaki hiši.«

»Tako? Kdo bi si bil mislil! Še dandanes!«

Res — krosna, kakor sem jih poznal iz mladih let, samo manjša, kakor da so imela stara zastavna krosna medtem mlade.

Obudi se mi daven spomin. V Dragatušu pri Perčevih so imeli krosna. Kadar sem prišel k njim v vas, me je zmeraj zamikalo seči na polico po »Zgodbe« s starinskimi podobami, ki so se mi zdele prikupnejše od podob v šolskih »Zgodbah«. Več so imele povedati moji domisljiji. In zdaj, pred Mentanovi krosni se domislim, kako sem takrat bral o Goljatu: »Nosil je bronaste škornje in sulico, debelo kakor tkalsko vreteno, — in kako sem zraven gledal krosna in tisto vreteno — ki mu pa pravijo »vrtilo« — in mi je pri tem zrasla velikanova postava v pravo razmerje: sključiti se mi je moral, drugače bi bil z glavo predril strop Perčeve hiše.

Ogledujem si krosna, otipavam jih. V tem pride ded, Feliksov oče, njegova mlada žena v beli nosi prinese vina in prigrizek. Ded, ki je bil dolgo dobo v Ameriki, mi nazdravi: »Good luck!« in mi pomežikne, češ, midva se že razumeva. Trčimo, prigriznemo. Jaz ne morem odtrgati oči od krosen, izprašujem, se motvilim okrog njih, in žena mi s polnim razumevanjem za moje zanimanje razkazuje in imenuje posamezne sestavine, jaz si zapisujem izraze in nervozno rešam.

»Nu, sedi pa jih poženi, naj vidi, kako to teče,« pravi ded. In žena zleze na klop, pritisne na cokelj, krosna suho zaklopoče roke potakajo čolnek, pritolkavajo z bili in žena mi med delom razlaga pomen in opravilo brda z zobci, bil, ničalnic z okenci, gornjega in zdolnjega vratila in tako dalje vse do puha, ki se nabira na platnu in se imenuje »maha«. Do dvajset izrazov sem si zapisal, vesel obilne bere.

»Vidite,« pravim, ko žena konča, »tu stoje krosna — prestol hišne gospodinjice, krosna, ki so

nekoč oblačila moško in žensko Belo krajino, kakor jih poznam od mladih kolen in vendar ne poznam. Tako dolgo jih nisem videl, da se mi je vse razpuhtelo, podoba in beseda. In to meni, ki nosim v sebi toliko podob in besed. In ista je z drugimi stvarmi življenja. Ne bi znal več naštetih vseh delov voza, kolovrata, raznega orodja. In večina naših meščanov, tudi ako so izšli iz sela, ne ve več kaj prida o kmetiškem delu in besedi, ki ga spremlja od kraja do konca in se ga tesno ovija, ker se je iz njega rodila. Vse to bi mi meščani in pomeščanjenci morali imeti vsaj v sliki, ako ne v modelu, in poimenovano do zadnje podrobnosti, da bi nam bilo vedno priročno. Tako pa se nam vse izmika v meglo in mrak, da ne poznamo več ni stvari ni besed zanje. To je velika škoda za domačnost našega mišljenja, za bogastvo jezika, za nazornost predstav, za živost govorice in stvarno izrazitost pisanja.

Mladi Mike Prokšelj, trinajst-, štirinajstleten dečko z onkraj Kolpe, sorodnik moj in Mentanovih — kdaj in odkod se je bil vzel? — mladi Mike je pri teh besedah bistro pogledal.

Gospodinja mi je razkazala in razložila še kolovrat, rašek, v melodičnem viniškem jeziku, ki se ji je mehko in zvočno snoval iz mladih ust, da jo je bilo slast poslušati.

Lepo sem jih zahvalil vsem skupaj, zlasti njo, še prašal to in ono, za slovo obžaloval, da ne morem krosen zadeti na ramo in jih odnesti v Ljubljano sebi in drugim v veselje in pouk.

Mike je bistro gledal. —

V Ljubljani, še ves topel od preminogih vtisov iz Bele Krajine, sem hitel pripovedovati o svojem odkritju vsakemu, ki me je hotel poslušati, zase sem pa še in še pregledoval svoje zapiske in si klical v spomin vse podrobnosti. Ali dolžnosti so me vpregle, in po malem so spomini zopet bledeli. Malo pred božičem mi v uradu zapoje telefon:

»Tukaj Ani — kmalu pridi, presenečenje te čaka iz Vinice.«

»Kaj?«

»Boš že videl. Lepo igračo si dobil; ali pa ni igrača.«

Vraba — konjička, ki v riti piska, gotovo ne, v Vinici jih ne delajo. Kaj neki bo? Pohitim domov — vsa družina v krogu sklanja glave nad mizo in nekaj občuduje, na mizi pa stoji lična krosna, iz bukovine izdelana, z osnutkom in vsem, kar je treba, vsak del s številko, in na bila privezan listič s številkami in izrazi. Poleg priloženo pismo s podpisom: »Mike Prokšelj, učenec meščanske šole v Črnomlju.«

Zdaj imam krosna doma, taka, kakršna stoje v Mentanovi in še marsikateri hiši v Vinici in okrožju, samo v pomanjšani obliki. Po njih merilo je Goljat prilikavec.

In s tem, dragi Mike, ki si bistro gledal in ves čas molčal, kakor da te ni, potem pa storil, kar se ti je zdelo prav, srčna ti hvala za prelepo, domiselno darilo. Del Bele Krajine si mi poslal, vonj mladosti in dragih spominov.

In tako, kakor stoje zdaj pri meni tvoja krosna, dragi Mike, bi morala stati okrog vsakega izmed nas, ki smo se ločili od doma, vsa hiša s človekom in obleko, z opravo, orodjem in posojdem od kleti do stropa, in skedenj in kašča in vsa gospodarska poslopja, kovačnica, malinica, zidanka s prešo, sploh vse, kar nas je nekoč obkrožalo, bi morali imeti ves čas plastično pred očmi in vedeti vsemu pomen in ime, kakor poznamo ali bi vsaj morali poznati tovarne in vse naprave sodobnega življenja, med katerimi se vsak dan kretamo. A nikar se ne boj, Mike, da ti dajem s tem nove naloge. Sebi jih dajem in slovenskim pisateljem.

Adlešičko kolo »Lepa Anka« in preloško kolo.

primerno ohranjeni živosti. Značilni plesni liki tega metliškega kola, ovrtence in vrta so različni kačasti zavoji in odvoji, krogi, verige in polzi. Kolo, krog, polz ter razni zavoji pa so magično-simbolni oblikovni elementi, so prastari ornamenti, ki jih zasledimo v bronasti dobi, ter so hkrati gibalne presnovne plesa.

Danes ti plesni liki: polzi, zavoji in odvoji predstavljajo zgolj neko ornamentiranje brez vsebine in zmisla, vendar v davnih časih je bilo v njih dokaj zmisla, mnogo svečane obrednosti in obrambnega čaranja. Verjetno, da je bil ta ples, ki je deloma indoevropskega izvora, na Kranjskem močno razširjen, kajti tudi Valvazor je občudoval tak ples s krogi, polzi in zavoji pri podružnici sv. Jurija v župniji Čemšenik.

V zvezi s tem obrednim plesom moram omeniti belokrajinsko plesno igro »most«, ki je bila svojčas verjetno posebna faza metliškega obrednega plesa. Glede pomena »mostu« pa danes etnološka-mitološka znanost še ni edina. Sodobni otroški značaj igre »most« je ponekod močno zabrisal njegov prvotni zmisel. Predvsem sta merodajni dve razlagi: prva izhaja od starih mestnih žrtv, druga pa veže »most« z mitičnim mostom v podzemlju umrlih. Belokrajinci poznajo dva glavna »mosta«: metliškega in črnomajškega. Razlika med njima je v prvi vrsti ta, da je metliški most od kola docela odločen ter se izvaja kot samostojna igra, ki sta v zvezi z njo »petelinji boj« in »turn« velikega pomena, medtem ko je črnomajški most pomaknjen v kolo ter tvori v njem posebno plesno figuro. Poglavitni plesni lik je v mostu poleg raznih plesnih vrst, dveh plesnih vrst, redov, most sam, ali z drugo besedo: voz, zanka, ki so tudi stari čarodejni ornamenti in plesni liki. Zanimivo, da v nekaterih krajih na Gorenjskem (Selška dolina) pravijo taki plesni igri kot je most: kouter šivat.

Mimo mostu, metliškega obrednega in črnomajškega kola pa je ohranila Bela Krajina »poljansko kolo«, ki so ga svojčas plesali na vse velike praznike po večernicah, zlasti bežala na svatbah. Dalje: »vinjsko kolo«, ki se igra o Božiču, ter »adlešičko«. Obadva kola, t. j. vinjsko in adlešičko, pa že označuje kasnejša razvojna stopnja obrednega kola, na

Prof. Matija Tome:

Belokrajinska narodna glasba

Če te zanese dandanes pot v Belo Krajino, ne boš na zunaj opazil skoraj nobenih posebnosti, ki bi jo ločile od drugih slovenskih pokrajin. Naša bela noša, po kateri ima pokrajina tudi ime, je že skoraj toliko kot izginila. Kot hrani Gorenjec svojo narodno nošo spravljeno v skrinji in jo le ob slovesnejših prilikah pokaže, tako se tudi današnji mlajši belokrajinski rod skoraj več ne zaveda, da so njegovi očetje še pred kratkimi desetletji nosili praktične bele »bregčice« in matere bele »robačice«. Le ob skrajnih robovih te bele deželice se še bleščijo po njivah bele obleke, ki jih bo pa skoraj zadela neizbežna usoda. Tudi ves ostali način življenja se polagoma, a z gotovostjo izenčuje z življenjem, ki ga živijo Slovenci onstran Gorjancev. Le jezik je ostal še vedno isti kot so ga govorili naši pradedi in bo brez dvoma še stoletja kljuboval vdoru tujih vplivov.

Površen opazovalec tudi v belokranjski narodni pesmi ne bo zasledil ničesar, kar bi jo razlikovalo od narodne glasbe drugih Slovencev. Iste narodne pesmi, ki nastanejo drugod po Sloven-skem, se takoj javijo tudi v Beli Krajini: pa tudi zginejo istočasno z njimi. Niti z glasbenim šundom, ki se zadnji čas bohoti bolj kot kdaj prej, ni Beli Krajini prizanešeno. Kdor pa zna pogledati nekoliko globlje, kdor zna pod pepelom najti tudi iskro, bo ugotovil, da živi v Beli Krajini še danes sicer več ali manj skrito življenje narodna pesem, povsem različna po svojih stilnih sestavinah od narodne pesmi drugih Slovencev. Ponekod je ta pesem še danes živa. Tako imajo Adlešičani in tudi Viničani, da omenim samo nekatere, značilne primere, svoje prezanjivne »kresnice«, Metličani svoje »Kolo« in »Most«, ki ju dobimo, le z drugačno melodijo in deloma z drugačnim besedilom, tudi v Črnomlju. Po nekaterih drugih krajih dobimo napeve, ki so dosti značilno belokranjski, pa se jim deloma že poznajo hrvaški ali splošno slovenski vplivi. Nekateri teh napevov so še danes živi, to se pravi, narod jih ob gotovih prilikah iz lastnega nagiba igra in poje; druge pa, ki so začeli že izumirati, narod zaradi vedno večjega zanimanja zanje znova oživlja. Veliko napevov, ki so bili že na tem, da za vedno zginejo v pozabo, so pravočasno rešili starejši zapisovalci (Kuba, Kuhač), pa tudi novejši (Adlešič, Bajuk, Dev, Kramar, Marolt, Mihelič in drugi). Veliko napevov je kritično zapisanih, veliko pa tudi nekritično. Nekateri napevi so namreč za zapis toliko težki, da je treba zapisovalcu obsežnega znanja, ako hoče svojo nalogo brezhibno izvršiti. Medtem ko se je o ostali slovenski narodni pesmi razmeroma dosti pisalo, je bila belokrajinska folklorja skoraj do zadnjega nekam zanemarjena. Menda se je prvi znanstveno lotil zbranega gradiva dr. Stanko Vurnik (Etnolog IV., 2; I. 1931: Studija o glasbeni folklori na Belokranjskem). Njegovo delo nadaljuje Franc Marolt (Slovenske narodnoslovne študije II.: Tri obredja iz Bele Krajine. Izdala I. 1936 Glasbena Matica v Ljubljani). Vestno delo Fr. Marolta nam bo dalo na podlagi do sedaj zbranega materiala še zanimive rezultate.

Ce govorimo o »belokranjski« narodni pesmi, potem s to besedo gotovo ne mislimo onih pesmi, ki jih slišimo po vsej Sloveniji in ki tudi v Beli Krajini na zunaj prevladujejo. Tipično »belokranjske« pesmi je še zelo malo živih; nekaj več je onih, ki so jih zapisovalci še pravočasno rešili pozabe. Dr. Stanko Vurnik pravi v svoji razpravi v Etnologu, da je danes vsega skupaj na razpolago kakih 300 belokranjskih melodij, ki so deloma last Etnografskega muzeja v Ljubljani, deloma so raztresene po raznih zbirkah. Trenutno ne morem vedeti, koliko je to število v zadnjih letih naraslo. Gotovo pa je, da se je Folklorni inštitut Glasbene Maticе obogatil z melodijami, ki presegajo gori omenjene melodije, če že ne po številu, pa gotovo po pristnejšem zapisu, po sistematični ureditvi in po znanstveni obdelavi.

Ta članek nima namena znanstveno razpravljati o belokranjski narodni glasbi, marveč hoče

kateri sta se prvotni trdno sklenjeni krog kola in prvotna plesna veriga razbila v posamezne plesne skupine, ki pa še zmerom plešejo v krogu. Tu sem moram uvrstiti buzetsko kolo, deloma istrsko kolo, prekmurske plesne ter navsezadnje tudi koroško-ziljski »Visoki rejs«.

S temi in še drugimi plesi (n. pr. robčeci), ki jih ne bom navajal, pa smo prišli v nekak »novi vek« slov. ljudskega plesa, ki nam govori o raznih vplivih (grajskih i. dr.).

Ob preloškem, bojanskem in starotrksem (poljanekem) kolu ter ob raznih drugih belokrajinskih običajih (n. pr. žumberskih itd.) pa moramo resnici na ljubo ugotoviti, da Bela Krajina mimo slovenskega verno hrani tudi prvotno hrvaško ljudsko življenje, kot se javlja v plesih, igrah, običajih, pesmih in v drugem narodnem blagu. Dr. Milovan Gavazzi, poznani hrvaški narodnoslovec in ravnatelj Etnografskega muzeja v Zagrebu, pravilno poudarja v svoji knjigi hrvaških ljudskih običajev, da »Bijeli Kranjci čuvajo tako mnogo starih hrvaških etnografskih elemenata, da se morajo gotovo na vsaki strani obradbe hrvaškega folklorja imati na oku.« — Pri tem moramo seveda razlikovati:

1. plesne in običaje, ki so nam in Hrvatom skupni in ki kažejo na skupne slovenske in ilirske podlage. V tem pogledu je treba primerjati hrvaške »kresvalje« s slovenskimi »kresnicami« ali belokrajinskega in koroškega Zelenega Jurja s hrvaškim itd.

2. običaje, plesne in pesmi, ki so jih poznani zgodovinski dogodki (vojaška krajina, priseljevanje Uskokov itd.) zanesli v Belo Krajino. A tu se začneja posebno, žal še neobdelana poglavja slovenskega in hrvaškega narodoslavlja.

Po vsem tem, kar sem na hitro in površno prigodniško povedal, se nam razodeva Bela Krajina kot svojeviteva dežela: žarišče je starih slovenskih ljudskih plesov in običajev, ki imajo za svoje izhodišče deloma pravadno indoevropsko kulturo, hkrati pa je pomembno križišče dveh narodoslavnih območij: slovenskega in hrvaškega. S prelepe pravljice belokrajinske zemlje, na katero veže oba naroda toliko narodoslavnih vrednot, podaja Slovence bratu Hrvatcu roko. Bolj ko kdaj moramo v današnjem času take vezi ceniti, razumeti in jih zmisleno tolmčiti.

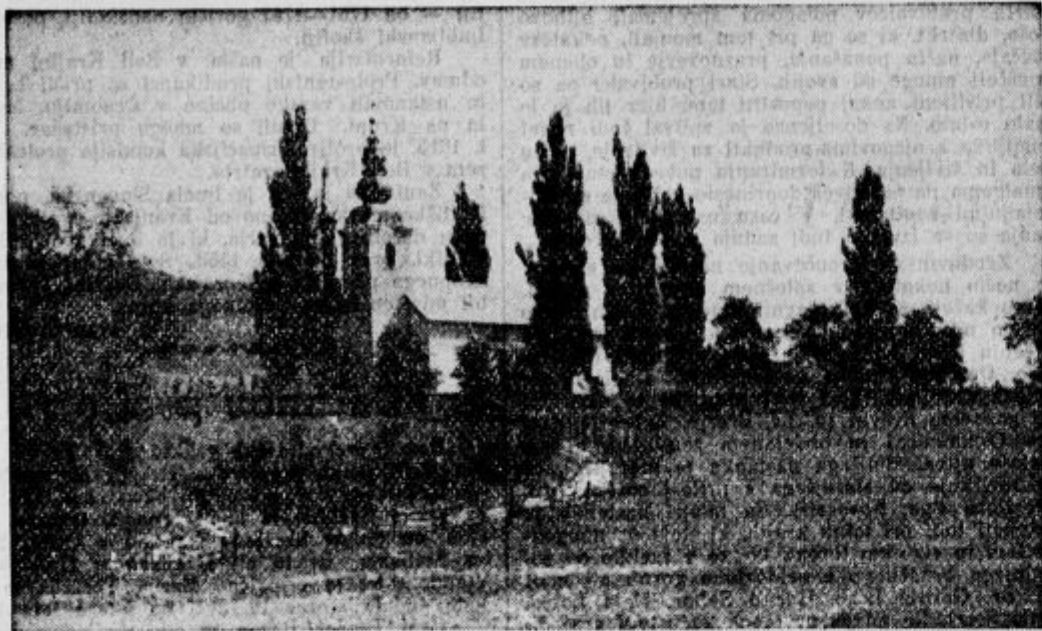
bralca, ki se za to zanima, samo kratko opozoriti na nekatere značilne posebnosti belokranjske folklorne. Morda bo kdo s tem večjim zanimanjem in razumevanjem v prihodnjih dneh ali kdaj pozneje pristavil belokranjskim narodnim igram, poslušal njihove napeve in skušal razbrati, kaj je pristno staro belokranjsko blago, kaj je novejšega izvora, kaj je morda od drugod prinešeno. Deloma se pri tem opiram na izsledke Vurnikove oziroma tudi Maroltove študije.

Na prvi pogled bi rekli, da so belokranjske pesmi nekam revne po melodični iznajdljivosti, po majhnem obsegu melodije same, pa harmonični pa tudi po ritmični plati kakor tudi oblikovno. Ni dvoma, da izvirajo te lastnosti iz splošne duševne usmerjenosti belokranjskega človeka, ki je abstraktno misleč; nima smisla za zunanje učinke; tloris svojih stavb oblikuje strogo simetrično-abstraktno; v svojih vezinah ne ljubi naturalističnih motivov kot zapadnjaški Slovenci (grozdja, nageljev, žitnega klasja »td.), ampak niza na njih geometrične vzorce v neskončno vrsto; Belokranjec operira s čim manjšim številom najpreprostejših ornamentov, s katerimi skuša graditi večje oblike. Če bi gledali na belokranjskega človeka z očmi zapadnjaškega Slovenca, bi rekli, da mu manjka fantazije. Isti preprosti način mišljenja in oblikovanja kaže Belokranjec tudi v svoji narodni pesmi. Že v tekstu samem nam zveni skoraj vedno isti motiv, to se pravi, velikokrat so si kitičice povsem enake, le po nekaj besed se v vsaki zamenja. V pesmi o »Zlatem jabolku« s petimi kiticami ima vsaka kitica štiri vrstice; v vseh kiticah ostane besedilo nespremenjeno, le da se v drugi zamenja »očka« z »majko«, v tretji stoji na istem mestu »bratrec«, v četrti »sestra«, v peti »dragi«. Podobne pojave opazujemo pogosto v melodijah, ki imajo velikokrat zelo majhen obseg. Tako dobimo melodije, ki operirajo samo s tremi toni (Oj lve, k nam na kres! — Na bregu stoji žuta kuca). Glasba »Metliškega kolca« ima obseg štirih tonov. Pesmi z obsegom petih tonov je zelo veliko (Hajduk Velja — Zelena mala dubrava — Našla sem ga, našla sem ga zlato jabolko). S kakim pomilovanjem bi lahko zrl na uboga Belokranjca njegov tovariš Gorenjec, ki so mu melodije z oktavnim obsegom nekaj vsakdanjega, ali celo Korožec, katerega melodije se gibljejo v obsegu desetih ali celo dvajsetih tonov! Pa je

(Nadaljevanje na 12. strani, spodaj.)

Adlešičke kresnice

Vinica, rojstni kraj pesnika Otona Župančiča.

Boris Orel:

Belokrajinski plesi, igre, običaji

Družabni meščansko-trški ples je izvečine ples posameznih parov ter služi edinole družni zabavi, nasprotno pa je ljudski ples veliko skupno plesno slavlje, ki se ga udeležuje vse ljudstvo, in kar je zelo značilno: ljudski ples nam v okviru lenih običajev in sredi prazničnega življenja razodeva razne emote, ideje in nazore posameznih narodov ali ljudstev. Prastari ljudski plesi so vezali človeka plesalca z Bogom in naravo, z njegovim rodom in umrlimi predniki.

Ljudski plesi predstavljajo v slovenskem narodoslavlju sicer eno kratkobesednih in manjših poglavij, vendar nikakor ne takšnih, da bi držala trditev tega ali onega površneža ali malodušneža med nami, češ da Slovenci nimamo svojih izvirnih ljudskih plesov. Prav v zadnjem času smo se na raznih festivalih slov. ljudskih običajev in plesov kaj lahko prepričali, da poglavje »slovenskih plesov« le ni tako bomo kot se zdi na prvi pogled. Lahko trdimo, da bi nadalje sistematično obnavitveno delo zakladnice naših starih, a danes že pozabljenih ali opuščenih ljudskih plesov nedvomno še povečalo.

Naše najstarejše ljudske plesne najdemo na Dolenjskem in v Beli Krajini. Nekaj prastarega, davnega tiči v belokrajinskih plesih in igrah, to nam prča prvotna enostavnost njih plesnih likov, to spoznanje nas prevzame ob otroški podobnosti belokrajinskega rajanja. Ako pogledamo preostale belokrajinske plesne, igre in običaje, razločimo takoj prastare plesne oblike od plesov, ki so se razvili iz starih prvotnih osnov, ki so se od časa do časa izpreminjali in so prejemale etilne značilnosti posameznih kulturnih dob.

Med prastare slovenske ljudsko-plesne oblike prištevamo v prvi vrsti razne bučne pohode Kuren-

tov, ziljske Pierhte in njenih spremljevalce: jersko-pustnih »oračev« ter končno sveč obredni pohod belokrajinskega Zelenega Jurja. Rodba je res, ko da so ti pohodi brezoblični in neritmični, vendar še danes je tu in tam v njih polno dionizičnega ritma, določnega poskočnega ali svečano — obrednega koraka, ostaline nekdanjih obrednih obhodov. Značilno je, da v teh preprosti predzgodovinskih plesnih oblikah najdemo še danes nekaj blede zmiselne vsebine. Ti pohodi namreč čarajo plodornost na pragu mladosti ter odganjajo preleče demone od vasi in polji.

Naslednja naša najstarejša plesa sta dolenjski »vrtec« in »metliško obredno kolo«, ki sta si v marečnem med seboj podobna. Zadajo zbledelo ostalino dolenjskega »vrtca«, ki utegne segati celo v pred-slovensko dobo, ugledamo v nočnem božjepotniškem obhodu na Zalopzu ali na Zalostni gori pri Mokronogu, kjer so svoječasnno odkrili keltsko grobišče: Romarji na večer pred romarsko nedeljo v avgustu »vrtec« igrajo ali ravnaajo. Romarski vrtec, to je danes nekakšna romarska procesija, ki se »naprej« pomika po mnogih ovinkih, kakor jim načelnik kaže. Ta načelnik in mnogi ovinki so v božjepotniškem vrtecu zelo važni. Načelnik namreč določno epominja na belokrajinsko vojarinjo ali na grškega predplesalca, ovinki pa niso nič drugega nego zavoji v metliškem kolu. Istoveten z vrtem ali vsaj podoben mu je bil bržkone davni slovenski ples »ovrtence«, kolo, ki je danes docela pozabljeno in ki o njem nekaj malega poroča pripovedka o knezu Artulju.

Več ali manj čisto podoben vrtecu v preteklosti nam najlepše prikaže »metliško obredno kolo« v Metliki, kjer se ta davni ples še dandanes obredno razvija na hrib in odzija s hriba na »pungri« v

Nekaj zgodovine Bele Krajine

Predzgodovina

O prvih sledovih človeškega bivanja v Beli Krajini nam govore najdbe arheoloških izkopavanj. Čeprav so bila izkopavanja v Beli Krajini bolj poskusna kot sistematična, so vendar imela izredne rezultate. Doslej najstarejše prazgodovinske torišče, ki bo odjeknilo iz majhne Bele Krajine daleč v svet, je našlo šele letos v avgustu izvršeno poskusno kopanje v Vinomeru pri Metliki. Odkrilo je namreč, da je imela Bela Krajina naselbine že v mlajši kamniti (neolitiki) dobi, ko ljudje v naši domovini še niso imeli nobenega kovinskega orodja in orožja. Vse izkopano orodje je kamnito: sekire, mlati, bati, kladiva, kroglice, brusi, detlato rezilo (artefakt) in drugo. Našli so vretenca iz lončevine za predelavo volne in črepinje primitivne keramike. V Vinomeru odkrito najdišče je važno predvsem v tem, ker so tu našli ne le grobišče, ampak celo naselje na prostem, na razgledni terasi, ki ga uvrščamo v dobo mostiške na Ljubljanskem barju. Gotovo je, da to staro bivališče ni bilo popolnoma osamljeno v Beli Krajini. Ljudje eno dobo so se kot stalni prebivalci že bavili s poljedelstvom in živinorejo. Izdelovali so okrašene lončene posode in pozimi predli.

Ceprav iz prehodne bakrene in naslednje bronzaste dobe (1000—1000 pr. Kr.) še niso našli naselbin, je iz gornjega razvidno, da je morala biti Bela Krajina tudi v tej temni dobi deloma obljubena. V bronzasti dobi so bile že močne naselbine onstran Gorjancev in Krški dolini, kamor so ljudje iz Bele Krajine po vsej priliki dobili zvezo že v predzgodovinski dobi.

Znatno obljubena s stalnimi bivališči pa je postala Bela Krajina v dobi železa, in sicer v njenem starejšem oddelku, v hallstattskem obdobju železne kulture, ki je trajala v naših krajih od leta 1000 do 400 pr. Kr.

V hallstattskem in posebno v latinskem obdobju kulture so ljudje zgradili na gričih ob važnih poteh mnogo utrjenih gradišč. Nosilec staro-železne kulture so bila ilirska plemena, ki spadajo k indoevropski skupini. V Belo Krajino je segalo ilirsko plemo Colapianov, ki so živeli med Savo in Kolpo. V tej dobi so poznali že plug in gradili deloma zidane hiše. Iz te dobe so znane že nekatere plemenske državne tvorbe z vladarji na čelu. Sodi se, da je bil sedež kakega ilirskega kneza tudi na gradišču močno utrjenega Kučarja. Tu so bile velike železne topilnice in kovačnice, v katerih se je našlo mnogo dragocenega materiala. Kultura na Kučarju sicer ni tako bogata kot na Vačah, kaže pa na nekaj samostojnosti in veliko konservativnost. Utrjeno gradišče se je ugotovilo tudi na gričku v skijuku Lahinje v Pustem gradu, kjer se je našlo mnogo bronzastih predmetov. Naselbine iz hallstattske dobe so našli tudi v Gornjih Gribljah. Podzemlju, Grmu, pri vasi in gradu Krupa, v Nerajcu in Gradcu. V prazgodovini so bili poseljeni tudi Jugorje, Mačkovec, metliška Veselica z gomilami pri Ivančiču, na graščinskem vrtu in na njivah, Vinji vrh, Vranoviči, Plešivica, Loka, Butoraj, Tanča gora, Predgrad, Stari trg, podzemeljska jama zapadno od njega in grič severno od Starega trga, Sinji vrh na hribu, Zilje, Zečelj in hrib Šlemine nad Vinico, na katerem je stalo močno utrjeno keltsko-latensko gradišče. Predzgodovinski sledovi so se našli tudi vzdolž Dobilice ob cesti proti Kočevju. Nosilec latenske kulture so bili indoevropski Kelti, ki so začeli prodirati v slovensko zemljo okrog leta 400 pr. Kr. ter so se pomešali z Iliri. Njihova močnega okopna gradišča imajo še bolj vojaški značaj kot ilirska. Keltsko-ilirska plemena so kovala že lasten denar.

Z ozirom na arheološka najdišča je bila v predzgodovinski dobi že močno poseljena obkoljska ravan med Gribljami in Primostkom, okolica Grada, Metlika, Jugorje, Krupe, širok okoliš Vinice, spodnje Poljane, lepa dragatuška okolica in okoliš Črnomlja.

Ker Bela Krajina arheološko še ni dovolj in povsod preiskana, je pričakovati, da se bo prazgodovinska slika še znatno izpopolnila. Po razjasnitvi ključne zlasti velika praznina v sončnem semiškem okolišu.

Rimska doba

Kontinuiteta naseljenih krajev se je obdržala tudi v dobo Rimljanov, ki so osvajali naše kraje po zmagi nad Japodi v bitki pri Metulu leta 35 pr. Kr. Rimljani so naselbine pomnožili in ustanovili so več novih naselbin. Za rimsko dobo se je ugotovilo prebivalstvo v Mačkovcu, na Strekljčevu, v Metliki, pri Primostku, v Grmu, na Otoku, v Podzemlju, na Kučarju, v Borštu, Cerkljčevu, Gradcu, Vranovičah, Klostru, Krupi, Vinjem vrhu, Rožancu, Črnomlju, Loku, Tribučah, Butoraju, Pustem gradu, Starem trgu, na Sinjem vrhu, Vinici, Ogulinu, Šleminah in Ziljah. (Izkopavanja v Beli Krajini so vodili Jernej Pečnik, današnji kustos dr. Szombathy, vojvodinja Mecklenburška in univ. prof. dr. Šmid.)

Rimljani so v Beli Krajini zgradili nekaj cest, katerih križišče je bilo v Rožancu, kjer se je (v Judovju) do današnjega dne ohranil Mitrov oltar

že Belokrajince ljubša njegova skromnost kot Gorenjcu ali Kočevcu njegova bahavost! — Čim manjši je obseg melodije, tem manj možnosti je za tvorbo različnih figur. Tako operirajo belokrajinske pesmi s čim manjšim številom motivov, nekatere tudi samo z enim samim (Na bregu stoji žuta kuča). Tudi če bi rabil Belokrajince zaradi razširjenega obsega melodije lahko več motivov, ostane samemu sebi zvest.

Posledica ozkega obsega melodij je, da so belokrajinske pesmi tudi harmonično dokaj revne. Čim manjši obseg ima melodija, tem manj možnosti nudi za kake harmonične efekte. Tonika-dominanta sta dve glavni funkciji, ki jih Belokrajince rabi pri pesmih, ki so v sedanjem pomenu besede harmonično mišljene. Subdominanta je zelo redka, modulacija skoraj neznana. Tudi oblikovno gradi Belokrajince svoje pesmi tako, da isti motiv na različnih stopnjah večkrat ponavlja. Nove motive v isti pesmi le nerad uvaja. Zato slišimo kot v besedilu tako tudi v melodiji skoraj vedno en in isti motiv. Temu pojavu, ki je lasten vsem vzhodno-evropskim narodom, pa tudi eksotičnim narodom drugih delov sveta, pravimo »orientalska monotonija« ali »litanijski tip«. Če si ogledamo še takt, v katerem se belokrajinske pesmi gibljejo, vidimo, da ima skoraj vsi pesmi $\frac{3}{4}$ takt z majhnimi notnimi vrednostmi (osminke). Dr. Vurnik ugotavlja v svoji razpravi, da je takih pesmi okoli 45% in imenuje $\frac{3}{4}$ takt z majhnimi notnimi vrednostmi tipično belokrajinski takt. Pike pri notah kot podaljšanje notnih vrednosti Belokrajinci skoraj ne uporabljajo.

Če so belokrajinske pesmi majhnega obsega, melodično in harmonično skromne, motivno skoraj revne, pa polagajo toliko večjo važnost na

s 150 cm visokim in 135 cm širokim reliefom ter latinskimi napisom, ki pravi, da so postavili svestišče nepremagljivemu bogu Mitri trije Publiji Eliji Nepos, Firminus in Proculus v svoj in svojih blagor. Okrnjena latinska napisa sta se ohranila tudi v Gradcu na dveh kamnih pri vhodu na grajski vrt. Od Rožanca je držala ena cesta mimo Semiča na Strekljčev in čez Gorjance v Kostanjevico, druga čez Ručetno vas in Kot v Črnomlju dolino proti Soteski, tretja v Gradcu-Podzemelju-Metliki in čez Kolpo, ter četrta v Črnomlju — Adlešičih čez Kolpo v Karlovo kotlino.

Preseljevanje narodov je enako kot v ostalem slovenskem ozemlju uničilo rimsko kulturo. Kontinuiteta starega imena se je ohranila le v imenih Kolpa (Colapis), Vinica (Vinitum) in morda v imenih Perudina, Zilje. Podoba je, da se je iz rimske dobe daleč v srednji vek ohranilo tudi ime semiške gore »Hiemcs«, »Ziems«, pod katerim imenom se leta 1337 imenuje Semič s cerkvijo z označbo »sub monte Hiemcs (Ziemser Berg). Kontinuiteta imena priča, da se je ob prihodu Slovanov tu ohranilo še nekaj starega prebivalstva.

Prihod Slovanov in naseljevanje

Bela Krajina je dobila prvo slovensko prebivalstvo gotovo že tekom druge polovice 6. stoletja, in sicer od hrvatske strani. Zgodnjo slovensko poselitev dokazuje staroslovensko grobišče z žarami, ki je bilo odkrito pri Črnomlju. Slovence (ki so bili sicer v dobi naseljevanja po jeziku in etnografskem obeležju tako sorodni ostalim južnim Slovanom, da ni mogoče govoriti o posebni slovenski jezikovni skupini) so prodirali po najprikladnejših prometnih progah, po preostalih rimskih cestah in se naseljevali v vseh predelih, v katere je bil kulturni razvoj predoslovenske dobe namestil Sloveke. Poseljevali so griče, doline, terase in nižje dele pobočij. Ogibali so se enako kot že njihovi predhodniki močvirnih dolin in višjih gozdnatih predelov. Dokler je bilo dovolj od starinev izkrcenih prostorov, se niso lotili novega krčenja. Da je naseljevanje res potekalo po predoslovenskih prebivalcev nakazanih smereh, nam pričajo pozneje prve župnije in imena večjih krajev, ki so nastajali najprej na mestu ali v neposredni bližini krajev, ki so bili poseljeni že v predzgodovinski ali rimski dobi (Črnomelj, Me-

Metliška Komenda

tilika, Vinica, Stari trg, Podzemelj, Semič). Zdi se tudi, da so se v zvezi z rimsko tradicijo razvijala tudi prva tržišča med novo naseljenimi Slovenci, navadno na mestu ali v bližini predoslovenskega znatnejšega krajevnega zgodovinsko-gospodarskega središča (Črnomelj, Vinica). Ko so v fevdalni dobi ustanavljali trge in mesta, so radi izbirali prostor zanje na mestu ali v bližini staroslovenskega arzišča, na katerem je ostal spomin v označbi Starega trga. Ta primer imamo v Poljanah, kjer je fevdni gospod za obzidjem svojega gradu pri Predgradu ustanovil novo tržišče Novi trg. Tudi stare gradove so radi stavili na mesta, ki so bila v kaki zvezi z rimskimi postojankami (n. pr. Krupa, Gradac, Pusti gradac, Poljane, Vinica, Črnomelj, metliški Pungert, morda tudi Semič in Smuk).

Zelezarstvo, ki je cvetelo od hallstattske dobe dalje tja v rimsko dobo, je že pred prihodom naših prednikov propadlo.

V 13. stoletju, ko so pojavi potreba za dušnokerkveno oskrbo prebivalstva, je morala notranja kolonizacija v glavnem poseliti vse stare, kulturni primerne predele. Ko so cerkveni in svetni fevdni gospodje zagospodovali nad novo zemljo, so v svrhu povečanja dohodkov pospeševali notranjo kolonizacijo in po potrebi privedli koloniste tudi od drugod. Tako so Poljanski gospodje že v prvi polovici 13. stoletja — kot nam piše listina iz leta 1248 — začeli kolonizirati po redko poseljenih Poljanah tudi nemške koloniste. Iz kočevskega gospostva je začelo nemško prebivalstvo počasi prodirati na obrobje Bele Krajine šele v 16. stol.

Z ozirom na srednjeveške gospodarske razmere je gotovo, da je vsaj za oskrbo svojih posestev tudi nemški viteški red pripeljal nekaj Nemcev v Belo Krajino. O kaki načrtni agrarni kolonizaciji Nemcev v notranjosti Bele Krajine pa ni govora. Pač pa se je v času nemškega prodiranja veliki del pesmi ima svoj estetski smisel skoraj le v močni ritmiki. Ne mislim tukaj kakega razgibanega, pestrega ritma z velikim številom obrazcev. Tudi z ritmom je Belokrajince varčen, včasih celo monoton, a zato toliko bolj dosleden in nepopustljiv. Število ritmičnih shem je dosti majhno, a do skrajnosti izrabiljeno. Tudi so ritmi abstraktno mislečega Belokrajince vse drugače geometrično izdelani kot na primer gorenjski ali celo koroški ritmi.

Starejše belokrajinske pesmi se pojejo enoglasno ali v oktavah (Metliško kolo). Novejše pesmi so tudi dvoglasne ali troglasne; izrazitega štiriglasja se Belokrajince izogibajo. Moški glasovi navadno v oktavah podvajajo ženske glasove. — Zanimiva posebnost najstarejših belokrajinskih pesmi je tudi tako imenovano »kmečko dvoglasje« (kmečka »dijafonija«). Vse novejše slovenske narodne pesmi se gibljejo skoraj dosledno v vzporednih tereh. V starih belokrajinskih pesmih pa dobimo večkrat zanimivo dvoglasje: oba glasova sta čisto samostojna, ne gibljeta se vedno vzporedno, ampak tudi v nasprotnih postopih, tvorita včasih naravnost ostre disonance (sekunde, zmanjšane terce, zmanjšane kvarte itd.), le na koncu se zopet umirita v konsonanci (primerjaj pesem Tri jetrve žito žele). Posebna zanimivost so tudi tako imenovani kmečki »kanonci«: en glas začne svojo melodijo, čez nekaj časa vpadne drugi glas, ki isto melodijo dosledno povzame in jo izpelje; prvi glas med tem utihne in vpadne zopet na praviem mestu; to se ponavlja, dokler je kaj teksta. Izredno zanimiv primer takega »kanonca« so viniške ali še bolj adlešičke »kresnice«, nad katerih petjem bolj strmi šolan glasbenik kot lajk v glasi.

Novejše belokrajinske pesmi se gibljejo ve-

ranja proti Jadranu, podobno kot v mnogih drugih slovenskih mestih, v Metliki in posebno v Črnomlju naselilo nekaj nemških trgovcev in obrtnikov. V Črnomlju so prišli tudi s Kočevskega.

Turški napadi in uskoki

Staro slovensko belokranjsko prebivalstvo se je zaradi turških roparskih napadov ter pustošenjem tekom 15. in v prvi polovici 16. stoletja zelo skrčilo. Pa temu ni čuda. Saj so Turki od leta 1408, ko so prvič vdrl v Belo Krajino, ravno skozi njo imeli svojo glavno pot v smeri proti Ljubljani. Glavni napadi so bili v letih 1408, 11, 69, 70, 71, 74, 75, 77, 91, 1511, 22, 23, 27, 29, 43, 47, 57, 59, 75 in 1578. Zaradi izpostavljenosti lege so prvotno Metliko od Treh farah preselili na varnejši pomol h gradu nad Obrkom ter jo obdali z močnim obzidjem. Belokranjeci so se pred Turki zatekali v gozdove in jame ter zlasti v gradove, ki so jih obdali z obzidjem in tako spremenili v tabore. Glavni tabori so bili grad v Poljanah, v Gradcu, Pobrežju, Metliki, na Krupi in Semiču, kjer je tabor oklepal cerkev in župnišče. Kako zelo je bila Bela Krajina izpostavljena Turkom, se vidi iz tega, da so se morali kaj hitro iz nje umakniti frančiškani, ki so se vanjo zatekli iz Bosne. Turki so jim namreč leta 1469 porušili samostan v Klostru, ki so ga leta 1467 začeli graditi brata Jurij in Gašpar Črnomaljski ter metliški glavar Andrej Hohenwart. Frančiškani so se rešili najprej v metliški grad, odkoder so po odhodu Turkov odšli v Novo mesto k cerkvi sv. Lenarta, kjer so si zgradili samostan leta 1472.

Spomin na Turke se je pri Belokranjcih v ustnem izročilu še do danes ohranil. Tako razlagajo n. pr., da je Krvavčji vrh dobil ime od groznega prelivanja krvi v bitki s Turki. V zvezi s Turki razlaga tudi Maline, češ da so Turki svoj čas tam tekočo vodo zaprli, vas požgali in tako uničili »malence«, po katerih ima vas ime (Semiška kronika, str. 7). Na Turke spominjajo imena Straža pri Sinjem vrhu in Stražnji vrh, kjer so zažigali kresove — stražnje ognje. O velikem trpljenju prebivalcev za časa turških napadov nam priča pismo, ki ga je napisal o napadu l. 1523. deželni komtur nem. vit. reda. V njem piše: »V Beli Krajini bo Turek kmalu vse posekal ali odpeljal v sužnost. Svoja posestva bi rad poprodal za polovično ceno, a zanj nihče ne mara; sicer pa je prepovedano pošiljati ali odpeljati denar iz osirotele dežele.« (Mitth. d. Hist. Ver. f. Krain 1803, 36). Nekateri Turkom izpostavljeni kraji so skoraj opusteli. V take kraje so potem od l. 1530. dalje zemljiški gospodje naseljevali uskoke, ki so se pomešali med staro prebivalstvo, tu v večji, tam v manjši meri v vsem obkoljskem sektorju. Kolonizacijo uskokov je posebno pospeševal Ivan Lenkovič, uskoški stolnik in pobojski graščak, ki je zgradil močan grad nad Kolpo okrog l. 1530. Mnogo novoselecev se je naselilo zlasti okrog Adlešičev, Preloke, Vinice, v Poljanah in v Prilozlju. V času njihovega naseljevanja med staroselce, so ustanovili tudi nekaj novih zaselkov, ki imajo ime po ustanoviteljih. Sredi 16. stoletja (1548. l.) so uskoki poselili Marindol, konec 16. stol. (1597/98) pa so štiri uskoške zadruge z imeni Mirosavac, Vrlinici, Radojčić in Kordić ustanovile Bojance. Po žumberškem gospostvu so se naseljevali uskoki od l. 1526. dalje. Skoraj nepomešano od uskokov se je ohranilo staro prebivalstvo v semiški občini in ne dosti manj v občini Črnomelj-okolica. Izjema so Maline in iz Hrvatske priseljeni Pavčiči. O obilnem dotoku novoselecev pričajo poleg zgodovinskih listin mnoga krajevna imena, priimki, dialekt (v Tribučah in Zuničih so še sedaj ikavci), običaji, nekatere stare narodne pesmi in druga svojstva ljudstva. Novoseleci so se morali socialno in etnično prilagoditi staroselcem, ker so jim ti nudili krepak odpor. Doseljenec je s imitacijo starih prebivalcev polagoma sprejemal njihovo nošo, dialekt, ki so ga pri tem menjali, nekatere običaje, način ponašanja, praznovanje in obenem opuščali mnoge od svojih. Stari prebivalci pa so bili prisiljeni nekaj popustiti tam, kjer jih je le malo ostalo. Na doseljenca je vplival tudi relief zemljišča z njegovimi produkti za življenje, način dela in življenja. K formiranju novega etničnega amalgama pa je največ doprineslo križanje z medsebojnimi ženitvami. V času uskoškega naseljevanja so se izvršila tudi zadnja velika krčenja.

Zgodovinsko proučevanje naselij po starosti je našlo nekatere v splošnem zanesljiva vodila, ki se kažejo že v krajevnih imenih samih. Tako kažejo mlajšo ustanovo kraji, ki so označeni po krčenju (Krč, Laz, Sečje selo) in gozdu (Dobrovice, Drežnik, Prelesje, Sredgora). Na mlajši nastanek kažejo večkrat tudi kraji, ki so označeni po gozdnem drevju (n. pr. Brezje, Zabrezje, Gaber Oskorščak) in obdelanem zemljišču, n. pr. Dalnje njive. Mlajšega nastanka je tudi kraj, ki se razlikuje od starejšega s prilaskom nov (n. pr. Nova lipa, Novoseli). Na mlajši nastanek je sklepali tudi pri takih krajih, ki stoje na neugodnejšem in slabšem terenu ter se v razliko od sosodnjega označujejo s pridevkom gornji ali mali (n. pr. Gornje Laze, Gornji Suhor, Malo Lešče, Mala Sela). Na mlajši nastanek kaže tudi kraj, ki je označen na kak poseben način, n. pr. Čudno selo. Seveda je pri taki razporedbi nastanka krajev paziti na izjemne primere, ker prihaja v postojnejše in mlajše krčenje, zgodovina v podobnem.

Činoma v duru, dočim so starejše izrazito molovske ali pa neka spojitev dura in mola. Pri molovskih pesmih se da dokazati močan vpliv starih koralnih lestvic, iz česar lahko sklepamo na njihovo veliko starost. Koralni vpliv je čutili tudi v pesmih, ki nimajo Belokrajince lastnega strogega ritma, ampak so ritmično precej svobodne. To je neke vrste prosta deklaracija s svobodno razvrščeni naglasi, ki seveda nimajo nič skupnega z našim taktom.

Če smo rekli, da kaže belokrajinska narodna pesem znake neke »primitivnosti«, potem ne smemo pod tem izrazom misliti na njeno morebitno glasbeno manjvrednost. Življenje in tudi umetnostno izražanje vsakega naroda in tudi njegovih posameznih delov je pač odvisno od neštetihi činitelj, ki so nanj vplivali, ga v določenem smislu izoblikovali in ga napravili takega, kakršen pač je. Tudi belokrajinsko ljudstvo je živel svoje posebno življenje, bilo je v teku stoletij podvrženo neštetihi vplivom in činiteljem, o katerih pa tukaj ne moremo govoriti.

V umetni glasi se, ko so naši čutili že utrjeni in prenasitni čutilni efektov, ponovno vračamo k primitivnemu, neizumetničenemu izrazu: isto je tudi v narodni glasi. Zato upamo, da bo »primitivna« belokrajinska glasba, eden zadnjih odsevoj pristne stare slovenske narodne glasbe, še dolgo predmet zanimanja, raziskovanja in tudi postavljanja. — Notnih zgledov, ki bi praktično pokazovali tipične lastnosti belokrajinske folkloze, v kratkem članku žal ni bilo mogoče navesti. Kdor se zanje zanima, si lahko nabavi citirano Dr. Vurnikovo razpravo ali še boljše imenovano Maroltovo študijo: morda tudi Tomčeve »Belokrajinske« za moški zbor (izdal in založil Akademski pevski zbor v Ljubljani 1934).

Stare župnije in podružnice

V naselbinskih jedrih so nastale prve župnije. Šele l. 1228. zveemo, da so stale cerkve v Črnomlju, pri Treh farah v Metliki, na Vinici, v Podzemlju in Semiču. V onem času je stala cerkev tudi v Starem trgu, ki se omenja kot župnija že leta 1248. Ta župnija je enako kot Kočevsko izprva spadala pod župnijo v Ribnici, ki je postala župnija leta 1221. Poljane, ki so imele skozi več stoletij iste gospode kot kočevsko gospostvo, imajo tudi v mnogem ostalem drugačno zgodovino nego ožja Bela Krajina. V tem oziru je svojčas igrala vsekakor precejšnjo vlogo pregraje in ločitve Poljanske gora (Tanča gora), čeprav je segalo poljansko gospostvo tudi na vzhodno stran gore do Hrasta in Jelševnika.

Po naselitvi naših prednikov v Beli Krajini je morda dobil prvo cerkev Semič, kjer je stala prastara cerkev domnevno že v 9. stoletju. Po drugi hipotezi pa je bila prva cerkev v Semiču ustanovljena v zadnji četrtini 12. stoletja. Nadjakon Ivan Gorički, ki je imenovan po hribu Gorice, onstran Kolpe, kjer je bila župnija svetega Martina, piše leta 1334. v svojem zborniku župnij (Liber statutorum), spadajočih pod zagrebški kapitelj, da je župnijo v Semiču (sub monte Hiemo) ustanovil ogrsko-hrvatski kralj Bela III., ki je vladal od 1173. do 1196. leta. V te kraje je prišel kralj Bela III. za časa bojev z Albertom Višnjegorskim, gospodom Mehovega, ki je po Hrvatskem napadal ogrske trdnjave ter po Hauptmanu že pred smrtjo tega vladarja osvojil Belo Krajino.

Okrog leta 1256. je svetni gospod Bele Krajine koroški nadvojvoda Ulrik III. podelil v Beli Krajini ustanovljene župnije z njih imetjem in dohodki v dušno-pastirsko (cerkveno) oskrbo nemškimi križarjem. Ti so pospeševali kolonizacijo in poskrbeli, da so župnijskim cerkvam hitro sledile številne podružnice. Iz zbornika župnij Ivana Goričkega zveemo, da so leta 1334. že stale podružnice v Rožnem dolu, v katerem je visoki gubernij leta 1818. nameraval ustanoviti kaplanijo (Semiška kronika, str. 15), na Gabru, v Dobilčah, na Otovu, v Borštu, Jugorju, Bereči vasi, Radovcu, na Božakovem, v Adlešičih in Špeharjih. V 14. stoletju je stala cerkev tudi na Plešivici in v Preloki. Cerkev v Preloki je bila v novem veku dolgo pravoslavna, kar priča, da se je tam naselilo mnogo uskokov.

Kratek pregled politične in cerkvene zgodovine

Za Belo Krajino se začne zgodovina jasniši šele v 13. stoletju, ko so bile ustanovljene prve župnije. V rmem srednjem veku so nad njo vladali hrvaški narodni kralji, 1102 pa so enako kot nad Hrvatsko tudi nad Belo Krajino zavladali ogrski kralji, katerim jo je iztrgal konec 12. stoletja Albert Višnjegorski ter jo tako pridobil Slovenski krajini (marki) in s tem Sloveniji, h kateri je po svojem narodnostnem poreklu že od nekdaj težila. Za Višnjegorce so jo po ženitvah dedovali leta 1209. Andechs-Meranci, leta 1231. zadnji Babenberžan Friderik II. Bojeviti in l. 1248. Ulrik III. Spanheimski, ki jo je obdržal do svoje smrti, čeprav po smrti svoje žene Agneze Andeške od leta 1262. dalje v sporu s kraljem Belo IV., ki je 1263. podelil svoje gospostvo na Kranjskem zagrebškemu proštu Tobiju Bogudu. Po smrti Ulrika III. Spanheimskega jo je leta 1269. podedoval češki kralj Otakar II. Přemisl, od 1276. dalje pa so jo posedovali grofje Goriški, po katerih se jo podedovali 1374. Habsburžani, katerim jo je za pihih pet let (od 1809—1814) iztrgal Napoleon.

Cerkveno je Bela Krajina izprva pripadala oglejskemu patriarhatu — nikoli zagrebški škofiji — od 1751—1787 goriški nadškofiji, poslej pa ljubljanski škofiji.

Reformacija je našla v Beli Krajini močan odmev. Protestantski predikanci so prišli l. 1548. in ustanovili verske občine v Črnomlju, Metliki in na Krupi. Dobili so mnogo pristašev. Toda l. 1615. je protireformacijska komisija protestantizem v Beli Krajini zatrla.

Zanimivo je, da je imela Slovenska, pozneje Metliška marka, ločeno od Kranjske, svojega lastnega deželnega glavarja, ki je imel svoj sedež v Metliki, prav do leta 1556. Šele tedaj je dobila skupnega glavarja s Kranjsko. Deželni glavar je bil odvisen le od deželnega kneza.

Ivan Simonič.

Bačanov prekop

Bogati prekodoravski velikaš grof Teodor Bačan (Batthyány), potomec sigetskega junaka Nikolaja Zrinjskega v 7. kolenu po hčeri mu Dori, ženi Baltazara Bačana, je kupil dne 1. januarja leta 1766. od grofov Kerlasov graščino v Ozlju, Slapnu, Stavih, Brodu pri Delnicah in Grobniku v Vinodolu ter je cesarica Marija Terezija to pogodbo odobrila dne 19. svečana istega leta 1766.

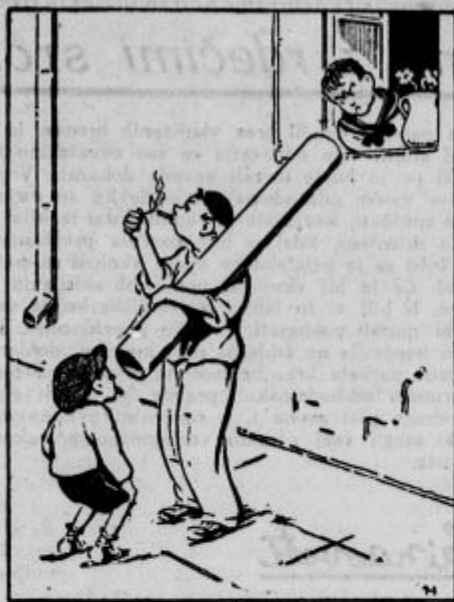
Grof Teodor Bačan je bil skrajno podjeten: dozdaj in prenovil je Ozlji, kjer je sezidal tvornico platna, ki je proizvajala na leto na tisoče rifov platna, uredil tu znamenito oranžerijo, postavil v Brodu pri Delnicah tvornico železa in železnih predmetov ter v ta namen leta 1779. odprl v Črnem Lugu peč, ki je kljub neugodnim napovedbam idrijskega rudarkega urada prav tako delala, ter je celo nameraval zvezati reko Kolpo z morjem. Izkopali so že 4 milje dolg prekop od Kolpe proti Reki. Za kanalizacijo Kolpe od Karlova do Broda so delali že v l. 1771—1772. Leta 1796. so zaradi vojne z delom prenehali, leta 1901 so zopet začeli delati, pa so po dveh letih delo popolnoma opustili, največ morda zaradi načrta lujizinske ceste, ki jo je v letu 1805—1809 mojstrsko dovršil znameniti general Filip Vukasović. Za Bačanov prekop so potrošili več kot pol milijona forintov.

Kanalizacija Kolpe od Ladešičev draga pri Zuničih (tam, kjer je na jugu od Adlešičev najvzhodnejša točka Kolpe) do Broda je ostala tudi še pozneje v programu, a celi načrt, da se zveže Sava, ali celo Drava (pri Osjcku) skozi Savo in Kolpo s prekopom z Jadranskim morjem, obstoji še danes; prekop bi bil dolg 160 km, imel bi 11 zastav (zastav), 24 km dolg predor in veliko dvigalo pri Bakru; o tem je še ne dolgo tega pisal tudi neki zagrebški list (če se ne motim: »Jutarnji list«). Ta prekop bi postavil Belo Krajino v neposredno zvezo z velikim svetom Oživele bi najbrž tudi Lahinja, Dobilčanka in Krupa, na katerih površini plavajo mavricaste prevlake železnega hidrata, ki poleg prazgodovinskih topilnic na Kučarju (ime Kučar bi jaz emal za — Kukar; prim. črnomaljske in hrvaške Kukar-je) in zgodovine gradišče tvorice dokazujejo, da je tudi v Beli Krajini železne rude. Pod revnimi belokrajinskimi stelnjki, ki pač dokazujejo, nerodovitnost tal, se torej krije rudna bogastva. — Zgodovinski pokopski »Boduli« — duhovniki glagolaji, — pa kažejo pot — k pravim »Bodulom«. — Dr. Martin Malnerič (Dubrovnik).

* »Boduli« se imenujejo otočani severno dalmatinskih in hrvaško-primorskih otokov. — Op. pis.

MLADI SLOVENE

Jožek in Janko

Dolgo cev iz pločevine moško nekam v mesto, glej, nese pomočnik kleparski — dolgokraki fant Andrej.

Tam pod oknom se ustavi, da si svačlico prižge; že jo zadovoljno puha — hej, kako prileže se!

Nič ne vidi, nič ne sliši, kaj se vse medtem godi: Jožek se pod cev prikrade, Janko pa nad njo sloni.

Jožek je hudoben deček. Kaj nepridiprav stori? Jankotu na oknu jezik skozi cev — feji pomoli.

Za židano voljo

Dvoglava kača

V nekem živalskem vrtu v Južni Afriki so imeli živo kačo, ki je imela dve glavi. Vsaka glava je bila približno tri palce dolga. Nekega dne sta se glavi stopili za žabo, s katerimi so predhodno kačo krmili. V boju za žabo sta se kačji glavi tako razjezili, da sta hoteli druga drugo požreti, čeprav sta imeli samo eno telo. Prihiti so pazniki, ki so hoteli kačji glavi pomiriti. Toda kakor hitro so kačo pustili samo, sta se glavi spet spoprijeli v hudem boju. Začeli sta se obdelavati s strupenimi zobmi in sta nazadje — s telesom vred kakopak — poginili.

Ubogljivi sin

Katehet v šoli: »Otroci, kdo izmed vas bi rad prišel v nebesa?«
Vsi otroci dvignejo roke, samo Tonček ne.
Katehet: »Lej ga fanta, ali ti nočeš iti v nebesa?«
Tonček: »O, prav rad, gospod katehet, ampak domov.«

Jožica in pisalna miza

Jožica je izgubila mamico, ko še v šolo ni hodila. Zelo je bila žalostna, čeprav še ni mogla vedeti, kaj pomeni v življenju mamica. Po materini smrti se je z vsem svojim srcem oklenila očeta. Ni vedela, s čim bi ga razveselila, da bi bil tudi očka kdaj dobre volje. In zato je očka imel Jožico rad kot nikogar na svetu ne. Vedel je, da ji mora nadomestovati tudi mater.

In tako sta postajala Jožica in njen oče vsak da boljša prijatelja. Očka je osrečeval Jožico z darovi, Jožica pa je bila pridna kar se je dalo. Ko je začela hoditi v šolo, ji je šinila v glavo lepa misel. Sklenila je, da bo vsak dan, ko pride očka iz službe domov, pripravila zanj kakšno presenečenje. Joj, kako si je vsak dan belila glavo, s čem bi ga prijetno presenetila, ko se je truden vračal domov.

Nekega dne je videla, da je očka pustil svojo pisalno mizo odprto. Videla je, da je po mizi precej razvlečeno in da je precej starih zaprašenih papirjev na njej. Spomnila se je, da je njena mamica večkrat uredila pisalno mizo in zmetala mnogo zaprašenih papirjev iz nje. Jožica je sklenila, da bo tudi one temeljito preuredila očetovo pisalno mizo.

Dolgo uro in še več je Jožica šarila po pisalni mizi. Joj, koliko zanimivih stvari je bilo v njej! In kako potrebno je bilo urediti in zmetati v koš stare papirje. Jožica je važno končala svoj posel.

Ko je opoldne Jožica pozdravila očeta, se je takoj zmuznila v spalnico. Čakala je, kdaj jo bo očka presenečen poiskal in jo obsul z ljubezni-

Jurček se je že dve leti učil v neki pisarni, ki je imela zvezo z deželami onstran morja. Tujina je bila že dolgo svetel cilj Jurčkovih želja. Najraje bi se bil kar s prvim parnikom odpeljal daleč v svet. A vedel je, da to ni tako lahko. Najprej bi moral končati učno dobo in si prihraniti mnogo denarja za pot. Preden pa bi si prihranil toliko, da bi zadostovalo za potovanje, bi pretekla leta.

No, Jurček se je kljub vsem oviram kar začel pripravljati za potovanje. Z vnezo se je lotil učenja angleščine. Kadar je bil prost, je prebiral knjige, ki so pisale o Ameriki: o njenem bogastvu in o milijonarjih, ki so se iz revščine povzpeli tako visoko, da zdaj s spoštovanjem govorijo o njih ves svet.

Jurček je pristopil tudi k nekemu športnemu društvu, ker si je hotel utrditi telo. Vedel je, da v Ameriki uživa šport največji ugled in da imenitne športnike v Ameriki kar obožujejo.

Cas pa je kljub pripravam teklen kaj počasi. Jurček si je belil glavo, kako bi pospešil dan svojega odhoda. Iz zadrege mu je pomagalo naključje. Bral je v nekem časopisu, kako sta se dva dečka vtihotapila na parnik: zlezla sta v velik zaboj, da bi ju parnik kot tovarno blago pripeljal na cilj v Ameriko. Toda ta dva dečka sta bila stara šele štirinajst let in zato pač nista dobro preudarila in pripravila vsega. Izsledili so njuno skrivališče še preden je parnik odplul na visoko morje. Jurček pa je bil star že sedemnajst let in je vedel, da mora biti človek kaj previden in prebrisan, če se loti kakšne velike reči. Zaupal je svojo skrivnost samo najboljšemu prijatelju Jožku, ker je potreboval njegove pomoči. Jožek mu je sveto obljubil, da ga ne bo izdal.

Da bi se staršem ne zdelo sumljivo, kam je odšel, jim je Jurček natvezal bajko, da so dobili vsi nameščenci v oni pisarni dopust in da bodo odšli na skupni izlet.

Ko je bilo vse to skrbno urejeno in pripravljeno, si je Jurček na dvorišču podjetja, kjer se je učil, izbral velik zaboj in ga odnotraj obložil z vato. Tovorni list si je preskrbel sam in napisal nanj: »Razno blago«.

Približal se je dan, ki je imel uresničiti Jurčkov velike načrte. Jurček je zvečer še enkrat skrbno pregledal zalogo živih in piščic, ki mu jo je mati dala na pot. Strojovnjaško je ugotovil, da je zaloga premajhna. Mati mu je navrgla še kos prekajane slaninice in klobase ter začudeno rekla:

»Tako si se založil s hrano, kakor da name-
ravaš odpotovati v Ameriko!«

Sirota pač ni slutila, kako resnične so bile njene besede...

Parnik je imel odpluti že ob 4 zjutraj. Jurček se je zato že zvečer poslovil od očeta in matere, da bi ju zjutraj ne budil iz najslajšega spanja. Očetu je gorko stihnil roko, mater pa je tako prisrčno objel, da se je kar zavzela. Ni bila vajena tolikšne nežnosti.

Ko sta oče in mati odšla v svojo spalnico, je Jurček vzel s svoje postelje gorko odejo in skrbno

STRIČKOV KOTIČEK

Dragi Kotičkov striček! — Po dolgih letih se spet oglašim v Tvojem kotičku in Te najprej pri-
srdno pozdravljam. Nikar ne misli, da sem po-
zabila nate! Kaj šel Zmerom sem premišljevala,
kaj bi Ti zanimivega pisala ali poslala. Pa vem,
da raje prebiraš vojne dogodke kot moje pisme-
ce. Zato boš moral toliko časa potpeti, da bo
vojna končana. Takrat Ti bom pisala nekaj tako
veseliga, da Ti bodo na glavi pri priti zrastle
novi lasje.

Pošiljam tudi risbo mojega bratrance Mar-
tina »Kako mulo kuha«. Upam, da je ne boš
vrgetl v koš.

Bog Te živi vsaj še tisoč let! — Barbka Lav-
renčič, dijakinja ženske real. gimn. v Mariboru.

Draga Barbka! — Da bi rajši prebiral vojne
vojni dogodke kot Tvoje pismece, ne bo držalo.
»Vojnih dogodkov« sem prav tako iskreno sit,
kakor so jih siti že skorajda vsi ljudje na svetu
— razen tistih seveda, ki jim »vojni dogodki«
prinašajo dobiček. A marsikdo je že na svetu
delal račun brez krčmarja in marsikdo ga še bo.
Človek obrača, Bog pa obrne — pravi slovenski
pregovor in ta pregovor je kaj resničen.

Že zdaj sem nestrpno čakal, kdaj bo konec
človeške morije, posled bom čakal nanj še bolj
nestrpno. Hudo, hudo sem namreč radoveden, kaj
mi boš takrat tako veseliga pisala, da mi bodo
pri priti zrastle novi lasje. Predobro vem, da ko-
nece vojne za nekatere ne bo tako vesel. Poznam
človeka, ki ima prelepe brčice pod nosom in še
lepše lase na glavi. Neznansko je ponosen na ta

vostmi. Čez nekaj minut pa je zaslišala, kako je
očka kričal nad domaćo služkinjo. Očitaj ji je,
koliko važnih papirjev je zapravila, ko je šarila
po pisalni mizi.

»Ali vam nisem že nešteto krat rekel, da se ne
smete dotakniti pisalne mize!« je kričal, da služ-
kinja niti do besede ni prišla.

Jožica je kar sapa zastala. Hudo se ji je smi-
lila uboga služkinja, rada bi ji pomagala, pa se
je tako bala očeta. Zdelo se ji je, da očetov glas
se nikoli ni bil tako strog. Ko je slišala, da je
zaloputnil kuhinjska vrata in da služkinja joka, se
ni mogla več premagovati. Po prstih se je spla-
zila v kuhinjo in odondod k očetu. Upila je vanj
svoje svetle oči in s tresočim glasom rekla:

»Očka, mene kaznuj! Jaz sem pospravila tvojo
pisalno mizo, kakor je to delala rajnka mamica.
Misliš, da te bom razveselila in... in...«

Več ni mogla spraviti iz sebe. Velike, grenke
solze so se ji ulile iz oči.

Očka jo je nekaj časa molče gledal, potem pa
jo je stisnil k sebi in ljubeče rekel:

»Jožica, z ničemer na svetu me dostej še nisi
tako razveselila kakor s tem. Res imam škodo, ker
si vrgla proč nekaj hudo važnih papirjev, a mno-
go več je vredno to, da si priznala svojo krivdo
in nisi pustila, da bi služkinja po krivici trpela.
Bodi zmerom tako odkritosrčna in poštena, pa
bova srečna oba!«

Jožica si je te besede vtisnila v dno srca in
jih ni pozabila do smrti.

zložil vse reči, ki jih je nameraval vzeti s seboj,
v velik nahrbtnik. Jožek mu je bil obljubil, da
pride zjutraj ob 3 z avtomobilom ponj. Ta hip je
bila ura šele enajst. Casa ima torej še štiri ure.

Legel je v posteljo, a zaspati ni mogel. Že
ob 2 je planil pokonci, umil se je in oblekel. Po-
tem je stopil k oknu. Začelo se je daniti.

Ni mu bilo treba dolgo čakati. Pridrvel je
avtomobil in se ustavil pred hišo. Iz njega je stopil
tovariš Jožek.

Jurček se je po prstih splazil iz hiše. Na
hišnem pragu ga je Jožek že čakal in mu pomagal
nesti prtljago v avtomobil. Sele tedaj, ko je bil
avtomobil že daleč od domače hiše, se je Jurček
oddahnil. Bal se je, da bi starši v zadnjem tren-
utku kaj zasumili in mu preprečili beg.

Na dvorišče, kjer je ležal zaboj, ju je vratar
pustil brez vseh ovir. Jurček in Jožek sta prtljago
zložila v zaboj tako, da je na sredi ostal prazen
prostor. V ta prazen prostor se je skobacal Jurček.
Jožek mu je molče stisnil roko v slovo, potem pa
je zaboj skrbno pokril s pokrovom in ga zabil.

Ob 7 zjutraj je Jožek telefoniral nekemu iz-
voznemu podjetju, naj takoj odpeljejo zaboj na
parnik. Prosil je tudi naj skrbno ravnaajo z za-
bojem. A delavci so zaboj kljub temu nemilo pre-
metavali sem in tja, tako da je bil ubogi Jurček
že ves pretresen in zrahlan, še preden so zaboj
prenesli na parnik.

A kakor je bil Jurček vse dobro preudaril,
eno napako je le napravil: pozabil je plačati to-
vornino! Tri dni po odhodu parnika so tovarnino
prišli tirjat na dom njegovih staršev. Očetu se je
to zdelo sumljivo in telefoniral le v pisarno, kjer
se je Jurček učil. Tam so mu povedali, da je
Jurček pred tremi dnevi povedal, da je bolan in
da so mu dovolili, da ostane doma. O kakšnem
dopustu pa ničesar ne vedo.

Oče je na vse to trdo prijel Jurčkovega pri-
jatelja Jožka — in ta je nazadnje priznal vse.

Ubogo mater bi bila kmalu zadela kap, tako
se je prestrašila. Da bi jo pomiril, je oče hitro
poslal parniku, ki je plul neke daleč po širokem
morju, radio-brzjavko. Ta brzjavka je povzro-
čila na parniku mnogo presenečenja in smeha.
Kapitan je pri priti odšel z dvema mornarjema
v prostor za tovarno blago. Odprli so zaboj —
in iz njega je prilezel ubogi Jurček, ves skrušen
in bolan. Lotila se ga je mrska bolezen.

»Hej, fant,« je vzkliknil kapitan in ga dobro-
hotno pogledal, »slepih potnikov pa pri nas ne
maramo. No, ne boj se, ne bomo te kaznovali za
to lahkomišlenost, kaznovan si že sam dovolj. Kar
poglej se, kakšen si!«

Jurčkov obraz je bil ves blede in upadel in poln
debelih bučk...

Kapitan je poslal staršem radio-brzjavko:
»Dečka našli — s prvim parnikom se vrne!«

In tako se je tudi zgodilo. Jurček se je moral
vrniti domov — tik pred ciljem svojega potovanja.
To »potovanje« v zaboji si je tako dobro zapom-
nil, da ga je enkrat za vselej minilo veselje do
potovanja po širnem svetu. Sprevidel je, da je še
najlepše doma.

»Hej, fant,« je vzkliknil kapitan in ga dobro-
hotno pogledal, »slepih potnikov pa pri nas ne
maramo. No, ne boj se, ne bomo te kaznovali za
to lahkomišlenost, kaznovan si že sam dovolj. Kar
poglej se, kakšen si!«

Jurčkov obraz je bil ves blede in upadel in poln
debelih bučk...
Kapitan je poslal staršem radio-brzjavko:
»Dečka našli — s prvim parnikom se vrne!«
In tako se je tudi zgodilo. Jurček se je moral
vrniti domov — tik pred ciljem svojega potovanja.
To »potovanje« v zaboji si je tako dobro zapom-
nil, da ga je enkrat za vselej minilo veselje do
potovanja po širnem svetu. Sprevidel je, da je še
najlepše doma.

Risbo svojega brata »Kako mulo kuha« obja-
vim prihodnjemu tednju. Kar posrečena je. Le to
mu povej, da mora biti vsaka risba za »Mladega
Slovence« narejena s tušom ali pa s črnilom.
To naj si zapomni tudi drugi risarji, ki pošil-
ljajo Kotičkovemu stričku risbe, narejene z na-
vadnim svinčnikom!

Lepo Te pozdravlja — Kotičkov striček.

Dragi striček! — Večkrat poslušam šolsko
uro. Danes se tudi jaz oglašam, da Ti malo opi-
šem kraj, kjer prebivam.

Vas Zg. Gorje leži v bližini Bleda pod Po-
kljuko, od koder imamo lep razgled na Triglav
in na Stol. Od tod hodimo na izlete v sotesko
Vintgar, v Poključsko luknjo in h galerijam kra-
ljeviča Andreja.

Lepo Te pozdravlja — Joža Razinger, učenec
II. razr. v Gorjah pri Bledu.

Dragi Joža! — Bolj skop je sleer opis Tvo-
jega rojstnega kraja, a eno dobro lastnost ima:
marsikdo, ki je bil že v Tvojem rojstnem kraju,
se bo spet spomnil lepih uric, ki jih je preživel
v tem prekrasnem kotičku Slovenije.

Močna je naša Jugoslavija, lepa in bogata. Kar
ni njenega, tega noče, svojo zemljo pa bo bra-
nila do zadnjega diha, zvesta izročila naših dedov:

Prost mora biti, prost naš rod,
na svoji zemlji svoj gospod!

Pa se še kaj oglašil Priščno Te pozdravlja
Kotičkov striček.

UGA IN NKE

3. Zakaj ima star konj slabe zobe?
(»Zajz z juiju z up »o«.)
4. Manjši je kot poljša hišica, pa ima več
oken kot graščina — kdo je to?
(»Naprdnik«)
5. Kdaj je zajcu najbolj vroče?
(Kadar se peče na slednjimku.)
6. Kaj je v Ljubljani po sredi?
(»Cetrtek«)
7. Porežejo jih, potem še povežejo, čeprav
niso hudo delci.
(»Snop«)

Na orglice igram

Grenka solza iz oči
na srcu mi kane,
tam koticček najde se
in le tam oстане.

Takrat pa na orglice
glasno zaigram
in igram vse pesmice,
kolikor jih znam.

Solza ala je iz srcu —
orglice molčijo
in na mizi dneva dva
žalostno ležijo.

V arcu radost ali jad —
zmerom bom igral,
saj sem vendar deček mlad,
kaj bi žaloval!

Radmirski.

MLADA NJIVA

Ovenela roža

Ko nežna sapica poletna
čez sončno polje je zavela
je v jutru rosenem bela roža
samotno, tiho ovenela.

Zdaj sred železnih, črnih križev
gomila sveža se dviguje —
zaman za drobno, sirto rožo
uboga mamica tujuje...

Olga Kuretova, Belgrad.

Ne branite meni!

Ne branite meni,
če pesem zapojem;
sladko je, lepó je
takrat v arcu mojem.

Ne branite meni,
če pičke poslušam:
njih petje umeti
že dolgo poskušam.

Ne branite meni,
če zvezdice zlate
zvečer hodim gledat
čez njive in trate.

Če hodim po pravi
stezici le eni,
oh, prosim lepó vas:
ne branite meni!

Radmireki.

Zakleti grad Burjač

Tam daleč nekje je stal grad Burjač. Okoli nje-
ga je bil širok in globok prepad. Marsikdo je že
napravil brv čezenj, da bi pogledal, kaj je v gradu.
A komaj je stopil na sredino brvi, se je brv prelo-
mila in potegnila prednjaz za seboj v prepad.

Enemu pa se je le posrečilo, da je prišel na dru-
go stran prepada: to je bil vitez Bogdan. Ni pa
stopil na brv, ampak se je na svojem belcu v diru
pognal čez prepad. Ves vesel je odjezdil prot gradu.
A glej: vrata so bila zaplenjena. Butaj je s pestmi
po njih kričal, a nobenega glasu od nikoder. Že se
je bližala noč, vitez Bogdan pa je bil še zmerom
pod milim nebom. Spelzal je na hrast, ki je stal
zraven prepada, in sladko zasopal.

O polnoči se je vitez Bogdan nenadoma pre-
budil iz sanj. Zaslišal je čuden šum pod seboj in
pogledal je navzdol. Videl je, kako so iz prepada
lezele hudobne vile in obstale pod hrastom, na ka-
terem je prenočeval. Zdajci so se odprla grajska
vrata in ekoznje je stopila vila s čarovno palico v
roki. Rekla je vilam tovarišicam pod hrastom:

»Drago sestre, uklenila sem našo kraljico, da
jo kaznujemo, kakor zasluži! Sovražim jo, ker daje
revnim ljudem kruha in zlata.«

Ta hip je ura v vašem zvoniku udarila eno.
Vile so se hitro izgubile nazaj v prepad. V svoji
zmedenosti je vila, ki je prišla iz gradu, pozabila
čarovno palico pod hrastom.

Zgodaj zjutraj je vitez Bogdan spelzal z dre-
vesa na tla, pobral čarovno palico in odhitel proti
gradu. Udaril je s njo po vratih — in odprla so se.
Pred seboj je zagledal temno vežo, na obeh straneh
pa vile zlodejk. Zavijale je palico in iz nje so
švigali blekli ter pobili vse vile.

Se dolgo je vitez Bogdan hodil po temnih hod-
nikih, nazadnje pa je vendarle prišel do nekih vrat.
Odprl jih je in zagledal pred seboj erebrno sobano
z zlätim prestolom na sredi. Na prestolu je sedela
žalostna deklica, uklenjena v zlate verige. Mlilo je
jokala. Vitez Bogdan je stopil prednjo in vprašal:

»Kdo pa si ti?«
»Jaz sem kraljica vil,« je odgovorila deklica.
»Pa zakaj jočeš?« jo je sočutno vprašal vitez
Bogdan.

Deklica je v solzah odgovorila:
»Smrt me čaka. Hudobne vile me bodo umo-
rile, ker sem pomagala revnim ljudem.«
Vitez Bogdan se je s čarovno palico dotaknil zlatih
verig — in kraljica je bila osvobodena. Vzel je
deklico v naročje in jo odnesel iz gradu. Ko je bil
zunaj, je vrgetl čarovno palico proti gradu in zaklical:

»Preklet bodi ta grad!«
Komaj je te besede izrekel, se je grad zrušil
v prepad.

Vitez Bogdan je spet zajezdil svojega konjiča
in zdril z osvobodeno deklico v svojo kneževino.
Tam so priredili imenitno svatbo, na katero bi bila
povabljena tudi jaz, Ivi Anžur, če bi bila takrat že
na svetu. Ker me pa še ni bilo, me niso povabili!

Vitez Bogdan je s svojo mlado ženko še dolgo,
dolgo let erečno živel in bi živel še zdaj, če ne bi
bil prej umrl...

Na kraju, kjer je stal grad Burjač, pa je nastalo
črno jezero, ki mu še dandanes pravijo Burjaško
jezero.

Ivi Anžur.

Čudna povest

Janezek: »Mama, ali ti kaj rada poslušáš po-
vesti?«

Mati: »Da, Janezek, rada jih poslušam.«

Janezek: »Ali hočeš, da ti jaz eno povem?«

Mati: »Kar povej jo, če jo znaš!«

Janezek: »Ampak, mamica, bojim se, da ti
ne bo všeč...«

Mati: »Zakaj ne? Kar povej jo!«

Janezek: »Ampak, mama, ta povest je zelo,
zelo kratka...«

Mati: »Nič ne dé, kar začni!«

Janezek: »Dobro, pa poslušaj! V kuhinji na
polici je stal lonček z medom. Ta med sem jaz
polizal, lonček pa razbille«

Has domači zdravnik

D. J. D. P. H.: 18 let starega sina imate. Boli ga v prsih, čuti bolečine v želodcu. Je lahko. Kar je najhujše: neprestano se mu zeha. Ako misli zehati, se mu nekje ustavi, ne more izdihniti. Vprašal je za svet. Rekli so mu, da ima srčno napako. Zopet drugi pa trdijo, da ima preveč zraka v želodcu. Ne morete verjeti, da bi imel srčno napako. Po stopnicah nese do 85 kg, ne da bi mu srce ali sapa nagajala. — Menim, da srčne napake fant nima. Nadloge izvirajo iz njegove duševnosti ali živčevja. Priporočam mu redno življenje. Za nadlogo pa se naj čim manj meni... Presle bodo, da sam ne bo vedel, kdaj.

Z. T. G. P.: 19 let ste stari, nevrozni, že ob najmanjšem razburjenju se začnete tresti. Če vas kdo na hitro ogovori, se ustrašite, da ne morete takoj odgovoriti. V družbi ste kakor pod tujo oblastjo. Kakor otprli ste, govorjenje se vam zatika. Sicer ste veselo značaja in si želite družbe. Mislite, da je kriva vaše nevednost nezgoda, ki ste jo prestali pred osmimi leti. Povzelo bi vas skoraj bilo namreč. — Nevednost vam je iskati vzroka v vaši duševnosti. K vsemu pa pripelje svoj delež še vaš telesni ustroj. Potrebni ste rednega, mirnega življenja. Če vas mika družba, si jo poiščite. Vendar pa naj bo ta družba vam primerna, v kateri se boste počutili enakovrednega in se ne boste bali.

A. S. Lj.: 69 let staro mater imate, ki je sicer zdrava. Večkrat pa jo ponoči prime krč v nogah, da mora vstati in hoditi po sobi. — Domnevam, da ji nevednost povzroča revmatizem; sklepni ali pa mišični. Večerja naj skromno. Noge naj si koplje v topli vodi pred spanjem. V postelji pa naj si noge tople zavije.

Ista: Imate 11 let starega sina, ki je zelo šibkega zdravia. Pravite, da ima otroško naduho. Večkrat ponoči dobi napad, ki traja vso noč in ga hoče zadušiti. — Mislim, da so napadi v zvezi z angloško boleznijo. Ta namreč povzroča pri otrocih pogoste krče. Bolezen napadlja živčevje zelo občutljivo in razdražljivo. Posledica te razdražljivosti so krči. Skrbite za to, da bo otrok čim več na svežem zraku, da bo dobil hrano bogato z vitamini. Dajte mu tudi kalcija.

Bolezen: Za kakšno vojaško službo bi bil kot rezervist sposoben, če vam manjka 23 zob in imate vse tečaje, ki so s tem v zvezi? — O tem odloča komisija. Odvisno je od vaše šolske izobrazbe in drugih zmožnosti in sposobnosti. Javite

se na svojem vojaškem okrožju. Prav v teh mesecih so nabori. Poslali bodo še vas na pregled.

Isti: Vaša nečakinja je imela vnetje porednice na levi strani. Zdravljenje je trajalo zelo dolgo. Sree ji močno utriplje, diha težko. Kako bi to odpravili? — Po vnetju porednice ostanee zarastline, ki ovirajo razvitje pljuč in s tem otežujejo dihanje. Sree je pa tudi bolj obremenjeno. Odpraviti to nevednost pa je nemogoče.

G. E. M.: Spremembe, ki jih opažate na sebi, niso noben dokaz, da se je z vami po opisanem dogodku to zgodilo, kar si mislite. Čas je prekratek, da bi mogli otipati kakšno bulo. Stopite na bolniško blagajno. Tam boste zvedeli vso resnico.

J. P. V.: Z vašimi pripombami o prhljaju in izpadanju las se skladam v toliko, da je važen, včasih celo odločilni faktor, telesna konstitucija. Vaša teorija o klimi pa ne drži.

G. J. C.: Izostanek čišče še ni dokaz nosečnosti. Neprestane bolečine v križu še tudi ne dokazujejo tega. Vzrok je lahko prehlad pri kopanju, ki ga omenjate.

V. F. St. J. p. St. N. m.: Nujno ni, da bi morali k strokovnjaku za kožne bolezni zaradi prhljaja. Priporočam pa vam v vašem najbližjem mestu takega strokovnjaka nimate. Če hočete k njemu, morate v Ljubljano. Tam imate veliko izbiro. Eden med temi je tudi vaš rojak, iz vašega najbližjega mesta.

I. M. iz Z.: Lani vas je začela boleti noga med prsti in nad stopalom vas je začelo močno srbeti. Čez par dni so se napravili mehurčki, ki so se predrl. Letos se je nadloga v isti obliki na istem mestu ponovila. Sree vas pa tudi po životu. Večkrat vas obhaja čudna vročina. Sree vam silno utriplje. — Nadlogo med prsti povzročajo dostikar posebne vrste glivice. Dognati pa jih moramo le s pomočjo mikroskopa. Šele po tem dognanju je zdravljenje uspešno in trajno. Ne vem, koliko ste stari. Iz starosti vaših sinov pa sklepam, da ste, oziroma se bližate meni. Utripanje srca, obhajanje vročine je v teh letih, srbenje po životu je navadno s tem v zvezi.

Ista: Bradavice odpravite zlahka: z izžganjem z elektriko. Bolečine v prsih pri vašem najmlajšem sinu povzroča vnetje prsne žleze. Nevarno ni. Je pa prehodnega značaja. Devlje naj si gori obkladke iz svinčene vode.

Pravni nasveti

Spor zaradi nejasne pogodbe. I. V. N. S. — Kupili ste posestvo s prevzickarjem. Namesto vžitka, ki ga je imel pri prodajalcu svojemu sinu, si je izgovoril hasek nekaj njiv, pravico si napravilati drva v gozdu in na izgovorjenih njivah opraviti vsa dela z živino. Sedaj zahteva, da mu morate voziti gnoj na svojih vozovih, da pripeljete svoj plug in brano, da mu morate voziti tudi drva in nasteljo in da mu morate zmlatiti žito na svoji mlaticnici. — Ko ste prevzeli posestvo z vžitkarjem, je vžitkar verjetno imel svoje pravice vknjižene na posestvu. Poglejte, kaj je v zemljiški knjigi zapisanega. Vse to lahko vžitkar od vas zahteva. Če pa vžitkar nima vknjižene svoje pravice, potem velja med vama to, kar ste se zgovorili. Če ni imel vžitkar ob času dogovora lastnega orodja pri hiši, in si je od vas izgovoril vsa dela z živino, potem je bilo po našem mnenju molče misljeno tudi potrebno orodje (vozovi, plug, brana in mlaticnica) za ta dela. Ravno tako je bilo k pravici napravljati si drva v gozdu, molče tudi misljeno, da mu boste s svojo živino ta drva pripeljali na dom. Svetujemo vam, da tudi vi pogodbo tako tolmačite in se izognete tožbi, ki bi vam v vsakem slučaju napravila le stroške, ker vžitkarju bi bilo težko kaj zarubiti.

Skupna kuhinja. S. J. P. — Pet oseb se je dogovorilo za skupno kuhinjo in so najeli kuharico za mesečno plačo. Izdatek za kuharico in živila ste vedno delili po enakih delih. Če je sedaj eden izmed članov te menze bil ekoli en mesec odsoten in ni pred tem odpovedal svojega članstva, potem je dolžan, da ravno tako pripeva na rednihh stroških te kuhinje, kakor ostali člani: stroške najemnine, plačo in zavarovalnino kuharice morate razdeliti po enakih delih na vse člane, stroške nabavljenega materiala za kuho, ki se je potrošil, pa na one člane, ki so dejansko jedli v tej kuhinji v preteklem mesecu.

Grobnice in spomenike
kamnoseško stavbna, cerkvena
dela izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko podjetje
FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ-Ljubljana
telefon 49-09

Ločena. J. K. L. — Z možem ste bili katoliško poročeni. Nekaj let nato sta oba prestopila v pravoslavlje. Potem ste se ločili, najprej aodno, potem pa še pravoslavno-cerkveno. Mož vam plačuje alimente. Vprašate, če boste po moževi smrti prejeli pokojnino, odnosno, kateri ženi bo pripadala pokojnina, če bi se vaš mož ponovno oženil. — Kakšno stališče bo v vašem primeru zavzelo oblastvo, ki naj bi po smrti vašega moža nakazalo pokojnino, ne moremo vedeti. Vaš zakon je bil katoliško sklenjen in je aodno ločen. Po besedilu postave ne bi imeli pravice do pokojnine. Če se vaš mož, ki je sedaj pravoslaven, pred pravoslavno cerkvijo ponovno poroči, bi njegova nova žena imela pravico do pokojnine. To pravico pa ji vi lahko ooprovate na ta način, da pri rednem sodišču pokrenete postopek na neveljavnost novega pravoslavnega zakona, čim bi ga vaš mož sklenil.

Le smrt vsled obratne neizgode da pravico na vdovsko rento. V. M. G. — Pred petimi leti je revni donarici umrl mož tri dni po operaciji na kili. Na operaciji je bil napoten po zdravilo OUZD, kjer je bil ekoli 20 let zavarovan. Vsled moževe smrti je prešla žena le pogrebno, ne prejema pa kljub številnim prošnjam vdovske rente. Vprašate, če se da ženi kako pomagati. — Do vdovske rente bi imela vdova pravico, če bi dokazala, da je smrt nastopila vsled posledic obratne neizgode. O tem je moralo razpravljati pristojno sodišče delavskega zavarovanja v Osijeku in proti njegovi sodbi je bila dopustna

pritožba na vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Zagrebu. Sodišče je brezdomno zaslišalo zdravniške izvedence o vzroku smrti in verjetno ni bila smrt v vzročni zvezi z operacijo na kili. Če sami ne morete vpogledati sodnega spisa v Osijeku, prosite pri Delavski zbornici, da si pribavite spis od pristojnega sodišča delavskega zavarovanja in vam da potrebne nasvete.

Namenoma prezrti nujni dedič. O. D. L. — Stari oče in stara mati, ki sta imela sina edince, pa je ta pred njima umrl, bi morala preostali hčerki svojega sina, ki je njuna vnukinja, zapustiti polovico evojeja premoženja kot nujni dedinji. Ker sta v oporoki popolnoma zamolčala svojo vnukinjo in zapustila premoženje nečakinja, je imela vnukinja kot nujna dedinja pravico, da tekotm treh let po smrti starih staršev od oporočne dedinje zahteva svoj nujni delež. — Priče, ki so popisale oporoko, so bile le oporočne priče in ne odgovarjajo za resničnost navedb v oporoki sami. — Ker je vnukinja nedoletna, vam svetujemo, da se pri varstvenem sodišču približate, da bo vnukinja postavljen primeren varuh, ki bo mogel varovati njene koristi, v kolikor niso njene pravice kot nujne dedinje že zastarane.

Povišanje najemnine. D. K. — Povišanje najemnine je nedopustno in velja za vas isto, kot je navedeno v odgovorih v št. 188 z dne 18. avgusta 1940 pod istim naslovom ter pod naslovom »Obnovitev hiše in najemninna«.

Babica. B. M. L. — Obrnite se pismeno ali ustmeno na vodstvo babiške šole pri ženski bolnišnici v Ljubljani za potrebne podatke. Šola traja 18 mesecev in se začne vsako drugo leto.

Dota. D. G. St. R. — Kot zakonska hčerka svojega očeta, imate pravico, da zahtevate ob poroki njegovemu premoženju primerno doto. V sporu bo višino te dote določilo sodišče. — Ker ima vaš oče še 8 nezakonskih otrok, bi se ob očetovi smrti iz njegove zapuščine moralo založiti potrebne vsote za preživljanje teh otrok do njih oseamosvojitve in šele od preostalega bi vam pripadala polovica kot nujni dedinji.

Absolvent dvorazredne trgovske šole. B. J. B. — K odgovoru pod gornjim naslovom, ki smo ga objavili v nedeljo, 11. avgusta t. l., je treba dostaviti sledeče: Po § 5 zakona o srednjih trgovskih šolah z dne 18. marca 1932 imajo dvorazredne trgovske šole veljavo šestih razredov srednje šole (gimnazije). Radi tega imajo absolventi teh šol pravico do skrajšanega roka službe v stalnem kadru (9 mesecev), če napravijo v tem roku izpit za rezervnega narednika v oni vrsti vojske, v kateri služijo rok. Učenci, ki so dovršili dvorazredno trgovsko šolo in opravili zaključni izpit, smejo prestopiti v tretji razred trgovskih akademij, če opravijo dopolnilni izpit.

Volilo v gasilске namene. V. J. K. — Pokojni zapustnik je volil v oporoki gasilskemu društvu vsoto denarja za nakup nove motorne brizgalne. Dedič odlašal je izplačilom volila in sedaj pravi, da misli, da mu ni potreba prej volila izplačati, dokler gasilsko društvo ne bo napravilo nove motorne brizgalne. Volilo pa za nakup motorne ne zahtuje. Ali je dedič dolžan izplačati tako volilo in ali ga sme gasilsko društvo porabiti tudi za drugo gasilsko orodje, ker ne more kupiti motorne brizgalne? — Dedič mora v vsakem primeru izplačati volilo gasilskemu društvu v enem letu po smrti zapustnika. Če je zapustnik samo neobvezno povedal namen, za katerega je volil vsoto denarja, t. j. za nakup motorne brizgalne, ne da bi bil izpolnilev tega namena stavil volilojenniku v dolžnost ali kot pogoj za prejem volila, je tak priavek pravno brezpomenben in gasilsko društvo denar lahko uporabi tudi za druge vrhe. Če bi pa bil zapustnik stavil volilojenniku nakup motorne brizgalne kot pogoj, pod katerim mu da volilo in bi volilojenniku takega pogoja ne izpolnil, bi izgubil pravico do volila. Volilojennika zapustnikovo naročilo tudi tedaj ne veže, če je volilo tako majhno, da se z njim naročilo ne more izvršiti.

Mehanična stroka. F. O. — Obrnite se na obrtno šolo pri delavnicah državnih železnic v Mariboru in prosite za potrebne informacije. Za oskrbo boste morali v vsaki šoli sami skrbeti, seveda pa v vsakem mestu obstoje razne dobrodelne ustanove, pri katerih revni in pridni učenci dobe podpore. Morda bi bila za vas primerna Srednja tehnična šola v Ljubljani.

Ljudska šola na Nizozemskem. E. K. — Na Nizozemskem ste dovršili šest razredov ljudske šole. Radi bi zvedeli, kakšni šolski izobrazbi pri nas odgovarja nizozemska ljudska šola, ker nameravate

pri nas študije nadaljevati. — Obrnite se s prošnjo, da vam odgovore na tako vprašanje na prosvetno ministertvo v Belgradu. Prošnjo morate seveda kolekovati s kolekom za din 10 in ji priložiti šolska spričevala.

Sporna meja. G. M. — Kupili ste travnik obrasčen s lesom. Prodajalec vam je pokazal mejo. En osed pa mejo, ki vam jo je prodajalec pokazal, ne prizna in sili v vaš travnik, češ da ga že 15 let tako uživa. Vprašate, kako bi spor mirno uridili? — Če se ne morete s sosedom sporazumeti, pojdite k sodišču in prosite, naj sodišče obnovi mejo med vašim in sosedovim zemljiščem. Sodišče bo določilo mejo po zadnjem mirnem posestnem stanju. Če tega ni mogoče določiti, bo razdelilo sporni prostor po pravici oeni. Če pretega prometna vrednost spornega mejnega prostora znesek 500 din, se vprašanje meje lahko uredi s tožbo. Če osed šele 15 let uživa sporni svet, ga še ni priposestvoval in se bo moral v primeru tožbe umakniti nazaj na staro mejo. Sporni svet bi osed priposestvoval, če bi ga bil s svojimi predniki vred nemoteno užival 30 let.

Bolničar K. G. K. — Z dovršeno meščansko šolo imate kvalifikacijo ne samo za šolo za bolničarje, ampak tudi za sprejem v šolo za zdravstvene pomočnike. Obrnite se sami na upravo državne bolnišnice v Ljubljani ali pa na centralni higijenski zavod v Belgradu ter prosite za potrebna pojasnila.

Nakup obremenjenega (zadolženega) zemljišča. F. V. — Če se je prodajalec zavezal, da vam bo pro-

Kmetijski nasveti

Gliste pri prašičih. K. R. B. — Pujski, dva meseca stari, so dobili gliste. Želite vedeti sredstva, s katerimi bi jih odpravili. — Prašiči pogosto dobe gliste, četudi marsikateri svinjerejec tega ne opazi. Napadejo zlasti mladiče in tedaj povzročajo lahko veliko škodo. Večkrat jih dobimo že pri 10 dni starih pujskih. Od glist napadene živali ne kažejo več bele svetlikajoče se kože, ki postane bolj suha. Na njej se pogosto pojavijo izpuščaji, zlasti tam, kjer je koža nežna; v prebavi nastanejo motnje, ki večkrat povzročajo pogin. Tudi pri starejših pujskih nastopijo. Glistavi prašiči postanejo tudi bolj občutljivi proti raznim prašičjim boleznim. — Pri zatiranju črevesnih glist ne zadostuje samo, da jih s sredstvi odstranimo iz živali, ampak istočasno moramo tudi skrbeti, da se nanovo ne okužijo. Za odpravo glist priporočajo kot domača zdravila česnovno vodo ali pa vodo, ki smo ji primešali žličko terpentina. Če eno ali drugo teh sredstev damo živalim 3-4 dni, bomo gotovo odstranili vse gliste iz njih črevesja. Imamo sicer še druga zdravila, ki so pa strupena; te pa mora predpisati in odmeriti živozdravnik sam. — Breje glistave svinje je potrebno razgladiti 4-6 tednov pred storitvijo, potem jih postaviti v temeljito osnažen in razkužen svinjak s svežo steljo. Ko smo gliste odpravili iz živali, tedaj moramo razkužiti tudi svinjak in tekalnice. V svinjaku umijemo z vročo sosoovo raztopino tla in stene ter jih prebelimo z apnom iz tekalnice odstranimo blato in odpadke vseh svinj ter navozimo nanj svežo zemljo. Če potem še večkrat damo prašičem česnovne vode, ki je že sama na sebi zdravilna, se bomo popolnoma rešili teh škodljivcev.

Vlažno stanovanje. A. B. C. — Na dolgo in široko opisujete svoje vlažno stanovanje v stari hiši, v kateri je v debelem zidu opeka taka, »da se da z nožem rezati kot sir«. — Taka stara poslopja se dajo težko osušiti, ker vleče zidovje vlago iz tal. Za popolno osušitev bi treba ves omet tudi v špranjah odkruti, temeljito zid osušiti, potem namazati s kakim izolirnim sredstvom, nanj napraviti cementno prevleko. Šele na to pride omet. Svetujemo vam, da pokličete veččega zidarskega mojstra, ki bo pregledal zidovje in napravil proračun, koliko bi tako osuševanje stalo. V osušeni stavbi tudi »ribice« ne bo več in kanarčki se ne bodo prehladili.

Sadjevec se vleče. J. P. K. — Želite nasveta, kako odpraviti sadjevec v sodu, ki se vleče, da bo izgubil to napako in bo spet užiten. — Vlačljivi postanejo najraje šibki mošči, ki še niso povreli. Zlasti jabolčnik je temu podvržen. Vzrok vlačljivosti so razne glivice, oziroma bakterije, ki spreminjajo sladkor v neko sluznato tvarino (munit, dekstran). Vlačljivost sadjevca, če ni že premočno razvita, se da s pravilnim ravnanjem še odpraviti. Če je v pljaci še sladkor, moramo ga popolnoma pokipeti. Sod postavimo na topel prostor, da sadjevec lahko povre. Če pa nima večje

Šah

Amaterški turnir je nudil po 9. kolu še zelo nejasno sliko, ker se nobenemu favoritu ni posrečilo, oddaljiti se s naskokom. Borba je na ta način zelo napeta in bo verjetno vse do konca. Za prvo mesto se bore Berner, Jerman, Šiška, Sorli in Šubarič. Eden od teh bo bodoti mojster. Turnir vzbuja v Celju splošno zanimanje in je brez dvoma lepa propaganda za šah. Celjski šahisti so se zelo potrudili in vsi priznajo, da je ta turnir najlepši od vseh dosedanjih.

Danes bo redni občni zbor Jugoslovanske šahovske zveze, na katerega bodo prišli šahovski organizatorji iz cele Jugoslavije. Obravnavalo se bo predvsem vprašanje končne organizacije jugoslovanskega šaha. Baje obstojajo o tem neki spori, pričakovati pa je, da bo končno le prišlo do rešitve, ki bo v korist jugoslovanskega šaha.

Iz amaterskega turnirja v Celju je bila do sedaj še najefektnjeje odigrana partija Sorli-Popović iz 7. kola, ki je bilo v Dobrni. To partijo danes prinašamo.

Sorli — Popović.

1. e2—e4, e7—e5; 2. Sg1—f3, Sg8—c6; 3. Lf1—b5, a7—a6; 4. Lb5—a4, b7—b5 (črnemu se mudi z akcijo na damskem krilu. Običajno in boljše je Sg8—f6); 5. La4—b3, Sg8—f6; 6. 0—0, Lf8—e7; 7. Tf1—e1, d7—d6; 8. e2—c3, Sc6—a5; 9. Lb3—c2, e7—e5; 10. d2—d4, c5×d4? (to je težka napaka, ker se sedaj odpre belemu c-kanju in beli skakač iz bi takoj

Pazite kaj pijete!

Zahtevajte vedno našo najboljšo mineralno vodo, ki je obanem tudi zdravilna za razne bolezni srca, želodca, jeter, žolča, ledvic razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

dano parcelo izročil brez vknjiženih bremen in tega ni storil, vam odgovarja za vso eventualno škodo, ki pa jo boste morali seveda dokazati. V presojo o vašem odškodninskem zahtevku se ne moremo spuščati, ker niste povedali, kdaj je bila pogodba sklenjena, kdaj je bila parcela prepisana na vas, kdaj se je prodajalev upnik vknjižal na parcelo itd. Če je bil vknjižen upnik ob sklepanju pogodbe, bi bili vi to lahko iz zemljiške knjige videli ter bi morali postopati z večjo previdnostjo. Previden kupec bi ne izplačal prej kupnine, dokler se kupljena parcela brez bremen ne prenese na njega. V primeru odškodninske pravde bi morali slišati tudi drugo plat zvona t. j. nasprotnikove navedbe, da bi mogli vsaj z malo verjetnostjo prorokovati izid iste.

množine sladkorja, postopamo z njim na naslednji način: Sadjevec pretočite v kad, prelivajte, mešajte in prepetajte ga s čisto metlico, da se prežari. Pri tej priliki dodenite mu na vsakih 100 litrov 5 do 8 gramov v čistem alkoholu raztopljene tanina (freslovine). Nato sadjevec pretočite v temeljito očiščen in dobro zažveplan sod, napolnite ga do vrha in zamašite. Pustite ga na miru kake tri tedne, potem ga poskusite, če se je očištil in ozdravil. Tedaj ga zopet pretočite v čist in le malo zažveplan sod, ki pa mora tudi biti poln.

Ribežov sok vkuhan plesni. A. H. M. — Vkuhalo ste ribezov sok, ki ga pa niste pustila kvasti. Sedaj vam je začel v kozarčih kipei — vreti in na vrhu postaja plesniv. Ker mislite, da mu manjka kisline, hočete na vodi skuhati vinski kamen s sladkorjem in to primešati soku. Želite nasveta, kaj napraviti, da se sok ne skvari. — Ko ste vkuhali ribezov sok, bi ga morali v kozarčih zapreti brezdušno, tedaj ne bi začel kipei. Z dodatkom kisline in sladkorja boste težko preprečili kipeenje. Če je vkuhani sok trd kakor marmelada, tedaj preprečite kipeenje in plesnitev z dodatkom alkohola, ki pokrije vršno plast, ali salicila. Plesnivi del morate seveda odstraniti. Najbrž vam ne bo preostalo nič drugega, kot ribezov sok še enkrat prekuhati in brezdušno zapreti.

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE

Dvokolesna, otroški vozički, šivalni stroji, prevozni trikotniki, pnevmatika

Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4

Setev zimske grašice. S. P. N. — Želite vedeti, kdaj in kako je sejati zimsko grašico za pridobivanje semena. — Zimsko grašico sejemo jeseni med ozimno rž ali pšenico. Za spomladansko krmo se najprej kosi grašica med ržo, nekoliko pozneje pa ona med pšenico. Za pridobivanje semena nam najbolj služi med ržo. Tedaj jo tudi redkeje sejemo. 100—140 kg na ha, rži pa 100 kg, če sejemo s sejalnico. Ročna setev zahteva 30 do 40 kg več semena. Zelo dober pridelek semena boste imeli, če ji pognojite s 300 kg superfosfata na 1 ha. Pri žetvi je paziti, da na njeni ne prezori, ker tedaj rada izpade. Seme grašice dobite pri mlavci deloma z sejalnikom, največ pa s trierjem. Če ostane kako zrno rži vmes, nič ne škodi. Pri nakupu semena pazite, da dobite pravo zimsko grašico in ne morda jaro. Če ji je oves pri-mešan, je to jara grašica.

poseže v igro, ne da bi moral po ovinkih preko d2 in f1 kot je v španski otvoritvi običajno.; 11. c3×d4, Dd3—c7; 12. h2—h3 (Lc8—g4 je treba preprečiti.); 0—0, 13. Sb1—c3, Sa5—c4? (to je spet slabo, ker daje belemu še nadaljno pospešenje razvoja.); 14. b2—b3, Sc4—b6; 15. Lc1—b2, Lc8—b7; 16. Ta1—c1, Ta8—c8; 17. d4×e5 (beli je dosegel lepo napadalo pozicijo in uspe sedaj v napadu, četudi v črni poziciji ni še slabih točk.) d6×e5 18. Sc3—d5, Sb6×d5 (tudi po Sf6×d5 je bel napad ailen.); 19. e4×d5, Dc7—d7; 20. Te1×e5, Lb7×d6; 21. Sf3—d4! (napad z vsemi figurami!) g7—g6 (prepreči belemu konju dostop na f5, toda sedaj je pozicija črnega kralja še oslabilena in beli napad postane nevzdržen.); 22. Dd1—d2, Tf8—d8 (to omogoča belemu lepo žrtve, toda uspešne obrambe ni več.); 23. Te5×e7, Dd7×e7; 24. Sd4—f5! (odpre lovca na b2 epi diagonalno in odločilo poseže z damo v napad.) Dc7—e6; 25. Dd2—b6, Sf6—e8 (na Sf6—h5 pride Sf5—g7 z napadom na črno damo in konja, ki brani mat.); 26. Lb2—a3! in črni se je vdal, ker more ubraniti mat le še z žrtvijo dame po Td8—d6, La3×d6, Dd6×d6, kar je pa seveda brez vseh izgledov.

Kriolit na Grenlandiji

Mnogi se sprašujejo, zakaj tako zavezniki kakor Združene države Severne Amerike pripisujejo tolikšno važnost Grenlandiji. Toda niso samo strateški razlogi merodajni za to zanimanje, marveč se zdi veleislam Grenlandija važna zaradi tega, ker so v njej zelo bogati rudniki tako imenovanega »kriolita« (ledení kamen). Razen na Grenlandiji kopljejo kriolit samo še na dveh mestih drugod na svetu, in to pri Miaski v Uralu in v Coloradu v Ameriki. Toda ti rudniki so zelo siromašni.

Kriolit je po svoji sestavi natrijev aluminijev fluorit ter je neobhodno potreben pri izdelavi mnogih vrst aluminija, zlasti pa ni mogoče brez njega izdelovati duraluminija, iz katerega grade danes letala. Brez kriolita si ni mogoče predstavljati tovarne duraluminija. In duraluminiju je v današnji vojni prisojena prav važna vloga. Zato so bogati rudniki kriolita na jugu Grenlandije ono, za čemer obračajo oči tako zavezniki kakor tudi Amerikanci.

„SLOVENEČ SVETOVALEC“
odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.
„Slovenec“ 25. avgusta 1940

Z begunci v Lizboni

V nekem portugalskem listu toži marseillski dopisnik o pustih dneh v Marseillu. Spominja se lepih večernih ur po kavarnskih terasah na najslavnejši marseillski ulici Cannebière, ki jo je španski pesnik označil za najlepšo in najzanimivejšo ulico na svetu. Tu vidiš v nekaj minutah ljudi iz vseh strani neba in vseh dežel sveta. Sedaj je Marseille oropan tega čara. Po Cannebièri ne vrve več tujci iz vsega sveta. Nekaj sijaja te ulice je padlo na Lizbono, pravi portugalski časnikar.

Če se sprehajaš po Avenida da Libertade, najlepši ulici glavnega mesta Portugalske, Lizbone, ali če se v opoldanskih urah podaš na Rossio, največji trg v središču mesta, boš slišal prav toliko, če ne več tujce govorice kakor domače. Valovi velike vojne so jih zanesli na mirno portugalsko obalo. Domačini sami ne vedo, ali so jim ti gostje bolj v ponos ali v skrb.

Vsak drug avtomobil v mestu ima poleg številke znak CD (Corps Diplomatique, avto ki pripada članu tujega diplomatskega zbora). Ali je v Lizboni kak važen mednarodni posvet? Ali je morda ženevska Zveza narodov v zadnjem trenutku prenesla svoj sedež v Lizbono, da bi preživela svoje zadnje ure v krasotah obale Atlantskega oceana? Nič takega se ni zgodilo. Portugalska pač praznuje to leto narodne spominke dneve in jo je v ta namen obiskalo več zastopnikov iz Amerike, toda ti so že večinoma odpotovali in če bi bili še vsi na Portugalskem, bi vendar ne bili zadosten vzrok za razlago, zakaj je v deželi toliko avtomobilov z znakom CD. Če natančneje opazuješ te skrivnostne avtomobile, si polovico uganke že rešil. Vsi nosijo znake držav, ki jih je sedanja vojna zbrisala z zemljevida. So torej last diplomatov, ki so bežali pred Nemci tja doli v Lizbono, na skrajni konec Evrope. Ni čudo, če so prenapolnjena poslopja poslanstev tujih držav, ki so zgubila svojo samostojnost in imajo v Angliji le še navidezne vlade.

Nedaleč od Lizbone je Estoril, najlepše portugalsko kopališče. Električna železnica te kmalu pripelje tja. Estoril je zahodno od Lizbone, blizu rtiča Roca, ki je najzahodnejša točka na evropski celini. Ta lega Estorila je značilna za mnoge ljudi, ki bi radi vsled novih razmer zapustili ne samo svojo domovino, ampak tudi stari svet, pa tu čakajo na dovoljenja novega sveta za sprejem. Tu vidiš politične begunce vseh vrst, zlasti mnogo je židov iz vseh evropskih se obstoječih ali že bivših držav, ki so vse svoje imetje še pravočasno spravili v denar, pa tudi veliko število Angležev, ki so se rešili v nevtralne dežele pred strahotami vojne, katere so tokrat zadele že njihovo otocje.

Če greš v Lizboni skozi dvorane najlegantnejšega portugalskega hotela »Palacio«, vidiš povsod sedeti ljudi, ki so še pred kratkim mnogo pomislili. Vojvode, grofi, plemenitiši, bankirji, ministri in poslanci, veletrgovci, časnikarji, gledališki igralci. Mnogi so z gospem in svojimi družinami. Vse se pozna, vse se pozdravlja. Jedo in pijejo — bar ni nikdar prazen — plešejo in igrajo ružeto. Vročično jim plešejo roke po ruleti. Veste so sicer omejene, toda nekaj tisočakov bi jim moglo v popolni negotovosti, v kateri živijo, podaljšati to življenje in upanje na boljše čase. Vmes pa se smejejo in šalijo, kot bi se nič usodnega ne zgodilo na svetu. Kaj naj pa tudi store? Tako pa

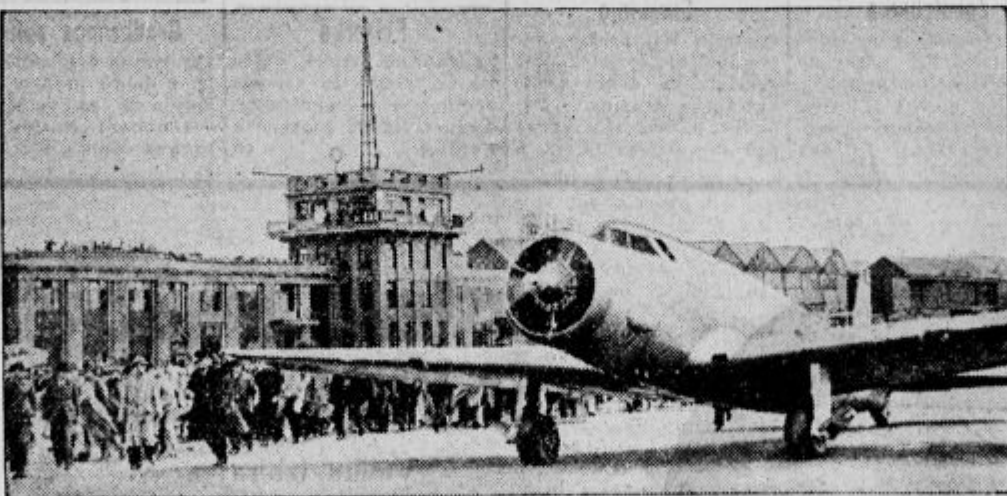
vsaj malo premotijo zavest, da so le še sence tega, kar so bili še pred kratkim. Pred hotelom jih čakajo dragi avtomobili iz dobrih starih časov. Pacardi in Cadillaci, ki so tu prav za prav brez vrednosti. Niti prodati jih ne morejo več. Ko je namreč postal pritok beguncev iz Pariza po njegovem padcu premočan, je izdala portugalska vlada prepoved za uvoz avtomobilov. Če begunci po poteku veljavnosti svojih triptikov ne bodo pravočasno odpeljali avtomobilov iz države, jih bo ta zaplenila. Zato ni nobeno čudo, če je skušal neki Belgijec zamenjati svoj avto za kolo, drugi pa ga je bil zopet pripravljen dati za hrano in

Ahasver z violino

V zeleni ciganski voz, majhnemu vagonu podoban, je vprežen mrzav konj. Dolgolasi mož z bodljikasto brado ga priganja v nerazumljivem jeziku. Na vratih se suši perilo, v vozu se med blazinami in cunjami drenja kup črnolasi otrok. To je stalna, nespremenljiva slika, na katero večkrat naletimo. Tako jo opisuje stari kmet, če pripoveduje o svoji mladosti in o lovu na cigane, ker so mu izpred oči ukradli kokoši. Tako potujejo od žegnjanja do žegnjanja, od sejma do sejma, po deželi in trgih, v predmestjih in velebitih. Romali so in še romajo, žive in postopajo ti ljudje, ki so še zadnje zatočišče romantike v zmasizir-

zopet trde, da izhajajo iz globin Srednje Azije, domovine večine narodov in ljudstev. Iz njihove pasme lahko sklepamo na tatarsko pokoljenje. Tretji zopet pravijo, da jim je Španija prvotna domovina. Španija da je z najstarejšimi domačini Baski, ki prebivajo na obronkih Pirenejev, dokaz za to, ker je v teh videti sledi preminulih narodov. Drugi pravijo zopet, da moramo iti na Kavkaz, da, celo tja do Tibeta, če hočemo najti prvo domovino ciginov. Uganka torej ostane...

Cigane brez izjeme označujejo lastnosti, ki pri nobenem drugem narodu na svetu ne pridejo tako do izraza. To so: nagnjenost k nomadskemu živ-

Angleško letališče Croydon pri Londonu, ki ga Nemci strahovito napadajo.

ranem, brezdomovinskem svetu. Žalostni vitezi velikih cest, sinovi ahasverovi, »večni Judje«. Kdo so in odkod so prišli?

Najzanimivejši in najskrivnostnejši je, da na to vprašanje ni mogla dati odgovora moderna znanost s svojo zgodovino, naukom o narodih in plemenih, primerjajočim jezikoslovjem itd. Koliko znanstvenikov se je pečalo s »ciganskim vprašanjem«, toliko domnev imamo; vsaka je lahko pravilna; za nobeno ni mogoče reči, da je pravilna.

Pravijo, da izhajajo iz Madžarske, iz Karpátov, njihov jezik ima madžarske primesi... Drugi

ljenju, sovraštvo do vsake določene življenjske oblike in stalnosti, naravnost strastno samovanje in oddaljenost od nečigov, zlasti pa njihov način ljubezni in neskončno veselje do glasbe.

Tako živče romajo po vsej Evropi, igrajo, napovedujejo usodo iz kart, plešejo po sejmiščih, zbujajo čuda pri ljudstvu z dresiranimi psi in medvedo vedno brez dovoljenja in zato vedno v sovraštvo s policijo in žandarji. Pogosto se jih rada prime zelenjava po polju in vrtu, radi goljufajo pri kartah, redko pa najdeš med njimi velike zločince. Pošvetlo se tudi kakemu rokodelstvu, a le takemu, ki ga lahko med potjo opravijo, kot krpanje loncev, brušenje nožev, nikdar pa niso stalni, tudi pri delu ne. Najljubša jim je pač godba, zato vedno igrajo, strastno ljubijo goši, ogrske čardase, ljubavne napeve...

Ali jih res ne more ukrotiti moderna država s svojim številnim aparatom, policijo, šolami in zavodi? Ali je proti tem zagonetnim nomadom res edino učinkovito sredstvo palica?

Narava je pač narava. Že v prejšnjem stoletju so izdali v raznih državah posebne zakone, ki naj bi uredili življenje ciginov. Podili so jih iz vasi, jemali jim vozove, jim dali zemljo da bi jo obdelovali in se tam ustalili, jih učili obrti, pa vse brez uspeha. Cigan je ostal cigan.

Diamant kohinor v Kanadi

Največji diamant na svetu, znameniti kohinor, so z ostalimi dragocenostmi angleške krone prepeljali na varno v Kanado. Ta diamant so čuvali najprej v Delhi, od koder ga je vzel veliki mogul Babur. Za tem je prišel v last perzijskega šaha, afganistanskega kralja in maharadže iz Lahorea. Od njega ga je kupila Vzhodno-indijska družba, ki ga je poklonila kraljici Viktoriji. Ona ga je dala izbrusiti v Amsterdamu.

Največji avtobus na svetu

Novi avtobus, stavljen v promet v Gdanskem, je brez dvoma največji avtobus na svetu. Je to omnibus, ki je 21 metrov dolg in ima 100 sedežev.

Tudi ameriško vojno ministrstvo je upeljalo novo vrsto oborožitve — padalce.

V prestolnici najmlajšega kralja na svetu

Svicaški časnikar Walter Bosshard je pred nedavnim objavil v »Neue Zürcher Zeitung« iz svojega potovanja po Iraku dopis, v katerem pravi med drugim: V razkošni vili, nekoliko vstran od bučnega in prašnega glavnega mesta se pripravlja mladi kralj Fejsal II. za važno nalogo, ki ga čaka. On je tretji vladar na prestolu nove kraljevine Irak. Izhaja iz stare arabske družine, ki sega neprekinjeno do Mohameda, ustanovitelja Islama, nazaj.

Kot šerifi Meke, svetega mesta muslimanov, uživajo člani te hiše velik ugled v arabskem svetu. Za časa prejšnje svetovne vojne so dvignili Arabci vstajo pod vodstvom poglavarja Huseina in njegovih sinov Abdulaha in Fejsala. Husein je takrat hotel ustanoviti veliko arabsko državo, ki bi obsegala vse kraje med Perzijskim zalivom in Sredozemskim morjem, od nove Turčije do Sueškega prekopu. Ta smeli načrt je zaradi zunanjih in notranjih okoličin propadel. Angleži so zasedli Palestino in Mezopotamijo, Francozi so šli v Sirijo, Arabci v Arabski puščavi so se zbrali okrog Ibn Sauda, tako da je kralj Husein s svojimi pristaši moral zapustiti sveti mesti Meko in Medino.

Medtem so arabski nacionalisti proglasili leta 1920. njegova sinova Abdulaha in Fejsala za kralja Iraka in Sirije. Prestola nobeden ni mogel zasedeti, ker so Francozi zasedli Damask. Fejsal je moral pobegniti, Abdulah, za katerega so govorili, da je bil zapleten v neki atentat na angleško posadko v Mosul, je padel v nemilosti pri Angležih. Kljub tem neuspehom je ostal vpliv arabskih nacionalistov močan. Da bi jih pomirili, so predlagali Angleži Fejsala za emira v Iraku. L. 1921. je Fejsal res sprejel vladarsko čast. Ljudstvo ga je navdušeno sprejelo.

Razna domača nomadska plemena so delala Fejsalu mnogo težav. Moral se je večkrat boriti z njimi. Državniška modrost in pogumnost sta mu ustvarila velik ugled doma in v svetu. Zato je njegova smrt l. 1933. v Bernu povzročila veliko žalost ne samo med prijatelji, ampak tudi med bivšimi sovražniki.

Fejsalu je sledil njegov sin Gazi, star šele 21 let, ki je imel pač mnogo prijateljev med arabskimi nacionalisti, manjkalo pa mu je očetovo bogato izkustvo. Vodstvo države je prešlo v roke ministrov, politikov, ki so se izživljali v medsebojnih političnih borbah. Posledica tega je bila vstaja nomadskih plemen, ki so se čutila zapostavljena. Še težje posledice je imelo to nezadovoljstvo med Beduini, ki so se uprli. Na čelu enega dela vojske je korakal tedaj general Bakir Sidki proti glavnemu mestu in zahteval odstop predsednika vlade. Pri posredovanju je bil ubit vojni minister. Kralj je moral sprejeti pogoje upornikov. Prišlo je do blage vojaške diktature po vzgledu Atatürkovne Turčije. Državna oblast se je vse bolj izmikal iz kraljevih rok, ki je bil le še nekaj zunanji predstavnik države. Bil je strasten avtomobilist. To svojo strast je plačal z življenjem v neki avtomobilski nesreči. Prestol je zapustil svojemu štiritletnemu edincu Fejsalu II.

Kraljevsko oblast so prevzeli regenti, mladega kralja pa vzgajajo za novega vladarja Iraka. Arabški nacionalisti pravijo, da vidijo v njem vladarja velike bodoče države, ki bo uresničil načrte svojega deda Huseina in bo združil danes sprte in razpršene Arabce.

Kurenčkuva Neška ma tud beseda

Jest sem že večkrat slišala ldi prpoudvat, de ma usak clouk čist drgačna gusta. Ampak jest tega ni sem mogla nekol verjet. Lepu vas prosem, ki je pa tu mučočče? Če b bl tu res, sem s mislela, b mogu ta al pa un kojnske fige velik bl ubrajtat, koker pa pumaranče. Koker je pa men znan, maja prou usi lde rajš pumaranče, koker pa kojnske fige. Vite, zdej sa se pa tud men uči udprle in sem pršla du spuznaina, de maja lde le prou, če tu trdja. Sam moj mož m je uči udperu. Poglejte! Moj mož je mogu met že ena puseben dobra gurtu, ke s je glih mene izbrau za soja zakonska puluvica. Kašna gusta sem mogla met pa jest, da sem s tku prmujenja dedca nakupala na glava, pa sam Buh ve. Puseben dobre guste pa de nisem mogla met, ke m je še dons žou, de sem bla tku zarukana. Sevede, zdej s na morem prou nč več pumagat, če sem segla pu kojnsk fig, namest de b pumaranca izbrala. Kar je, tu je.

Poglejte! Ke sem bla jest še mal bl mlada, koker sem dons, sa usi dedci kar nurel za marna. Kulkat sa se še clu stepel zavle mene. Sej nč ma rečem, luštna sem mogla bit res. Sej se zdej nisem glih napačna, ke sem te u letih. Pihnem ga še zmeri, puseben, če s tku la zjutri mal žnabile in pa nuhte rdeč potšriam. Še bl sem pa ldem useč, če s tud lase mal zbrenam. Keder sem

skrauzlana, se me dedci kar na morja nagledat. Prauja, de sem glih taka, koker kašen kuštrunček.

Sevede, lepota pa tud ni use Dondons je dedcem velik lubši gnar, koker lepota. Sevede, če je ubuje pr hiš, jim je pa še lubši. Če b mela jest tekat, ke sem se mužila, tud kašna puštena dota pr rukah, b že nč na rekla, če b se kašen dedec u mene zatelebou. Ampak jest sem bla tekat še bl suha, ket cerkevna miš. Še čule m je mogu moj ženem pestit forsibat, de sem mela kej za na noge natekent, ke sva šla k purok Vite tu je še ta narbl verjeten dukaz, de sem mogla biti res srčkana, ke sem bla še bl mlada. Tekat se je guvurel po lhan, de ga nimam para med gespu dičnam.

Ampak nekar na misleto, de vam jest tula prpoudjem sam zatu, de b se mal pubahala. Men kej taga še na misu na pride, če prou nisem na prežgan žup u lhan prplavala. Lde sce: prauja, de se dober blagu zmeri sam hval. Jest pa nisem glih tega mnejna. Večkrat sem pa tud že slišala, de se samohvala pud miza vala. Pud miza valat se pa jest tud nočem. Zatu tud u seb rajš na bom več naprej guvarila. Kar sem vam mela za puvedat, sem vam tku povedala. Jest na maram, da b ta l pa um ud mene kej slabga mislu. Lde maja že tku mal preveč strupene jezike. Če se clouk še tku pameten zadrži u žulein, ga na pesteja prgmah. Neki taga že najdeja na nem, de ga lohka pr usak prloznast čist du kusti ubereja. Prouzaprou maja pa puštene in skromne ldi še bl na pik, koker kašne rukumauharje.

Asten, dejma se še kaj družga pametenga pument. Sej vam mam še precej eneč reči za puvedat. Tu je še dober, de sem se glih zdejla spounla. Zdej en čas sem ratala tku puzablija, de je kar čuden. Un mesec sem se clu špacirista, ke sem ja ceu mesec jemala na kreda, puzabila plačat.

Zdej sem pa u straha, da b ja še ta mesec na puzbila. Al ni tu naroden? Če prou ne za stranka, za trgouca je pa prou gvišen tu neprijeten. Scer mam jest tud točen zapisan, kar kupem tist mesec. Ampak ta peruga, ke je treba plačat, sem pa useli tku zmešana, da na use puzabem. Noja, pa sej nisem sam jest taka. Zadne čase je tku velik druggeh tku zmešanah. Mal je 'ega zdejšna dragina urzah, mal pa tud zasluški, ke sa tak, de nisa za nekamer. Mal bo že se treba pučakat na bulš čase. Večen tud na more bit tku, koker je zdej. Keder se boma preselil na un avet, boma saj dougo ve s saba nesel, gnarja tku na mo.e nubeden s saba nest.

Veste, una nedela dupoudne pu devet maš sem šla še mal na prumenada ke na Aleksandruva cesta, de mal puzabem na take reči, ke nč rada na mislem najne. Kar naenkat pa zagledam pred saba Frtaučkuğa Gustlna. Tku je biu pa napucan, koker kašen baron al pa še kej višiga. Pa kuku je šou ta bimbo pukonc. Kdru ga je vidu, je prou gvišen mislu, de ma buhve kul meljonu u kašen bank zamrznehen. Jest b se ga kmal uguvort na upala, tku se m je zdou stolic. Pa špaciristok je mou tud, če prou ga še nekol nisem vidla s kašna palca ukul hodet. On ma zmeri ta navada, de drži u en rok kašna aktouka, u ta drug pa cigareta. Pa na smete miselt, de kašna Drava ampak Drina, sevede nepržgana. Men se prou zdi, de še kadiuc ni. Tu sam zatu nos zmeri tku draga cigareta u rok, de se mal pubaha.

Ke sem pršla du nega, sem ga useglih uguvarila ket starga prijatla, če prou sem bla jest čist ajnfloh ublečena. »Serbus Gustl! Kam ja mahaš, ke s tku napucan,« sem ga prašala. »Pa še tku lep špaciristok maš, koker kašen baron,« keder se gre h kašen fraj žent.

»Neška, Neška! Al na veš, de je dons nedela? Ub nedelah se more pa vendar usak mesten clouk mal bl nafrult, de lde na kažeja s prstam za nim,« m je še precej prjazen udguvuru.

»Prsmoda! Kaj na bom vedla, de je dons nedela. Glih zdejla sem ja pršla ud maše iz Šenklaufa. Al ti nis biu še pr maš?»

»Sevede sem biu. Ampak jest hodem prec zjutri h ta peru maš h svetmu Jakub Učaseh pa tud h Fleckajnarjem, de mam pol bliži na prumenada,« m je reku. Ampak jest na vem, če je tud res.

»Tu je že lepu ud tebe,« sem ga puhvalila, če prou mu nisem verjela. »Ampak tu se m čuden zdi, de dons noseš špaciristok s saba. Punavad noseš zmeri, keder te videm, kašen pakelc al pa aktouka pud pajzdha. Dons s ves drgačen, koker s punavad.«

»Kua pa je pol, če sem drgačen? Saj sa tud u pratk in pa u kulendreh nedele in pa prazenki rdeč natiskan, delouнки pa čist navaden črn. Zakua b mogu bit pa glih jest tud ub nedeleh in pa ob prazenkeh zmeri ves pučekan in zaflikan? Clouk more ja tud neki nase držat.«

Nč se nekar ne jez, Gustl! Sej jest nisem glih tku hedu mislela. Men se je sam tu čuden zdel, de hodeš dons sam s špaciristokam ukul in kar brez kašnega pakelca, koker hodeš punavad. M na smeš zamert,« sem se jest upr vičvala.

»A tku je ta reč, Noja, sej jest na bom zavle tega jezen nate. Midva ustaneva še zmeri prijatla, koker sva bla du zdej. Zatu t bom tud povedu, zakua hodem ob delounekh zmeri s kakšnem pakelcam al pa z aktouku ukul. Pog'eji, če b jest tud ub delounekh hodu sam s palca ukul, b me mele use ženice za tku starga, de tem mogu bit že u penzion. Tu b pa men na biu prou. Zatu pa noseam rajš kašna aktouka u rok, de misleja lde, de sem še zmeri u kašen bank za buhholtaria. Zatu jest mislem, de se ub delounekh bl pustam z aktouka, koker če b hodu s špaciristokom ukul. Tud kredita mam več pr ldeh. Al ni tu pameten,«

Jest sem bla na tu kar tih Kua sem pa tud tla. Sej veste, da se pameten clouk nč rad z bikam na buri. K. N.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 5 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Manufakturst
želi namestitve takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poštena praksa« št. 12547. (a)

Gospodična
s 4 razredi gimnazije in malo maturo išče primerno službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.263. (a)

Prodajalka
pridna in poštena, ki bi pomagala tudi v gospodinjstvu, išče službo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.414. (b)

Služkinja
srednjih let išče zaposlitve za kmečka dela ali pomoč gospodinj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.371. (a)

Absolvent
s 4 razredi gimnazije in malo maturo išče primerno službo, bodisi v pisarni, trgovini ali podobno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.373. (a)

Trgovski pomočnik
verziran v trgovini s mešan. blagom želi prenesti službo. Gre tudi v večjo trgovino na deželi. Nastop službe 1. oktobra. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 12.374. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke želi prenesti mesto kot poslovodja podružnice s kaviro 30.000 din. Gre tudi kot tih družabnik. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.340. (a)

Absolvent
kmetijske šole in trgov. tečaja, zdrav in priden, brez staršev, prosi primerno zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.260. (a)

Praktikantinja
s malo maturo in trgovskim tečajem želi namestitve v trgovini ali pisarni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.557. (a)

17 letna gospodična
s meščansko šolo in enoletnim trgovskim tečajem išče službo v trgovini in pisarni, tudi izven Ljubljane. — Cenj. ponudbe upravi »Slovenca« pod »Skromna« št. 12.537. (a)

Šiviljska pomočnica
boljša, vajena pri krojenju in šivanju v damski stroki - želi prenesti mesto. Gre kot pri krojevalki. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Pri krojevanju« št. 12.428. (a)

Izobražena gospodična
perfektno vešča slovenske, nemške, italijanske ter nemške stenografije in drugih pisarniških del - išče službo kot vzgojiteljica ali pisarniška mod. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.417. (a)

Knjigovodja-bilancist
s bančno, trgovsko in industrijsko prakso, samostojno, vešč jezikov - išče primerno stalno, vodilno mesto kjerkoli v Sloveniji. Prva referenca. — Dopolne na upravo »Slovenca« pod »Zmožna« 12.421. (a)

Trgovski sluga
34 let star, vreden konj, trezen, nekadilec, vojašine stalno oprečen - išče stalno službo v boljšem podjetju ali trgovini. Večletna spravevala. Prednost Ljubljani. — Grošek - Fevžar, Slov. Konjice 21. (a)

Žagarski mojster
oženjen, s odraslo družino, vešč vseh žagarskih popravil, kot tak bi prevzel delo v akordu, bodisi boljše venecijanko ali polnojarmenik - bi šel tudi kot žagarski mojster ali delovodja. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.515. (a)

28 let star fant
pošten, zdrav in močan, išče delo. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Delavoljan« 12.412. (a)

Mlad trgovski pomočnik
dober avtovozač - išče primerno službo v kavi trgovini. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Zanesljiva« 1021. (a)

Ekonon
strokovno naobrazen v vseh kmetijskih strokah, zlasti pa v vinogradništvu, z najboljšimi spravevali, bi menjal službo. - Vprašati pod »Ekonon«, p. Verželj. (a)

Absolventka
meščanske šole in trgov. tečaja, oboje s odliko - zdrava in močna, brez staršev, prosi za primerno zaposlitve. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Loka« št. 10721. (a)

Trgovski pomočnik
verziran v trgovini s mešan. blagom želi prenesti službo. Gre tudi v večjo trgovino na deželi. Nastop službe 1. oktobra. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 12.374. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke želi prenesti mesto kot poslovodja podružnice s kaviro 30.000 din. Gre tudi kot tih družabnik. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.340. (a)

Absolvent
kmetijske šole in trgov. tečaja, zdrav in priden, brez staršev, prosi primerno zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.260. (a)

Praktikantinja
s malo maturo in trgovskim tečajem želi namestitve v trgovini ali pisarni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.557. (a)

17 letna gospodična
s meščansko šolo in enoletnim trgovskim tečajem išče službo v trgovini in pisarni, tudi izven Ljubljane. — Cenj. ponudbe upravi »Slovenca« pod »Skromna« št. 12.537. (a)

Šiviljska pomočnica
boljša, vajena pri krojenju in šivanju v damski stroki - želi prenesti mesto. Gre kot pri krojevalki. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Pri krojevanju« št. 12.428. (a)

Izobražena gospodična
perfektno vešča slovenske, nemške, italijanske ter nemške stenografije in drugih pisarniških del - išče službo kot vzgojiteljica ali pisarniška mod. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.417. (a)

Knjigovodja-bilancist
s bančno, trgovsko in industrijsko prakso, samostojno, vešč jezikov - išče primerno stalno, vodilno mesto kjerkoli v Sloveniji. Prva referenca. — Dopolne na upravo »Slovenca« pod »Zmožna« 12.421. (a)

Trgovski sluga
34 let star, vreden konj, trezen, nekadilec, vojašine stalno oprečen - išče stalno službo v boljšem podjetju ali trgovini. Večletna spravevala. Prednost Ljubljani. — Grošek - Fevžar, Slov. Konjice 21. (a)

Žagarski mojster
oženjen, s odraslo družino, vešč vseh žagarskih popravil, kot tak bi prevzel delo v akordu, bodisi boljše venecijanko ali polnojarmenik - bi šel tudi kot žagarski mojster ali delovodja. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.515. (a)

Žagarski mojster
oženjen, s odraslo družino, vešč vseh žagarskih popravil, kot tak bi prevzel delo v akordu, bodisi boljše venecijanko ali polnojarmenik - bi šel tudi kot žagarski mojster ali delovodja. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.515. (a)

Službo dobe

Čevljarja
za popravila sprejemmo. Triumf, Miklošičeva 12. (a)

Krepkega fanta
za vsa domača dela išče Hotel Strudel. (b)

Hlapca
pridnega, poštenega, za vsa kmečka dela sprejme Cirman, št. Vid. (b)

Starejšo služkinjo
iščem k mali družini. Naslov v podružnici »Slovenca« na Jesenicah. (b)

Zobotehnika
prvovrstnega, popolnoma samostojnega, zdravega in poštenega, sprejemmo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Maribor« - september 1028. (b)

Trgovski pomočnik
verziran v trgovini s mešan. blagom želi prenesti službo. Gre tudi v večjo trgovino na deželi. Nastop službe 1. oktobra. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 12.374. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke želi prenesti mesto kot poslovodja podružnice s kaviro 30.000 din. Gre tudi kot tih družabnik. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.340. (a)

Absolvent
kmetijske šole in trgov. tečaja, zdrav in priden, brez staršev, prosi primerno zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.260. (a)

Praktikantinja
s malo maturo in trgovskim tečajem želi namestitve v trgovini ali pisarni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.557. (a)

17 letna gospodična
s meščansko šolo in enoletnim trgovskim tečajem išče službo v trgovini in pisarni, tudi izven Ljubljane. — Cenj. ponudbe upravi »Slovenca« pod »Skromna« št. 12.537. (a)

Šiviljska pomočnica
boljša, vajena pri krojenju in šivanju v damski stroki - želi prenesti mesto. Gre kot pri krojevalki. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Pri krojevanju« št. 12.428. (a)

Izobražena gospodična
perfektno vešča slovenske, nemške, italijanske ter nemške stenografije in drugih pisarniških del - išče službo kot vzgojiteljica ali pisarniška mod. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.417. (a)

Knjigovodja-bilancist
s bančno, trgovsko in industrijsko prakso, samostojno, vešč jezikov - išče primerno stalno, vodilno mesto kjerkoli v Sloveniji. Prva referenca. — Dopolne na upravo »Slovenca« pod »Zmožna« 12.421. (a)

Trgovski sluga
34 let star, vreden konj, trezen, nekadilec, vojašine stalno oprečen - išče stalno službo v boljšem podjetju ali trgovini. Večletna spravevala. Prednost Ljubljani. — Grošek - Fevžar, Slov. Konjice 21. (a)

Žagarski mojster
oženjen, s odraslo družino, vešč vseh žagarskih popravil, kot tak bi prevzel delo v akordu, bodisi boljše venecijanko ali polnojarmenik - bi šel tudi kot žagarski mojster ali delovodja. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.515. (a)

Žagarski mojster
oženjen, s odraslo družino, vešč vseh žagarskih popravil, kot tak bi prevzel delo v akordu, bodisi boljše venecijanko ali polnojarmenik - bi šel tudi kot žagarski mojster ali delovodja. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.515. (a)

10-15 dobrih tesarjev
sprejemmo takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.294. (b)

Dva sodarska pomočnika
za stalno službo sprejme sodarstvo Homan, Strazisce pri Kranju. (b)

Krojaškega pomočnika
spodobnega za vodstvo delavnice - iščem. Predstaviti se osebno takoj. Možina, Kranj, Skrivce 3. (b)

Krojaški pomočnik
mlajši, vreden tudi konfekcije, dobi stalno zaposlitve. A. Bobnar, Godešič, Skofja Loka. (b)

Služkinjo
srednjih let, pridno, veščo tudi meščanske kuhe, sprejme za dobro plačo kračanska družina. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Služkinja« 12.405. b

Hlapca za kmečka dela
sprejme Franc Tome - Vodnikova cesta 218 - Dravilje. (b)

Iščem mlado kmečko dekle
k otrokom. Robos Štefka, Sp. Pirnčič, pošta Medvode. (b)

Dva klepar. pomočnika
za stavbna dela sprejme takoj v stalno delo Žužek Franc, klepar instalater, Bled I. (b)

Mlajšo služkinjo
ki zna opravljati gospodinjstva dela, sprejemmo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena in snažna« št. 12.485. (b)

Frizerko
za damsko stroko, veščo trajne, vodne in železne ondulacije - sprejemmo. Avgust Radič, Slovenske Konjice. (b)

Kovaškega pomočnika
sprejemmo. Šček, Cesta 29. oktobra št. 17, Ljubljana. (b)

Dva čevljar. pomočnika
za zbita damska dela takoj sprejemmo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.515. (b)

Začasno sprejem
mlinarja k vahti takoj. Res sposoben ima prednost. Juvan, Sr. Gameljne št. 20. (b)

Dobro kuharico
iščem za takojšnji nastop. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Kuharica« št. 11975. (b)

Gradbenega polirja
absolventa delovodeke šole, s dobro prakso, takoj sprejemmo za večje delo v Ljubljani. Naslov pove uprava »Slov.« pod 12381. (b)

Vajenci

Vajenca
za mehaniško delavnico, sprejemmo. S. Rakos, Zaloška cesta 51. (b)

Učenca
sprejemmo v trgovino pri »Miklavžu«, pod lemenatom. (b)

Učenko in modlistinjo
sprejme takoj salon Mimi Sark, Tyrševa cesta št. 1, palača Kreditne banke. (b)

Vajenca
za trgovino s usnjem - sprejemmo. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 12.478. (b)

Pekovskega vajenca
sprejme s vso oskrbo pekarna Krošelj Andrej, Škofja Loka. (v)

Krojaškega vajenca
in pomočnika za male kose takoj sprejemmo. Vrbovec, Tyrševa 124. (v)

Vajenca
za modno trgovino sprejme Ljovce Simonič, Ljubljana, Karlovska cesta 30. (v)

Vajenca
zdravega in krepkega takoj sprejme Jeršek - parna pekarna, Zaloška 33, Ljubljana. (v)

Vajenko
pridno, pošteno, dobro računarico, sprejme takoj trgovina Francka Gostinca, Jesenice. (v)

Učenko
za strojno pletenje sprejemmo. Hrana in stanovanje v hiši. Fefer, Vrhnika 47. (v)

Kovaškega vajenca
sprejemmo. Hrana in stanovanje v hiši. Kogovšek Jože, Dravilje 295, Ljubljana. (v)

Petnajstletna deklica
iz strogo katoliške družine se želi izučiti za šiviljo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.456. (v)

Mesarskega vajenca
kmečkih staršev takoj sprejemmo. Prednost imajo oni z nekaj učne dobe. Ambrož Maki, mesar - Komenda. (v)

Želim se izučiti
trgovske obrti v trgovini s mešan. blagom ali v manufakturi. - Naslov v poslovalnicah »Slovenca« pod št. 12.543. (v)

Torbarskega vajenca
sprejemmo. Hrana in stanovanje v hiši. - Šipic, Kranj, izdelovanje damskih torbic in drobne galanterije. (v)

Vajenec
se sprejme v trgovino s mešan. blagom. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Celju pod »Rogaška Slatina« št. 489. (v)

Čevlarskega vajenca
postenega - sprejemmo. Hrana in stanovanje v hiši. - Kostanješek Jože, čevljarstvo, Narno št. 34, Dol pri Hrastniku. (v)

Kleparkega vajenca
takoj sprejemmo. Prednost imajo sinovi železničarjev. Rojina Martin, splošno kleparstvo in vodoinstalater, Litija. (v)

Vajenko
za manufakturno modno trgovino in dve za šiviljsko obrt, sprejemmo. Stanovanje in hrana v hiši proti malemu plačilu. - Jesenice - Gosposvetska št. 13, Melher. (v)

Učenko
za manufakturno in modno trgovino, ki ima meščansko šolo, res pridno, priklupno in zanesljivo - takoj sprejemmo. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod šifro »Gorenjsko« št. 12.489. (v)

Kam pa kam?

Na žegnanje v nedeljo
1. septembra vabi gostilna pri »Zimovcu«, Spodnji Kaselj pri Zalogu. Piske, domače kolone in dobra kapljica. Priporočila Marija Tornič. (v)

Kam jutri na Komarjevo?
V restavracijo »Gorenjski kolodvor«. Tam bo dosti piščancev, potice, klobas in dobrega vina, a vse to za Vas. Se priporočila in vabi s Komarjevim pozdravom Mici Jevšinek. (v)

STROJI

Mizarske stroje
vseh vrst, priznane prvovrstnih znamk »Telchert«, »Festo« itd., kakor tudi kakovostno strojno orodje, skobeljne nože, krožne in gaterske liste - naročite najbolj ugodno na velesejmu. Specialna trgovina Dovžan Ivan, Ljubljana, Franciskanska ulica 4. Telefon 45-42. (v)

Pletilni stroj
znamko »Popp« št. 60/100 se dobro ohranjen, prodam. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 12.336. (v)

Stružnico
majhno, za električni ali nožni pogon, stroj za poliranje in trofazni elek. motor kupim. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »V dobrem stanju« 12556. (v)

(Auto-motor)

Malo motorno kolo
ugodno prodam. - Jeraj, Zapore, Smlednik. (v)

Motor
treh konjskih sil, na izmenični tok - kupimo. Triumf, Miklošičeva 12. (v)

Motor »Harley«
350 ccm s elektr. razsvetljavo, v brezhibnem stanju, prodam. Steiner, Mala vas 60, Jezica. (v)

Prodajni avto
»Blitz« s novo gumo in motorno kolo »Horeks«. - Pojasnila daje Stanko Cerar, meh. delavnica - Domžale. (v)

DKW avto
športni model, en poltovorni in dva tovorna avtomobila za vsako ceno naprodaj. Cizerl, palača Dunav, Beethovnova 14. (v)

Dostavni avtomobil
tovarniško nov, 4 pnevmatike in ene rezerva, s zaprti karoserijo, nosilnost do ene tone, prodaj. Splošna trgovska družba z o. z. Ljubljana, Tyrševa 33 (Javna skladišča). (v)

Luksuzni avto
velik, star, ki bi bil primeren za preureditev v poltovornega, kupim. - Motor, kiler in pnevmatika morajo biti v dobrem stanju. Ponudbe na naslov: Burkeljca Ivan, voj. moj., Hotavlje št. 17, p. Gorenja vas nad Skofjo Loko. (v)

Avto »Opel-olimpia«
prodaj zaradi nepredvidenih razmer. Res lep, kakor nov, brezhiben, vožen samo od ene osebe 6000 km. Ne pozna se mu niti ta omenjena vožnja. Brezhibne gume, da danes brez vsakega defekta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.563. (v)

Čas je zlato
pa rudi dobra reklama v SLOVENCU. (v)

Razstava pohištva v Št. Vidu (v lastnih prostorih) tik zadnje tramvajске postaje

Velika izbira: JEDILNIC, SPALNIC, KUHINJ

Stilske sobe - narodni slog - moderne oblike

Po lastnih načrtih

Ugoden nakup. Kvalitetno blago. Ogled brezplačen

Erman & Arhar

Denar

Hranilne knjižice
Prve Hrvatske štedionice in njenih podružnic vsako količino ter vsoto kupujem in plačam takoj v gotovini. Ponudbe s točno naznako cene ter količine na P. Mihelin, Zagreb, Zvezdarska ul. 9. (a)

Hranilne knjižice
vrednostne papirje kupujemo stalno po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu

Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 12

Ureditve premoženja
Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasiranje, (tudi kmetijski) nabavo posojil in družbenikov, dobičkanosno in varno naložitev kapitala ureditve uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, uprave nepremičnin, nadzorovanje soudeležb, - sploh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni

ZAJO LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Kupuje: Prodaja:
HRANILNE KNJIZICE bank in hranilnic ter VREDNOSTNE PAPIRJE po najugodnejših cenah

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Objave

Preklie
Naročiteljice kuhinjskih garnitur in drugega predmetnega blaga s tem opozarjam, da potnik g. Artac Franc iz Kozarij, občina Dobrova pri Ljubljani, ni upravičen prejemati zneskov na moj račun ter jih ne priznam. Predst. Karar Franc, predst. tiskarstva ročnih del, Kozarje 24, p. Dobrova pri Ljubljani. (v)

Dva mizarska pomočnika
takoj sprejemmo. Tonkili, Vizmarje, Št. Vid nad Lj. (b)

Postrežnico
za nekaj ur na teden iščem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.548. (b)

Tri čevljar. pomočnike
takoj sprejemmo, enega za čistilni stroj (Auspummaschine), Jager Anton, Ostrožno 79, Celje. (b)

Samostojno kuharico
odnosno gospodinjico sprejemmo takoj na večje kmečko poselitve. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Samostojna« št. 12.456. (b)

Služkinjo
mlajšo, s dežele, pošteno, krščansko, ki ima veselje do gospodinjstva in je uporabna v trgovini - sprejemmo. S. Avsec, Božigrad 13, Ljubljana. (b)

Služkinjo
za gospodinjico, varčno - sprejemmo za stalno na deželo brez kmetije. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Obrtnik Dolenjsko« št. 12.494. (b)

Pomočnika
za trgovino s mešan. blagom na deželi takoj sprejemmo. Verziran mora biti prodaja in nakupa manufakture in specije. Upošteva se samo sposobna, ne premlada mod. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 12.377. (b)

Premogovnik išče
marljivega in v vsakem pogledu sposobnega

rudarskega inženirja
z večletno prakso, ki ima vse pogoje ter izpise za vodstvo poslov odgovornejega jamskega upravitelja. - Ponudbe s prepisi spraveval ter obširen opis dosedanje zaposlitve kakor tudi plačilne pogoje je nasloviti: Uprava »Slovenca« Maribor pod »Večletna praksa« 209/40 kr. (v)

Dva čevljar. pomočnika
za šivna dela sprejme takoj Alojz Štef, Tržič, Prečna 2. (b)

Več čevljar. pomočnikov
sprejemmo za stalno delo. Grilc et Comp., čevljarstvo, Novo mesto. (b)

Čevlarskega pomočnika
pod 20 let starosti, sprejemmo. Sedej Alojz, Tržaška c. 62, Ljubljana. (b)

Posedstva

Parcele

prodaj ob Celovski cest. Trata 27, št. Vid nad Ljubljano.

Manjše posestvo

tudi z užitkarjem, kupim. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Kjerkolje« št. 12498.

Srednje kmetij. posestvo takoj ugodno prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12567. (p)

Weekend hišico

ali manjšo kmetijsko kupim na Gorenjskem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gorenjska« št. 12544.

Trgovska hiša

dvonadstropna, v mestu Celju, naprodati. Ponudbe je poslati v upravo »Sl.« v Celju pod »Kapitala«.

Šeststanovanjska hiša

dobričkanosna, v bližini glavne kolodvora, naprodati za 250.000 din. — Informacije: Maribor — Aljaževa 5. (p)

Hišo

dvor. ali tristanovanjsko, kupim v okolici Ljubljane. Ponudbe s približno ceno v upravo »Slovenca« pod »Takoj gotovina« št. 12466.

Hiša s kavarno

v letoviškem kraju, kjer sta dve sezoni: velika emučiarska in poletna — zaradi odpotovanja naprodati. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Hiša« št. 12451.

Večje posestvo

ne predalec od železnice, katero je prenadloženo, po možnosti z večjim vinogradom ali z lego, pripravno za ureditev vinograde, takoj kupim. Lastnik lahko dobi domstniški uštek in lahko ostane tudi za gospodarja. Ponudbe s točnim opisom in ceno na F. Mihelin, Zagreb, Zerkavičeva ul. 9.

Idealno zemljišče

naprodati v neposredni bližini železniške in avtobusne postaje ob Kamniški Bistrici, primerno za weekend hišico ali vilo, zelo zdrava, lepa razgledna lega. Zemljišče ima 4900 kv. metr. Dva tretjini sadovnjaka s plamenitim sadjem, ostalo smrekov gozd. Informacije: L. L. L. Alojzij, Domžale, Ljubljanska c.

Velika hiša

gostilniški in trgovski prostori v Slovenj Gradcu — bivši Narodni dom, na najlepšem kraju sredi mesta naprodati. Naprodati je tudi velika žaga

v neposredni bližini mesta. Podrobnejše informacije daje: R. Drusko, Slovenj Gradec. (p)

Kupimo:

POSESTVO na Dolenjskem za rejo 40 glav živine in 100 prašičev. STANOVANJSKO HIŠO okrog Prul, Dolenjske ceste, gotovina 550.000 din, drugo hipoteka. NOVEJSO HIŠO, blizina bolnišnice.

VEČSTANOVANJSKO — novo hišo, šiška, med Celovsko cesto in progo, do 250.000 din. HIŠO v centru ali okolici Ljubljane, tudi staro, do 190.000 din, in drugo do 400.000 din.

POSESTVO NA DOLENJSKEM v bližini Ljubljane, večina polja, nekaj gozda. Hiša in gospodarsko poslopje lahko staro. Cena do 500.000 din.

DVOSTANOVANJ. VILO (osem sob), Mirje, Rožna dolina, do 500.000 din. HIŠE v Dravljah, št. Vidu, do 300.000 din.

DONOSNO HIŠO v bližini kavarne Majcen (Bežigrad). Gotovina 200.000, drugo hipoteka.

VILO Kodeljce — Bežigrad, gotovina 200.000, drugo hipoteka.

HIŠO OB CESTI V POLHOVGRADCU, do 150.000. Prevzamem tudi hipoteko.

Prodamo:

Preproste hiše, udobne vile, donosne stanovanjske hiše in palače, razna posestva od 20.000 naprej do 8 milijonov itd.

V najem:

GOSTILNA s tujskimi sobami, brez konkurence, pri tovarni s 3000 delavci se odda v najem zaradi starosti, ali pa vzamem kompanjono s kapitalom 50.000 din.

»REALITETA«

posredovalnica nepremičnin, se nahaja samo v Ljubljani, Prešernova 54/I nasproti glavni pošti. Telefon 44-20.

Ne zamudite prilike!

Hišo v Mariboru

ali na Tenu takoj kupim. Dopolne upravi »Slovenca« Maribor pod zn. »Hiša« 1113. (p)

Hišo

priljubljeno za trgovino, v okolici Kranja ali Ljubljane, kupim ali vzamem v najem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12378.

V Laškem

prodam valed selitve novo enonadstropno tristanovanjsko hišo z lokalom in vrtom. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Letovišče« št. 12512.

Parcele

za postavitev lepe hiše ali vile, v zdraviliškem in letoviškem kraju, smrekovi nasadi, voda, elektrika, 20 minut od železnice ali avto postaje, na Dolenjskem, po nizki ceni prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zdravje in počitek« št. 12582. (p)

Stavbne parcele

in hiše naprodati. — Vizmarje 48. (p)

Kupim

hišo ali parcelo (travniki, njivo, gozd) — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pošteno« št. 12588. (p)

Trgovska hiša

enonadstropna, naprodati v Zavrju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12546. (p)

Travniki

veliki 26.000 m², ob drž. cesti, 20 minut od kolodvora, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12814. (p)

Parcelo

435 m², za takojšnje skupno zidavo hiše, prodam v najlepšem delu mesta. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12492.

Kupujemo

srednjevelike in velike gozdove vseh vrst v krajih med Zidanim mostom in Litijo in med Zidanim mostom ter Celjem. Ponudbe na »Dubravka« — Zagreb, Illica 11. (p)

Parcele

v centru št. Vida ob drž. cesti, ob savodu sv. Stanislava in v Višmarjih naprodati. Polzve se: v Višmarjih 78 (nasproti Vizmarje zadruge) (p)

Štiristanovanjska vila lepa, velika, lahko razdeljiva, v celoti ali tudi na polovico, s pripadajočim dvoriščem eventuelno tudi vrtni del, naprodati v zdravem letoviškem kraju Posavja. Naslov v upravi »Slov.« pod 12523.

Vinograd

obdelovan, v znani vinški gori Drenovci blizu Krškega — takoj prodam z zidnico in vsem posojem v najboljšem stanju. Informacije: Br. Ambrožič, Ljubljana, Del. zbornica, Čopova cesta 1. (p)

Hišo

dva sobi, kuhinja, shramba, klet, neusahljiv studenec, gospodarsko poslopje, vrt, dvorišče in rodovitna njiva, vse v enem kosu, 10 minut od mesta Brežice — zaradi odpotovanja naprodati. — Marija Ošina, Brežice, Zakot 25.

Prodaj posestvo

pol ure od postaje Jevnica in sole, v hribu ca. 10 hektarov. Na njivah in travnikih zasajenih čez 900 dreves slatnega mladega sadnega drevja v dobrem stanju. Obširno gospodarsko poslopje in vodovod ter 13 h gozda, skupaj ca. 23 h. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12520. (p)

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Obleke perilo

Sternceki

CELJE 18

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH V NAJVEČJI IZBIRI V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

KLOBUKI, ČEVLJI, NOGAVICE, ROKAVICE, KRAVATE, ROBCI, DEŽNIKI

Vnajem

ISCEJO:

Pekarno

vzajem v najem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kjerkolje« 12413. m

Delavnico

tudi dvoriščno, vzajem v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Nujno« št. 12621. (n)

Gostilno

na Hajndlu blizu Ormoža oddam v najem. Vprašati pri: Ivan Hojzar, Velika Nedelja. (n)

Dobro idoča gostilna

na zelo prometnem kraju na deželi, poleg farne cerkve, se odda na račun zakonca, po možnosti brez otrok. — Predpogoj dobra kuhinja. Nastop takoj ali v nekaj mesecih. Detaljne ponudbe poslati v upravo »Slovenca« pod »Agilna« št. 12394.

M.A.N.

MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NÜRNBERG-A.G.

DIESEL MOTORJI

stabilni in ladijski

PLINSKI MOTORJI

(SAUGAS) na sesalni plin

Zahlevajte ponudbe od zastopnika

M.A.G.

ZAGREB Varšavska ul. 11

Gostilno

na prometnem kraju, tudi v podeželskem mestu, vzajem v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Prometna« št. 12551.

ODDAJO:

Enodružinsko vilo

oddam v najem. Ogled od 14-16. Mariborska št. 17, Stadijon.

Trgovski lokal

manufakturni, v najprometnejši ulici Ljubljane, ugodno oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12552. (n)

Nov trgovski lokal

oddam v najem v novi hiši na Vikerčah. Polzve se pri Perovškem, Tacen št. 83.

Za skladišča ali obrt

oddam velike prostore na Tyrševi cesti. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Veliki suhi prostori« 12424. (n)

Komfortno vilo

enostanovanjsko, 8 lepih sob, kuhinja, kopalnica, soba za služkinjo, stanovanje za hišnika in druge pritlikine, plin, centralna kurjava, velik vrt, 15 minut od glavne pošte — oddam takoj. Natančnejše informacije se dobi: Goslar, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje oddam. Strukelj, Guncelje št. 24, št. Vid nad Ljublj.

Dvosobno stanovanje

s kopalnico oddam v novi hiši. Polzve se: Podmliščakova 19. (n)

Dvosobno stanovanje

oddam za oktober v Rožni dolini c. IX. Pojasnila: Vid 127, Cesta na Brdo.

Stanovanje

podstrešno, prostorno, oddam solidni mirni stranki s 1. oktobrom za 200 din. Ižanska cesta 57.

Dvosobno stanovanje

s kletjo in predsobo oddam 1. septembra. Vprašati: Kolezijska ul. 18, Trnovo. (n)

Dvosobno stanovanje

oddam. — Istotam oddam dvosobno stanovanje maloštevilni rodbini v suterenu v novembru. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12492.

Tri dvosobna stanovanja

s kabinatom in vsem komfortom, ter enosobno v podpriljučju oddam. Ogled od pol tredi do pol šestih v Slomškovi ulici št. 15.

SOBE

ISCEJO:

Mirna oseba išče

prazno sobo s študijem, kom, najraje v pritličju. Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Točna plačnica« št. 12514. (s)

Sobo

s vso oskrbo pri dobri rodbini v središču Ljubljane iščem za 16 letno gospodino. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 12350. (s)

ODDAJO:

Oddam prazno sobo Istotam sprejem dižaka v vso oskrbo. — Hišnik, Čopova ulica 19. (s)

Lepa, čista opremlj. soba

v strogem centru, se odda gospodini ali dižakinji. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12585. (s)

Dijaki

Dve nižješolki

ali nižješolca sprejme krščanska družina s vso oskrbo. Pomoč pri učenju. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 12464.

Dijakinjo

I. ali II. razreda gimnazije sprejem v oskrbo. Sredina mesta. Stroga krščanska vzgoja. Pomoč pri učenju, posebno za jezike. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12463.

Za dva dijaka

srednješolca, enega v višjem, drugega v nižjem razredu, iščem zdravo in zračno sobo s popolno in dobro oskrbo, s primernim nadzorstvom, po možnosti pri dobri profesorici družini v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Zdravje, red in točnost« št. 11921.

Tri dijakinje

sprejem sredi mesta. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12607. (D)

Dijaka (-injo) nižješolca

sprejem v vso oskrbo, pomoč pri učenju. Cesta 29. okt. 18, pritličje, levo.

Več dijakov

sprejem na hrano in stanovanje. Strogo nadzorstvo. Maribor, Pipuševa 4, vrata 1. (D)

Dijake ali dijakinje

sprejem v popolno oskrbo. Kopalnica in klavir na razpolago. Usar, Maribor, Trubarjeva 9. (D)

1 ali 2 dijaka

sprejem v vso oskrbo in skrbno nadzorstvo. — Ojstršek, Gajeva ul. 15, Maribor. (D)

Štiri dijake

sprejem v vso oskrbo za mesečno po 650 din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12462.

Dijak

(srednje šole), najraje s deželo, se sprejme v vso oskrbo. Elmer, Trdovičeva ulica 9, Moste. (D)

Sprejem 2 srednješolca

na vso oskrbo, na željo nemška konverzacija. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12609. (D)

Nižješolca

iz dobre hiše vzajem na stanovanje in hrano k svojemu sinu odličnjaku. Kopalnica, glasovir. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju. (D)

Dva dijaka

nižjih razredov klasične gimnazije, iz postene krščanske družine, sprejem na hrano in stanovanje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 12360. D

Dve dijakinji

nižješolki, iz boljše družine, sprejme na stanovanje in hrano v centru Ljubljane (Resljeva c.) družina profesorja. Ponudbe na M. K. pošto ležeče Sv. Janez ob Boh. jezeru. (D)

Ženitbe

Starejši vdovec

poroči žensko z nekaj denarja. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vajena kuhe« št. 12545. (2)

Želim poznanstva

s nameščencem v svrhu ženitve. Prednost imajo od 45-54 let. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Resno 1027«. (2)

Obrtnik

želi poročiti gospodino z nekaj gotovine, ki ima veselje do trgovine. Ponudbe s sliko proti vrnitvi. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 12375. 2

35 letna kuharica

poštena, išče dobrega moža s stalno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 12423. (2)

Upravitelj

želi znanja s gospodino čiste preteklosti, ki ljubi gospodarstvo, v svrhu ženitve. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Rožna nevesta« št. 12513.

Glasba

Klarinet

star, kupim. Ceno navedi. Simonič, Bezenškova št. 30, Moste.

Ali

ste že naročili na Slovenca?

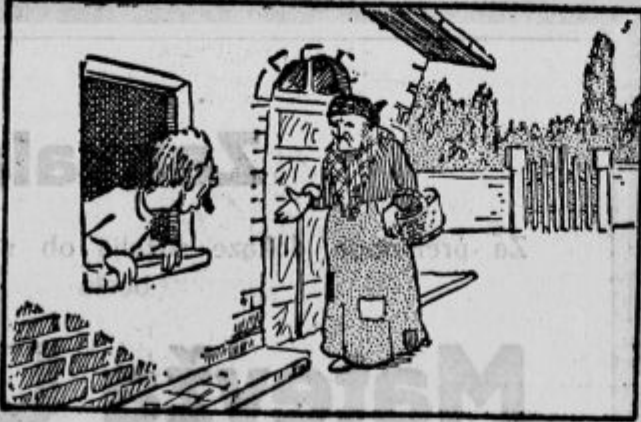
Vsak

naročnik zavarovan

Otroški kotiček

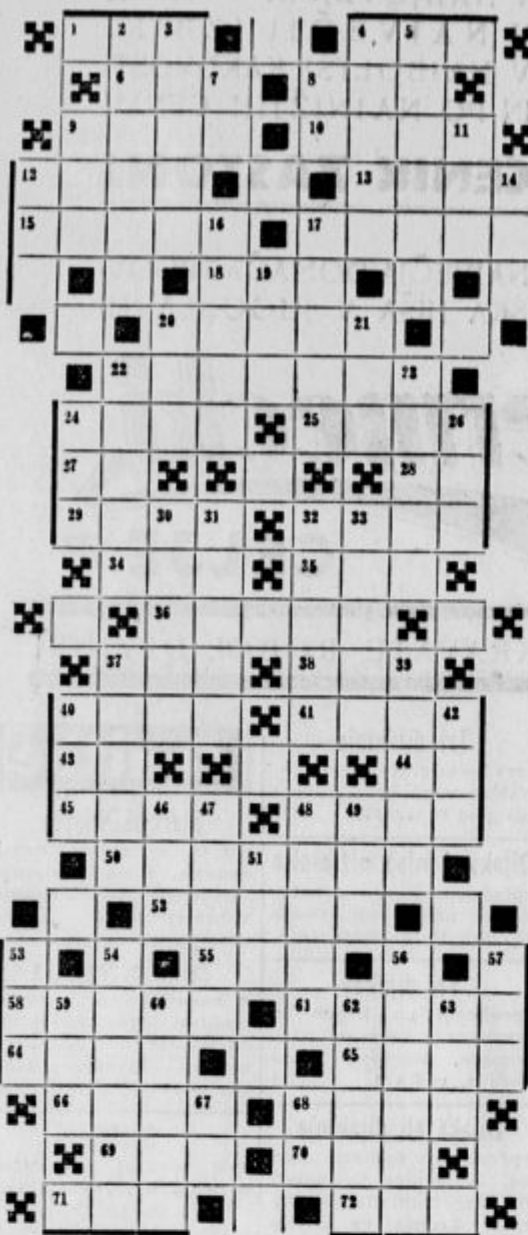
Mihčeve čudovite dogodivščine

(5) Tudi odrasli niso kazali nobenega sočutja s slabotno starko; kjer je namreč prosila kako milostino, so jo osorno odgnali. Kakor ranjena in preganjena zver je ubožica obupana tavalala naprej. Ljudje se pač niso zavedali, da so reveži zato na svetu, da imajo bogati priliko za dobrodelnost, ki se najbolje obrestuje.

(6) Mihec pa je bil dobrega srca. Zasmilila se mu je starka, ko je videl njeno stisko med tako divjaškimi vaščani, šel je k njej ter ji iz svojega nahrbtnika ponudil nekaj kosov z maslom namazanega kruha.

Križanka

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Sončna ali lunina faza, zatemnenje. 4. Naša sladkovodna riba, ki doseže največjo težo. 6. Domač kosček prirode, njivica, gaj. 8. Obstojanje, življenje, nprav. 9. Vrsta pokrivala. 10. Majhen nasip, obrambna postojanka. 12. Ljubka, hitra gozdna žival na visokih nogah. 13. Globokomorska riba, ki vsebuje neke vrste električno energijo. 15. Star beraški instrument; v prenesenem pomenu vedno ista pesem, ponavljanje. 17. Pravna pogodba, ki je zelo pogosta na dirkah, tekmovalnih. 18. Svetnik, irski menih, ustanovitelj znanega švicarskega samostana, god ima 16. oktobra. 20. Slog, ki se je v Italiji razvil iz pozne renesance (predstavnik: Murillo, Velasquez, Rubens, Rembrandt). 22. Gostinski ali kavarniški uslužbenec; mož z 10%. 24. Nemško mesto na Saškem, znano po univerzi in steklarskih produktih. 25. Angleško oporišče v Južni Arabiji, zapira izhod iz Rdečega morja. 27. Starejša oblika veznika. 28. Osebnostni zaimsek. 29. Kraj v Severni Afriki, kjer je v drugi punski vojni Scipio Afričan premagal Hannibala. 32. Zgodovinsko mesto v Dalmaciji, južno od Splita. 34. Stran neba; dubrovniški plavalni klub. 35. Enkrat bo že nastopil, toda kdaj? — solijski časopis. 36. Svetlobna nitka. 37. Razposajen, zdrav, pri življenju. 38. Tuja beseda za klet; srbska reka. 40. Odgovor na vprašanje kakšna? 41. Star mož; starocerkveni voditelj, filozof. 43. Pamet. 44. Kratka vprašalnica; označba za kemično prvine. 45. Kraj poboljšavanja, kaznovanja. 48. Druga beseda za obljubo. 50. Planina v Črni gori, znana iz bojev v Balkanski vojni. 52. Gora na istoimenskem polotoku, kjer je Mojzes dobil Gospodove zapovedi. 55. Mlad, malomeščanski. 58. Federativna skupnost, državno-pravna oblika. 61. Chateaubriand-ova romantična povest. 64. Stara boginja, grško ime za Jupitrovo ženo. 65. Nemška reka, izvira v Tirolah, se izliva v Donavo. 66. Balzam, orientalsko mazilo. 68. Pаметen, visoko naobražen. 69. Bodeča živalca, v Beogradu je »osihan«. 70. Učinek težnosti. 71. Vrsta barve; na čevljih pristojna, na nohtih pa res ne. 72. Gornjedalmatinski otok, letovišče.

Navpično: 2. Druga beseda za rokoborbo, pretrganje. 3. Slovenski ljudski velikan — Martin s kobiljo. 4. Več papežev je nosilo to ime, po enem se imenuje slovita vatikanska kapela. 5. Češki kralj, ki ga je Rudolf Habsburški premagal pri Suih Krutih. 7. Kazalni zaimsek. 8. Oblika prihodnjega časa. 9. Vranji glas. 11. Velik ptič s krasnim perjem. 12. Druga beseda za strast. 14.

Odgovor na »kakšen?«. 16. Domače žensko kratno ime. 17. Močvirna ptica z dolgim kljunom. 19. Ta beseda je pa večkrat v križankah. 20. Politično-pravna oseba. 21. Velika lesena posoda. 22. Beseda, s katero izrazimo nedoločeno množino. 23. Rudniško okrožje, lovski okoliš. 24. Osebnostni zaimsek, največ v rabi pri domišljavcih. 26. Srbsko mesto, med svetovno vojno nekaj časa prestolnica, rojstni kraj predsednika Cvetkovića. 30. Ruski kmečki človek, tlačan v carski Rusiji. 31. Južna rastlina. 32. Domača priprava za brisanje prahu. 33. Belgrajski lahkoatlet. 37. Vrsta boljega težkega blaga. 39. Sodobni slovenski slikar (Miha). 40. Ne domač, nepoznan. 42. Morska žival, ki jo lovijo s harpunami. 46. Stvar, ki je človek nikdar dovolj koristno ne izrablji; zato pravimo, da je zlato. 47. Solo spev v operi. 48. Prikupa, jed. 49. Dejanje, ki izvira iz sovražnega razpoloženja, obrambe, pa tudi življenjske nujnosti. 51. Žensko ime. 53. Pravimo, da končno ne zmaga stroj, ampak... 54. Francoska arabska kolonija. 56. Skrito čakanje; pripravljen zahrbtni napad. 57. Slovenski vladarski naslov. 59. Človek, ki molči. 60. Dolg, izkopan rov na površini (streliški obcestni... itd.). 62. Zelo znana opera. 63. Industrijska rastlina. 67. Prva in zadnja črka v abecedi. 68. Nada.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. Spas — 6. Imun — 9. Pesa — 13. Ubad — 17. Teta — 18. Vera — 19. Ozon — 20. Nora — 21. Orel — 22. Adam — 23. Čaka — 24. Edin — 25. Pokojnina — 27. Evolucija — 29. Hip — 31. Balerina — 36. Polovica — 42. Etil — 43. Ali — 45. Devin — 46. Sa — 48. Oha — 49. Slama — 51. Nos — 52. Le — 53. Ora — 55. Zre — 56. Edo — 58. Ker — 59. Pipa — 61. Zvem — 62. Nebo — 64. Tahi — 65. Etil — 66. Leča — 67. Ilič — 68. Enak — 69. Tast — 70. Oran — 71. Kare — 72. Paka.

Navpično: 1. Stop — 2. Pero — 3. Atek — 4. Salo — 5. Ivan — 6. Medi — 7. Uran — 8. Nuna — 9. Poteč — 10. Ezav — 11. Soko — 12. Anal — 13. Ubec — 14. Bodi — 15. Arij — 16. Dana — 26. Jeriho — 28. Ugovor — 30. Igle — 31. Bosopet — 32. Le — 33. Eto — 34. Ika — 35. Na — 37. Od — 38. Len — 39. Vis — 40. In — 41. Amerika — 43. Aleman — 44. Imenik — 47. Arita — 49. Sreča — 50. Adela — 52. Lihak — 54. Apis — 55. Zver — 57. Obir — 58. Kana — 60. Alt — 61. Zlo — 63. Oče — 64. Tep.

Zlogovnica

Sestavi iz zlogov: a, a, ce, i, ja, jak, jo, ko, na, rup, sar, si, vi, zi besede sledečega pomena: serum, vrsta zdravila — tuja beseda za Zbogom — kovinski delec za pritrjevanje — mlo, nežno — vladarski naslov — zemeljska celina

Prve črke dobljenih besed povedo planinsko reko in slap, zadnje črke pa del spovedi.

Rešitev nedeljske zlogovnice

Polotok — Omelo — Hotentot — Oliva — Renoviran — Jurij — Elja.

Prve črke dajo: Pohorje, zadnje črke: Kotanja.

Termiti požrli misijonarja

Misijonar Bogossi je pešal v okolici Matade v Afriki. Bil je v spremstvu nekega domačina. Hotel je obiskati poglavarja nekega tamšnjega plemena. Med potjo je naletel na neko steblo. Ne misleč nič hudega, udari s palico po stebelu. Takrat je šele opazil, da to ni bilo nikako steblo, ampak termitnjak, hiša termitov, neka posebna vrsta mravelj, ki žive v Afriki. Domačin je zbežal, čim je zagledal prve termite, ki so bili razsrjeni zaradi razrušene hiše. Navalili so na misijonarja, ki se je tudi skušal rešiti z begom. Pa je že viselo na stotine in tisoče termitov na njem. Ko so mu strašne mravlje razgrizle obleko, so se spravile na njega samega. Misijonar je umrl strašne smrti, do kosti zgrizen od termitov.

Gospode duhovnike

v ljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Kupimo

Smrekove storže

kupim. Prosim ponudbe. Sasa Stare, Mengeš. (k)

Smrekove — hojeve hlode od 12 cm premera dalje in od 2 m dolžine dalje, kupuje stalno Gumzel J., Celje, Medlog.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Pozor!

Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke, rabljeno perilo in stare cunje. — Klavžer, Vošnjakova 4. (k)

Kmetovalci!

Domač oves, pšenico, ječmen, ajdo in rž kupuje po najvišjih cenah trgovka A. Volk, Ljubljana, Resljeva 24.

Srebro, drage kamne in vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah Jos. Eberle, Ljubljana Tyrševa 2 (palača hotela »Slon«)

Ržene rožičke

kupujemo po najvišjih dnevni cenah. Salus d. d., Ljubljana, Cigaletova ul. 5 ali Mengeš.

Cunje

krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovojno volno, govejo dlako (aroveo) — kupi vsako množino Arbeiter, Maribor — Dravska 16.

Staro zlato, zlato zobovje in srebrenne krone

kupujem po najvišjih cenah A. KAJFEZ trgovina s urami in slatinami prednaga delavnica za popravila vsakovrstnih ur Ljubljana, Miklošičeva 14

Staro železo

kupuje na drobno in cele vagone železnina Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Drva

raznih vrst cepanice, vagonke pošiljke kupujemo. Obširne ponudbe z najnižjimi cenami na: Prajdinger, Sombor, poštni predal 20. (k)

Klavir, radio in gosli kupim. Ponudbe pod šifro »Plačam takoj« št. 12553 upravi »Slovenca«. (g)

Dobro ohranjen. »Lutz« peč ali »Kraljice peč« kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12561. (k)

Prodamo

Najugodnejši nakup moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Srednje težak voz in sode od 100 do 1000 l, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12107. (l)

Kislo zelje

Novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erkiavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povsetova 47. Tel. 25-91. (l)

Krojaški šivalni stroj poceni naprodam. Florjanska 40 (mlekarna). (l)

Jabolka

za prežanje in namizna, v manjših in večjih količinah dobavlja Murko, gost Fürst, Apače. (l)

Zaradi bolezn

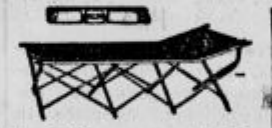
prodam vse kleparske stroje in orodje ali oddam v najem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12320.

»Anker« šivalni stroji

za gospodinje, šivilje, krojače, tudi za entlanje, z dvema iglama, malo rabljene krojaške, čevljarske in z dolgim čolnikom od 300 din naprej. »Triglavi«, Resljeva 16.

VINO

pristno in poceni dobite pri Centralni vinarni v Ljubljani TELEFON ŠTEV. 25-73

Zložljive postelje

priznana najbolj trpežne, vsestransko uporabne izdeluje in dobavlja izključno samo lastnik patenta Franc Krelj, Kranj Stara cesta 9.

Razpis

Mestna občina mariborska razpisuje oddajo restavracijskih prostorov v gradu — »Grajsko klet« z dnem 15. oktobra 1940.

Ponudbe za prevzem restavracijskih prostorov je vložiti najkasneje do 15. septembra 1940 na naslov: Mestna podjetja, Maribor, Orožnova 2-I. Vse informacije in pogoji za prevzem so na razpolago interesentom v pisarni Premoženjske uprave MP — Franciščanska ulica 8-II., med uradnimi urami dnevno med 8—12. Maribor, dne 22. avgusta 1940.

Predsednik mestne občine mariborske: dr. Alojzij Juvan, l. r.

Wertheim blagajno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12447.

Prodam

več 100 kg gojenega vrbovega šibja. Mrak, Notranje gorice 22.

12 hl namočenih sliv

za žganjekuho, prodam. Adam Vahčić, Libno 38, Videm ob Savi.

Damsko kolo

luksuzni model, popolnoma novo, za zelo nizko ceno naprodam. Beethovnova 14, vrata 21. (l)

Kolesa

vsakovrstna, najnovejša izdelave, v krasnih barvah, po nizkih cenah pri »Triglavi«, Resljeva 16.

Železne cevi

50 mm premera, rabljene, 1000 m proda Vodovodna zadruga v Stari Loki. (l)

Koroške brusnice

dnevno sveže, razpošilja od 6 kg naprej Henrik Cehner, Libelče, želez. postaja Dravograd-Meža.

Štirisedezni BMW

po nizki ceni prodam. Informacije pri: Šustersič, Ljubljana, Frankopanska št. 21. (l)

Frizersko-brivski salon

v Ljubljani, 17 let v obratu, se zaradi družinskih razmer prodaja. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra točka« št. 12569.

Ia. sveže slive

prave, namizne hruške in jabolka, košare po 13 kg 54 din, košare po 50 kg 215 din — franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Prodamo

3 do 3000 m² prima bukovih drv zimске sečnje. Resni kupci naj pošljejo ponudbe upravi »Slov.« pod »Drva« 12.400. (k)

Razprodaja

moških in ženskih koles, odličnih znamk, po znižanih cenah, pri Franc Podobnik, trg., Rudnik št. 123, Ljubljana (poleg gasilskega doma).

Kislo zelje, repo

sarimo, novo, prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni, dobavljam vsako množino. Homan, Ljubljana — Sv. Petra cesta 81, tel. št. 35-39. (l)

Otroški vozički

novih oblik, vsa otroška oprava in oprema

Igrače

S. REBOL na vogalu Miklošičeve in Tavčarjeve

Šolske torbice

kovčuge in nahrbtnike ter stalno zalogo vseh vrst usnja — nudi po nizkih cenah

Franc Erjavec

Ljubljana, Stari trg 18.

Pozor gasilske čete!

Na zalogi najboljših in najcenejših motorne brizgalne

»Knaust spojke«, prehodne komade, ročnike z ustnikom, razdelilce. Franc Ogrinc, izdelovalec motornih brizgalin, Ljubljana, Jernejeva ulica 47. (l)

Prenosno peč

za sušenje sadja ali kot krušno peč prodaja F. Toman, Resljeva cesta 30.

Otavo v košnji

prodam. Polzeve se: Zapuška cesta 8, Ljubljana. (l)

Poceni prodam

dobro čevljarski (hertskri) in sedlarski stroj. Vprašati na postaji (stanovanje) Devica Marija v Polju. (l)

Šivalni stroji

in ženska kolesa, nekoliko komadov, naprodam zaradi preselitve lokala po stari ceni in še s posebnim popustom. »Westa«, Kolodvorska 35.

Dražba hlovdov in drv.

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 24-I, prodaja javnih dražbah 17. in 18. septembra 1940 iz območja svojih gozdov:

1. Plesč na Pohorju v režiji izdelanih ca. 1900 plm mehkih hlovdov in ca. 400 prm bukovih drv. 2. Rogla na Pohorju v režiji izdelanih ca. 1700 plm mehkih hlovdov. Pojasnila, pogoji in tiskovine so na razpolago pri gornji upravi, pri šumski upravi v Črni in revirnem gozdarju v Sv. Lovrencu na Pohorju in na Hudem vrhu.

Zahvala

Vsem, ki so nas v težkih urah ob prerani smrt našega neprežaljenega

Milana Vuge

tolažili, ga obsuli s cvetjem in ga spremili na poslednji poti, izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo.

Pluj, dne 24. avgusta 1940.

Žalujoči.

Zahvala

Za premnoge dokaze sožalja ob smrti našega blagega očeta

Matevža Ulčarja

iskrena hvala. Posebno se zahvaljujemo darovalcem cvetja in vsem mnogoštevilnim, ki so blagega pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti.

Bled, dne 25. avgusta 1940.

Žalujoči ostali.

Rudarski paznik

z rudarsko šolo, večletno prakso na premogu, dober jamomerec se sprejme za rudnik »BELOKRAJINA« v Črnomlju. Plača ob prostem stanovanju, kurjavi in razsvetljavi po dogovoru. Ponudbe s pričevali in opisu prakse je poslati na: RUDNIK »SENTJANŽ«, KRMEJ, DOLENJSKO

Zahtevajte povsod naš list!

DINAME

in elektromotorji

vseh velikosti na zalogi

Elektro A. VERBAJS

Ljubljana, Gosposvetska c. 10 (poleg Siamiča)

Razpis

zidarskih in drugih del za palačo pokojninskega sklada Mestne hranilnice ljubljanske

Pokojninski sklad za nameščence Mestne hranilnice ljubljanske v Ljubljani razpisuje za svojo zgradbo na vogalu Gledališke in Puharjeve ulice v Ljubljani, parc. št. 132 k. o. Kapucinsko predmestje težaška, zidarska, železobetonska, tesarska, krovne in kleparske dela.

Interesentom so v Mestni hranilnici ljubljanski, Prešernova ulica št. 3 na razpolago gradbeni pogoji in po 2 izvoda tiskanega proračuna proti plačilu Din 120.—.

Ponudbe je vložiti najkasneje v zapečatenih kuvertah do 11. ure 4. septembra 1940 pri Mestni hranilnici ljubljanski. Kasneje vložene ponudbe se ne bodo vpoštevale.

Uprava Pokojninskega sklada
pri Mestni hranilnici ljubljanski

Razno

Se vedno samo za 10 din tri navadne legitimacijske slike. Foto Pavlovčič, Poljanska 12. (F)

Foto-amaterjem

razvija, kopira in povečava
Foto-atelje Mancini
Ljubljana-Vič.

Gumbnike, gume, plise, monogramne, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Francišanska ulica nasproti hotela Union
Vozenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Razstava preprog

Banovinska tiskalnica preprog iz Sarajeva razstavlja svoje preproge in perzije v Ljubljanskem velesejmu. - Prevzemamo naročila na dolgoročno odplačila.

SPECIJALNA IZDELAVNICA
HARMONIK
JOS. FLEISS
LJUBLJANA, TRG SEVA 35
ZAHTEVAJTE CENIK!

OKAMA MAZIL
Is zdravilnih zelišč - Ču-
dovit napeh pri raneh, opo-
klinah, ožigjenih - vola -
turih in vnetih itd. za nego
dovodkov pri kožnem vnetju,
izpuščanjih in hruastih na te-
men, za razpoke prane
bradavice. Dobi se v lekar-
nah in drogerijah.

Čitajte »Slovenca«

[Pohišstvo]

Moderno spalnico
orehovo, proda za 7500
dinarjev mizar. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 12606. (8)

Mreže za postelje

izdeluje in sprejema rab-
ljene v popravilo najce-
neje Alojs Andlovic, Gre-
goričeva ulica št. 5 (pri
Gradšču).

Vaakovratno

pohišstvo

dobavlja se vedno po
starih cenah v moderni
in solidni izdelavi trdka

»OPRAVA«

Celovska cesta 56.
Sprejemajo se naročila.

Prodajam takoj

tri čisto nove kompletne
postelje in še drugo po-
hišstvo. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 12568.

Modroce

patentne posteljne mreže,
otomane, moderne kauče
in fotelje nudi solidno in
po nizki ceni

Rudolf Radovan

tapetnik
Ljubljana, Mestni trg 13

Kupujte pri naših
inserentih!

[Zivali]

Kokoši

rodejsland, čistokrvne —
mlade proda Vesel, Pod-
boršt 4, p. Ježica. (J)

Psa-volčjaka

zelo poceni prodam. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 12318.

Plemenskega bika

650 kg težkega, dve leti
starega, prodam, najraje
zamenjam za dobro kva-
vo s teletom. Ivana Ce-
senj, Tacen pod Smarno
goro.

**Mali pisalni stroj
z prednostmi velikega**

Nov tip pisalnega stroja! Kljub ročni obliki ima Mercedes Selecta vsestransko opremo velikega pisarniškega stroja. Dvojne funkcije posameznih vzvodov in tast služijo jednostavnemu in hitremu pisanju. Tem najmodernejšim uredbam odgovarja tudi njena lepa oblika.

Prosimo pošljite nam dolnji odrezek.

J. Glad-Mercedes

Zagreb, Nikoličeva 14 / Pošt. predal 49

Želim spoznati brez stroškov in ne da bi bil primoran za nakup, Mercedes mali stroj — Mercedes pisarniški stroj. — Pošljite mi ponudbo — Predvedite mi enkrat stroj — Pošljite mi prospekt.

(Neželjeno črtati!)

Ime: _____

Naslov: _____

V globoki žalosti naznanjamo, da je v petek umrla naša ljubljena žena, mamica, sestra, teta in svakinja, gospa

Pavla Solina roj. Ravljen

posestnica in trgovka v Dolskem pri Rajhenburgu

Blago pokojnico bomo na današnjo nedeljo spremili k večnemu počitku.

Zalujoči soprog Franje Solina s sinom Francijem
in družini Ravljen in Škoberne.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob smrti našega dragega soproga, očeta itd., gospoda

Jožefa Petriča

oficijala drž. žel. v pokoju

izrekli ustno ali pismeno sožalje, se iskreno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo g. župniku dr. p. Modestu Novaku za duhovno tolažbo in poslovljni govor ob odprtem grobu, g. dr. Trtniku Albertu za požrtvovalnost pri zdravljenju, zastopstvu Katol. prosvetnega društva za izkazano čast, vsem prijateljem in znancem, ki so nam stali ob očetovi smrti na strani, ki so počastili pokojnika s cvetjem in ga spremili na zadnji poti. Sveta maša zadušnica bo darovana v sredo 28. avgusta ob pol 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

Ljubljana, dne 24. avgusta 1940.

Zalujoči ostali.

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sožalja, ki sem jih prejela ob težki izgubi mojega gospodarja, gospoda

Mihaela Dolžana

posestnika in prevoznika

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujem.

Posebno zahvalo izrekam častiti duhovščini, pevcem za lepo žalno petje in godbi »Sloga« za žalno koračnico, vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki so nepozabnega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Sveta maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 28. avgusta ob 8 zjutraj v farni cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

Ljubljana, dne 24. avgusta 1940.

Zalujoča Pepa Abunar

Naznanjamo, da nas je nenadoma zapustila naša

Vita Otoničar

absolventka trgovske akademije

Dan in uro pogreba objavimo ka-
sneje. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Gospič, 24. VIII. 1940.

Zalujoči ostali

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO
STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.
STRAŽISČE

NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.

Pohištvo Največja izbira spalnic, kuhinjske opreme, žične vložke in modrace po nizkih cenah
 Se priporoča
MIZARSTVO »SAVA«
 Predjamska 32 - Miklošičeva cesta

DARUVAR mineralno-blatno kopališče.
 (Jugoslovanski Franzensbad)
 Radioaktivni termalni vrelec 38°—52° C. Zdravilo izredno uspešno
 REVMATIZEM, ISHIAS in ZENSKO BOLEZNI. Glavna sezona od 15. ju-
 nija do konca avgusta. Izven glavne sezone znatni popusti.
 Vsa pojavnika uslužno daje **Uprava kopališča Daruvar.**

»KUBO« brzoparilniki z bakrenim ali jeklenim v ognju
 pocinkanim kotlom. Kotli za hranjenje vseh sistemov in velikosti. Pralni
 kotli. Asbest tiltri za vino. Tovarniške naprave. Kotli za sirarne in
 mlekarne. Vsa popravila izvršujemo hitro in najceneje. Priporoča se
»KOTLARKA« BOŽIČ IVAN, kotlarstvo in kleparstvo
 KUK IVAN, ključavničarstvo
 LJUBLJANA, Tyrševa 35 (Dunajska c. bivše Strojne tovarne)
 Telefon štev. 87-92

„ALPEKO“- PLOŠČE

„TERRAZZO“

„MOZAIK“

„KERAMIT“

„MAJOLIKA“

izdelane pod visokim pritiskom v raznih barvah, skrajno higi-
 enične, moderne kombinacije, primerne za tlakovanja ter notranjo
 in zunanjo oblogo cerkev, bolnic, mlekar, mesnic, stopnišč, vež,
 kuhinj itd. kot nadomestilo za keramične in klinker plošče ter
 vse druge proizvode iz umetnega kamna in marmorja izdeluje:

„ALPEKO“ tovarna umet-
 nega kamna **Ljubljana, Tyrševa c. 48**

PAZITE NA NAŠO TVORNIŠKO ZNAMKO: A. P.

Španski konzulat na Sušaku

obvešča vse interese, da je španski vicekon-
 zulat v Ljubljani pod vicekonzulom g. Ernestom
 Hieng nehal poslovati in naj se v bodoče za vse
 zadeve obračajo na španski konzulat na Sušak,
 ki ima jurisdikcijo ljubljanskega.

Za šolo: šolske torbice, na-
 hrbtnike, aktovke,
 peresnice v veliki izbiri priporoča
IVAN KRAVOS Maribor, Aleksandrova 13

Za weekend kupite zložitve
 fotelje, kretona-
 ste odeje, primerne zavese, modroce i. t. d.
 v trgovini **SEVER**, Marilja trg 2.

Vsevrstne šolske in pisar-
 niške **potrebščine** prodaja

Mladinska založba

Stari trg 30

Šolske in razne mladinske knjige,
 velika izbira enodinarskih »Knjižic«

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
 GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
 ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
 ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

„SLOVENE“

na 10 straneh je največji,
 najboljši in najbolj razšir-
 eni slovenski dnevnik!

Iščemo prvovrstno konceptno uradnico

z absolvirano srednjo šolo in maturo,
 s perfektnim znanjem srbohrvaščine,
 nemščine in po možnosti enega roman-
 skega jezika, slovenske stenografije in
 strojepisja, v starosti do 30 let. Ročno
 pisane ponudbe z navedbo življenje-
 pisa, honorarnih zahtev ter s sliko naj
 se pošljejo upravi »Slovenca« pod zn.
 »Konceptna uradnica« 12.274.

Veleposelstvo v Slavoniji išče dobrega in
 popolnoma samostojnega

upravitelja

ki ima že dolgoletno prakso. Pogoji je po-
 polno znanje hrvatskega jezika v govoru in
 pisavi. — Reflektanti naj pošljejo pogoje
 in podatke o svojem dosedanjem delu na:
 Propaganda d. d., Zagreb, poštni predal 472
 pod »4132«.

DAIMON

FOKUS ŽEPNE SVETILKE

edinstvene po jakosti svetlobe
MOČNA SVETILKA

prilagodljivo fokusa, pri-
 pravo za Morze telegrafijo in
 kontaktom za trajno svetlobo.
 Električna centrala v žepu!
 Trgovci in mehaniki zahte-
 vajte brezplačni cenik.

Dobavlja samo
 preprodajalcem

**RUDOLF
PRPIČ**
 ZAGREB
 Vrhovčeva 13
 Tel. 92-44

Novo! PRISTNA LJUTOMERSKA VINA
 naročite le pri
VINARSKI ZADRUGI V LJUTOMERU

»SLOVENE«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači
 obrestuje hranilne vloge
 najugodnejše.

Novo in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive
 obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Razglas

Občina Koroška Bela je razpisala na dan 17. IX. 1940
 pismeno ponudbeno licitacijo

za gradbena in obrtniška dela

pri dograditvi nove šole na Koroški Beli v skupni pro-
 računski vsoti din 1,958,978-76.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz »Službenega lista«
 št. 68 in 69.

Občina Koroška Bela.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

»Veš, dragice,« je dejal Moronval d'Argen-
 tonu, ko sta se pod roko vračala po zapu-
 ščenih bulvarjih in ju je mala gospa Moronval
 komaj dohaja — »veš, dragice, če dobiš re-
 vij, te postavim za njenega šef-urednika.«
 Tako je kar pol tovara vrgel v morje, da
 bi rešil ladjo. Sprevidel je, da se bo moral
 d'Argenton zavzeti za stvar, sicer ne bo dobil
 od kontese drugega, kot prazne besede, nekaj
 obljub, nič drugega.
 Poet ni odgovoril. Še na misel mu ni pri-
 šla revija. Ta ženska ga je prevzela. Kakšni
 poet-likir in mučenik ljubezni pa bi bil, če ga
 ne bi ganilo to tiho oboževanje, ki je godilo
 hkrati dvem samoljubnostim: samoljubnosti
 literata in samoljubnosti človeka, ki si želi bo-
 gastva... Zlasti odkar je videl Ido v njenem
 galantnem razkošju, ki je bilo sicer malo po-
 vršno, kot ona sama, pa kljub temu vabljivo
 prijetno, je začutil v sebi neko čudno otožno
 zaljubljenost, v kateri so se njegova stroga na-
 čela kar stopila.

Amaury d'Argenton je izviral iz ene sta-
 rejših podeželskih rodbin, katerih gradnji so
 bili podobni velikim kmetijam, samo, da niso
 bili videti tako bogati in donosni. D'Argentoni
 so živeli v uboštvu že skozi tri generacije;
 marsičesa so se morali odreči za temi starimi
 zidovi, živeli so kmetiško življenje plemečev,
 ki se vzdržujejo z lovom in delom. Končno so
 morali prodati tudi to edino posestvo, zapu-
 štiti deželo in si iskali srečo v Parizu.

Z raznimi ponesrečenimi kupčijami so pat-
 li tako globoko v bedo, da se več kot trideset
 let niso več dajali apostrofa pred svoje ime.
 Ko se je Amaury vrgel v literaturo, je spet
 povzel partikulo in naslov vikonta, do kate-

23

rega je imel pravico. Hotel ga je proslaviti,
 zato je v svoji začetniški vnemi izgovoril tale
 bedasti stavek:

»Hočem, da bodo nekoč izgovarjali vikont
 d'Argenton, kot izgovarjajo vikont de Chateau-
 briand.«

»In vikont d'Arincourt...« je odgovoril
 Labassindre, ki je kot bivši delavec in zdaj pe-
 vec iz vsega srca preziral konteso.

Pesnikova mladost je bila nesrečna in ubo-
 ga, brez veselja in svetlobe. Okrog njega sama
 nesreča in solze ter skrb za denar, ob kateri
 otroci hitro venejo; nikdar se ni smejal, niti
 igral.

V gimnaziji »Ludovika Velikega« je bil
 brezplačen gojenec, kar mu je olajšalo študije,
 ki jih je pogumno dovršil do konca. Njegov
 negotov položaj se je podaljšal, le da je zdaj
 postal odvisen. Edino razvedrilo so mu bile po-
 čitnice in prosti dnevi, ki jih je prebil pri teti,
 materini sestri, ki je bila sijajna ženska in je
 oddajala sobe v vili v Maraiju; ta mu je od
 časa do časa kaj dajala, da se je lahko dostoj-
 no oblačil, kajti obleka je bila že od nekdanj
 njegova najdražja skrb.

Posledica take žalostne mladosti je, da po-
 stane človek, ko dozori, zagrenjen. V življenju
 je treba imeti srečo in veliko uspehov, da se
 izbriše vtis teh prvih let. Mnogo je bogatih,
 srečnih, vplivnih in visoko stojičih ljudi, o
 katerih bi dejali, da sploh niso srečni, tako
 globoko se jim je okrog ust začrtalo staro razo-
 čaranje in ponižanje, obnašajo se poniževalno
 boječe, kot tista mlada in sveža telesa, ki so
 oblečena v smešno, zakrpano staro obleko, na-
 rebljena iz očetovskih oblačil.

D'Argentonov grenki nasmeh je bil ute-
 meljen.

Do sedemnajstega leta se mu ni posrečilo
 drugega, kot da je na svoje stroške izdal snopič
 humanitarnih poezij, od česar je za silo živel
 pol leta in o katerih ni nikdo črnil besede.

Kljub temu je mnogo delal, imel vero in

voljo, toda za poezijo, ki rabi pred vsem pe-
 roti, je pomenilo to izgubljeno energijo. D'Ar-
 genton peroti ni imel. Mogoče je mesto njih
 čutil v sebi nek nemir, posledica zavisti, da mu
 manjka ud; izgubljal je čas in v njemu v brez-
 miselnih in nekoristnih naporih.

Z instrukcijami, ki jih je dajal, da se je
 mogel preživeti in s samozatajevanjem je sreč-
 no dočakal vsakega prvega v mesecu, ko mu je
 poslala teta, ki se je bila umaknila na deželo,
 podporo. Vse to je kaj malo odgovarjalo idea-
 lu, ki si ga je iz njega napravila Ida, idealu
 razpisnega velemednega poeta, ki se sprehaja
 po salonih bogatega predmestja in premaguje
 vse intrige.

Bil je ponosne in hladne narave, zato se je
 do zdaj izogibal vsakemu resnemu poznavanju.
 Treba je priznati, da mu prilik ni manjkalo.
 Saj veste, da se vedno najdejo ženske, ki vzlu-
 bijo tako bitja in hlastnejo po njihovi veri v
 ljubezen kot belica po trnku. A d'Argentonu
 so bile ženske vedno le ovira in izguba časa.
 Zadostovalo mu je, da so ga občudovala. Obdan
 od oboževanj, na katera se mu ni zdelo vredno
 odgovarjati, se je namenoma postavil višje,
 v sfero načrtov.

Ida de Barancy je bila prva, za katero se
 je res navdušil. Ona tega se slutila ni. Vsaki-
 krat, ko je stopila v gimnazijo, da bi videla
 Jakca — in to je bilo pogostejše, kot pa je bilo
 potrebno, se je znašla pred d'Argentonom z
 istim ponižnim obnašanjem, z istim boječim in
 prosečim glasom.

Poet je tudi po svojem obisku na bulvaru
 Hausmann naprej igral svojo komedijo brez-
 brisnosti, kar ga pa ni oviralo, da se na skriv-
 nem ne bi zanimal za dečka. Ključ ga je k
 sebi in iz neke mešanice samoljublja in ljubo-
 sumnosti ga je spraševal o njegovi materi in
 o tistem ozadju razkošja, ki ga je tako prese-
 netilo in očaralo.

Kolikokrat je med literarno uro — katera
 literatura je neki zanimala »male divjačke« —

kolikokrat je poklical Jakca k sebi za mizo in
 ga spraševal! — »Kako se počuti mama? Kaj
 dela? Kaj je rekla?«

Jakcu je to ugajalo in je vse povedal, celo
 take stvari, ki ga ni vprašal. Tako na primer
 je v teh zaupnih pogovorih stalno omenjal
 »dobrega strica«. Ta stvar d'Argentonu ni pri-
 jala in si jo je vedno odganjal; toda ta sko-
 drani otroče mu jo je s svojim ljubkim glasom
 neprenehoma, neusmiljeno navajal: »Dobri
 stric« je tako dober, tako prijazen... Veliko-
 krat jih pride obiskat, da, zelo velikokrat;
 kadar pa ne pride, takrat pošlje od tam doli
 košare polne lepega sadja, takole debelih
 hrušk in igračke za malega Jakca... zato ga
 pa ima Jakce rad iz vsega srca... veste!

»In vaša mamica, tudi ona ga zelo ljubi,
 kajne?« je dejal d'Argenton in pisal ali pa
 vsaj kazal, da piše.

»Oh! Da, gospod!... je naivno odvrnil
 Jakec.

Ali pa ste tudi prepričani, da je Jakec
 govoril res samo naivno?

Otroška duša je kot prepad. Nikdar ne
 veste, koliko je v resnici na stvari, o kateri
 vam pripoveduje. Iz njihovega skrivnostnega
 začetnega dožemanja potom čustva in pred-
 stav naenkrat nekaj izbruhne in nas preseneti;
 pokažejo se prvi znaki razuma, ki jih otrok
 brž in večje poveča v celoto.

Ali ni tako nekako Jakec spoznal, zakaj
 je njegov profesor tako razjarjen in oduren,
 kadar mu pripoveduje o »dobrem stricu«?
 Vedno je bil tak in Jakec mu je neprenehoma
 o njem govoril. D'Argentonu ni maral. Prve
 dni je bil zoprn, zdaj se je pridružil še ču-
 stvo ljubosumnosti. Njegova mama se preveč
 briga za tega človeka.

Kadar je imel prosto ali kadar ga je obi-
 skala, ga je na vse mogoče načine spraševala
 o njegovem profesorju, če je dober z njim ali
 če mu je kaj naročil zanjo.

»Prav nič,« je odgovoril Jakec.